

ખોરશેદનામુ

યાને.

ખોરશેદ—તેની જાહોજલાલી તેની
ખુબી, તેના મહીમા, તેની કીર્તિ.

(જુદાં જુદાં પુસ્તકો ઉપરથી શોધ કરી સંગ્રહ તથા
તરજુમા કરનાર)

દીનશાહ દાદાભાઈ દોરડી,

માજી દીનશાહ પ્રેસ, કંમીસ્ટસ-કરાચીવાળા,

તે

આતશની ખુબી વીશે મળેલાં જુદાં જુદાં લખાણો, ઝેરી-
જીવવેરોના ડાંખના તાત્કાલિક ઇલાજોના

કર્તા.

૧૯૧૩

રચનાર તથા પ્રગટ કરનાર—દીનશાહ દાદાભાઈ
દોરડી સીટ, નવસારી.

ફક્ત નં. વાંચકામાંથીજી “સાજી વર્તમાન” પ્રેસમાં છાપ્યું.
નાં ૨૨-૨૪-૨૬, મીન્ટ રોડ, કોટ, અંબઈ. ૧

ફરેદુન અને બરબેર.

મલબારીજ સુખડના વેપારી,

પ્રીનસેસ સ્ત્રીને નાકે ઘોભીતલાવ,

મુંબઈ.

હમારે ત્યાં ચોખ્ખું મલબારીજ સુખડ, લોખાન, અગર,
તેમજ અગરના આંગળીઆં નવસારીની મજબુત થોકદાર કુસ્તી, નારા,
જરમણ સીલવરના વાસણો, અશે જરથોશતસાહેબની સખીઆ, શેહનશાહી
અવસ્તાની કેતાબો તેમજ ખાસ કરી દસ્તુરજી સાહેબ દીનશાજી જીવનજી
ગરડાની દેખરેખ હેઠળ છપાયલી તમામ કદીમ ખોરદેહ અવસ્તા
મળશે. હમો ખુદ માહીસોરથી આયાત થયલાં મલબારીજ સુખડનો
જથ્થો રાખ્યે છીએ અને હમો તેની ગેરંટી આપવા તૈયાર છીએ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુવ્રમાક્ર. ૪૭૪૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ખરેશદ વાડ

વિષય D ૯૪૫૫ : ૨૪૫૫

દીબાચો.

આ પુસ્તકના કર્તાને પ્રસ્તાવતા એવણુના પોતા કરતા એક મરહુમ ભલા સાદા અને એકમાળી અથોરનાનું ના બેટા તરીકે હું એવણુને વધારે ઓળખું છું. એવણુના પોતા સાથે હું સંબંધમાં આવ્યો છું તે કરતાં તેવણુના પિતા, મરહુમ એરવદ દાદાભાઈ ખરશેદજી દોરડી સાથે હું વધારે સંબંધમાં આવ્યો હતો. આ મરનાર અથોરનાન સાહેબ પોતાના પેશાના કામથી પરવાડી ફરસુદનો વખત પારસી ધર્મ તવારીખ, સંસાર વિગેરેના ગુજરાતી વાંચણમાં ગુજરતા હતા. તેમ ગુજરી તેના પરીણામ તરીકે તેવણે પારસીઓની તવારીખ વિગેરેને લગતી હકીકતના કેટલાંક પુસ્તકો છપાવ્યાં હતાં. આ પુસ્તકના કર્તા મીં દીનશા દાદાભાઈ દોરડી, પોતાના પિતાનો અભ્યાસનો શોખ ધરાવે છે.

આ પુસ્તક અને એવાં બીજાં પુસ્તકો આપણને કુદરત ઉપરથી કુદરતન બાવીંદ ઉપર લઈ જાય છે. ખુદાની હસ્તી બાબેના આકીનનો સવાલ બાળુ રાખીએ તો, તે સાહેબની હસ્તીની શાબેતી માટે વિદવાનો જે કેટલીક દલીલો રજુ કરે છે, તેમાની એક તે છે કે જેને “રચના ઉપરથી સાર કાઢેલી દલીલ” (Argument from Design) કહે છે. તેવી દલીલ માટે કુદરતનો અભ્યાસ ઘણીક બાબતો પુરી પાડે છે.

ઘણાક ધર્મો ખુદાને પીછાણવા બાબે, ખુદાને જોવા બાબે બોલે છે. તેવી પીછાણુ યા દેખાવ માટેનો સવાલ કે “ખુદા ક્યાં છે” ? તેનો તરેહવાર રીતે જવાબ અપાય છે. તેમાં એક આ છે કે, ખુદા બે જગ્યાએ છે. (૧) એક ઉંચે આકાશમાં અને (૨) બીજો આભારી જગરમાં. આ બે જગ્યાઓમાંથી પેહેલી જગ્યાના સંબંધમાં વિચાર કરવા માટે આ પુસ્તક કેટલોક ખોરાક પુરો પાડે છે. ઘણાક પુરાણા કાળથી અસલી (primitive) માણસ ખોર્શેદ તરફ પોતાના ઘણાક ઇશ્વરી ખ્યાલો માટે, પોતાના ભકિત ભાવ માટે જોતો આવ્યો છે. આ સંબંધે ખોર્શેદની સેતાએસ, ઘણીક પુરાણી પ્રજાઓમાં, તેઓની સેતાયશ પોથીઓમાં અગતનો ભાગ લેતી આવી છે. હાલના જેમ પુર્વ ભણીના તેમ પશ્ચીમ ભણીના મુલકોમાં પણ તેવી સેતાયશની ઘણીક બાકી રહેલી નીશાણીઓ તેઓના પુરાણાં બાંધકામોના ખંડીયરોમાં આપણે જોઈએ છીએ. ખંડીયરો ઉપરાંત, તેઓની પુરાણી ક્રિયાઓ અને પુરાણા રેવાઓમાં પણ આપણે તે જોઈએ છીએ. દાખલા તરીકે, પશ્ચીમ ભણીની દુન્યામાં મોટે ભાગે ફેલાયલા હાલના ખ્રીસ્તી ધર્મની બહુમતી નીશાણી ખુદ ક્રોસ (Cross) બાબે કાષ્ટક વિધ્વાન આપણને કહે છે, તે એક રીતે એ ધર્મ સ્થાપનાર પેગામબર જીઝસ ક્રીસ્ટની આગમચ જણાયલો હતો અને તે ખોર્શેદની સેતાયશની એક બચી રહેલી નીશાણી છે. હિંદી સ્વસ્તીકા, જેની નીશાણીથી આપણા હિંદુ ભાઈઓ પોતાના દીવાલીના ચોપડાઓ શરૂ કરે છે, તે એ ક્રોસનું એક જાતનું બીજું રૂપ છે.

એ ઉપરાંત વળી હાલના જુદા જુદા ધર્મોના બહુતરો અને લખાણોમાં આપણે, કોઈક મુળ બાબતોમાં તેઓ જુદા હોવા છતાં એક પ્રકારની ખોર્શેદ આરાધનાના ગાયણો જોઈએ છીએ. આપણી ખોર્શેદની નીઆએશમાં ખોર્શેદની અ પ્રકારની એક સ્તુતી છે કે ખોર્શેદની રાશનીથી આવા આવા કાયદાઓ થાય છે અને તે નહીં પ્રકાશે તો આવા ગેરકાયદા થાય. આવી સ્તુતીની યાદ આપણને અંગ્રેજી (Book of Hymns) ની ૧૦૪ થી 'હીમ' થી મળે છે. ઇજીપ્શીઅનોમાં (Akhnutri's Hymn) તે નામે જણાયલી 'હીમ' છે, તે એવું ખોર્શેદની સ્તુતીનું ગાયણ છે. પ્રોફેસર મેક્સમુલ્લરના એક પુસ્તક (Comparative Mythology) નો ડા. પામરનો દીઆયો, આ ૨૦ મી સદીની ખોર્શેદની સેતાયશ માટે ઘણાક તત્વો રજૂ કરે છે.

મીલટનની પેરેડાઇઝ લોસ્ટ (Paradise Lost) ના ત્રીજા પુસ્તકની શરૂઆતનો ભાગ હીંદુ ગાયત્રીની માફક એક પ્રકારની ખોર્શેદની સેતાયશ રજૂ કરે છે, જે ગાયત્રીની સાતીત્રી તે જણે યુનાની શીબસ (Phœbus) નું બીજું રૂપ છે.

આપણાં ઇંગ્લાંડના રાજાઓની તાજપોશી (Coronation) ની ક્રિયા વડીકમાં જણે ખોર્શેદની સેતાયશે જગ્યા લીધી છે. આર્યબીરૂપ ઓફ યોર્ક કીયાની સેવટે રાજા રાણીને કેટલીક શીખામણ અને દુઆ દે છે તેમાં એક આ છે.

“The Lord God Almighty.....Established Your Throne in righteousness, that it may stand fast for ever more like as the *sun* before Him and the faithful witness in Him.”

કુદરતમાં અને કુદરતનાં એક ખુલ્લું પદાર્થ તરીકે ખોર્શેદમાં આપણે અહુરમજ્દનું પ્રગતી રૂપ (manifestation) જોઈએ છે અને તેમ જોઈ આપણે તેને નીમાજ જાહેર કર્યું છીએ. ઉપલી દુઆમાં ખ્રીસ્તી આર્યબીરૂપ પણ આવોજ વિચાર જાહેર કરે છે.

આ સર્વ પ્રકારની ખોર્શેદની સેતાયશ જણે કુલ જગતમાં વ્યાપી રહી છે. જેમ થોમસન અને ઉવર્ડસવર્થ જેવા કવીઓ તેની સીક્ષત ગાય છે તેમ ટીન્ડેલ જેવા કુદરતી વિદ્યાના શાસ્ત્રીઓ એની સીક્ષત ગાય છે.

આવી સીક્ષતવાળા સુર્યની સીક્ષતનું આ પુસ્તક આવકારદાયક છે. તેની સીક્ષત કરનાર આ ગ્રંથ કર્તાની મેહનત સ્તુતી પાત્ર છે. ખુદા કરે ને આવી સ્તુતિના કોઈક અવાજ યા અવાજે ઘણાકોના મનના ભકિત ભાવને સંતોષ આપે અને ઉલટ આપે.

જીવનજી જમશેદજી મોદી.

ચકાલા, અંદેરી,

તા. ૧૭ મી ઓગસ્ટ ૧૯૧૩.

આ કેતાબ તૈયાર કરવાનું કારણ.

આ ખોરશેદનો વિષય લખવાનું તેના કમતરીન કર્તાને કેવા સંજોગો વચ્ચે સુઝ પડ્યું તે સ્થાણા વાંચનારની રહેમ નજર આગળ રજુ કરવાની ખાહેશ થાય છે.

નાનપણથીજ માણસજાતની દોસ્તી કરતાં કુદરતની દોસ્તીમાં તેનું મન લીન થતું હતું. નાદાન વયના જુવાન સોજાતીઓ સાથે સાથે હીંગા-મસ્તીમાં રોકાવા કરતાં, અને ખાલી ધમરચક્રી મચાવવાની છોકરવંદી હીલચાલોમાં લાગ લેવા કરતાં કુદરતી દેખાવો જોવાને, ઉગતા આઠમતા સુર્યના અતિશ્ચ ચક્રચક્રીત શોનેરી કીરણો તરફ મોહી પડવાને, તેનાથી ઉત્પન્ન થતા આકાશના રંગબેરંગી દેખાવોમાં મગ્ન લેવાને, ખેતરોની લીલોતરી અને ચરંદાપરંદાને ઉડવાના કામો તરફ દીલ આપવાને, પાણીના પારદર્શક ચશમાઓ જેતા ઉભા રહેવાને તેમજ ખુલ્લી હવામાં એકાંત ફરવા હરવાને બહુજ પસંદ હતું. એ ઉપરાંત જ્યાં જ્યાંની શાહનામાના વાંચણો થાય ત્યાં ત્યાં નિયમીત હાજરી આપી આપોકાર રીતે વાચતા “વાંચણ કર્તાના” દરેક બોલો જાણે ભેજાને ખુશાલીને ખોરાક પુરો પાડતા હતા. પાછળથી અરેબ્યન નાઇટ્સ અને વાર્તા વાંચવાના શોખ તરફ મન જરા ઢળ્યું તો ખરૂં. એટલામાં મારા મરહુમ પીતાજી એરવદ દાદાભાઈ ખરશેદજી દોરડીની બનાવેલી જરથોસ્તી ધર્મની મોતેબરી નામની કેતાબની રજૂ ને ૩ જી આવૃત્તી બહાર પાડવાનું કામ સેવકને સોંપાયું. એ બંને આવૃત્તી મળી લગભગ ૫૦) પાના રોયલ ઓકટેવો સાઇઝના લખાણનો તેમાં ઉમેરો થયો. આ માટે જેટલું અંગ્રેજી લખાણ મળતું તેની નોંધ કરી ઉતારી લેવામાં આવતું, પાછળથી તેનો ગુજરાતી તરજુમો કરતો હતો. આ કામે સેવકનું દીલ સાહીત્યના શોખપર લગાડ્યું. અત્યાર સુધીમાં વાર્તા વાંચવાનો તેમજ એકાદ બે નાટક જોયલા તે બાબેનો સર્વ શોખ એકદમ નાશ થયો. તેઓને જાણે સેવકે છેલ્લી સલામ કીધી. આ ધરખમ ફાયદા માટે મારા મરહુમ મુરખીજીનો મારે ઉપકાર માનવાનો છે. પણ આ ફાયદો થયો તો ખરો પણ સાથે લાગો સેવકના અંદર રહેલા કીર્તિ મેળવવાના લોભનેથી જડમુળથી ઉખેડી નાખતો આવ્યો! બનાવ એ બન્યો કે આ કે જરથોસ્તી ધર્મની મોતેબરીના મુળ અંગ્રેજી લખાણો સેવક પાસે હતાં તેની કેતાબ અંગ્રેજીમાં કાઢી ૨૧-૨૨ વરસનો જુવાન અંથ કરતા બનવાની સેવકને અતિ ઘણી કહોની કે ત્રિવ્ય હોંસ હતી! પણ નોકરીના સંજોગો સર હેશાવર ભોગવટો થવાને લીધે મારા મરહુમ પીતાજીની સલાહથી તેના (Manuscripts) ખીજાઓને સોંપાયા. જેઓએ પાછળથી તેને પુનર જન્મ આપી બે સ્વરૂપ ધારણ કરાવ્યાં! એવી રીતે સેવકની રાતદીવસની ત્રણ વરસોની મહેનત ફેકટ જવાનો દુખનો ચટકો અતીશ્ચ લાગો. અંથ કરતા થવાની અતિખ્ય હોંસે તેના પ્રતિક્ષણ તરીકે અતિશ્ચ નીરાશી પકડી અને ફરીથી કાંઈખી મહેનત કરવાને અને ફેકટ વખત ન શુભાવવાને મન હડ લઇ બેઠું તો ખરૂં. પણ હમેશાં એક વીચાર કીધો હોય તે ઉતાવળે કરતાં અને તેજ પ્રમાણે ચાલવાની હડીલાઈ વાપરતાં નુકસાનજ થાય છે માટે ડહાપણનો વિચાર આડે આવી મનને

સમજવવા લાગ્યો કે જલ્દા જાઈ હાલે તો હજુર જીંદગીની શરૂઆત થઈ છે અને જીવિશ્યમાં જે જીવતો રહ્યો તો ઇશ્વર ઇચ્છા શી છે તે કાણુને ખબર? માટે ઉઠ ને ધીરજ ધર! નવા ખેતરો શોધ! હવે આગલી વખાણુ યાદ કરતાં એવો વીચાર થયો કે મારે હવે The Praises of Nature sung by various Philosophers and Learned Men” એટલે જુદા જુદા શીલસુફો ને વીધ્વાનોએ ગાયલી કુદરતની વખાણો નામનું એક પુસ્તક તૈયાર કરવું! તુરતજ આ મારી અસલથી માનીતી બાબત સેવકે હાથ ધરી અને તેના મુળ ફકરા અંગ્રેજીમાં લખી કાઢ્યા. એમા આતશ, સુર્ય, ચંદ્ર, સેતારા, પાણી, પર્વત, કુદરતી દેખાવો, ખોદાની ખોદાવંદી વીગેરેનો સમાવેશ થયો. આ કેતાબ વારંવાર વાંચવામાં સેવકને મજાહ પડતી હતી. એણેજ મારૂં મન રોકી રાખી મુક્યું હતું! પણ વળી વીચાર આવ્યો કે લાવની ધુરસદને વખતે તેનો ગુજરાતી તરજુમો પણ કરી રાખું કે એકતો મન જલ્દા માણસોના જલ્દા વિચારોમાં હમકાર થાય અને વળી બીજું જે સંજોગ મળે તો છપાવી બહાર પાડી તેનો લાભ ગુજરાતી વાંચનારી આલમનેથી આપું. શુભ સંજોગ વચ્ચે આ વિચારો અમલમાં મેળાયા. જેના પરીણામ તરીકે “આતશની ખુબી વીશે મળેલાં લખાણો”નો સંગ્રહ ઝોરોએસ્ટ્રીયન કેલેન્ડરમાં કડકે કડકે જે વખતે બહાર પડી આપાન્યાના આકારમાં પાછળથી છપાયો. આ ઉત્તેજનથી યા વધુ ઉલટ આવવાથી ‘ખોરશેદ’ના આ રેસાલો તૈયાર કીધો. પણ એનું કદ જરા મોટું થયું, તેથી તુરત તો તેની જગ્યા કેટલેક ઠેકાણે થઈ ન શકી. છેવટે “સાંજ”ના અધિષ્ઠિત સાહેબે તે “સાંજ”ની કોલમોમાં દાખલ કરવાનું બીજું જરૂર્યું. એ માટે એવણુ સાહેબનો ઉપકારી છું.

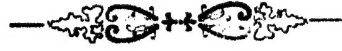
હવે આ કમતરીન કર્તાનું એવું મત છે કે જાતજાતના વિદ્વાનોના મતો વાંચતા માણસ પોતે તો કેટલો નાચીજ છે તે બાબે તેને કાંઈક ખ્યાલ થવા લાગ્યો. વળી કોઈ કોઈની બુદ્ધિ કાંઈ ઝોરજ છે તેથી મનમાંથી હુંપણાનો વિચાર નાબુદ કરવાને અને આવા જલ્દા પુરોશની ફવખીઓને તેઓના શીક્ષણો માટે યાદ કરીને માન આપવાનો ખ્યાલ થવા લાગ્યો. એના પરીણામ મન શાંતિ પકડે તેમાં શી નવાંઈ! સેવકે જે કાંઈ ફાયદો મેળવ્યો છે તેવો મારા જાતલાઈએ બી મેળવે એવી હિંસથી આ કમીની મહેનત તેઓના પગ આગળ ધરી છે. આ મારી મહેનતને સફળ કરવા જે ગ્રહસ્થે પોતે છપામણીનો ખર્ચ આપવાનું માથે લીધું છે તેવણુનો ખરા અંતઃકરણથી આભારી છું. છેવટે શમસુલ આલમ ડાકટર જીવણુજી જમશેદજી મોદી સાહેબે આ કેતાબનો દીખાવો લખીને સેવકને માન આપ્યું છે એ માટે એવણુ સાહેબનો ઉપકારી થયો છું.

લા० દુવાણો સેવક તમારો,
દીનશાહ દાદાભાઈ દોરડી.

દોરડી સ્ટ્રીટ—નવસારી.

તા० ૧-૯-૧૩.

ખોરશેદ-તેની જાહેજલાલી-તેની ખુબી, તેનો મહીમા, તેની કિર્તી.

(જુદાં જુદાં પુસ્તકો ઉપરથી શોધ કરી સંગ્રહ તથા તરજુમો કરનાર-
દીનશાહ દાદાભાઈ દારડી.)

ખોદાનો દુશમન કોણુ ?

તે શખ્સ મારા દીનના કલામોં તદન ઉંખા વાળે છે (ઇઆને દીનના ફર માનની અસલ મતલબથી ઉલટી રીતે ચાલે છે)

ખોલાસો-(તે કયો શખ્સ તે બાબે નીચે જણાવે છે.)

જે કાષ (આએ) પૃથવીને તથા સુ યને (પોતાની) એ અખોથી જોવાને થયું ખરાબ ગણે છે.”-અહુનવદ ગાથા ઇ. હા. ૩૨ મો (એ. કા. એ. કાગનો તરજુમો.)

ખોરશેદ એ અષો માણસોનું રહેકાણુ.

અશોખથી ખાલેશ જાંડગી ગુજરનારા તથા (ઇશરી જ્ઞાનથી) પ્રકાશીત થએલા એ ખોરશેદના પુષ્કળ ચક્રકાટમાં (ઇઆ ને ખોરશેદ પાયાનાં એહેરતમાં) (જાએ છે અથવા હોએ છે) (અએ હોરમજ!) મને તે હલતમાં લાવીને (ખોરશેદ પાયાની) બક્ષેસ તુ આપ -સ્પેન્તોમદ ગાથા ઇજ હા. ૫૦ મો ફ. ૨. (એ. કા. એ. કાગનો તરજુમો)

ખોરશેદ અહુરમજદની કીર્તી ગાય છે.

અએ અશો હોરમજદ! સેનારા, ખોર શેદ, દીવજ (જવા)ની ખબર આપનાર (ઇઆને બામદાદનું ઝઝકણું)-એ બધા

તારી કીર્તી (ગાવા)ને માટે મરદેશ કરે છે”-સ્પેન્તોમદ ગાથા ઇજ હા. ૫૦ ફ. ૧૦. (એ. કા. એ. કાગનો તરજુમો.)

ખોરશેદ અહુરમજદની આંખ.

તેજ ધોડાવાળો ખોરશેદ (જે) (ગાયા) અહુરમજદની આંખ (તે)ને હું ઇજન કરું છું (તથા) મીજલસમાં આદરવાન આપું છું ઇજસ્તે હા. ૧ ફ. ૧૧ (એ. કા. એ. કાગનો તરજુમો.) જુઓ એજ મુજબ ઇજસ્તે હા. ૩, ફ. ૧૩, હા. ૪, ફ. ૧૬, હા. ૭ મો ફ. ૧૩, હા. ૧૬, ફ. ૪, હા. ૨૨, ફ. ૨૫.

ખોરશેદ અહુરમજદનું શરીર.

અએ હોરમજદ! જુલંદ (રોશણી)એ માંની આએ સઉથી જુલંદ રોશણી જે ને ખોરશેદ કહે છે, તેને શરીરોમાના તારાં સઉથી સોદામણાં ‘શરીર’ તરીકે હમો જાહેર કરીએ છીએ:-ઇજસ્તે હા. ૩૭ ફ. ૬ (એ. કા. એ. કાગનો તરજુમો.) જુઓ એજ મુજબ હા. ૬૯ ફ. ૨૩.

ખોરશેદની વખાણુ.

ખોરશેદની રોશણીને હમો વખાણીએ છીએ. ખોરશેદ (જે) જુલંદોમાં સઉથી જુલંદ (તે) ને હમો વખાણીએ છીએ. ખોરશેદ (ઇજદ) ને તથા અમશસ્પદો ને હમો વખાણીએ છીએ.-વીસ્પરદ કર દો ૧૯ મો ફ. ૨ (એ. કા. એ. કાગનો તરજુમો).

ખોરશેદને આવકાર.

અએ તેજ ઘોડાવાળા ખોરશેદ !
અલખુર્જ (પાકડ) ની પેલી તરફથી ઉ
પવાએ કરીને તું ઉગ (જેથી) હોરમ
બદની) (તમામ) પેદાએશોમાં તું રાજ
ણી કરે.

(ખોરશેદને કહે છે) અગર જો તું મા
ન પામેલો છે તો તે (તરફ), (પ્રખ્યાત)
હોરમબદની પેદા કાઢેલા રસ્તા તરફ,
પેદાએના આધેલા વાદલાના મારમ
તરફ, (તથા) મુકરર કાઢેલા ઠેરવેલા મુ
કામ તરફ તું ઉગ.

અએ અરાખી યાએ તેની આગમય,
(તથા) આએ (અરાખી થયા)થી માંથિ
રખેન્ત (અજ્ઞાપી પડે) તેની આગમય,
(અએ ખોરશેદ ! તું ઉગા.-વાંદીદાદ પ.
૨૧ ક. ૫-૬ (અ. કા. એ. કાંત્રાનો
તરબુતો)

અમર, અજકાતવાલો (તથા) તેજ ઘોડા
રાખનાર ખોરશેદ (પ્રજ્ઞ) (મારી મદદે)
પેહુએ.....

અએ અમશરપંદો ! તમને નમાજ
(હોજો) ! (તમે કે જે) બધા ખોરશેદ
પ્રજ્ઞ સાથે એકજ મરજી રાખનારા
(પ્રખ્યાત એકદીલથી કામ કરનારા)
(હોજો).....

આએ આખો (ખોરશેદ તથા માહતા
બ) કે જે હોરમબદની [છે] તેને નમા
જ (હોજો) !

ખુલંદ (રાજણીએ) માંની આએ ધ
ણીજ ખુલંદ રેણણી (કે જેને ખોરશેદ
કરી કહ્યું છે તેને હમો અએ હોરમબ
દ ! તારે માટે સઉથી સોદામણ શરીર
ગણીએ છીએ).

અમર, નુરમંદ (તથા) તેજ ઘોડાવા
ળા ખોરશેદને હમો વખાણીએ છીએ.
બ્યારે ખોરશેદ રોજણી (આપવા) ને
માટે તપે છે, બ્યારે ખોરશેદની રોજણી
પ્રકાશે છે, (ત્યારે) સેંકડો તથા હજારો
માનો પ્રજ્ઞો ઉઠા રહે છે. (તે
પ્રજ્ઞો) તે રોજણીને એકદી કરે છે
(તથા) તે રોજણીને નીચે મોકલે છે,
(અને ત્યાર પછી) હોરમબદની જમીન
ઉપર વહેંચી નાખે છે. (અથવા પાંચ
રી દે છે.) અમર નુરમંદ તેજ ઘોડા

વાળો ખોરશેદ ટહી કરે છે. (કોણની ?
તે વીશે નીચે જણાવે છે.) અશોખની
જેહાનને વધારે છે, (તથા) અશોખના
તનને વધારે છે.-ખોરશેદનીયાએશ.

સુર્ય સર્વની વધીનું મુળ.

બ્યારે ખોરશેદ ઉગે છે (ત્યારે તે)
હોરમબદની પેદા કાઢેલી જમીનને પાકી
જગી આપવાનો સખખ થાય છે.
વહેતા પાણીને પાકીજગી આપવાનો
સખખ (થાએ છે), દરીઆના પા
ણીને પાકીજગી આપવાનો સખખ
(થાએ છે), થમ પાણીને પાકીજગી
આપવાનો સખખ (થાએ છે), (તથા)
અશો પેદાએશ કે જે સપેનામીનોની છે
(તેને) પાકીજગી આપવાનો સખખ
થાય છે.-ખોરશેદનીયાએશ.

સુર્યની અગત્યતા.

કારણ કે અગર જો ખોરશેદ નહીં ઉગે
તો અહીંયા હજારે કેશવરમાં જે તમામ
(ચીજો તથા જનવરો) છે તેઓને દેવા
મારી નાખે (અથવા નાશ કરે). (અને
પછી) (આએ) હાડમંદ દુનીયામાં કોષ
ખી મીનોપ્રજ્ઞ બચાવ (અથવા) કર
પડવાતું મેલવે નહીં.-ખોરશેદનીયાએશ.

સુર્યની આરાધના.

અધારાની કામ થવાને, અધારા તો
ખમના (અથવા શીકલના) દેવાની કામ
થવાને, ચોરો તથા લુટારોની કામ
થવાને, જાદુગરો તથા પરીઓની કામ
થવાને (તથા) માતકારક નાશની કામ થવા
ને જે જાખસ અમર, નુરમંદ (તથા) તેજ
ઘોડાવાળા ખોરશેદને ધજે છે (અથવા
વખાણે છે.) (તે ગોયા) હોરમબદને
ધજે છે. અમશરપંદોને ધજે છે (તથા)
પોતાના રવાનને ધજે છે. જે જાખસ અ
મર, નુરમંદ, (તથા) તેજ ઘોડાવાળા
ખોરશેદને ધજે છે (તે ગોયા) તમામ
મીનો તથા ગેતીના પ્રજ્ઞોને ખુશાલ
કરે છે....

તેના તેજ અને પ્રતાપને લીધે તે અ
મર, નુરમંદ (તથા) તેજ ઘોડાવાળા
ખોરશેદ પ્રજ્ઞને કાંબલાય તેવી (અથ
વા પ્રખ્યાત) પ્રજ્ઞને વડે હું પ્રજ્ઞ.
અમર, નુરમંદ (તથા) તેજ ઘોડાવાળા

ખેરશેદ ઇબ્દને કીયાની બેટાથી હમે ઇબ્દને છીએ.

હોમ કે જે જીવામ (તથા) ખરમમ સાથનો (છે). (તથા જે હોમ) મન, વચન, અને કરણી સાથની જાનની દાનેશવટે, (તથા જે હોમ) કીયાની જો રને માટે રાસ્ત ખોલેલા સખુનોથી (તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે તે વટે) ખેરશેદ ઇબ્દને હું આરાધું છું.)-ખેરશેદની આજેશ.

સુર્યની આરાધના કરનારને આશીર્વાદ.

(જે શખશ) હોમબદના (તથા) હોમ મબદને ભગતા (વું) અમર, નુરમંદ તથા તેજ ધોડાવાળા ખેરશેદને (ઇબ્દને) સહ થી સરસ કીયાની જોર સાથે (તથા) ધણીજ ઉત્તમ કીયાની જોર સાથે (તથા) ભલા લેકની ગાળેલી કીયાની જોર સાથે (ઇબ્દને), તેને અલકાટ તથા નુર (હોજો), તેને તનની મજબુતી (ઇબ્દને તંદુરસ્તી) (હોજો) તેને તનનું સુખ (હોજો), તેને તનની ફતેહ (હોજો) તેને પુરતાં સુખ વાળી દોલત (હોજો), તેને જાતીઅક લના ફરજંદ (હોજો), તેને લાખામાં લાખી જીંદગી (હોજો), (તથા) તેને અશો લોકો નું રોશન (તથા) તમામ સુખવાળું બેહુસ્ત (હોજો) જેમ હું દુઆ માંગું છું તેમ થાઓ! (ઇબ્દને મારી દુઆ આમીન થાઓ!)

અમર, નુરમંદ (તથા) તેજ ધોડાવાળા ખેરશેદ ઇબ્દનું તેજ (અને) પ્રતાપ જીઆદ થાઓ! (તે) હીમમતવાન (તથા) ફતેહમંદ (ખેરશેદ ઇબ્દ) (મારી) હીમમત (તથા) ફતેહને માટે (મદદ) પોહો આ!-ખેરશેદની આજેશ (જે. કા. એ. કાગાનો તરજુમો)

સાતસાત સેતારાના ઝુમખાઓમાં એકએક સુર્ય મધ્ય ધીંદુ તરીકે.

(The Oracles of Zoroaster ઉપરથી)

તેજ (આપે)મટકતા અસ્તીત્વોને સારી રીતે રચના કીધેલી રાખીઓમાં જોડીને,

તેઓની જરૂરવસ્થા અંધ પાડી નાખીને એક સાતસાતનો ઝુમખો બનાવ્યો. ૧૨૧-૨૨.

૧૨૩-તેજ તેઓને જીભાગમાં વહેંચી નાખીને સાતમા ભાગ તરીકે તેઓ વચે આતશી સુર્ય ફેડી દીધા.

૧૨૪-તે મધ્યધીંદુ માથી ગમે તેવી બાજુમાં દોરેલી સધળી લીડીઓ એકજ સરખી હોય છે.

૧૨૫-અને તે જાણી ચાલેનો ખેરશેદ એ મધ્યધીંદુની આસપાસ હમેશાં ચક્રાવો લેવા કરે છે.

૧૨૬-તે ગજગજાટ કરતી રોશનીના મધ્યધીંદુ તરફ જવાની તે પોતાને ઘણી ઓજરખાલીથી ફરજ પાડે છે.

૧૨૭-સુર્ય વીશાળ છે, અને તે ચળકાટમંદ ચંદ્ર છે.

૧૨૮-તે (આપ)ના ઝૂંઘડાં રોશનીના કીરણોની માફક આગળ છેડે છે, અને તે છેડેથી ખારીક માંડવાળાં હોય છે,

સફેદીની અખંડતા મીનેહ અદીઠ સુર્ય પર આધાર રાખે છે.

૧૨૯-૩૦-અને સુર્ય મંડળના ગ્રહો તેમજ ચંદ્ર બાળે, (જેળાઓના) અથડા મણા બાળે, તેમજ આકાશમાંની ખલી જગવાઓ, ઇધર, મધુરરાજ, તેજ પ્રમાણે સુર્ય અને ચંદ્રના ભાગો બાળે, તેમજ વાતાવરણ બાળેના સર્વથી મોટા ગુપ્ત જ્ઞાનીઓના સંવાદો પરથી એવી બાતની મળે છે કે તેનું અખંડપણ એ મીનોષ દુનીયાની રચનામાંજ સમાવડું છે; કારણ કે જેમ ખલડવન સકુનોમાં સત્કારી રીતે ખલેર કરેલું છે તેમ ત્યાં એ સુર્યને ભગતા દુનિયા અને અજુહાદ રોશની હમ્મયાતી બેગવે છે.

૧૩૧-સુર્યને ભગતા ઇશ્વરી સફનો પ્રમાણે સુર્ય પોતે વખતેનો વખત હોવાથી તે સધળી ચીજોનું વધારે પુલેટુ વીલ માપ વખતથી કરી લે છે

૧૩૨-સુર્ય એક આતશ, આતશનો માર્ગ તેમજ આતશની બક્ષે કરનાર છે.

૧૩૪-૮૫-તેજ કારણુને લીધે સુપ્તી રચાઈ છે. ખરું કહવનું બીજું કયું છે તે સુર્ય એક જ માથાંથી કરનાર તરીકે જોઈ કાઢે છે; તેમજ તે આકાશીક માથાં અને ચંદ્રની બહોળા વીસ્તારની મતી, અને વાતાવરણના પ્રવાહો (તે જોઈ વળે છે).

૧૩૬-ઐઘરવાયુ, સુર્ય અને ચંદ્ર ઉપરના મવકકલ કરેલા ફરેસ્તાઓ! તમે વાતાવરણના મુખીઓ છો (વડપણ બોલે છો)!

૧૩૭-અને તે બહોળા વીસ્તારની વાતાવરણ અને ચંદ્રનો માથાં અને સુર્યનો ધ્રુવ (તમારેથીજ છે!)

૧૩૮-કારણુકે દેવી (નારી રૂપી અમે શાસ્ત્ર) વીસ્તીર્ણુ સુર્ય અને ચળકાટમાં ઇ ચંદ્રને જન્મ આપે છે.

૧૩૯-ઇશ્વરવાયુ, અને સુર્ય તેમજ ચંદ્ર અને વાતાવરણમાંની કોઈપણ ચીજનો સુસ્વર લક્ષને તેણી તેને એકઠા કરે છે- Oracles of Zoroaster.

સુર્ય-તે મહાબલ્યા, સર્વજ્ઞાની બોદા તરીકે.

જુઓ બામદાદના કી-જો હલકાઈઓની માફક આકાશમાં ઉચે ફરેલમાં ચાલે છે, એવી મતલબથી કે માથાંસો તે મહાબલ્યા સર્વ જ્ઞાતી બોદા તે સુર્યને જોય. તે સધળું-જોતી આખાં કે જેના કીરજો પરથી તેની હાજરી મલમ પડી આવે છે, તેની હાજરીથી કરી જો સુર્ય નારાયણ તું, ખાકી આદમીઓની અક્ષરમાં ન ઉતરે એટલી ઝડપથી ઘોકોને ખુલ્લો માલમ પડે એવી રીતે તારી મુજાફરી ચાલુ રાખે છે. રાતની સાથે સાથે સેતારાઓ પણ એરોની માફક છુપા છુપ થઈ જાય છે. તું ખરેખર રોશનીનો પેદા કરનાર છે, અને તેથી કરી આખી સૃષ્ટીને રોશન કરે છે. જો રોશની આપનાર વરૂન દેવતા! માથાંસજતની વરણુનેાને તેમજ આકાશમાંના સધળા દેવતાઓના ટોળાંઓને તારી નજર આગળ તું લાવી મુકે છે; તારી બહુ દૂર સુધી પહોંચી વળતી ચક્ષમ એક ઝપાટેજ આજે સધળી હીલચાલ કરતી મશગુલ થયેલી દુનીયાનો તોલ કરી દે છે; અને અમા

રી પૃથ્વીના દીવસો અને રાતોનું માપ રાખીને તેમજ સધળાં પ્રાણીઓ ઉપર ખુબ દેખરેખ રાખીને તે સાથે વળી બહોળાં આકાશમાંથી લાંબે છેટે સુધી પુગી વળે છે અવ, સુર્ય! જળજળતાં જુલહાંઓ સાથે તેમજ સ્પષ્ટ જોનાર દીવજના દેવતા તરીકેની સ્થિતિમાં તું ને તારી સાત લાલસપરના રંમની ઘોડીઓ તારા જોરથી આગળ વધતા રથમાં બેસાડી લઈ જાય છે. આજે તારા પોતાની મેળે જોડાયેલા 'રખસો' જે રથની સાત પુત્રીઓ સમાન છે, તેઓ સાથે તું આગળને આગળ વધે છે. જો સુર્ય, તું કે જે દેવતાઓમાં વડો દેવતા છે, તેનો રોશનીથી છળાછળ ભરાઈ ગયેલો જોળો કે જે આપણી ગમગીનીની તથા આપણી ખાકી દુનીયાની પેલીમેર અને આઠમાં (આસમાનની) ઉપર છે (તેની) નજદીક અમે ચઢી જઈએ:- Rig Veda quoted in the Indian Wisdom.

સુર્યની સ્તુતી.

સુરજનો વંશ ધન્ય છે સર્વ વંશમાં તે શ્રેષ્ઠ છે. જમીન ઉપર સુરજ વંશના લોકો જે છે તે કેવળ સુરજનો પ્રકાશ છે ૧. ચંદ્રમાને કલંક છે, ૧૫ દીવજ તે કાળો થાય છે, અને સુરજ પ્રકાશ આગળ તેની કાળા દેખાતી નથી ૨. વાસ્તે સુરજને ખીજ કોઈ ની ઉપમા નથી, કેમકે તેના પ્રકાશથી પ્રાણી માત્રને અજવળું મળે છે ૩. અનેક ધર્મો, અનેક ક્રમો, ઉત્તમ મધ્યમ કનીષ્ઠ એવી સુવરીમાં સુરજ વડેજ ચાલે છે ૪. વેદ શાસ્ત્ર, પુરાણ, મંત્ર, યંત્ર, અનેક સાધનો, રત્નાન, શંખ્યા, પુંજ વગેરે સુરજ વીના કાંઈ ચાલવા તું નહી ૫. અનેક યોગ તથા અનેક મતો, સુરજના પ્રકાશથીજ ચાલે છે ૬. અંજાર તથા પરમાર્થનું હરકોઈ કામ સુરજ વીના થતું નથી ૭. આખથીજ સુરજ દેખાય છે, પણ આખ ન હોય તો સર્વ અધિજા છે વાસ્તે સુરજ વીના કાંઈ ચાલવાનું નહી ૮. કોઈ કહે કે અધિજા કવીતા કરે છે પણ તે તો સુરજનીજ ગતી છે, કારણકે સુરજ ન હોવાથી શરીર ઠંડું પડ્યો, પછી કવી

તા શી રીતે બનશે ? ૬. ગરમ પ્રકાશ
ને કે તે સુખનો છે, અને ઠંડો પ્રકા
શ કે તે અંદરનો છે. ગરમ પ્રકાશ ન
હોય તો શરીરનો ધાતુ થાય છે ૧૦.
માટે સુરજ વીના ચાતુરજ નથી ૧૧.
શીવ-શક્તી, હરીહરના અવતારો અનં
ત થયા, તે પહેલાં સુરજ હતો, ને હ
મણા પણુ છે ૧૨. જેટલાએ સસાર
માં જન્મ લીધો તેટલાએ સુરજના પ્રકા
શથીજ અવહાર ચલાવ્યો અને સુરજના
પ્રકાશમાજ મરી ગયા ૧૩. દુધનો અમુ
દર વહેવી અંદરમાને કાઢ્યો, તેથી તે
લક્ષ્મીનો ભાષ કહેવાયે ૧૪. પણુ સર્વ
જગતની આખ સુરજ છે, એવું સર્વ
જાણે છે. વાસ્તે શ્રેષ્ઠથી શ્રેષ્ઠ સુરજ
છે ૧૫. તેનો અપાર આકાશમાં ચાલવા
નો માર્ગ છે. એમ સુરજ રોજ જાય છે
ને આવે છે, કેમકે મોટા ઇશ્વરે કોઈ
પર ઉપકાર કરવાની તેને આજ્ઞા કરી છે
૧૬. દીવજ ન હોય તો અંધાર થશે,
પછી કોઈને સારખસારના વીચારની ખ
બર પકડે નહી, અને ચોર અથવા ધુવ
ડ આવી લાગશે ૧૭ સુરજને ફોની ઉ
પમા દેવી ? એને કશી ઉપમાજ નથી
૧૮. એવો એ સવીતા એટલે સર્વને
ઉત્પન્ન કરનાર શ્રી રામનો પુર્વજ છે.
મારી થોડી મતીથી તેનું જોષએ તેટલું
વર્ણન થતું નથી ૧૯ શ્રી રામના વં
શમાં જે એમના પુર્વજ થયા, તે એક
એકથી ચઢીમાતા થયા, પણ તેનું વર્ણ
ન મારી અલ્પ મતીથી કેમ થશે ?
૨૦. શ્રી રામનો જે વીસતાર છે ત્યાં
મારું મન ખુલે છે, પણ તેઓનું મોટા
પણું વર્ણવવાની મારામાં શક્તી નથી
૨૧. સુરજને નમસ્કાર કરવાથી તથા
સુરજનું દર્શન કરવાથી સર્વ દોષના
નાશ થાય છે, અને જ્ઞાનના વીચારની
વૃદ્ધિ થાય છે ૨૨. -કામાવાળું દાશબોધનું
ભાષાંતર.

**સુર્ય તે કુદરતના આવીંદના
હોકરા તરીકે.**

સુર્ય તે કુદરતના આવીંદના હોકરા
તરીકે, અરે તું સધળાંની અરદાસ્ત છે
નાર સુર્ય, એકલો દેખરેખ રાખનાર
અને હુકમ ચલાવનાર, કુદરતના આવીં

દનું બાળક, તારા કારણોની જાણણ
કરી તારી રાશનીને અંદર ખેંચે ! તારો
પેલો દેખાવ કે જે સર્વથી સુંદર
છે તે હું જોઈશ ! તે કે જે ત્યાં છે, તે
તું ત્યાં હોવું, તે હું પોતે તેજ છું-
Ishopani shad.

સુર્ય એ દુનીયાની આંખ છે.

-Kathopanishad.

તે પ્રાણીઓનાં ધણીજ પ્રાણીઓની ઉત
પતી બાળે ધણી હોશ રાખીને તે વી
ચારનું ને વીચારનું મનન કીધું. આવી
રીતે મનન કરીને તેણે જડ પદાર્થ અ
ને જીવવાળાં પ્રાણીની એક જોડ હરતી
માં લગવનો વીચાર કીધો. તેણે વીચાર
કીધો કે આ પ્રાણીઓની જોડ મારે
માટે અજાણ્યાજાણ પ્રાણીઓ ઉત્પન્ન
કરશે.

હવે અરેખરી રીતે જોષનું તો સુર્ય
એ જીવ છે, જ્યારે જડ પદાર્થ, માંસ
હાડકાં અમાન ચદર છે. તે અંદર અરે
ખરી રીતે બનેલો અને ન બનેલો ઘટ
પદાર્થ એ બને છે, એથી વધારે આ
કાર એ ઘટ પદાર્થ ધારણ કરે છે.

હવે જ્યારે ઉમતો સુર્ય પુર બાણુ
એ દાખલ થાય છે, ત્યારે તે ત્યાર પછી
પુર્વ તરફ આવેલા જાંદગીરૂપી ઝરાઓ
ને પોતાના કારણોનું નકાણું નહવડાવે છે.
જ્યારે તે દક્ષીણ બાણુને રાશન કરે
છે, જ્યારે તે પુર્વ બાણુને, જ્યારે વ
ળી ઉતર બાણુને, જ્યારે અર્ધા બીંદુને,
જ્યારે શીરો બીંદુને, જ્યારે વચ બળે
ની બાણુઓને, જ્યારે આ સધળાંને
રાશની આપે છે, ત્યારે તે સધળાં જાં
દગીરૂપી ઝરાઓને પોતાના કારણોથી
નહવાડી નાખે છે.

તે તે ચીજ છે, તે દરેકમાં રહ્યો
પુરૂષ છે, જે દરેક આકાર, જાંદગી,
આત્મ જે ઉત્પન્ન થાય છે તે દરેક રૂપ
ધારણ છે.

[આતું વર્ણન] આજે નીચેની કહે
વતમાં કહેલું છે :-

સધળાં રૂપનો બનેલો, જાણનારો,
સોનેરી રંગવળો, ધણો સર્વોપરી, એક
લોજ રાશનીનો આપનાર, એક હબર

કારણથી જ જયજી, સેંકડો આકાશમાં હાવાતી ભોજવનારો, કુદરતની અંદગી એવો સુર્ય પેલી જાણુએ ઉભેલો જણાય છે.

--Prashnopanishad

તે સુર્ય છે કે જે બહારની દુનીયાની વધારે ઉગી અંદગી છે, કારણ કે તે તેજ છે કે જે પોતે ઉગ્ય પામીને આંખોની અંદર વધારે ખુલ્લું અંદગી ઉપરની પોતાની મહેરમાની વરસાવે છે. જે શક્તિ દુનીયાપર છે, જે શક્તિ આજ સમા છે, તે માત્ર વધારે ખાલી અંદગી નો ટેકાવ કરે છે. પ્રશ્નર જે મધ્ય ભાગે છે તે સમાનતર કરે છે, (જે કશ્વર) વાતા વરણની આસપાસ ફેલાયેલી અંદગી છે.

--Prashnopanishad.

સુર્ય ખોદાના ચીનક તરીકે.

આદિત્યએમાં હું વીપણું છે, પ્રમાણમાં હું જળકાદમંદ સુર્ય છું. --The Bhagvad Gita.

સુર્ય અશ્વિન રાજને કહે છે કે “આ પરશ્વતી ઉપર જરમીનું તપનું મારી તેજ પ્રકાશ અકૃષણ શક્તિથી બને છે અને વરસાદ વરસવા પછી સખળી સદગુણી ચીજોનું ઉગવું અને અવગુણી ચીજોનો નાશ મારીજ તેજ અને આકૃષણ શક્તિથી થાય છે.”

સુર્ય દેવતાઓ.

વેદિક ભજનોમાં સુર્ય નારાયણની સુર્ય અને સ્વામીનીના એ નામેથી આરધના કરવામાં આવે છે. તેમાં કેટલીક વાર સુર્યને દાકુસનો તો કેટલીક વાર તેને આદિતીનો પુત્ર કરી કહેયો છે. પાછલી દંતકથાઓ પ્રમાણે એક પરી જાત કે જેણીએ એક ઘાડીના આકારમાં પોતાનું સ્વરૂપ છુપાવેલું હતું જે પરથી તેણીને અશ્વની કરી કહેતા હતા, તેણીને પેટ તેને લાંબે બેડમાં પુત્રો ‘અસ્વીનો’ નામના ઘેદ થયા હતા; જે ‘હિશ’ની આઠાડી એક સોનેરી રથમાં સવાર થઈ જાય છે. સુર્યની આ સંજનાને તેની રાશની અત્યંત ભારી પડી ગયેલી હોવાથી કરી તેણીના આપ વીશ્વા

કર્મે તે સુર્યનો થોડોક ભાગ છુટો પાડી નાખ્યો. તે ભાગના ટુકડે ટુકડા થઈને તેઓ અજવાળું પાડતા આજે પરશ્વતી પર પડ્યા; અને તેઓમાંથી વીશ્વાકર્મે વીપણનો આટલો, શીવનું ત્રીશુળ, અને ખીજ દેવતાઓના હથીયારો બનાવ્યાં ! જાત ધોમઝોના રથમાં સવાર થઈ હંકરાઈ જતો હોય એમ સુર્યને ચીતારવામાં આવે છે. જ્યારે તે પોતાના ધોમઝો ઉપરથી જીન છોડી દે છે ત્યારે દરેક જણ ઉપર રાત પોતાનો સાહસો પાંથરે છે. સુર્યનું ખીજું નામ મીત્રા (મીત્ર-મેહેર ધર્મ) હતું. તેની વરણ દેવતા સાથે વારંવાર આરાધના કરવામાં આવે છે. વીપણ દેવતા મુજે તો સુર્ય દેવતા હતો. એની સામેતી તેની તણ છલગી, એટલે તેની સવાર બપોર અને જાંબની હાલતથી જણાય છે. પણ પાછલાં જાણોમાં તેના એ જ વાદ લક્ષણ જલદીથી નાબુદ થઈ જાય છે. ભરવાડો સુર્ય નારાયણને ‘પુરશ્વત’ નામથી ઓળખતા હતા. તેને એક જળદને બોલવાનો અકુશ લઈ જતો વણ વવામાં આવ્યો છે, અને તેની ગાડીને બકરાઓ બેડવામાં આવેલા હોય છે. જે પ્રમાણે મહાભારતમાં કહેવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે રૂદ્રદેવતાએ તેને એક લાત મારવાથી કરી તે દાંત વમરનો થઈ પડ્યો, તે કારણને લીધે તેને એક જાતની ખીર અથવા કાંઈ અર્પણ કરવામાં આવે છે.

સુર્ય દેવતા એક સર્વ શક્તિમાન ખોદા તરીકેની પંક્તિ પર આરતે આરતે કેવી ગીતે આવતો મથો તે પ્રેક્ષક ર મેક્ષમુલર બતાવે છે.

પહેલું પગથયું, આપણને માત્ર સુર્યની સાદી રાશનીમાંથી દોરવીને જે રાશનીથી કરી માણસો ઉપમાંથી સહવારના જૂમરત થાય છે તે તરફ લઈ જાય છે, અને તે માણસ જાતને જ નહીં પણ આખી કુદરતને નવી અંદગી બક્ષતું હોય એમ જણાય છે. જે આપણને સવારના જમાડીને જે સખળી નવી અંદગી બક્ષે છે તે જલદીથી રાજાંદી અંદગી બક્ષતો કહેવાયો.

બીજું. એક બીજાં અને વધારે હિમ તબક્કા પગલાંથી કરીને રોજીંદી રોજની અને જીંદગી બક્ષનાર, સાધારણ રીતે રોજની અને જીંદગી બક્ષનાર થઈ પડે છે. જે આજે રોજની અને જીંદગીનો ભાવનાર છે તે તેજ છે કે જે પડેલા એટલે શરૂઆતના દીવસો પર રોજની અને જીંદગી લાવી આપતો હતો. જેવી રીતે રોજની દહાડાની શરૂઆત સમાન છે, તેવી રીતે તે વળી દુનીઆ પેદા કરવાની શરૂઆત સમાન હતી. અને સુર્ય માત્ર રોજની ભાવનાર અથવા જીંદગી બક્ષનારજ નહીં પણ એક પેદા કરનાર છે. ત્યાર પછી તે તુરંતજ વળી દુનીયાના એક રાજ્યકરતા જેવી પદવી ધારણ કરે છે.

ત્રીજું. રતના કરડખીદામણા અંધ કરને હાંકી કહાવનાર તરીકે અને વળી જમીનને ફળદ્રુપ કરનાર તરીકે તેમજ જીવવાળી ચીજોના રક્ષણ કરનાર અને માયાળુ રખેવાલ તરીકે સુર્યને જોળખવામાં આવ્યો છે.

ચોથું. જેમ સુર્ય સધળું જુએ છે, અને સધળું જાણે છે તેવી રીતે તે કે કાંઈ એકલુંજ જાણે છે, તે જાણે માફ કરી તે વીજરી જય તે સાર તેની આબુજ કરવામાં આવે છે.

અત્યાર સુધી સુર્યની આરાધના ચાલુ રહી છે. તેજ એવું છે કે જેને માટે તેના સહવારના ઉગવા સાથે દરેક ધાર્મિક બ્રાહ્મણ ગાયત્રીના પવિત્ર મંત્રોવાળાં ભજનો કરે છે. આ હુંકી કવીતામાં ચમતકારીક શક્તિઓનો ગુણ રહેલો. ધારવામાં આવે છે તે નીચે મુજબ છે:—

“અમે પ્રણીએ છીએ કે ભલાં સાવીત્રીની ઉત્તમ કીર્તી અમેને મળે, જે માટે તેણે અમારી આરાધનાઓને પુષ્ટી આપવી જોઈએ.”

ધર્મ કીયાઓ ફતેહમંદીથી પાર ઉતારવા માટે ઉપલું બખાણુ માત્ર સુર્યની પ્રાર્થના સંબંધી છે. “રકંદ પુરાણ” માં તે પ્રાર્થનાની શક્તિ વીશે આજે પ્રમાણે વખાણુ આવેલી છે.

“વેદની અંદર ગાયત્રી મંત્રો કરતાં બીજું ચઢ્યાતું બખાણુ કશુંજ નથી. જે પ્રમાણે કાશી શહેર સમાન બીજું

શહેર નથી તે પ્રમાણે ગાયત્રી જેવી બીજી આરાધના કોઈએ નથી. ગાયત્રી એ વેદોની તેમજ બ્રાહ્મણોની માતા સમાન છે. તેની જપ કરવાથી એક માણસ તું તારણ થાય છે એવું શું છે કે જે ગાયત્રીથી થઈ શકતું નથી? કારણકે ગાયત્રી તે વીપણુ, બ્રહ્મ, શીવ તેમજ ત્રણ વેદો સમાન છે.”—India in Vedic Times.

મધ્યથી દુમાં રહેલો મીનોષ ખોરશેદ તે આપણા ખોરશેદનું મુળ છે.

અત્યાર સુધી ગુપ્ત રાખવામાં આવેલી કેતાબની ખાનગી સરેહમાંથી ઉતારા. [ખલાની દરેક ઉમર પાછળ જે મહાપ્રળય થાય છે તેની પાછળ] મહા મનવંત્ર શરૂ થવાના પહેલા પ્રતીબીંબમાં જે શરૂઆતની હાલ્યાતી બજાય છે તે એક જગડત મીનોષ ગુણવાળી છે. પ્રમટ દુન્યાઓ (સુર્ય મંડળ)માં તે ગુણ અધ્યાયર્ષી હાલતમાં મીનોષ પ્રાણમાંથી બહાર પડતી બારીક પોપડી, તે સમાધી પામેલા યોગીની દ્રષ્ટી જેવા છે. તે એક રંગ વગરના મીનોષ પ્રવાહીરૂપે અનહદતાની ચેમર જથમાંથી જે વો બહાર પડે છે કે તેવોજ ફેલાવા માંડે છે. તે આપણા ગ્રહને ભગતી દુનીયાના સાતમા લુવન ઉપર ને તેના સાતમા તબક્કામાં છે.

આપણી મીનોષ નજરે તે ઘટ ચીજ જેવી લાગે છે. માણસો તેઓની જમરૂ ત અવસ્થામાં તેને જેવી રીતે ઘટ પદાર્થ તરીકે જોળખી શકતા નથી; તેટલા માટે તેઓ તેને અજ્ઞાનપણામાં ખોદાઈ આત્મા તરીકે લેખે છે.

તે દરેક ઠેકાણે હાલ્યાતી ભોગવે છે, અને જે પાયા ઉપર આપણી દુનીયા (સુર્ય મંડળ) બંધવામાં આવી છે, તેના પહેલા ઉપાધીને પાયા તરીકે તે બને છે. આપણા સુર્ય મંડળની બહારના સુર્ય મંડળો અથવા સ્પર્ટીના સૈતારાઓ વચ્ચે દુન્યાઓ સધળે બનાવી દેવામાં આવી છે, અથવા જનતી જાય છે. જે દુન્યાઓનો ભય થયેલો છે, તેઓ

તેટલા વખતમાં તેના બીતરમાં વીસામે
જામ રહે છે. આપણી પૃથ્વીપર જે
મુળ પદાર્થ માલમ પડે છે તેના કરતાં
એનું ૨૫૩૫ ગુણિત જાતનું હોવાથી
કરી આપણી દુન્યાના વસનારાઓ ચી
ત જમ હાલતમાં અને અજ્ઞાનપણાને
લાધે તેને ખાલી જગ્યા કરી માને છે.
આખી અનહદ સૃષ્ટીમાં એક કાચના
આંખાનાં એટલા જેટલી પહેળી જ
ગ્યા નથી જે કાંઈપણ ચીજ વગરની
ખાલી હોય. જેમ આપણી સૃષ્ટીની
ધેલી મેર તેમજ આપણી સૃષ્ટીમાંથી
આક અથવા ઘટ ચીજ સાત તત્વરૂપે
છે. એ ઉપરાંત તેના રૂપો અથવા ત
ત્વોમાના દરેક વળી સાત તત્વકકવાળાં
ઘટ રૂપોના બનેલાં છે. સૂર્ય-ખેરશેદ
જે સાતમું તત્વ એટલે સર્વ ઠંડાણે
જેની હાજરી આપી રહી છે તે એવા
પ્રધ્વન્ની સર્વથી બુદ્ધિમાં બુદ્ધિ હલ
ત જણાય છે. પણ અરજોતો તે તે
પવીત્રના પવીત્ર હોયના અંદીઠ
સત (હૃદયાતી)ની સર્વથી પહેલી પ્રગટ
અથવા હરતીની પહેલી એટલે (આત્મીક
રીતે જોતાં) સહિથી હલકી હાલત છે.
સઘળા મધ્યમીંદુમાં આવેલા આકના
બનેલા અથવા નજરે પડતા સૂર્યો, તત્વ
રૂપે તે મહા પ્રધ્વના પહેલા તત્વોની સ
હિથી હલકી હાલતના બનેલા છે. ધ્યાન
ચેહાને જોના શરીરની બનાવટનું તત્વ
મુળા પ્રકૃતીના જાતમાં તત્વના પાંચમા
તત્વકકાનું બનેલું છે, અને તેટલા માટે
તે સૂર્યના પ્રતીબીબ નખતાં તત્વ કર
તાં આકલું વધારે બુદ્ધિ છે, તેઓ સી
વામ બધાની નજરમાંથી મુળ માનેષ
સૂર્યો ઠંડાયલા છે. તેઓના માત્ર ઝોળા
સીવાય એ સઘળામાંના કોઈમાંથી બી
જી કશું વધારે નથી. જેમ [માણસના
શરીરમાં મુળ તત્વો] ધતુઓની અખ્યા
સાતની છે, તેજ પ્રમાણે માણસની અં
દર અને સઘળી કુદરતમાં સાત શક
તીઓ છે.

અંદીઠ સૂર્યનું 'ખરેખર' તત્વ એ
મુળા પ્રકૃતીનું બીજ (અસલ તત્વ) જેવું
છે આપણી સૂર્યને લગતી સૃષ્ટીમાંની
સઘળી હાલતના કરતી અને હૃદયાતી
ધરાવનાર શકતીનો દીયરદો (બીજ અસલ

થવા મર) તેમજ કમળ (જેમથી કાંઈ
ચીજની ઉત્પત્તી થાય છે) તેના જેવું
છે. સઘળાં પરમાતુઓને પોતે પોતાનું
કામ બજાવવા સાર. તેમજ મધ્યમીંદુ
કે જેમાં દર અગીયાર વરસે તેઓ એક
વાર ફરીને મળે છે તેઓને મતીમાં મુ
કવાને માટે જે શકતીઓ કાંઈ વળજે
છે તે સઘળી શકતીઓ ચક્રવાવાળી મુ
સાફરી ફેલાવવા માટે તે બીજના મધ્ય
મીંદુમાંથી બહાર પડે છે. એ તુંને કો
ઈ કહે કે તેણે સૂર્યને જોયો છે, તો
જાણે તેણે એમ કહ્યું હોય કે સૂર્ય
તેના રોજના ફરવાના માર્ગમાં ખરે
ખર આગલ ને આગલ જાય છે તેની
ખરેખર તેનું બોલવું મણીને તેની તર
ફ હસજે.

અસલના બોલોથી સૂર્યને સાત ઘોડા,
જે વેદના સાત છદોની ખરેખર છે, તે
ઘોડા જોડેલા રઠમાં હાંકર્યો જતો ચીતા
રવામાં આવ્યો છે, તે તેના સ્વપ્ન ગુચ્છ
વાળી ખશતને લાધે છે; અથવા એક
વાર ફરીથી કહીએ તો, કે જો કે તેને તેના
પ્રકમકળમાંની સાત જાતની મન્ના (હરતી
ઓના વર્ગો સાથે સરખાવવામાં આવ્યો
છે, તોપણ તે જેમ છે તેમ કહીએ તો
તે તેઓનાથી જુદો છે. જેમ વળી તે
સાત કારણો ધરાવે છે કરી કહેવામાં
આવે છે તે ખરેખર તેમજ છે.

સૂર્યમાંની સાતધણી હરત ઓ (અમે
શાસનદો તે સાત પવીત્ર જણો છે, જે
ઓ મુળા પ્રકૃતીની યોનીમાં છુપાઈ રહે
લી શકતીમાંથી પોતાની મેળે જન્મ પા
મેલ છે. સાત મુખ્ય શકતીઓ જે કી
ણે તરીકે ઝોળાવાય છે, જેઓ 'પ્રળ
ય'ની અરજાતમાં આવતા મનવંત્ર મા
ટેના સાત નવાં સૂર્યો તરીકે વચોવચ
એકઠા થાય, તેઓને બહાર શોકલનાર
તે પેલીજ સાત હરતીઓ છે જે શક
તીમાંથી દરેક સૂર્યની અંદર તેઓ બા
જુદાર હરતીએ પુગ્યાં તે શકતીને કેટ
લાકા વાપણ કરી કહે છે, જે નીરંજન
નીરકારનો પ્રાણ સરીખો છે.

જે સૂર્યને આપણે અખંડ પ્રગટ છંદમાં
ની તરીકે ઝોળાખી છીએ-તે પોતેજ ની
રંજન નીરાકારનો પગથાલો છે.

પાછલું નામ ઉચ્ચારવામાં કે બોલવામાં કદીથી વાપરવું ન જોઈએ, એવા અર્થથી કે જેમ આખી ખાકી સૃષ્ટી તેના પ્રગટખીંદુ તરફ સૃષ્ટી અનુસાર રીતે ગુરવાર્ષણના કાયદા પ્રમાણે ખેંચાય છે, તેજ પ્રમાણે આપણી માનોષ શક્તીઓ જેઓ મીનોષ હાલતે તેની તરફ હમેશાં ગુરવાર્ષણ કરે છે, અને જેઓ તેની હાલતે પુગવાની ખાલેશ રાખે છે તે શક્તીઓમાંની થોડી તે બધી.

આગલી, તે સર્વથી પહેલી સરસ્વત વાળી હૃદયાતી-જે જ્યારે તે આ (અસબ) હાલતમાં હોય છે ત્યારે એક અખંડ જીવંતી તરીકે કહેવાય છે-તે બાળેનો જેમ ખુલાસા કરવામાં આવ્યો છે, તે પ્રમાણે તે પેદા કરવા અથવા બનાવવાની મત બળથી તત્ત્વાર કરેલી આવીક ધોપડી છે.

તે સ્પષ્ટ રૂપે જે દરેક સાત સાતમાં વહેંચાયેલાં છે, તેઓ ધર્મની પ્રતાપોમાં જણાવેલાં ૪૯ આત્મો છે, તેની અંદર એ દેખાવ દે છે.

પહેલી એ 'માતા' મુળ પ્રકૃતિ છે. તે પ્રકૃતિ સાત મુળ રૂપોમાં પોતે જુદી પડીને ચકાવે છેતી છેતી ખાકી બુવન તરફ નીચે ઉતરે છે. જ્યારે તે પોતાના છેલ્લા રૂપમાં જડ પદાર્થ તરીકે જડ થઈ એક પછી તે પોતાની આસપાસ ચકાવે છે, અને છેલ્લા રૂપના સાતમા તત્ત્વક્રમાં બનાવટ કરે છે, એટલે સહથી ઉંચું તેમજ કહી નીચું તત્ત્વ જોડાઈ જાય છે, ત્યારે તેના આકાર અર્થ પોતાની પુછકી કરડો હોય એમ થઈ રહે છે. એક સમુદાય અથવા હૃદયાતીની રચનાવાળી હાલતમાં તેના છેલ્લા તત્ત્વોનું જાનમું રૂપ નીચે પ્રમાણે છે :-

(ક) અણીજ પદાર્થમાં જે છતકલો તેની અંદર અંદીઠ રહે છે તે, તેની તકદીલી હૃદયાતીમાં પ્રજન શક્તિ એ નીરખળ શક્તિને, અને એવી રીતે બીજાં કારણથી, જમરત કાધાને લીધેજ, હસ્તીમાં આવ્યો હોય છે.

(ખ) કોડવાની અંદર જે બીજવું અંધારણ કરે છે, અને તેનું ધાસના તણખાં, મુળ અથવા રોપાની અંદર પ્રગટીકરણ કરે છે તે, તે પ્રાણીને તેજ આપનાર અને હોશ આપનાર શક્તિ

છે. તે વસ્તુના સાત તત્ત્વોના મુળ ઉપાધી તરીકે થઈ તે ચીજમાં રહેલાં કરે છે, તેમજ જેમ જેમ તે ચીજ ઉપરતી જાય છે અને પ્રગટ થતી જાય છે તેમ તેમ તે તત્ત્વોને બહાર કઢાડે છે.

(ગ) દરેક પ્રાણી માત્રમાંથી તે તેવી જ ક્રીયા ચલાવે છે. તે તેની જીવંતી તત્ત્વ અને પ્રાણ દેખાવનારી શક્તિ છે, તેમજ તેની પ્રેરણા બુધ્ધી અને ગુણો તેના લક્ષણો અને ખાસ વીશેષ પ્રકૃતિઓ તેને આધાર છે.

(ઘ) માનવી સંવાલ કુદરતમાં જણાવેલી ખાકીની સ્વધર્મી જાતની પ્રગટ 'એકતાઓ' ઉપર જે કાંઈ તેની અક્ષેષ ઉતરેલી છે, તે સ્વધર્મી અક્ષેષો તે માનસ જાત પર ઉતારે છે, એટલુંજ નહીં પણ એથી વધારે તે તેનામાં પોતાના સ્વધર્મી મળી ૪૯ આત્મોના પગથાં (અંશ) પ્રગટ કરે છે. માણસ જાતના સાત તત્ત્વોમાંનું દરેક તત્ત્વ બુદ્ધિમાં તા (મુળ પ્રકૃતિ)ના સાત તત્ત્વોનું પુરેપુરું વારસ અને સરીક છે. તે મુળ પ્રકૃતિના પહેલાં તત્ત્વને પ્રાણ તે તેના (માણસ)નો જીવ આત્મા છે. તેણીનું બીજું તત્ત્વ બુધ્ધી છે. આપણે તેને બુદ્ધિ સાતમું તત્ત્વ કહીએ છીએ ત્રીજું તત્ત્વ તેને ખાકી દુનીયાના ભેજાંની સામી ગ્રી અને તેના સરીરની લાવકાત પ્રમાણેનું મનસ જે તેના ભેજાંને ચલાવનાર છે તે પુરું પાડે છે (જે માણસનું રવાન છે)-H. B. B.

(ચ) રચનાવાળી સરપટીમાં તેમજ આ દુનીયાના મુળ તત્ત્વોની અંદર તે દેખાવનારી શક્તિ તરીકે છે. આત્મ જે તેની અંદીઠ હાલતમાંથી કમ કરતી હાલતમાં જમત કરવામાં આવ્યો છે તેનાં તે રહે છે. કારણકે સાત વીલાઓ જાણવું તે અખુટ તત્ત્વ ખાકી દુનીયાના આત્મની અંદર રહે છે. તે પવનની ઢિલકાને જોરજોર ચલાવે છે, વટાળવાને જોરજોર પુગાવે છે, અને કવાને ગતીમાં મુકે છે; કે જે તત્ત્વ તેના તત્ત્વોમાંના એક તરીકેનો ભાગ બળવે છે. ચકાવો લખ આગળ ચાલતાં તે પ્રાણીની ગતીને કમમાં મુકે છે, મોજાઓને પોતા તરફ ખેંચી પાછા હસેલો છે; જે માટે તે

ચોક્કસ નીરમાન કાવદાઓ પ્રમાણે ચાલે છે જે કાવદાઓની અંદર રહેતો જીવ તે તેનું સાતમું તત્ત્વ છે.

(છ) તેના ચાર વધારે બુદ્ધિ તત્ત્વો માં જે બીજા રહે છે તેથી કરી તે રમ નાવાળી સરપટીના ફરેસ્તાઓએ પ્રમટ થાય છે. તેના ત્રણ નીચમાં તત્ત્વો, એ નીચો (કુદરતમાંની અધીર ભાણુદાર હસ્તીઓ)ની હાંડગીને ઉચ્છેરે છે.

(જ) અપણા સુર્ય મંડળમાં આકાશ અને ધર્મ, સુખ અને પુલ, કર્મ અને વીચાર એ સઘળાં એકજ હાથવાળી ધરાવે છે. તે સુર્ય જે આગમાં ફીકા કરખી માખીની અંદરથી હાજર છે, તેની ચુંગાલમાંથી એક તરાણું સરખું બી બચી જવા પામતું નથી. તેટલા માટે અસહ્ય મહા ગાનીઓએ તેને કુદરતમાં પ્રમટ રૂપ ધારણ કરીએ છીએ. ર કરી કહ્યો છે.

ઉપલી સરેહને આપણે ત્રણ ધણા પુબ્ધવંત હરમાસના બેલો કાચે સરખાવીશું.

‘સુર્યના પ્રતાપથી ઉત્પન્ન થતી હાંડગી તેની રોશની માફક ચાલુજ રહે છે. તેને રોડાને તેની હદ બાંધી શકાતી નથી. તેની આસપાસ ઉપગ્રહોના ભસકરની માફક અસંખ્યાબંધ ફરેસ્તાઓના ટોળા ફરી વળેલાં છે. આ ટોળાં એ અમર જીવ ધરાવનારોની પદાશમાં વસે છે, અને ત્યાંથી આપણા આદમ જાતને લગતી બાબદો ઉપર દેખરેખ રાખે છે. તેઓ લોકોનો, વારાંજોડાં, આમ અને ધર્તીકંપો બોલકવાની રીતો કામે લગાડીને ફરેસ્તાઓની સરજી (કર્મ)ને જાળ લાવે છે, તેમજ વળી દુકાળો અને લગામ એ અધર્મી કામોની સજા કાર ઉત્પન્ન કરે છે.

ભારશેદજી માત્ર સઘળાં પ્રાણીઓને સંભાળનાર અને ઉચ્છેરનાર છે, અને જે પ્રમાણે તે નમુનેદાર અંદીક દુનીયા આ લાનણી પેદા કરનારી દુનીયાની આ સપાસ ફરી વળે છે, જેને તે હીશોહીશ અને સઘળાં ભાત ભતતી ચીજોના આ કારોથી ભરી નાખે છે, તેજ પ્રમાણે વળી ખેરશેદજી માત્ર સઘળાં ચીજને

પોતાની રોશનીમાં વીંટાળી લઈને પ્રાણીઓની પેદાશ વધારી તેઓની ખીલવણી કરવાનું કામ દરેક બાબુએ બજાવ્યો જાય છે.

તેના હાથ હોળ ફરેસ્તાઓનું ટોળું અથવા ટોળાંઓ છે, કારણકે તેઓ અખ્યાબંધ તથા જાન જાતના છે. અને તેઓની અખ્યા સેતારાઓની અખ્યા જેટલી જણાય છે. દરેક સેતારાને ભગ તે એક ફરેસ્તા હોય છે, તે તે સ્વભાવે અથવા તે તે જે કામ કરે છે તેને લીધે તે સારે અથવા માઠો હોય છે. કારણકે કામ કરવું એ ફરેસ્તાઓને સર જેલુંજ છે. દરેક સંસ્કારી બતાવે ઉપર આજે સઘળા ફરેસ્તાઓ હકુમત મેલાવે છે, તે નજરોની તેમજ દરેક માણસોની પ્રકૃતિ અથવા ધારણને ઉઘલાવી નાખે છે. તેઓ પોતાના સ્વરૂપનો કાલ આપણા હાથે પર પાડે છે, આપણા (હાડગીની) હર (અથવા) માવાદાર ચીજોમાં, આપણી ધારી નક્ષા અને આપણા ભેળ જેમાંથી તે હાજર છે. જે પળે આપણામાંથી દરેક જણ હાંડગી તે સજા હાથવાળી મેળનીએ છીએ, તેવાજ તેને ફરેસ્તાઓ (ભલી થોનીઓ)ની દેખરેખ હોળ ધિવામાં જાય છે; જેઓ આપણા જન્મો ઉપર મગકજ રહે છે, અને જેઓ આકાશીક શક્તીઓથી નીચેની પંક્તીના છે (જે શક્તીઓ આદમથી ચલ્યાતાં આકાશી પરીઆ છે.) હમેશાં તેઓના સ્વરૂપમાં ફેરફાર થવા કરે છે, જે ફેરફાર હમેશાં એકજ રીતનો મલતે આવે તેવા નથી હોતો, પણ તેઓ અકાવામાં ફરતાં રહે છે. સરીર મારફતે તેઓ જીવના બે ભાગોની અંદર પસરી જાય છે, એવી મતભજથી કે તે (સરીર) તે દરેક ભાગમાંથી તે જીવન શક્તીની અસર હોળ રહે. જાને ભમતો ખરે ખોટું પારખી શકનાર ભામ તે ફરેસ્તાના તાબામાં રહેતો નથી. ધધર જેને જીવ (આત્માને) એક સુર્ય કરખા કીરણથી કરી પ્રકાશીત કરે છે, તે ધસવરના અંગીકાર કાર તે આત્માને નીમાન કરી ધેલો છે. જેઓ ધસવરનો મેલાપ થવાથી આજે પ્રમાણે રોશની (જ્ઞાન) પામ્યા છે, તેઓની અખ્યા નાની છે; અને તેવા

જો આમળથી પરીઆઓ પોતાને દુર રાખે છે, કારણકે પરીઆઓ અથવા ફેરેસતાઓને ઇશ્વરના માત્ર એક કીરણ સરીખાનીબી હાજરી આમળ ઉભી રહેવાને શકતી નથી. પણ બીજાં શબ્દોમાં લખેલો, તેઓ ના જીવ અને શરીર માં ને સુધા. પરીઆઓની કુદરત હેઠળ છે, જેઓ માણસોને લાગુ પડી જાય છે, અને જેઓના કામની ઉપર તેઓ કસ રચાવે છે. ... જેવી રીતે પરીઆઓ જાજારી ચીજોપર કાબુ ચલાવે છે અને આપણા શરીરો તેઓના હાથેયાર તરીકે કામ બજાવે છે. - Secret Doctrine Vol. I p.p. 313-14.

આખી દુનિયા સુર્ય તથા ચંદ્રને માનનારી છે.

એક સુર્યની હશેના આરાધના કરનારાઓ એટલી પારસીઓની જાણના ની છે, તેપણ હીંદુ દંતકથાઓ અને તવારીખ જે આજે બંને સુર્ય ચંદ્રની પુજાઓ ઉપર રચાયેલી છે અને એક જ સાથે બેલમબેલા ચંદ્ર ચંચલી છે, એટલુંજ નહીં પણ તેવીજ રીતની હાલત ખ્રીસ્તી ધર્મમાં પોતાનામાં પણ જોવામાં આવે છે. તે દંતકથાઓની શરૂઆતથી તે આપણા ચાલુ જમાના સુધી તેણે રામન ડેથોલીક નેચર પ્રોટેસ્ટંટ તથા જો બંનેના મોનોઇસ્ટાન્ટ સ્વરૂપ ફેરફાર નાખ્યું છે. જો બંને આર્ય હીંદુ અને આર્ય યુરોપિયન ધર્મોના કાનૂનો ઉપરજ માત્ર નીચાં ચલાવવામાં આવે છે તે ખરેખર તેઓ વચ્ચેના તફાવત ધણેજ જીવ જાણાય છે. સુર્ય અને ચંદ્ર ઉપરથી ઉતરી આવેલા એટલે સુર્યવંશી અને ચંદ્રવંશી કહેવામાં વવામાં હીંદુઓ માટે માન સમજે છે. અને ખ્રીસ્તીઓ અને મુત્તી પુજા તરીકે ગણે છે, અને તે છતાંબી તેઓ સુર્ય અને ચંદ્રની આરાધના ઉપર પુરેપુરા રચાયેલા એક ધર્મને વળગીને ચાલે છે પ્રોટેસ્ટંટો પોતેજ જ્યારે જાહાવા જે ખુદ એક ચંદ્ર દેવતા છે તેની આરાધના કરે છે, ત્યારે રામન ડેથોલીકો જામે જેરીના પુત્રાની પુજા જે ચંદ્ર દેવીઓની આરાધના ઉપર રચાયેલી છે તે

ખાસે જે પોકાર કરે છે તેમ કરવું બી નજરરતું અને નકામું છે; અને બંને ટોળાઓ પોતાની ધર્મ પેઠીએ માં સુર્ય રૂપી કાષ્ટરત અને ચંદ્રરૂપી ત્રીપ્તીની સચાઇ જાળોની વાત કબુલ રાખે છે.

તવારીખના ન જાણાયલા જમાનાના "આકાદીઅનસી"ના આપદાદા (ચંદ્રવંશી) અથવા ઇડોવંશના ચંદ્રવંશી રાજાઓ હતા, જેઓ આપણા જમાનાની સદી જો આમનજ પ્રાયમ (મલાહમાદ) ખાતે રાજ્ય કરતા હતા, એમ દંતકથાઓ ઉપરથી માલમ પડે છે તેઓના પુર્વજો હીંદુસ્થાનમાંથી આવ્યા હતા અને સોમ અને લેના દીકરા બુધની આરાધનાઓ જે તેઓના આપદાદેથી ચાલતી હતી તે સાથે લાવ્યા હતા. તે આરાધના પછળથી ખાલદીઅનોની પોતાની કહેવાવા લાગી. હાલની રામન ડેથોલીક રીત પ્રમાણેના ચીન-જો કુવારી મેરી, જેને સી રીઅનો તથા ગ્રીકો મુળા પ્રકૃતી તરીકે જાણાય છે, તેનો જાબા ચંદ્ર સાથે જોડે છે, તેઓ જેટલા મુત્તીની પુજા કરતાર કહેવાય નહીં તેટલાજ પ્રમાણ માં સેતારાઓ તથા સુર્યની આરાધનાઓ જે સાધારણ રીતે કરવામાં આવતી હતી તે બાદ કરતાં, જેવી રીતની આરાધના મુત્તી પુજાના ધર્મમાં વધારે વાર મુકી શકાય નહીં.

આજે આરાધના કરવા બાબે જર્વ દીનદાર રામન ડેથોલીકો તદ્દન મગરૂરી માને છે અને તે બાબેનો આપોકાર સ્વીકાર કરે છે. ફ્રેંચ 'એકેડેમી' જોજ બાબે લા પોતાના એક નીબંધમાં 'મારકવીસ દી. વીલીમર કહે છે:-'

"જ્યારે ક્રીશ્ચીયનોની મુળા પ્રકૃતી, જે જે છોકરાને પેટમાં રાખે છે તેની ખરેખર જોડ તરીકેની પદ્ધતી બોજવે છે, ત્યારે એ લો કુદરતીજ છે કે તે એક ચેતન જાવીપ્ય વાણી તરીકે 'એમોને-રા' છે જે તેની માતાનો વર થાય છે.

"આપણે (ખ્રીસ્તીઓ) 'નીચ' દેવતા ચંદ્રની હાલતનો રહીને તે સુર્ય પર પોતાના કીરણ જા માટે ફેંકે છે તે જામ જી શકયે છીએ. કારણકે જ્યારે કુવરીકા (ચંદ્ર) જેણી આકાશી રાણીના રૂપમાં

‘નીચ’ની માફક છે અને જેમ ‘નીચ’ કરે છે તેમ, કાષ્ટ સુર્યના શક્તિગાર કરે છે, અને તેજ પ્રમાણે તે (સુર્ય) તેના શક્તિગાર કરે છે.

આમસ આતેનું પેલું પ્રખ્યાત લેખ રૂપી લખાણ ઉકલાવ્યથી મલમ પડે છે કે “કાષ્ટએથી મારો જીવનો (બંદલર મનો પરદો) કદીથી હિંચક્યો નથી.” તે નું કારણ શું છે તે બાબે આપણે પ્રી રીજો સમજી શક્યે છીએ. એ બાબદ ધ્યાનમાં લેજો તો આજે વાક્યનો બોલોજોનો અર્થ નીચેથી રીતે મેરીએ ગર્ભ પારણ કાષ્ટના દીવસે દેવોમાં ને જાજનો ગવાય છે તેના સાર જેવો છે.

ખરેખર આવા કર્તા વધારે પ્રમાણ પછું કદીથી દરતી ધરાવી શકેજ નહીં ! જીની અને નવી ચંદ્રની આરાધના ઉપરના ચિંતાના આપણમાં ‘કારાદડ મા સી’એ જે કાંઈ કહેયું છે તે એ બાબદ ને પુરેપુરો ઇનસાફ આપે છે.

ચંદ્રમાના આદમી (જોસીરીસ-સત, હોલ્ડા-સેતાન, કાષ્ટન-જુદાજ, અને બીજા) ચંદ્રના જોડાએને વારંવાર ન દારી આજ મલાવાનો કલંક લાગુ પાડવામાં આવે છે. ચંદ્રને જમતા પ્રપી રીપયેમાં તે એવડી જાતીવાળો જ ને ત્રીવ્ય જાણુ ધરાવનાર હતો; ને માતા, બચું અને વૃષ ઉમરના મરદ તરીકેનો જામ બજાવવા કર્તા જતે તો એકજ હતો. એ પ્રમાણે ચંદ્રનું કોઈ રૂં તેની માતો વર થતો હતો ! એ કાંઈ નવું પેદા કરવાનું હતું તો એ રસ તા સીવાય બીજો છુટકોજ ન હતો. તે ને ચિંતાનો આપ થવાની ફરજ પડતી હતી ! આજે સમાજએને પાછલા વખતના સંસાર અનુસાર વીદ્યા જાણનારા એજે વાકબુલ રાખી હતી અને ચંદ્રમાના મુળ આદમી વીધેની વાત વીસરાઈ ગઈ તેમ છતાં આ દંતકથા પોતાના સરવેથી જીલ્લા તેમજ સરવેથી ન સમજાય એવાં સ્વરૂપમાં દુનીયામાં કદી બી આમળ જેવામાં ન આવેલા એવા સર્વેથી મલીય જાતના વહેમના મધ્ય બીંદુ જેવા પાવા સમાન મત તરીકેની હાલતવાળી થઈ પડી છે, કારણકે આ એ ચંદ્રને જમતા વીચીત્ર ફેરફારો અને

તેઓને માનસીકરીત પ્રમાણે લાગુ પડેલા સંબંધ એજોની અંદર તેમજ ઉપનોમ સુધા, પ્રાસ્તી એકતાવાળી ત્રીમુર્તીના મુળ પાયા સમાન કારણો મલી આવે છે. અજાં કરૂંપી ચીન્હો બાબેના અજાનપણને લીધે આજલ વખતનું કાદુ રૂપ હાલની ચંદ્રમાની આરાધનામાં ધર્મને જમતી સરવેથી ઉંડાણમાં ઉંડણુ બેદકરી બાબદ થઈ પડી છે. રોમન કેથોલીક એ બાબદના ખોલાશા મારે કાંઈથી શરમાવા વગર કુમારી મેરીને સુર્યથી જ જાયલી ચીતારે છે, અને શીંગડા જેવી એક આકર્ષીતો એક ચંદ્ર તેણીના પગ તળે જાય છે, તેજ વખતે તેણી ચંદ્રમાને જમતું બચું પોતાની કેડમાં પકડે છે; જે ચંદ્ર માવના ફરજદ અને ધણી તરીકે છે ! તે માતા કોઈર અને વૃધ ઉમરના નર પૂરૂપ એજે મુળ પાવા જેવા છે.

આપણે પ્રાસ્તી ધર્મ એ તદ્દન હોશ હાજ વગરની દંતકથાએ અને પુરાણી વાર્તાના સાહીત્યને બનેલા છે; જે સાહીત્યને જીવી અને નવી તોરાતોમાં ખુદ ખોદાના પોતાના જાણેમાંથી બહાર પડેલા શબ્દો તરીકે આપણી નજર આજલ ધુસારી દેવામાં આવ્યું છે એવી રીતે આપણે શાબેત કરી શક્યે.

The Secret Doctrine Vol. 1
p.p. 417-22.)

(યુપ્ત સીધ્ધાંત.)

સુર્યની શક્તી તેમજ

પૃથ્વીની શક્તી.

માન બી. ડબલ્યુ. રીચર્ડના લખાણો પરથી યુપ્ત સીધ્ધાંતમાં કાષ્ટના ઉતારા:-
“આજના જમાનામાં બધારે સધળી જાતની શક્તીના મુળ તરીકે માત્ર ગતીજ છે એવું મત એક વાર ફરીથી ફેલાવો પામતું રહેયું છે, તેવે પ્રસંગે એક તક રાર જે ઉવડની બંધ કરવામાં આવી છે તે પાછી સજીવન કરવાનું કામ તદ્દન ગુમરાઈ જેવું થઈ પડે છે. પછી તે નો જોખમ મારે શીર લેવાને હું કબુલ થાવું છું, અને સુર્યશક્તી વીશે જ

મર્ગ નામ મુકી ગયેલા 'કાદર' જેનું નામ હું મારા વાચનારા આગળ રજૂ કરું છું અને તે સેન્યુઅલ મેટકાફ છે, તેના ખરેખરા વીચારો શું હતા તે હું દેશાનીશ કુદરતની અંદર એ શક્તીઓ હસતી ભોમવે છે, એવી દલીલને ધણા ખરા અધળા સીધા પદાર્થ વીજ્ઞાન બળુનારાઓ દેદા આપે છે. તે દલીલથી શરૂઆત કરતાં એક શક્તી ઘટ પદાર્થ એટલી ભારી, નજરે દેખાય તેવી તેમજ ઉપોદ્ભવમાં બધાં શકાય એવી છે. અને બીજી શક્તી જે કાંઈ એક ચીજ છે, જે વજન કરી ન શકાય એવી અણુદીક છે; અને ઘટ પદાર્થ ઉપરની તેની અસરને લીધે તેની હકયાતી બણી શકાય છે— તે ઉપરથી મેટકાફ એવું બજાવવાની હામ બીડે છે. કે જેનું માપ લઈ શકાય તેમજ તેજી શક્તી જેને તે પરમાણુ છે, તે કાંઈ માત્ર એક જાતીનું રૂપ નથી, તેમજ વજનદાર ચીજોની રજક જો વચેની માત્ર ધુજરીઓ જેવું કાંઈ નથી, પણ તે પોતે એક ઘટ પદાર્થ છે, જે સૂર્યમાંથી નીકળીને આકાશમાં યત્રને ઘટ પદાર્થોની રજકજો વચેની ખાલી જગ્યા ભરી નાખીને ખરી રીતે મરમી નામની કામણીને પેદા કરનારી છે. મરમી અથવા સૂર્યની અપત્તીની આ શયત બાંધે તે નીચે લખ્ય મુજબની મુસ્તદીમ પાયાની તકરાર લાવે છે :-

૧. "કે તે બીજી વસ્તુઓમાં ઉમેરી શકાય અને તેમાંથી કાઢી બધાં શકાય, તેમજ તેનું માપ બણીતજાજના જેટલી ખારીકાઈ લઈ શકાય.

૨. "કે જે ચીજોમાં તે દાખલ થાય છે, તે ચીજોના દલમાં તે વધારો કરે છે, અને તેને કાઢી લેવામાં આવતાં તે ચીજો આગળના જેટલું કંઈ પાછું પકડે છે.

૩. "કે તે બીજી ચીજોના આકારોના રૂપો ગુણો અને કાલતોમાં ફેરફાર કરી નાખે છે.

૪. "જો સરવેથી અપુણ્ય રીતની હવા વચરની ખાલી જગ્યા બનાવવામાં આવે તો તેમાં રાખેલા થરમોખીટર પર તે ખુદલી હવામાં રાખેલા થરમોખીટરના જેટ

લીજ અસર ઉપજાવે છે તે કીરણરૂપે પસાર થઈ જાય છે.

૫. "બળના પકડો, દાડજોનાનું ફાટવું તેમજ બીજાં ધમકા કરતાં મીથ્રણો જેવા પદાર્થોમાં ફાટથી અટકાવી ન શકાય એવી હરકૂત અને રશાયણીક શકતીઓ તે ઉત્પન્ન કરે છે.

૬. "કે તે જાનતાંબુઓના અમુદાય પર એક પીચકારક રીતની અસર ઉપજાવે છે જેથી અતીશય દરદ થાય છે; અને બચારે તે હાથી બચાદા અસર ઉપજાવે છે ત્યારે તાંબુઓની ઝેરવ્યવસ્થા કરી નાખે છે."

સૂર્યની શક્તી અને પૃથ્વીની શક્તી વીશે મેટકાફે બણાવેલું અનુમાન માત્ર આદુબ નહીં પણ સરવથી વધારે મેટકાફાડે એવું છે. સપટીમાં અહીં આ બે મુળ તત્ત્વો છે જેમાંનું એક માપ બધાં શકાય એવો ઘટ પદાર્થ છે— બીજું તત્ત્વ અધળા જગ્યાએ પસરી રહેલી ધથર તે સૂર્યનો આતશ છે. તે વજનદાર ઘટ પદાર્થ, આકાર તેમજ રંગ વચરનો તત્ત્વ છે. તે બપરંમપાર રીતે ખારીક થયેલા ઘટ પદાર્થ છે. અને તેની રજકજો એકમેકને હાસેલ છે, તે એટલો તો ખારીક છે કે તેને માટે ધથર બોલ વાપડવા સીવાય બીજો બોલ વાપડવાનું આપણી પાસે કશું સાધન નથી. તે ખાલી જગ્યામાં પસરીને તેને ભરી નાખે છે, પણ તે એકલું તદ્દનજ મુરદાલ જેવું છે. આપણે જઈ પદાર્થ અને પોતાની મેજે દુર જતા ધથર એ અને તત્ત્વોને સાથે મેળવીએ છીએ અને તેટલા ઉપરથી મુરદાલ વજનદાર જઈ પદાર્થમાં જીવ આવે છે. જેનું માપ લઈ શકાય તેવો જઈ પદાર્થ મુરદાલ હશે, પણ તે કદાપી મરી જાયેલા ન હશે એવો ગુપ્ત વીદ્યાનો કાયદો છે.

જેનું માપ લઈ શકાય એવી ચીજની રજકજોમાંથી ધથર જે મુળ ધથરનું બીજું તત્ત્વ છે તે આરપાર ફરી વળે છે. અને એવી રીતે પુટી નીકળવા પછી તે માપ લઈ શકાય એવી રજકજો સાથે જોડાઈ જાય છે, અને તે જોને એક અમુદાયમાં પકડી રાખે છે,

તેઓને જોવાથી નીકળી જાય છે, તેઓ જાણે ઇશ્વરમાં પીગળી ગયા હોય છે.

ઇશ્વર એ સધળે ઠેકાણે પહોંચે છે. માણસનાં શરીર ઇશ્વર અથવા આકાશીક રોશનીથી ભરપૂર છે. તે શરીરની બારીક રચનાઓને સાથે જોઈ રાખે છે. રોપાઓનીથી તેવીજ હાલત છે. સરવે કંઈક માટી, ખાંક, વજ, (adamant) ખીચાર, ઘાત એ સધળીની એક હાલત છે, પણ સુર્યની શક્તિ પેતામાં દાખલ કરવા માટે જુદી જુદી જાતના જઠ પદાર્થો જુદી જુદી જાતની લાગણીઓ ધરાવે છે અને એની ઉપર જઠ પદાર્થના નક્કર પ્રવાહી અને વાયુરૂપી જુદાં જુદાં બદલાતાં રૂપોનો આધાર રહે છે. નક્કર પદાર્થોએ પ્રવાહી ચીજો કરતાં સુક્ષ્મ ગરમ વધારે પ્રમાણમાં સેપીલી પેલી હોય છે, અને તેથી કરી તેઓની રચનાઓ એકમેક સાથે ચીપટાઈથી વળગી રહે છે. બધારે પીડાનેલાં જસતનો એક ભાગ એક નક્કર જસતની એક રકાખી ઉપર રેડતામાં આવે છે ત્યારે પીગળેલું જસત તે જસતની કંઈક રકાખી જેટલુંજ નક્કર થાય છે, તેનું કારણ એ કે પ્રવાહીમાંથી નીકળીને નક્કર પદાર્થ તરફ તે ગરમી મસાવવાનું જાય છે, અને એવી રીતે ગરમી સરખે ભાગે વહેંચાઈ જવાથી જે રચનાઓ આગળ જુદી અથવા પ્રવાહીરૂપે હતી તે હવે એકમેકની વધારે જોડાણ લાવવામાં આવી છે. એ ઉપરથી નીચલાં અનુમાનો થાય છે:-

* ક. ખાલી જગ્યા જે તારાઓની વચ્ચે, ગ્રહોની વચ્ચે, ઘટ પદાર્થોની વચ્ચે અને ઇંદરીઓ વચ્ચે આવેલી છે, તે કાંઈ તદ્દન ભર્વા

* નોટ-આ સાથે સાથે સ્માજના જરથોસ્તી વાંચનારાઓએ રામયસ્ત વાંચવી; અને કહેવાતા સુધારાવળા જે યસ્તોને પાછલા વખતની તેમજ એકથી વધારે જોડાણની માન્યતા શીખવનારી ગણી રહ કરે છે, અને તેમ કરી યસ્તોના બનાવનારા બધા વીદવાન મોખેદોને જે ગરમનસાઈ કરે છે તેમાંથી તે સાહેબોને મુક્ત કરવા દી. દા. દો.

વગરની એટલે ખાલી તો નથીજ, પણ જે પીગળી શકે એવા પ્રવાહી અથવા હવાથી કરી ભરેલી છે, જેને વધારે આરા નામની ગરદાબરીમાં આપણા પુર્વજો કહી ગયા છે, તેવી રીતે 'અધ્યત્મ' - સુર્વના - આત્મ - 'ઇશ્વર' કરી હબુરખી જણાવી શું. આજે પ્રવાહી જે બંધારણમાં ફેરફાર થયા વગરનો અવીનાશ, અપુષ્ય છે તે દરેક ચીજ અને જેનું માપ લઈ શકાય એવા નક્કર પદાર્થ જેવા કે વહુતાં પાણીમાંના નાનાં પથ્થર, પાણી ઉપર ટીંગતું ગ્રાડ, તે દેખાવ તરફ જે તો માણસ એ સરવેમાં જોઈ વધતા પ્રમાણમાં ઇશ્વર દાખલ થયેલું છે. ઇશ્વરમાં ગ્રાડ કરતાં જોઈ પ્રમાણમાં, ગ્રાડમાં માણસ કરતાં જોઈ પ્રમાણમાં તે છે. એવી રીતે મદની અંદરની સવળી ચીજોમાં એટલા પ્રમાણમાં ભરેલું છે ઇશ્વર રૂપી પ્રવાહીની અંદર સુપડીતું બંધારણ થયું છે અને તે તેના ક્યાંવની અંદર હીલચાલ કરે છે.

ખ. ઇશ્વર પછી તે ગમે રૂપે હોય તોપણ સુર્ય અથવા સૂર્યોમાંથી હિતપન થયેલું છે. સૂર્યો તેની પેદાશને વધારાનારા છે, તેના અંદરો જેવા છે, તેનો ફેલાવો કરનારા છે !

ગ. ઇશ્વર વગર મતી જેવું કશુંએ હસતી ધરાવી શકતે નહીં. ને વગર ભારી અથવા વજનદાર ચીજોની રચનાઓ એકમેક ઉપરથી લપસી જતે નહીં. તે વગર આજે રચનાઓ ને ક્રીયા ચલાવવા માટે ઉશ્કેરવને કાંઈપણ આવ્યું જેવું હોઈ શકતે નહીં.

ઘ. ઘટ પદાર્થોના બંધારણનું માપ ઇશ્વરથી કરી નહીં શકાય છે. જે ઇશ્વર જેવું કશુંએ હોતે નહીં તો જઠ પદાર્થોના બંધારણમાં ફેરફાર જેવું હોઈ શકતે નહીં. દાખલા તરીકે પાણી તેની મદદ વગર એક પદાર્થ જે ઘટ અને પીગળે નહીં એવા તેમજ તેનો કાંઈ પણ વીચાર આપણને આવે તેવા વીચારની હદની બહારનો ચર્ચા શકતે. ઇશ્વર વગર તેનું રૂપ કદીખી બરફ જેવુંખી હોઈ શકતે નહીં, કદીખી પ્રવાહી હોતે નહીં, કદીખી હવાઈ હોતે નહીં.

ચ. ઇશ્વર સુર્યને અહ સ્થાયે, અહને અહ સ્થાયે, માણસને અહ સ્થાયે, માણસને માણસ સ્થાયે સ્થાયે કરાવે છે. ઇશ્વર વશ સુર્યની કાંઈપણ સંબંધ વહેવાર હોય શકે નહીં, તેમજ રાક્ષસી જેવું, ગરમી જેવું, ગતિની મદદથી થતાં નજરે પડતા દેખાવા જેવું કશુંથી હોત નહીં.

સુર્યના રસાયણિક બંધારણ વીશે કે જે દેશો જાણવાને બની આવવા વીશે તું 'ઓપ્ટિમિસ્ટ કંપેરેટિવ' Pessimism ને પ્રમાણે ખાતરી કરવામાં આવે છે તેમ તેના પછી ૩૦ વર્ષ રહીને ફરવોડે જોઈ પાંચુ નથી. સુગ તત્વો જેઓ આ બે હાલનો કેમીસ્ટ જાણીને છે, તે સમજા સંજોગ ધ્યાનમાં લેતાં પાણું કરી સુર્યના બંધારણના ટાંકણમાં હાથ ધરી લાગવતાં હોવા જોઈએ; નહીં કે સુર્યના પોતાનામાં. એવું જોવાને માટે આપણને 'સ્થિતિશીલ' નામના યંત્ર મદદ કરી છે. અને આજે ટાંકણો તે સુર્યને લગતા રચનાવાળી સુર્યની પરફેક્ટ સુર્ય તરીકે ગણીને ભુવતર વીંધ્યા જાણનારાઓએ તેના ઝળકાટ કે ઇન્ડીયન જાળગચાળો અને તેનું બળતું સવાથી ચર્ચા જાહેર કર્યો છે.

સુર્યના પ્રાણ સજીવન તત્વને ભુલમાં એક ખાતરી તત્વ ગણીને તેને 'Chromosphere' તું નામ લાગુ પાડવામાં આવ્યું છે. કેમકે ગતિ આપણી પાસે માત્ર વગર સીધા થવે કશું જ રાખેલી અટકો અને અનુસારો અને નહીં કે કેમકે ચોક્કસ કાયદો છે.

(p.p. 571 to 576)

જો કદીથી સુર્યની શક્તિ ને દુનિયા ઉપરની વસ્તી અનંતર ચીજોનું તેમજ આકાશમાંની સઘળી ગતિનું સુગ કારણ હોવા વીશેની અટક તરીકે કશું જ રાખવામાં આવે, અને જો 'ક્રોમોસ્ફિયર'ની સુર્યની અંદરના ચોક્કસ બંધારણો વીશેની બીજી વધારે હિમતથી બહાર પાડેલી અટકો ને કામચલાઉ અનુમાન તરીકે કશું જ રાખ્યે, તો ત્યારે આપણા શીક્ષણો બચાવની હાલતમાં સુકાશે, અને ગુપ્ત વીંધ્યાએ અજાણપે હાલની વીંધ્યાની જ

જો વરસ આઠાડી એની અટક જાણે લી હતી એવી અહાત લાવી શકાશે. કારણકે પુરાતન જમાનાના શીક્ષણો એવા છે. મારતંદ એટલે સુર્ય પોતાની અધ્યક્ષી દુનિયા જે તેની માતા આદિતીએ તેને આપી બેસાયો છે તે જ ગ્યા છોડ્યા વગર તેના સત ભાષ્યો તે અહાતી દેખરેખ રાખીને તેઓને ધાકમાં રાખે છે. એ જાણેની સરેહમાં એ મહોવામાં આવે છે કે "તે રસ્તો અથવા માર્ગ-અહોતે ફરવાનો માર્ગ" કે જે તેના ભાષ્યોના ધરની આસપાસ ફરી વળે છે, તે રસ્તાની ઉપરની બાજુએથી તે એ પાછળ પાછળ જવાને તે પોતાની આસપાસ આરતે આરતે ફરતો ફરતો દોડે છે."

સુર્યમાંથી નીકળતા પ્રવાહીઓ અથવા ધારો, સુર્યમંડળમાંની સઘળી ચીજોમાં ગતિ લાવીને તેઓને જીવંત કરે છે. તે આકાશ અને વીંધ્યા બંને શક્તિ છે. પણ તે શક્તિ હાલના સીધા પદાર્થવીજ્ઞાન ધરાવનારાઓ જેન સમજે છે તે પ્રમાણેની નથી. પણ અજાણતા વખતની સંધ્યા એટલે સુર્યમંડળના ફરીથી બંધારણની અને વધારે ચઢતી હાલતની જામદાદ એટલે શરૂઆતના વખતથી મનવંત્રીક ગતિના નીર્માણ કવિલા કાયદાઓને અનુસરી ને તે ચાલે છે. આ કાયદાઓ નહીં બદલાઈ શકાય તેવા છે, પણ સઘળા અહમંડળની ગતિ જે જુદી જાતની છે અને દરેક નાના કદપ સાથે બદલાતી ચાલે છે તે ગતિ ચલાવનારાઓ, તે સુર્યની રચનાના જીવની અંદરના હોશો, તે ને નીચમજર બલાવે છે. તું આ સઘળું માન્ય કરવામાં આપણે ખોટા છીએ? વાહ અહીંયાં એક મોટા અને હાલની વીંધ્યામાં પ્રવીણ શખ્સ મળી આવે છે જેવણ પ્રાણને સજીવન રાખનાર વીંધ્યાની વીશે બોલતાં ને ભાષા વાપડે છે, તે ભાષા હાલની જ વીંધ્યાને લગતાં સતને મજાતી આવવા કરતાં ગુપ્ત વીંધ્યાના મતને અતી વધારે મજાતી આવે એવી છે. "સુર્યમાંની ગરમીનું મુળ" ઉપરની "રોપર્ટ હેટ" એફ. આર. એસ. થી લખાયેલી બાબદ વાંચવાને હશે

વહાયાવલા વાચનારને લક્ષ્યમાં કરીએ છીએ. જે મહત્ત્વ સુર્યના ચળકાટમાં દેખાઈ શકે અને તેના વીચીત્ર દેખાવ વીશે બોલતા એમ કહે છે કે :—

‘એરેજો’ એ એવી દરખાસ્ત કરી હતી કે આ ઢાંચાને Photosphere કરીને કહેવું જે નામ હાલ સુધી સાધારણ રીતે વપરાશમાં લેવાયું છે.

આને Photosphere ની જગાટી ને મોટા હર્સચેલે મોતીની શીપ જાણે સરખાવ્યું હતું...તે એક ઉનાળાના સાંત હોવાથી કે બચારે દરવાજાં મપાટીને જગ્યાએ પવનની જેટલી હલકાથી ખરેખર ચીમટાઈ જતી જણાય છે તેવી રીતની સમુદ્રની હાલતને તે મજલતું બાંધે છે...મીઠા નેરસાય નામના વીદવાને એ બાંધેની કાષ્ઠખી રીતની આમળ અટકળ બાંધનામાં આવી હતી, તે કરતાં વધારે જણવાળે એક અટકળ મોખી કહાડી છે. તેમાં જે ચીજો માલમ પડે છે તે દુરખીનના કાચના બાકારને અજાણ્ય જેવી રીતે મજલતું આવે છે, તે ‘વોલો’ નામના જામના પાદડાની માફક જુદા જુદા કદની છે, તેમજ તેઓ કાષ્ઠખી રીતે સીલસીલાખંધ ઝાડવાયલી નથી; તેઓ સઘળા બાળુએ એકમેકમાંથી પસાર થાય છે તેમજ તેઓ પોતાને બંધાયેલી બનીયમીત ગતી ધરાવે છે...તેઓ એકબીજાની આમળ આવતી તેમજ એક બીજાથી દુર જતી માલમ પડી છે, અને જેટલીક વાર નવી જોડાઓ પમાડે તેવી રીતીતે તેઓએધારણ કાઢી છે, નેથી કરી તેઓનો દેખાવ માછલીના ગીચ જથ્થા જેવો લાગે છે; જેને ખરેખર રીતે તેઓ આકારમાં મજલતા ઉતરે છે...આને ચીજોના કદ ઉપરથી સુર્યની અંદર કેવા રાક્ષી પ્રમાણમાં ખાફા કામો ચાલુ રહેલા છે તેનો બોહોળો ખ્યાલ આવે છે. તેઓ એક હળર માં પકળ જેટલા લાંબા અને બસોથી ત્રણસો માંછલ જેટલી પહોળાપથી કખી વીરતા રવાળા હોય એમ સંજલવતું નથી. આ પાદડા અથવા અણીદાર ચીજો વીશે જે સરવેથી ધ્યાન પુગાડવા એમ અટકળ મધ છે, તે એ છે કે Photosphere

એ હવાફી બડ પદાર્થોના (કેવી જાતના પદાર્થો હોવા એકમે ?) એક અખુટ દરયાવ છે...જે પદાર્થો દેખીતી રીતે જ અવિશય જળકની હાલતમાં હોય છે, અને કે તેઓ જળતાની ધારના આધેડખ એળા જમાન છે. સુર્યના જળતાને દુરખીન વાટે જણાય છે, તેમાં તે માત્ર તેના પડછાયા છે, એવું ગુપ્તવીધા જણાવે છે. પણ ગુપ્તવીધા શું કહેવા માગે છે તે વાચનારાઓએ અત્યાર અગર જુદા જોડ લીધું છે. તે જળતી ચાદરો ગમે તેવી બનેલી હોય તેપણુ એ તેા ખુદલું છે કે તેઓ સુર્યની જરમી અને રાક્ષનીના સીધાં મુળો જેવા છે. અહીંના સુર્યના કારણોની પેદાયશ કરનારાં તત્ત્વતું એક આશ્વપાશ કરી વળેલું પર જોડાયે છીએ, જે અત્યંત જોશ બર આમ તેમ ઝોંઝા ખાવ છે અને તારા મંડળની વચ્ચાળેથી ખાલી જગ્યામાંના ધર નામના તત્ત્વને પેતાની જતી લાગુ પાડીને બહુ દુર આવેલી દુની આઓમાં ગરમી અને રોશની ઉત્પન્ન કરે છે. આપણે જણાવું છે કે તે આ કારેતે એક જ જાતની રૂપવાળી ચીજો સાથે સરખાવવામાં આવ્યા છે, અને હર્સચેલ કહે છે કે “એકે આવા રૂપને સારે આપણે એમ બોલાયે કે તેઓ છ પદાર છે, તો તે બોલવું ધણુ જ ઉધ્ધ તામભરયું જણાય. (આ મારે ?) તેપણુ તેઓ તે પ્રાણુ સાયવનારી કીયા-ગરમી, રોશની અને વીજળી ઉત્પન્ન કરવાને શક્તી વાન છે તે આપણે જણતા નથી.” શું આ એક સુંદર વીચારમાં જ્યાં હોય એ બનવાળે છે ? આપણી પૃથ્વી કે જે સઘળા જીવોથી લરાઈ જાય છે તે મજ બીજા અહો કે જેઓની વ્યવસ્થા કરનારા તરીકે બળયો સુર્ય છે, તે અહો ઉપાળી એક રીતે જીવો પંચરાયલા છે, તે સઘળાના મુળ તરીકે આપણા મહ મંડળના વચલા સુર્યના પ્રાણને સજીવજી રાખનાર તત્ત્વના ધનકારા શું હરતી ધરાવી શકે ?

ગુપ્ત વીધા એનો બચાબ આપે છે, અને કાષ્ઠ દહાડો હાલની વીધા એ બાંધેલું ખરપણું શોધી કહાડશે.

મી. હંત એકવાર ફરીથી કહે છે, “પણ હુંદગી-પ્રાણ સાચવનારી શક્તી-ને રોશની, ગરમી અથવા તો વીજળી કરતાં અતી વધારે ઉંચી જાતની એક શક્તી તરીકે, તેમજ તેને ખરેખર તેઓ સમજાવે ઉપર કાબુ ચલાવવા લાયક (આ એ એક તદ્દન ગુપ્ત વીધ્યાને બંધબેસેલું છે) મજબૂતમાં તેમજ વળી Photo sphere ને પ્રાણને સાચવનારી શક્તીના અસલ મુળ કારણ તરીકે ગણવા લેખવાની અટકળ તરફ અંતોષ જાહેર કરવાને જાને સુર્યની શક્તીઓને હુંદગી સાથે સરખાવવાનું જે અનુમાન છે તેને એક કવેસરના જે વી ખુશી સાથે સ્વીકારવા સાફ ખરેખરી રીતે આપણને ધમ્મો માય છે.”

આવી રીતના આપણા પાયા સમાન મજબૂતા ફતવાઓમાંના એકને માટે હાલની વીધ્યાની રહે આપણને એક ધણો અગત્યનો ટેકો મળે છે, તે એ છે કે (અ) સુર્ય એ પ્રાણસજીવણ શક્તી જે વીજળીનું એક રૂપ છે તેનો બંડાર છે અને (ખ) કે જીવવાળા મોજાઓ, જે ઓ ખાલી જગ્યામાંથી તેમજ પરસ્પરી પર વસ્તી દરેક જીવવાળી ચીજના ખાંધાઓમાંથી આરપાર પસાર થઈ જાય છે, તે મોજાઓ તેના ગુપ્ત તેમજ કદી ખી માપ લઈ ન શકાય એવા ઉંઘણો માંથી બહાર પડે છે. Secret Doctrine Vol I P. P, 577-580. સુર્યમંડળનું અંતઃકરણ તે સુર્ય છે.

તેમ સરેકમાં કહેવામાં આવે છે તેમ :-

સુર્યને જમતી દુન્યા (મંડળ)નું અંતઃકરણ તે સુર્ય છે, અને તેનું તે અંતઃકરણ નજર પડતાં સુર્યની પછવાડે છે. ત્યાંથી દરેક પ્રકારના જાનાના મધ્યખીંદુ માંથી લાગણીનો ગુણ પસાર થઈ જાય છે અને હુંદગી તત્વના મોજાઓ દરેક તંતુઓ અને નસોની અંદર દાખલ થાય છે. પ્રહો તેના શરીરના અવ્યયો અને નાકના ધબકારા જેવા છે.

ખીજી બાજુએ જેવી રીતે કહેવામાં આવ્યું છે તેમ ગુપ્ત વીધ્યા સુર્યને એ

ક બળતા ગોળા તરીકે કમુલ રાખવા ના પાડે છે, પણ તેનું માત્ર એક દુન્યા તથા એક ઝળક આપનાર ગોળા તરીકેનું વર્ણન આપે છે, (અને એવું કે મેરે છે કે) ખરેખરો સુર્ય તો પાછળ ઢંકાયેલો છે, અને દેખાવ આપતો સુર્ય તો તેનો માત્ર એક ઓળા અથવા ફોટો બા જેવો છે. ‘નેસ્મીથ’ને જે ભાગો વી હો ઝાડના પાંદડા જેવા ભાગો હતા તે ને તે પ્રોફ્રેસર સુર્ય ઉપરના રહેવાસી ઓ તરીકે લુલમાં ગણે છે, તે ભાગો ખરેખરી રીતે તો સુર્યની પ્રાણ સજીવણ શક્તીના બંડારો જેવા છે. તે જીવણ શક્તીવાળી વીજળી આખા સુર્ય મંડળનું ઘેરવણ કરે છે. અંદીક હાલતમાં રહેલો સુર્ય આપણી નાની રચાયેલી સૃષ્ટીનો (સુર્ય મંડળનો) એવી રીતે બંડાર રહોવા સાથે ધોતાનો સજીવન રાખનાર પ્રવાહી ધોતેજ ઉત્પન્ન કરનારો જ ને જોડણું તે આખી દે તેટલુંજ હમેશાં પાછો મેળવનારો છે. અને નજરે પડે તો સુર્ય તો ખરા સુર્યના મહેલમાં જ અને તેની રૂપરેખા નજીકમાં કાપી કાપેલી એક બારી સમાન છે, તેમ છતાં જેમાંથી અંદરની રચના આખી વનાની દેખાવ દે છે.

આએ પ્રમાણે સુર્યના મનવંત્રના હી ગામમાં અથવા તેની હુંદગી દરમ્યાન માણસના શરીરમાંના લોહીના ફરવાની માફક આપણા આખા સુર્યમંડળ કે જેના દીલગુરદા તરીકે આપણા સુર્ય ભાગ જળવે છે તેમાં પ્રાણસજીવણ પ્રવાહીનું નીચમીત રીતે વહેવું હોય છે. જેટલી વખત લોહી શરીરમાંથી પાછું ફરી આદર્શના દીલગુરદામાંથી પસાર થાય છે, તેટલી વખત ત્યારે જે વી રીતે દીલગુરદો અંકેચાઈ જઈ પાછો ખુદલો થાય છે, તેજ પ્રમાણે ખરેખર રીતે સુર્ય અંકેચાઈ તો તેમજ પાછો ખુદલો થતો માલમ પડે છે. (જે પ્રમાણે માણસનું લોહી) માત્ર એક અથવા એવીજ રીતના વખતમાં એક આંટો લઈ આવે છે, તેમ કરવાને બદલે સુર્યના લોહીને તેનો અકરાવો લેતી વખતે દશ વરસો વધી જાય છે, તેમજ ધીરી નસો અને દીલગુરદા

માની પોલી જગ્યાઓમાંથી પસાર થઈ ને તે ફેફસાંઓને સાફ કરે છે, અને ત્યાં આગળથી સુર્ય મંડળની મોટી ધીરી નસો તરફ પાછું ફરે તે આગમજ એક વરસ વડી ગય છે. જે પ્રમાણે આપણી દુન્યામાં જીવતા પ્રાણી, છોડ અને અણીજ પદાર્થ વતીક દમ લે છે, તેજ પ્રમાણે સૃષ્ટી એટલે આ બાળદ માં આપણી પૃથ્વી શ્વાસસ્વાસ લે છે, અને આપણી દુન્યાનો જોગો પોતે પણ તેવીજ રીતે દરરજ કલાકે દમ ખેંચે છે. સુર્યના બીતરમાંથી નીકળતી વરાળની અસરથી સોપણ ક્રીયા ચાલવાને લીધે તેમજ કાંધર સુચી સુચર છે તે પ્રમાણે તેના અવલોકન કરનાર અને Photosphere ની તે વચ્ચે આવવાને લીધે કાળી જગ્યા થતી હોય એવું દીક્ષતું નથી. તેમજ તે ધાતુઓ જડ પદાર્થ (એટલે જરમ અથવા વાયુરૂપી તત્ત્વ) જેનું વહેવું સુર્યના ચાટલા ઉપર પહેંખી વળે છે તે ના એકલાથીખી તે (યાંત્રા)એ ઉત્પન્ન થતાં નથી. જે વખતે તે દીક્ષતુરદાના પોક્કળ સ્નાયુઓમાંથી લીકી પસાર થાય છે, તે વખતે જેમ નીચમીત અને તંદુરસ્તી ભરેલી નાકના ધબકારા થાય છે, તેજ પ્રમાણે આએ સુર્યને ભમતોખી દેખાવ થઈ રહે છે. કામલા તરીકે ખજોળ વીંદ્યાને ભમતા ભાપણ કરનારા જેની રીતે પરદા ઉપર ચંદ્રમાનો આકાર બતાવે છે, તેવીજ રીતે જો માણસનું હાંધું અથવા દીક્ષતુરદાને જે તેજસ્વી બનાવી શકાય અને તે જીવતાં અને ધબકારો કરતાં અવ્યવેનો એક પરદા ઉપર તેનો પડછાયા પાડી શકાય એટલા તેઓને ખુટલા દેખાડી શકાય તે! ત્યારે એક માણસ પોતેખી દર સેકન્ડે સુર્યના ઘાલા જેવો દેખાવ બનતો જતો જોશે, અને તેઓ સંકાસાંવાથી અને લોહીના ફરવાને લીધે થતાં હતાં એવુંખી જોઈ શકશે.

(Secret Doctrine Vol I
P. P. 591)

કેબેલીસ્તોનો મધ્યમખીંદુનો સુર્ય.

કેબેલીસ્ત મત પ્રમાણેખી એક મધ્ય માં રહેતો સુર્ય અને આપણા પોતાના સુર્યને ગણતરીમાં લેતાં દરેક સુર્યમાંક જમાં ત્રણ ઉપ સુર્યો હોય છે. 'જીંદગી ના અને ધર્મના નવા નવા રૂપો નામ ની વીંદવતાભરી પણ ખાકી વીચારોથી ખીચોખીચ ભરેલી કેતાબ કે જેમાં ધણા ઉંઝાણથી વીચાર કરીને એકઠાં કરી દેલાં કેબેલીસ્તોના મતોનો એક સંગ્રહ કરવામાં આવેલો છે, તેમાં જેમ બજાવે છે, તેમ તેઓના વીચાર પ્રમાણે [તેમજ આએ લોકોના મત પ્રમાણે] મધ્યખીંદુનો સુર્ય એ સ્થીરતાનું મધ્યખીંદુ જે વાં હોતો. તે ખીંદુ માંથી સ્પષ્ટતા મતી ઉત્પન્ન થતી હતી એમ કહેવામાં આવતું હતું. આ મધ્યના સુર્યની આ સપાસ ત્રણ સુર્યમાનો પહેલો સુર્ય તેના ધરવની સપાટીએ રહેતો હતો..... જ્યારે બીજો તેનીજ સપાટીએ અકરાવો લેતો હતો! અને ત્રીજો તો આપણને નજરે દેખાતો સુર્ય હતો. આએ ચાર સુર્યના જોગાઓ એવી રીતની જાનકી દ્રોષો જેવા હતા, કે જેની ક્રીયા ઉપર માણસો જેને ખબર અથવા સૃષ્ટી કહે છે તે, એટલે પૃથ્વી પરનું જીંદગીનું પ્રમટીકરણ આધાર રાખે છે. આએ જોગાઓની અસર પૃથ્વી પર લઈ જવા માટે જે સાધનો વપરાતાં હતાં તે ને તેઓ (કેબેલીસ્તો) વીજળીક ગુણવાળાં કહેતાં હતાં. સુર્યમાંથી એક પ્રકાશીત શક્તી બહાર પડીને આપણી દુનીયાને એક પાણીવાળા જોગા તરીકે જન્મ આપ્યો—[જે જોગાની વળાણ] એક અદને ભગતા શરીરના સમુદાય તરીકે (મધ્ય માંના) સુર્ય તરફ ખેંચાવાની હતી; જે ના આકર્ષણની હદમાં તે પૃથ્વીના જોગાની પેદાશ થઈ હતી.

પણ તે વીજળીક શક્તીએ એકસરખી રીતે અનેને વીજળીક ગુણવાળા બનાવીને એકને બીજા આગળથી દુર રાખ્યા; અને એવી રીતે તે મધ્યખીંદુના આકર્ષણ કે જેની તરફ આ પ્રમાણે

પહેલિવા સાર તે ગોળ ફરતા મહેલો (દુન યાઓએ) ધ્વજ્યુ. તે મધ્યખીંદુના આકે પંજની આસપાસ ગતીઓને એક બીજા માં એવી રીતે તેણે (ગુચવાવી નાખી.

ધંદરીઓવાળા છોદ્રમાં ખુદલી આ બે દેખાતા સુચને તેનું પોતાનું ખરેખરું કમળ માલમ પડ્યું; અને વનરપતી પદાર્થને સંપુર્ણ કરવા દરમ્યાન આએ કમળમાંથી પ્રાણી માત્રને ઘેરા કીધાં; તેમજ તેની ઘેદાશની આખરે માણસને બનાવી તેને ઘેદાશનો મુખી બનાવ્યો, જે માણસમાં તે પ્રાણી માત્રની પદાશની સચેત ક્રીયા મારફતે તેણે મીનોઈ ખીંદુઓની સરખાત કીધી. પણ જે માણસને આવી રીતે પ્રાણી માત્રના ઉપરી તરીકે પસંદ કીધો હતો તે માત્ર હેવા ન જેવો આત્મા વગરનો અને ખાકી બનેલો હતો. એવી રીતે જોકે માણસ દેખાતી રીતે તેની પદાયશના તાબ જેવો લાગતો હતો, તો પછી તેના આવવાથી કરી ઘેદાશને. છેડે આવેલો સમજાતો. કારણકે જ્યારે કુદરતની ઘેદાશ તેના ઘેદા થવાથી હાંસી ટેંચે ચઢી હતી એ વાજબી થડતે તો પછી તેના મરણ પામવા બાદ તે પાછી પડતી હાલતમાં આવવાની સરખાત કરતે.

(Secret Doctrine Vol II
p. p. 250).

**સુચ' એ માત્ર અણુદીઠ મીનોઈ
સુચ'નું ચીનહ છે.**

પુરાતમ જમાનાના ધોક્કાના કાયદા કાનુનોને ગુપ્ત વીદ્યાની રૂએ જોલાસો કરવાને જે બીનમાણીતગાર છે તેને માટે તે અસલી જમાનાના ધોક્કાનું આકાશી જાળાઓ બાબે શું મત હતું તે બજાવું ધણું સુશકેલ કામ છે. એક બાજુથી 'ફાઇલોસોફી' અને 'કમ્પેરેટીવ થીઓલોજી' વડે જેઓએ પ્રયત્ન કરવા ના જેલમતભર્માં કામની સરખાત કરી છે, તેઓ હજુર સુધી મનમાનતાં પરીણામો નીપજવી શક્યાં નથી. સાધાના અલકાર રૂપથી આપણા ટીકકારો એ

ટલા બધાં ગોતાં ખાઇ ગયા છે કે તે ઝોએ કારણોને અચરે સાથે અને અચરે રાને કારણો સાથે ભેળી નાખ્યાં છે. જ્યારે દરેક શક્તી એક વખત કતા થઇ બીજી વખત કાર્ય રૂપ ધારણ કરી અને એવી રીતે એકમેકમાં બદલાઇ જતી હોવાથી કરી કાણુ શક્તી કારણરૂપ અને કાણુ શક્તી અસર રૂપ છે એવી રીતના તે શક્તીઓના એકમેક સાથના સંબંધના ગુચવણ ઉભા કરનારા દેખાવ થી કરી તે બાબે જોલાસો કરવાને આપણા મોટા મોટા વીદવાનોને બજાવું ભારી પડી ગય છે. આએ પ્રમાણે જો આપણે ભુપતર વીદ્યા બજાવનાર વીદવા નને પુછીશું કે 'રેશની ગરમીને ઘેદા કરે છે, કે ગરમી રેશનીને ઘેદા કરે છે' ? તો બજાવું કરી આપણે એવો જવાબ મેળવવાની વડી રાખીશું કે ખરેખર રેશની ગરમીને ઘેદા કરે છે ! બહુ સાર પણ તે કેવી રીતે ? શું તે મહા શીલ પીએ, સુચ' જે એકલોજ માત્ર રેશની પંદરાવનાર છે એમ કહેવામાં આવે છે, તેને પહેલાં બનાવીને પછી ગરમી ઉત્પન્ન કીધી ? પહેલી નબરે આવો જવાબ પુછવામાં અજાનપણું બતાવેલું કહેવાશે. પણ કદાચ જો આપણે તેઓને ઉંઠાણથી વીચાર કરીશું તો તેઓ કાંઈ જુદાજ રૂપો ધારણ કરતાં જણાય છે. 'જેનીસીસ'માં જણાવવા પ્રમાણે જોદા પહેલાં રેશની ઘેદા કરે છે; અને તે સુચ', ચંદ્ર તેમજ તારાઓને ઘેદા કરે છે તે આમજ વજા દહાડા અને વજા રાત ગુજરેલી જણાવવામાં આવે છે. હાલની (કહેવાતી) પુરેપુરી વીદ્યાની સામે જેનીસીસમાં કરવામાં આવેલા આ નહીં માફ થઇ શકે એવી ચુકથી કરી જડવાડીઓમાં ધણી રમુજ ઘેદા કીધી છે. અને જો આપણી રેશની તેમજ ગરમી સુચ'માંથી આપણને મળે છે એવાં તેઓના મતને જો તોડી શકાય નહીં તો તેઓનું હસવું ખરેખર હમેશસુધી રહી જશે.

હમણાસુધી તો આએ મતને તોડી પાડવા સાર કાંઈપણ બનાવ બનયો નથી. જેમ એક વાયજ કરનારના મત મુજબ, (કાંઈ બીજાં વધારે સારા નામ

ની જૈરહાજરીમાં) “અટકજોની શહેનશહા તમા રાજ્ય કરવામાં આવે છે.” અસલી સુર્યની આરાધના કરનારાઓ મોટા ધણ વરને સરૂપીના ધણી તરીકે એટલે કુદર તની સાથે એક તરીકે અને સુર્યને એક દેવતા તરીકે ગણતા હતા. “જેમાં જીંદગાની બક્ષનાર ધણી રહે છે.” હીંદુ શાસ્ત્ર પ્રમાણે ‘ગામા’ એ સુર્ય છે, અને “તે સુર્ય સધળા આત્માઓનું તેમ જ સધળા જીંદગીનું મુળ છે.” અગ્ની જે મીનોષ આત્મશ તેમજ હીંદુઓનો દેવતા છે, તે અગ્ની સુર્ય છે. કારણ કે આત્મશ અને સુર્ય એ બંને એક જ છે. અદુરમજદ તે રોશની છે, અને તે સુર્ય દેવતા છે, અથવા જીંદગી બક્ષનાર છે. હીંદુ શ્રીજસુશી પ્રમાણે આત્મા અથવા જીવો દુન્યાના આત્માની અંદરથી બહાર પડે છે. અને જેમ આત્મશની ચીંતા રીતો આત્મશમાં પાછી મળી જાય છે, તેમ તે (અદુરમજદ)માં તેઓ પાછા આવી મળે છે. પણ વળી બીજી જગ્યાએ એમ કહેવામાં આવે છે, કે “સુર્ય એ સધળી ચીજોનો આત્મા છે, દરેક ચીજ તેમાંથી નીકળે છે અને તે માં પાછી મળી જાય છે,” જે બતાવી આપે છે કે અહીં આ સુર્ય બોલ અલંકારીક રીતે વપરાયો છે, અને તે મધ્યબીંદુના અંદીક સુર્ય (બોદા) સારું છે કે જેનું ટુંકામાં કહીએ તો રોશની માંથી બહાર નીકળેલું પ્રગટ રૂપ ‘સેરી શ’ નામે હતું.

પ્રતીકાત્મક કહે છે કે જે આ સપાસ એવું તો મને માલમ પડ્યું કે ઉત્તર તરફથી જે વાંટાળીઓ નીકળી આવ્યો, તે એક મોટા વાદળ રૂપે હતો; અને તેની અંદર આત્મશ વાંટળાયેલા હતા. “અને તેની આસપાસ પ્રકાશ પંચરામ લેા હતો.” “અને તેનો આકાર એક તખ્ત ના જેવો લાગતો હતો.....અને વળી તેના ઉપર એટલા માણસ જેવો દેખાવ હતો.....અને જાણે કે આત્મશનો દેખાવ જ ત્યાં જોયો, તેની આસપાસ સધળે ઠેકાણે ઝળકાટ પસરી રહ્યો હતો.” અને દેખીતી તો અસલી પુરાતમ વખતના દેખાવામાં જણાવેલા એનસીક વીજ એવું છે, કે તેનું તખ્ત આત્મશી

નું; તેના પદ્મડા બળતા આત્મશના બનેલા હતા. એક આત્મશી ધાર પ્રગટી નીકળી અને તે તેની આગળ આવી હતો.” (મનોકની કેતાબ XIV, 7)

આએ કેતાબમાં જે જગ્યાની કેતાબ ન હતે તો, અસલી પ્રજાઓ જેમાં સુર્યની આરાધના કરનારા સુધા આપણા દેખાવતા સુર્યને પોતાના અલંકારીક, અંદીક તેમજ મધ્યબીંદુમાં રહેલા સુર્ય દેવતાના એક ચીન્હ મણુવા સીવાય બીજી કશી રીતે માન આપતા ન હતા, એવી સાહસો આ મો સહેલાઈથી રજૂ કરી શકે. એ ઉપરાંત આપણી હાલની વીધ્યા જે આપણને શીખવે છે કે આપણા સુર્યમાં રોશની અને બરમીનું મુળ છે, અને કે તે આ એક મહા છે કે જે આપણી આસપાસની સધળી ખુલ્લી આંખે નજરે પડતી સરૂપીને સધળી જીંદગાની બક્ષે છે, એ વાત તેઓ કબુલ રાખતા ન હતા. ‘તેનો ઝળકાટ નાશ પામ્યા વગરનો છે’ એમ રૂગવેદ સમજાવે છે. “અગ્નીના અતીવ્યય ચમકાટ કરનારા, સર્વ વ્યાપક, હમેશાં વહેતાં, નાશ પામ્યા વગરના કારણો ની રંતર એકસરખાં ને કરખાં છે.” આ બ્યાન ખુલ્લી રીતે તે મીનોષ મધ્યનો સુર્ય કે જેના કારણે સધળે ઠેકાણે ફેલાયેલા છે અને હમેશનાં ચાલુ વહે છે, તે હમેશગીના અખુદ જીંદગી બક્ષનારને બગવું છે તે પોતે બીંદુ છે, (વળી) તે જાળ ધરાવો (કે જે કેટલે પણ હજમાત નથી) તેનું તે મધ્યબીંદુ (જે સધળે ઠેકાણે) છે. તે આકાશીક તત્ત્વ, ને મીનોષ આત્મશ, સધળી બાબુએ ફેલાયેલાં રવાન અને ફરોહર (આત્મા) તેમજ ગુપ્ત છે. તે જગવાડીઓની ગુચવણ અને નીરાશા છે. એ જગવાડીઓને એવું માલમ પડ્યું કે જે હમેશગીની અંદર એક મેક સાથે સંબંધ ધરાવતી સરૂપીને લગતી અજાણ્યા અંધ કક્તીઓને પ્રગટ રૂપ ધારણ કરવાનું કારણ આપે છે, તે ફક્ત મીનોષ વીજળીક અથવા બરોબર કહીએ તો લોહચુંબકીક કક્તી છે. અને કે તે સુર્ય જે છે તે આકાશમાં છે. ડી મુકેલાં બાબો પર બાબો લોહચુંબકી માનો એક છે. જે એક પ્રતીબીંબ પા

કનાર કારસી સમાન છે, એવું બેનરલ પ્લેઝનટનનું કહેવું છે. કે તે સુર્મમાં ચંદ્ર અથવા ચળકાટમાં તારાઓના આકાશમાંના ખીઓખીય આવી રહેલા જથ્થા કરતાં વધારે ગરમી હોતી નથી; કે ન્યુટોનન મતની અંદર સરપટી આકર્ષણનો જે ખ્યાલ આવ્યો છે, તે માત્ર કાંઈ જ નહીં પણ લોકસુખથી આકર્ષણ અને નીરાકર્ષણ છે. સુર્ય મંડળના ગ્રહોની આકર્ષણ શક્તિને લીધે જ તેમ જ ખુદ સુર્ય અતી વધારે મજબુત આકર્ષણ શક્તિની મદદથી, અને નહીં કે તેઓના વજન અથવા ગુરુત્વાકર્ષણથી કરી, તેઓના સહકારના ફરવાના માર્ગોની અંદર તેઓની ગતિ નીચાની રીતે પાતાવું કામ બજાવે છે. જાણે અને જાણી અતીવધૂં વધારે તેઓ શીખે એમ છે. પણ તે વખત આવે લાસુધી આ પછીને અધર્મીપણા માટે જીવતાં ને જીવતાં બાળી મુકવાને બદલે અથવા એક દીવાનાશાળામાં જાંધી રાખવાને બદલે ફક્ત આપણી હાસી ચમકે જ રહેશે તેટલા માટે આપણે સંતોષ માની લેઈશું.

The Isis Unveiled Vol II
P. P. 270-71.

સુર્ય અને ગ્રહો.

એક ધુમકેતુ ધણેખરો ઠંડો પડીને સુર્યનું રૂપ ધારણ કરી ઠરીકામ થાય છે, ત્યાર પછી તે આરતે આરતે પોતાની આસપાસ એવા ગ્રહોનું આકર્ષણ કરે છે કે જેઓ હજુરસુધી કાંઈ સુર્ય મંડળને લગતા ન હોય. અને આવી રીતે લાખો વરસો ગુજરવા દરમિયાન એક સુર્ય મંડળ બની રહે છે. જે ગ્રહ ઉજડ થઈ ગયો હોય તે તેની વારી આવતાં બીજા સુર્યમંડળના ગ્રહના એક ચંદ્ર તરીકેની જગ્યા લે છે.

જે સુર્ય આપણે જોઈએ છીએ તે ખરા મીનોષ સુર્યનો માત્ર પડછાયો છે. આ પડછાયો એક બહારની ઘટ ચીજ જેવો હોવાને લીધે એક કામરૂપ શરીર જેવો છે. એવી રીતે સ્વર્ણ સુર્યો રચનાવાળી સરપટીના કામરૂપ શરીરો સમાન છે. પોતાના મંડળના બાજમાં તે સુર્ય

નારાયણ બુધ્ધીતત્વ સમાન છે. કારણકે તે આજે ખાડી ભુવનપર અંદોઠ હાલતમાં રહેતો મીનોષ સુર્ય કે જે આત્મા છે તેના પડછાયા અને વહાણ સમાન છે. સ્વર્ણી 'ફાહાત'ને લગતી શકતી-વીજળી વાજેરે આ પડછાયામાં છે.

The Secret Doctrine Vol II
P. P. 502.

સુર્ય ખાડી અને મીનોષ બંને રૂપો ધરાવનાર છે.

સુર્ય એ જડ પદાર્થ છે, અને સુર્ય વળી આત્મા છે. આપણા [કહેવાતા] મુર્તીપુજક આપદાદાઓ, તેઓના સીધા વારસો તે હાલના પારસીઓની માફક, સુર્યની અંદર ધધરતા જેવા માટે અને તેજ વખતે તે ખાડા ચીન્હમાં છુપાયેલા આત્મીક (મીનોષ) અને ખાડા દુનીયાઓને લગતી રોશનીનાના તુરમંદ પ્રોદાની હાજરી અંદર હોવાનો ખ્યાલ લાવવા સાથે પોતા પોતાના જમાનામાં ડહાપણ ધરાવનારા હતા અને છે.

આગળ વધી ગયલા જડવાડીઓનો પંથ કે જે પ્રોદા, આત્મા, તેમજ રવાન વીધે માનતો નથી અને માણસ નામની બહાર કાંઈખી ચીજની હાજરી હોવાની વાતને સાફ ના પાડે છે, તેઓજ માત્ર થી આવા મતને વહેમ તરીકે ગણી શકાય એમ છે. પણ જો ધર્મગુરુઓએ ફેલાવેલો અતીવ્ય ખોટો વહેમ માનવાથી કરી લોરેન્સ ઓલફન્ટના ખોલોમા ખોલ્યે તો તેથી એક માણસ મુર્ખમાં ખપે છે, તો બીજા હાથપર વળી તે આખેનો હતથી જ્યાંદા અણુગમે ધરાવનાર આદમી દીવાનાપણાની હાલતે પુજે છે. જડવાડીઓ કે જેઓ કાંઈ ચીજની હસ્તીજ માનતા નથી તેથી કરી એવી રીતે તેઓને દીવાના હોવાનો દોષ લાગુ પાડી શકાય છે, તેના કરતાં આપણે હતથી જ્યાંદા ધર્મધણે માની લઈને મુર્ખમાં અપવાનો દોષ વધારે પસંદ કરીશું. એ કારણને લીધે જડવાડીઓ તરફના દુમલાની સામે થવાને, અને આ ગ્રંથ કરતાં આજે કેતાબ લખવાને માટે નહીં, પણ જે કાંઈ એ કેતા

અમાં લખ્યું છે તેની અંદર માન્ય કરવાને માટે સામી પક્ષ તરફથી જે ટીકકાઓ થાય છે, તેની સામે થવા માટે ગુપતવીદ્યા જાણનારાઓ તદ્દન તૈયાર છે.

અગોળ વેતાઓ તેમજ સીધ્ધ પદાર્થ વીજ્ઞાન ધરાવનારાઓ પ્રાણી ગુણુ શાસ્ત્ર જાણનારા કરતાંબી તેઓના જડવાડી વીચારો ધરાવવામાં તર્કશાસ્ત્રના કાયદા વીરૂધ્ધની અતીપય હદે પુગેલા છે; અને આ સામેત કરવાનું છે કે મીલતનની “આકાશીક રોશની જે નીર્મળ તત્વ રૂપ છે તે સઘળા બીજેમાં પહેલી પેદા કીધેલી બીજ છે.” તે એકલીને બદલે જડવાડીઓ તેને નીચે પ્રમાણે ફેરવી વાપડે છે:—

“અરે તું દીલપઝાર અસલ રોશની સઘળાં ખાકી પ્રાણીઓમાંની સર્વથી પહેલી અને સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.” કારણકે ગુપત જ્ઞાનીઓ સાચું તે એકી વખતે આત્મા અને ખાકી બને છે. ગતી કે જેને હાલ જડવાડીઓ તરફથી ખાકી પદાર્થના એક ગુણુ તરીકે લેખવામાં આવે છે, અને તે સીવાય બીજું કંઈજ નથી એમ કહેવામાં આવે છે, તેની પેલી બાજુએ તેઓ (ગુપત જ્ઞાનીઓ) તે નુરાન નુરની હાજરી જોઈ શકે છે. “તે રોશનીનો આત્મા છે,” જે હમેશગીના પવીત્ર તત્વમાંથી પહેલો પેદા થયેલો છે; જેની શક્તી અથવા ધારોનો સુર્યની અંદર સંગ્રહ કરી રાખવામાં આવ્યો છે; તે સુર્ય જેમ મીનોદ્ય તેમજ રૂહાની ભુવનોને રોશની તેમજ જીવંતી બક્ષનાર તરીકેની પદવી ધરાવે છે, તેજ પ્રમાણે તે ખાકી દુન્યા નો મહાન જીવંતી બક્ષનાર છે.

એકનના એરીસ્ટોટલના લખાણોને અપુર્ણ રીતે સમજીને સજીવણ કરેલાં ધોરણથીજ માત્ર નહીં પણ તેના લખાણોની સાધારણ લઢણપરથી માલમ પડે છે, કે જડવાડપણનો જુટો ઉઠાવવામાં તે પહેલો હતો. જ્યારે તે નીચે પ્રમાણે જણાવે છે ત્યારે માણસીક પ્રગટીકરણનો અનુક્રમ ઉઘો કરે છે:—

ખોદાની પહેલી બનાવત બુધ્ધીને લગતી રોશની હતી, છેલ્લી બનાવત વીવે

ક બુધ્ધીની રોશનીની હતી; અને તેના સેખાથનું કામ તે ત્યાર પછી આત્માની રોશનીને લગતું છે.

ઉપરું તદ્દન ઉલટુંજ છે. આત્માની રોશની એ ગુપ્તજ્ઞાની અથવા કુદરતના છુપા બેદ ભર્મો જાણનારનો હમેશનો ‘સેખાથ’ છે, અને તે માત્ર બહારના અર્થ ઉપર થોડુંજ લક્ષ આપે છે. “રોશની થાઓ” એ અલંકાર વાક્યનો અર્થ ગુપ્ત જ્ઞાનની રીતે કરતાં “રોશનીના પુત્રો થાઓ” કરી થાય છે. સઘળા નજરે પડતા દેખાવનો તે દેખાવ આપનાર કારણ રૂપ છે. જ્યારે રોમન કેથોલીકસો આ ફકરો ફરેસ્તાઓને લાગુ પાડે છે, ત્યારે તેઓ તે બાબદમાં ખરા છે, પણ જ્યારે તેઓ એક હદ બંધાયેલા ખોદા કે જેને હમેશાં ગર્જના કરતા અને શીક્ષા કરતા ‘જીવોહા’નું રૂપ આપે છે ત્યારે તેઓ ફરેસ્તાઓને તેની શક્તીઓ તરીકે લઈ ને તેનો અર્થ કરે છે. આઓ હસ્તીઓ તે રોશનીના પુત્રો છે. કારણ કે તે તે બે કાનાર રોશનીનો મહાસાગર જેનો એક ધ્રુવ મીનોદ્ય આત્મા કે જે બીન હઘ્યાતીનાં અનહઘતામાં ગુમ થઈ ગયેલો છે, અને બીજો ધ્રુવ તે જડ પદાર્થ છે કે જેમાં તે ઘટ રૂપ ધારણ કરે છે, અને જેમ જેમ તે પ્રગટ રૂપ લે છે, તેમ તેમ તે વધારે ને વધારે કઠંગા આકાર ધારણ કરે છે, તેમાંથી તેઓ (ફરેસ્તાઓ) નીકળે છે, અને તેઓ પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થયેલા છે. એટલા માટે જો કે જડ પદાર્થ તે રોશની કે જેના કીરણો ઉત્પન્ન કરનારી શક્તીઓ છે, તે તેના માત્ર માયારૂપી (ભમાવનારા) કચરા સમાન છે, તોપણ તેમાં તે મુળ તત્વના આત્માની સંપુર્ણ હાજરી હોય છે; જેને વીષે તેના સંપુર્ણ અંધારા રૂપી હાલતમાંથી બહાર પડેલા રોશનીના પુત્રો (અમસાસપદો) વતીકબી કદીબી જાણુશે નહીં. મીલત ને એ વીચાર જેમ સુંદર પણે તેમ સચાઈથી ભરપુર રીતે દર્શાવ્યા છે, તે પવીત્ર રોશનીને આવકાર દેવામાં આવે છે, જે રોશની આકશમાંથી ઉત્પન્ન થયેલી, પહેલી જન્મ પામેલી, હમેશ-

ગીના હમેશ સાથે રહેનારાં કીરણુ જેવી છે. કારણ કે જ્યારે ખોદા એ રોશની છે, અને તે પોહોંચી નહી વળાય એવી રોશનીમાંજ માત્ર હમેશગીમાં રહેતો હોવાથી તું કે જે નુરમંદ તત્વનો હસ્તી ધરાવનાર ઝળકાટ છે તેમાં તેણે ત્યાર પછી વાસો કીધો.—The Secret Doctrine Vol II. P. P. 520.

સુર્ય એ સર્વનું મુળ છે.

રંગ એ એક માત્ર અન્યથા જેવું ગુણુ છે જે માત્ર રોશનીની મદદ વડેજ પારખી શકાય છે; અને રોશનીનું મુળ તે સુર્ય છે. (Rig Yeda I 14.)

જે પ્રમાણે નજરે પડતા સુર્યને પેલા આકાશમાં જોઈએ છીએ, તે સુર્ય, ચંદ્ર અને બીજા ગ્રહોને તેમજ આખી સપ્તી ને રોશની આપે છે અને રાતરખી અંધારું દુર કરી નાખે છે, તેજ પ્રમાણે મીનોષ સુર્ય કે જે માણસીક અંતઃકરણના પદમમાં રહે છે તેની સાથે એકજ છે. તે પદમ (કમળ) તે ઇથર વાયુને બરોબર બંધ બેસે છે; અને એટલાજ માટે તેમાંનું કાષ્ઠખી એકસરખી રીતે પદમ કહી શકાય; પછી તે માણસના અંતઃકરણમાં વાસો કરતું હોય અથવા સરખીમાં હાથાતી ભોગવતું હોય તે બધું સરખુંજ છે; અને તેના પાંદડાંઓની ચાર મુખ્ય દીસાઓ અને હોકાયત્રમાં જણાવેલા ચાર વચ્ચ ગાળેના બીંદુઓ છે. (Maitryana Brah Upanishad VI 2). આ સધળું અહીં આજ પુરૂ થતું નથી.

જેવી રીતે પેલા સુર્યના ચોક્કસ કીરણો કે જે સુક્ષ્મના તરીકે ઓળખાય છે, અને ચંદ્રને રોશની આપવા સાર મુખ્ય કરી ભાગ બળવે છે, તેવીજ રીતે માણસ (એટલે તેની ધારી નસ) મા ના સુર્યનું ચોક્કસ કીરણુ જે તેજ સુક્ષ્મના નામ ધરાવે છે તે તેટલુંજ જોરાવર છે, અને તેની ધારણા પર બરોબર ધ્યાન આપવામાં આવ્યું હોય તો તે આત્માને રોશની આપીને તેને હમેશગીના માર્ગ તરફ દોરવી લઈ જાય છે. (Yoga Chinstantamani Up. Ch. I.) આગળ ચાલતાં આ સુક્ષ્મના

વીશ્વાધાર એટલે સધળાનો ટેકાવનાર નાડી ને કરી કહેવામાં આવે છે, તે મુળાધાર તે નાભી ચક્રમાંથી લંબાય છે, અને વીનાં નદ તે બરડાની કરોડમાંથી પસાર થાય છે, અને અહમરંધર એટલે માથાના તાલકાં ઉપર પહોંચી વળે છે; જ્યાંથી તે આતંદમય રોશની પસરાવે છે, જે દરેક જ્ઞાની ના દીકામાં આવે છે. Mandala Brah. Up. Ch. I; Sandily Ophanshad Ch. IV તેજ પ્રમાણે આપણા માથા ઉપર આકાશમાં ઉભો રહેતો સુર્ય દુન્યાના લલાં અર્થે બહુ રોશની બહાર પાડે છે; કારણ કે હું ભાર મુકીને કહેવાની હીમત કરીશ કે સુર્યનો રાતોરંગ તે બરેબરો તો બહુ છે; અને છેલ્લે એક કીરણુ જેમ જગતની અંદર દરેક ઠેકાણે સાત મુળ રંગોમાં ફેલાઈ જાય છે, તેજ પ્રમાણે આપણા શરીરની નાડીઓમાંથી બહાર પડતાં કીરણો આપણી આસપાસ પંચરાઈ રહેલી ઇથર તત્વમાં પોતાની મેળે પસરી જાય છે. બરેબર આજે બંને વર્ગના કીરણો રંગના નામથી જણાયલાં છે. જે ગુણુ બહારનો સુર્ય ધરાવે છે તેજ ગુણુ ભીતરનો સુર્યખી ધરાવે છે. તે મોટા આસ્ત્રીયન વીદવાન ગ્રંથ કરતાંએ પશ્ચીમની દુન્યા નજદીક માણસના ખુરેહ વીષની શોધ બહાર પાડવામાં પહેલ કીધી; એટલે કે બેરત રીકનબાક માણસના માથાની આસપાસના ખુરેહના રંગો તેમજ જ્યારે એક લોહ ચુંબકનો સળીઓ ઉભી લીટીમાં ફેરવવામાં આવે છે ત્યારે જે રંગો તેમાંથી બહાર પડે છે, તેઓ વચ્ચેનું મોટું મળતાપણું પોતાના તેમજ બીજાં સંખ્યા બંધ હલકા દીલના આદમીઓ ના અનુભવ ઉપરથી સાબિત કરે છે. અને એવી રીતે માણસ જાત અને બહારની જગત સાથે સ્વરસમતા (Harmony) બતાવી આપે છે. એ બાબે Chandogya Upanishadમાં નીચે પ્રમાણે કહે છે:—

અંતકરણની નાડીઓ ભુરા ઇથરવાલા પ્રવાહીની અંદર ભીંજાયલી હાલતમાં

હસ્તી ભોગવે છે. ખરેખર એક સફેદ, એક બુધ, એક પીળા અને એક લાલ રંગના ધથરવાલા પ્રવાહીમાં તેઓ ભીંજાયેલી રહે છે. ખરેખર તેવીજ રીતે સુર્યનારાયણની સફેદ, બુધ, પીળા અને લાલ રંગમાં હસ્તી ભોગવે છે. જેમ એક ધોરી રસ્તો કે જેની બંને બાજુએ એક ગામડું આવેલું છે, તે રસ્તો બંને જગ મળે છે, એવીજ રીતે સુર્યના કીરણો આગે અથવા પેલી જગ્યાને જગ મળે છે; તે સુર્યમાંથી તે કીરણો પંચરાષ્ટ્ર જાય છે; તેઓ ત્યાર પછી નાડીઓમાં દાખલ થાય છે. અને ત્યાંથી વળી ફરીથી તેઓ પસરી જાય છે.” આગે બતાવી આપે છે કે દેખાતા સુર્ય તેમજ માણસના અંતઃકરણમાના સુર્ય વચ્ચે કેટલો બેદર સંબંધ છે, અને અલબત્ત સફેદ રંગ કે જે સઘળી આસ પાસ ફરી વળેલી રોશનીનો ખ્યાલ આપવાની ધારણા અર્થે નીર્માન થયેલો છે, તે વતરોગે પીળા, અને જાંબુરો બંનેમાં મુખ્ય રંગો તરીકેનો ભાગ બળવે છે એવી રીતે વાંચનારે નોંધ લેવી.

હવે આપણે દરેક જુદા જુદા સંજોગો વચ્ચે માણસના શરીરમાં જોવામાં આવતા રંગોનું અનુમાન ઘણી બારીકાઈથી કરીશું, અને આગે રંગો શું બતાવે છે તેના શુભાની ખાશ્યત બાબે પત્તો મેળવીશું.

મનુષ્યનું શરીર જે પાંચ મુળ તત્વોનું બનેલું છે તે તત્વોમાં રંગ છે. કે વળી આક તેમજ પાણી એ અનાસરો રંગ ધરાવે છે તે તો ખુલ્લે ખુલ્લું જ છે. આતશની સાત આમ તેમ હાલતી જીભો જે તેના બળતાંના સાત જુદા જુદા તબક્કા અથવા હાલતો બતાવે છે તે વીપે પોડીઓમાં પહેલવહેલા ઇસારા કરવામાં આવ્યા છે; (Mundokaya Up. Prasna Up). ત્યાર પછી વાયુ (હવા) જે માણસમાં છે તે પાંચ પડ વાળો છે; જેનો દરેક વીલાગ રંગ ધરાવે છે. આ એ પ્રમાણે પ્રાણ અંતઃકરણમાંની હવા છે અને તે ઉપર ચડે છે તેનો રંગ લાલ (રક્ત) છે, ‘અપાન’ કે જે હવા સફરાની આસપાસ મુકવામાં આવેલી છે અને જે નીચે પડે છે તે સફેદ લાલરંગ

વાળી (ઇંદરગુપ્ત) છે; વૈયાન કે જે હવા આખા શરીરમાં છે, અને જેને ઉપરથી ફરતો રહેલો વાયુ કહી શકાય તે ચળકતા પીળા રંગનો (અચી) છે. ઉદાન જે ગળામાં રહેતો વાયુ છે, જે માણસ કાંઈની ખોરાક લેછે અથવા પ્રવાહી પીએ છે તેને દબાવી રાખે છે તે સફેદ (અપાનકુરા) છે, અને સમાન જે વાયુ નાભીમાં રહે છે, અને જેનું કામ ખોરાક અને પ્રવાહીના વધારે નજીસ ભાગને નીચે આંતરડાંમાં લઈ જઈ મુકવાનું છે, અને તે વધારે ઉમટા ભાગને શરીરના દરેક ભાગમાં લઈ જાય છે અને જે એટલા ઉપરથી એક સરખી રીતે વહેંચી નાખતો વાયુ દુધના રંગનો (ગોદ્વીરા-ધવલ) છે— (જુઓ Maitryana Brahma Up. II. 6; Amrit Ananda Up Ch. I; Up; Prana Up III 5. અને છેલ્લે આકાશ (ધથર) બી તેવીજ રીતે પાંચ જનના વાયુનો બનેલો છે; એટલે આકાશ, પરાકાશ, મહાકાશ, સુર્યોકાશ, પરમાકાશ, દરેકને જુદો જુદો રંગ છે; તેઓ નીર્મળ રોશનીના વર્ણન ન થઈ શકે એવા ચટતાં બળતાં સુધી ચટતા ઉતરતી પંક્તીના હોય છે. (Mandala, Brahmana Ch I.) માણસનું શરીર તેના બહારના ભાગમાંજ નહીં પણ તેના સર્વેથી માહેલા ભાગમાં બી તે રંગો કેવી રીતે ધરાવે છે તે ઉપરથી જણાય છે. અંદરના ભાગો જેઓ સાથે આપણને સૌથી વધારે લાગતું વલગતું છે, તે નાડીઓ તેમજ અંતઃકરણ (દીલગુરડો) છે. શરીરમાં ૧૦૧ મુખ્ય નાડીઓ છે. (Katha Up.); અને તેઓ માની દરેક એકસો વખત વહેંચાઈ ગયેલી છે; તે દરેક નાડીની ૭૨૦૦૦ સાખાઓ હોય છે; અને તેઓની અંદર ફરતો પવન હીલચાલ કરે છે. (Prasna up; Bri Nadarañy akd up.); અને તેઓ સઘળી રંગોમાં ભીંજાયેલી હોય છે. (Chandogya Up.) દીલગુરડાની નાડીઓ જેઓ હીતા કહેવાય છે, તેઓ દીલગુરડામાંથી બહાર આસપાસ આવેલાં શરીરમાં લંબાય છે, તેઓ એક બાલ

ના એક હજાર વખત લાગ પાડ્યા હોય તેટલી બારીક હોવા સાથે પ્રવાહીથી જળાજળ હોય છે. અને સફેદ, કાળા (અથવા બલુ), પીળા, લાલ રંગવાળી હોય છે. (Khanshi taki Up). ઉપર જણાવેલા રંગોમાં Brihadaranyaka Upનીલોરંગ ઉમેરે છે, અને તે ગ્રંથની સરેહ કરનાર એવા ડીકકા કરે છે, કે “ખોરાક જ્યારે જરૂર પડે છે, ત્યારે જો તેમાં હવાના પરમાણુવાળો રસ હૃદયથી જ્યાં હોય છે તો તે બલુ રંગ પડે છે; પીતનું પ્રમાણ વધારે હોતાં સફેદ, પીતનું પ્રમાણ કમી હોતાં લીલો; અને સઘળા રંગોનું એકસરખું મીથળ હોતાં રાતો રંગ હોય છે; અને આવી રીતે જ નસોમાંથી આંખે રસો પસાર થાય છે, તેઓ સઘળા તેજ જાતના રંગો ધારણ કરે છે. આંખે પાંચ નાડીઓમાં સુક્ષ્મ શરીર વાસો કરે છે; અને આંખે સુક્ષ્મ શરીર ઉપર આધાર રાખીને વધારે મીનોષ અને વધારે જડ વાડ હાલત વીધેની દુનીયાઈ ખાશયતો ખામેની શ્રદ્ધાથી સઘળી લાગણીઓ પેદા થાય છે. (Maitri Up).

ત્યાર પછી દીલગુરડા (અંતઃકરણ) ના ચોતાના વીશે જોઈએ તો તે હૃદય (અપરહલપદમા) છે, અથવા તો તે એક આંઠ પાંદડીવાળું કમળ છે. એ આંઠ પાંદડીઓ અથવા ફરેસ્તાઓ હોકાયત્રના આંઠ ખુણા બતાવે છે. (૧) પુર્વ તરફની પાંદડી સ્વેતા (સફેદ) છે; (૨) દક્ષીણ-પુર્વની પાંદડી રક્ત (રાતી) છે; (૩) દક્ષીણની પાંદડી કૃષ્ણ (કાળી) છે; (૪) દક્ષીણ-પશ્ચીમની પાંદડી નીળા (બલુ) છે; (૫) પશ્ચીમની પાંદડી સ્ફાતી કા (બીલોર જેવા સ્વચ્છ રંગની) છે; (૬) ઉત્તર-પશ્ચીમની પાંદડી મણીકય (માણિકના જેવી) છે; ઉત્તરની પાંદડી પીત (પીળી) છે; ઉત્તર-પુર્વની પાંદડી વૈદુર્ય (આસમાની) છે; આ મુખ્ય આંઠ પાંદડીઓની વચ્ચે વચ્ચે નાની પાંદડીઓ હોય છે; અને તેમાની દરેકને રંગ હોય છે. (Dhyana Bindu Up).

આ એ પ્રમાણે રંગ માણસ જાતની શારીરીક, માનસીક તેમજ નીતીની હાલતો સાથે સંબંધ ધરાવે છે; રંગથી કરી માણસના કાર્ય ઉપર અસર થાય છે; તે રંગોની મદદથી કરી તે કાર્ય ચોતાની જાતને પ્રગટ કરે છે. (Mahabharat Shantfi Parva, Moksha Dharma.) અત્મા જે હૃદયના કમળમાં રહે છે તે વીજળીક ગતિ ધરાવનાર ગુણવાળો હોય છે; જેથી કરી માણસીક કાર્યના લક્ષણમાં ફેરફાર થયા કરે છે; થોડો વખત સુધી તે ચોક્કસ પાંદડીની અંદર આત્મા વાસો કરે છે, તેથી તેના ગુણ દોષને લીધે તે કાર્ય સાફ નરસુ અથવા પાંચભંગ ખીચડીવાળું હોય છે; દાખલા તરીકે જો ઉપર જણાવેલાં પહેલાં પાંદડાંમાં આત્માનું રહેણું હોય છે તો તે માણસના કામની વળણ અષાઠ તરફ ટળે છે; જો બીજામાં હોય છે તો આજસાધ વધે છે; જો ત્રીજામાં હોય તો ગુસ્સો; જો ચોથામાં હોય તો અનીતી; જો પાંચમાં મા હોય તો ખુશાલી; જો છઠામાં હોય તો ગુચવાડો; જો સાતમામાં હોય તો સંતોષ; આઠમામાં હોય તો દયા અને એવી રીતે બીજાં હોય છે. (Dhyana-bindu Up.) પણ આટલું તો ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે આ માત્ર એક કાયા પરદા સમાન છે, અને રંગની ધારો અને તેના પરીણામ તરીકે લક્ષણનું પ્રગટરૂપ ધારણ કરવું એ ઉપર જણાવ્યા મુજબ હમેશાં એકજ હોતાં નથી. માણસ જાતના વીચારોના ઓળાઓ વીવીધ અને અસંખ્ય પ્રમાણમાં છે, અને એટલા માટે વીચારોના પ્રગટીકરણથી ઉત્પન્ન થતી રંગોની ધારોના ઓળાઓ ખાસ ખસુસ ભાત ભાતના અને અસંખ્યાબંધ હોય છે. આંખે ભાતભાતો માત્ર પ્રગટ વીચારોના ગુણ તેમજ આત્માના ચોક્કસ જગ્યાએ થોડો વાર રહેણું કરવા ઉપરજ આધાર રાખતી નથી; પણ બીજા સંખ્યાબંધ સંજોગો જેવા કે માણસજાત સાથે સંબંધ રાખતા શારીરીક, માનસીક, નાદતીક અને મીનોષને લગતી હોય છે; જેઓ

માણસ જાતનો જન્મારો અખંડ રીતે ધ્યાનમાં લેતાં તેની સાથે ખુદલે ખુદલી જોડાયેલી છે, તે ઉપરથી તેઓ આધાર રાખે છે. એથી કરી જેઓ તરફથી રંગવાળા ખુરેહની ધારો ઉપરથી માનસીક લક્ષણ વચવાને કોશેશ કરવામાં આવે છે, તેઓ ની રહાબરી માટે કાંઈ સંગીન અને ઓસ્તવાર નીચમો રચાઈ શકતા નથી. દરેક માણસ મુ. ય કરી માણસ જાતની આશયતો વીરે પોતાના અભયાસ અને અનુમાન ઉપર આધાર રાખે છે, તેણે ભગવત ગીતામાં જાણાવેલા સાધારણ બહેળા નીચમો ધ્યાનમાં રાખવા; એટલે સત્વ ગુણ જે છે તે સ્વચ્છ, નીર્મળ અને કાંઈ પણ ડાઘ વગરનો છે, અને આત્મા ની આસપાસ મધુર અને આનંદમય પરીણામાંથી વીંટલાઈ જાય છે. રજોગુણ એ હવશી આશયત ધરાવે છે, જે દુનીયાઈ લોભ લાલચોની અસરોથી ઉત્પન્ન થાય છે; અને આત્માને તેના જેવાં પરીણામોથી કરી બંધીવાન કરી રાખે છે. તેના રંગની ધારા રાતી છે. અને 'તમો' ગુણ અજ્ઞાનપણાને લીધેજ જન્મ પામે છે, અને તે મનને લગતી શક્તીઓ ગુચવાવી નાખી તેમાં બીગાડ કરે છે, તેમજ આત્માને આગસાઈ અને નીવાના બંધા રણમાં બાંધી લે છે, તેમાંથી નીકળતી રંગની ધારા છે. એવી રંગની ધારા ઓ બાબે પશ્ચીમ તરફના જ્ઞાનની શાસ્ત્રીઓ આસ્તે આસ્તે કચુલ કરવા લાગ્યા છે. ઓસ્ત્રીઆનો ખેનર રીકનબાક પોતાના જાતી અતુલવથી તેમજ અસંખ્યાબંધ અભગરાં લોકો ની અને બીજાઓની શહાદતોથી એવું સાબેત કરે છે, કે એક બારીક શક્તી (ખુરેહ) સઘળાં જાણમાં આ વેલાં મુળ તત્ત્વો અને વસ્તુઓમાંથી બહાર પડે છે, અને જેઓ સુંદર રોશની તેમ જ રંગોની અંદર દેખાવ દે છે કે જે રંગો નજરે દેખાય તેમજ ઇદ્રીઓને જાણાય એવા બંને રીતના બનેલાં છે." ન્યુ થોર્કવાળા એદવીન એબીતે લખેલો પોતાનો 'Principle of Light and Colour' નામની કેતાબમાં આ વાતને પુરેપુરો ટેકો આપ્યો છે, અને પોતાના

આ મતના ટેકા માટે તે સંખ્યાબંધ આદમીઓની સાક્ષી ટાંકી બતાવે છે. છેલ્લા લખનારને મીસીસ મીનાઇ મર્તન નામની એક બાઈ તરફથી ગુપ્ત રંગો ની ધારાનો નીચલો હેવાલ મળ્યો હતો જે ઘણો ધ્યાન આપવવા જોગ થઈ પડે શે. બેંજનની તળેટીમાં (જ્યાં જ્યાં ખાકી હવસોની જગ્યા છે ત્યાં)ના રંગો ઘેરા લાલ છે, તેમજ ઘણા નીચ સ્વભાવ ના આદમીઓમાં તે લગભગ કાળો છે; જ્યારે વધારે ઉપલા બેંજનનાં રંગો શીકકા પીળા હોય છે, તેમજ અતી વધારે ચળકાટમંદ હોય છે. એક વધારે ઉમદા આશયતવાળા આદમીમાં નીતી અને મીનોઈ શક્તીઓ ઉપરના રંગો શુદ્ધ પીળા રંગથી તદ્દન તેજસ્વી બનેલા છે. તેઓ સફેદ રંગ સાથે લગભગ એક થઈ ગયલા લાગે છે, અને સુર્ય ની રોશની કરતાંબી અતી વધારે સુંદર છે. વધારે ઉંચા આગલા (કપાળવાળાં) બેંજનના ભાગોમાં, ખરું ખોટું પારખી કાઢવાની શક્તીની બાબુએ બહુ રંગ સર્વે પરી છે. જે રંગ તે બેંજનને મથાળે જેમ જેમ પુગે છે તેમ તેમ શીકકા થતો જાય છે, અને ભવાં ઉપર પારખ કરનારી શક્તી ઓ આગળ નીચે જેમ જેમ ઉતરે છે તેમ તેમ તેની બહારની ડારો ઉપર વાચાલેત રંગનો જરા પાસ પડેલો હોવા સાથે તે વધારે કાળો ઘેરો બનતો જાય છે. વર્ણન ન થઈ શકે એવી ખુબસુરતીવાળા એક નરમ લીલા ચળકતા રંગની રોશની પરમાર્થની શક્તીમાંથી નીકળે છે; દ્રઢતાનો રંગ ગોલાખી છે, અને સ્વમાન ઉપર જાંબુરો રંગ દેખાવ દે છે. જેમ જેમ તમો નીતીની શક્તીઓને છોડી હલકી જાતના પ્યારની શક્તીઓ નીચે નજર દોડાવો તેમ તેમ તે રંગ નારંગ્યો, પછી લાલ, પછી તળીઆમાં કાળો થાય છે. ઘણી નીચ આશયતો વાળાંઓમાંથી કાંઈ કાંઈ વાર એવું તો કાળા રંગનું વાદળ બહાર પડે છે, કે હું તેઓને કદાચ જ જોઈ શક્તી હોવું એમ મને લાગે છે. જ્યારે એક માણસ હસે છે અથવા આ નંદમય વીચારો બહાર કાઢે છે ત્યારે તેજસ્વી રંગોનો હીલતો દેખાવ થઈ રહે છે; પણ જ્યારે તે અતીથ્ય જુસ્સામાં

હોય છે. ત્યારે કરકર અવાજ કરી ભાંગી જતો અને ચળકતો લાલ રંગ બહાર પડે છે.” અહીં આ પ્રોફેસર એપીટ એવી નોંધ કરે છે કે ઉપલુ વર્ણન તેજ દેખાવ બાબે તેના પોતાના અનુભવ સાથે મળતું ઉતરે છે, અને કે એક નામચીન વીધવાન તેને જણાવે છે કે આ વર્ણનમાં તેણે જે રંગો જોયા છે તે વર્ણન તેના વર્ણન સાથે મળતું ઉતરે છે.

મહાભારતમાં જણાવ્યા પ્રમાણે એક માણસના સાધારણ લક્ષણમાં જે રંગજાણાય છે, તે રંગ સાતઘણા રૂપવાળો અનેલો છે; એટલે કે (૧) કાળો (કપણ); (૨) ધુમાડાં જેવો (ધુમ); (૩) બલુ (નીળા); (૪) રાતો (રક્ત); (૫) પીળો (હરીદ્રા); (૬) સફેદ (સુકળ); અને (૭) નીમળ (પરસુકળ); અને એવું કહે છે, કે જ્યાં સુધી માણસ અરાગ્ય મનનો રહે છે ત્યાં સુધી તેના ‘તેજસ’ અથવા ખુરેહનો રંગ કાળો રહેશે; અને તે સર્વથી હલકી પંક્તીપર રહેશે; પણ જ્યારે તે નીનીના વધારા માટે કાંઈ મારે છે, ત્યારે તે અપોષના જુદા જુદા તત્ત્વકકાઓ પસાર કરે છે, અને પ્રધાન રંગ આસ્તે આસ્તે વધારે ને વધારે સ્વચ્છ થતો જાય છે; જેથી કરી જ્યારે તે સુકૃત આગળ વધારાના પહેલા તત્ત્વકકા તરફ આવી લાગે છે, ત્યારે તેનો તેજસ કાળો રંગ બદલી નીમ-સામ (અર્ધકાળો) રંગ પકડશે, અને જ્યારે તે અપોષની અંદર કાંઈ જાણવાલાયક વધારા કરે છે, ત્યારે તે રંગ બલુ થાય છે. ત્યાર પછી તેની વધારે ખાકી અને વધારે ઉચ્ચ ખાસ્યતો વચ્ચે ઝગડો ઉભો થાય છે; અને તેનો તેજસ લાલ થાય છે. જે તે લગાઈમાં ફેરેલ મેળવે છે અને જીત સાથે બહાર આવે છે તો તેનો તેજસ પીળો રંગ પકડે છે; એક વધારે આગળ વધારાથી તે રંગ સફેદ થાય છે; અને જ્યારે અપોષના સર્વથી જીલ્દ તત્ત્વકકાએ તે ચઢે છે ત્યારે તેનું તેજસ તદ્દન સ્વચ્છ અને તેજસ્વી બને છે. (Maha-Bharat Shra to Parva et.) એવીજ રીતનો વીચાર Mandala Brah Up માં આપવામાં આવ્યો છે. જેમાં ખાતરી આપવા આવે

છે કે ચેલો જેમ જેમ અપોષના માર્ગ તરફ આગળ વધે છે તેમ તેમ નીળા અને સ્યામ (જુદી જુદી જાતના બલુ રંગો) ની રોશનીની ધારા પોતામાં જોય છે; ચારપછી રક્ત (રાતી), અને પછી પીત (જુદી જુદી જાતના પીળા રંગો), (અને) પછી આખરે સર્વે તેજસ્વી રંગ મેળવે છે. અને પ્રાંતજળે પોતાના યોગની શીલસુરી નામના ગ્રંથમાંના માત્ર એકજ સુત્રમાં આખી બાબદનો સંક્ષેપ સાર કહ્યો છે. તે કહે છે કે કાળો રંગ બદમાસ માણસો ધરાવે છે, અને કાળા તેમજ સફેદ રંગનું મીશ્રણ ધરાવનાર માણસ એ છે કે જે બંને વચ્ચે રહે છે; અને કે એક મહા-માનો રંગ કાળાશ વગરનો, સફેદ કેમીશ્રણ હોય છે; કારણકે તે સાધારણ સમજ પ્રમાણે બહાં કે જુડાં લેખાય એવાં કાંઈ પણ જાતનો કર્મ કરતો નથી; તે એવી જ-આએ ચઢે છે કે જેની અંદર નીમળ અપોષ છે અને ઝળકાટ તેની દોલત થઈ પડે છે.

અહીં આ અત્યાર તુલીક જે કેહેવામાં આવ્યું છે, તે બાબેની યાદદાસ્ત તાજ કરવાને હું મારા વાંચરાએને ફરમાશ કરું છું; એટલે રોશની (રંગ) તેમજ અવાજ વચ્ચેના સંબંધ છે એમ તેઓએ પ્યાનમાં લેવું. સાત મુળ રંગો નાદ (અવાજ)ના સાત સ્વરૂપોને બંધ બેસે છે. ન=પ્રાણ અથવા જીવાડનારી હવા. દા=અગની અથવા તેજસ (આતશ અથવા ગરમી) જે પ્રાણને લગતી હવાથી કરી ઉશકેરાય છે, ત્યારે તે શરીરમાંથી બહાર પડે છે; જેથી કરી ખુરેહ અથવા તેજસની માફક ‘નારદ’બી એકજ મુળમાંથી નીકળેલો છે (Rig Veda, Chandogya Up Sangita -astra.) ફરીથી કહીએ તો આપણા શરીરમાંથી બહાર પડતી ઘટ પદાર્થરૂપી ધારો સઘળી વાસથી ભરપુર છે. જેથી કરી રંગ, અવાજ તેમજ વાસની મદદથી મનુષ્ય ના કૃત્યના લક્ષણ ખુદલા થાય છે. જ્યારે તે ભાવીક ચેલો તે પવિત્ર નાદ તે “અનહાત-શબ્દ” તેના સર્વેથી ભી તરના રહેલાણ (અંતઃકરણ) માંથી બદા ર પડતો સમજે છે, ત્યારે તે આનંદ

મય અવાજ સાંભળવાને એક ચીત કરે છે; અને તે એક જ્યોતી એટલે અવાજ વચ્ચે રોશની જુએ છે. અને જ્યારે તેનું મગજ આંખે મીનોઈ રોશનીથી અતી આનંદમય થઈ જાય છે તેને હમસા (આત્મીક સુર્ય), એટલે વીશ્વવ્યાપક વીજળીના પોતાના સંધના પુર હાકમાં માં પ્રજ્વલમાનું સર્વેથી જીલ્દ સ્વરૂપ દેખાય છે; અને આ તે ચેલાની મુસા ફરીનું છેવટનું મુકામ છે.—Commentary on the Light on the Path by P. Shrinivas, F. T. S.

સુર્ય એ અદુરમજદના ચીનહ જેવો છે.

પારસીઓના એક શીલસુરી સમન્તવ નારા ધર્મ પુસ્તકમાં લખવા પ્રમાણે જે કાંઈ તેના આગળ વધારામાં એક વાર ફરી તેના મુળને જઈ મળે છે તે વખત છે, અને જે કાંઈ સર્વેથી નીચલી જગ્યાએથી સર્વેથી ઉચી જગ્યાએ દોરવી લઈ જાય છે તે ડહાપણ (સુધી) નો માર્ગ છે. વખતને માટે એવું કહેવામાં આવે છે કે તે પોતાની પેદાશના મુળ માંથી ગતીવાળી શક્તી મારફતે બહાર પડે છે, અને બરોબર અનુક્રમે હીલચાલ કરે છે. સરખીની ઉત્પત્તિ કરનારી શક્તીનું પહેલું કામ વખતની ઉત્પત્તિની લગોલગ શરૂ થયું હતું, અને તે કામનો અંત આસમાનના ફરવાના હદવાળા વખતના પુરા થવા સાથે નીસળત થરાવે છે. ગ્રહ મંડળની ગતી પુરી થવામાં વખતનો છેડો આવી રહેવાનો છે. તે અનહદતાને (પુગવામાં દરેક જણે પોતાની કાશેશથી કરી રસ્તાખેજ મેળવવાનો છે. એકવાર ફરીથી સજીવણ થવા પછી તેઓ કે જેઓએ ખુદા સાથે યોગ બાંધ્યો છે તેઓને ફરીથી મુસાફરી કરવાની નથી. “તે અનહદતાને ઝરવાને અકરને અને હદની અંદરના વખતને ‘ઝરવાને દરેગો ખદાત’ એવી રીતે ઝરવાનને બે રૂપોમાં એળખીને નામ આપવામાં આવે છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે વખત ખુદ જતી એટો હદ વગરનો હતો, પણ પાછળથી તેની હદ બાંધવામાં આવી હતી,

અને જ્યારે તેની હદનો છેડો આવે છે ત્યારે તે ફરીથી અનહદતામાં ફીચા ચલાવે છે, અને વળી એકવાર ફરીથી તેની હદ બાંધવાની તજવીજ કરવામાં આવે છે.”

અહીં આ આપણે થીયોસોફીએ જાહેર કરેલા પ્રણયો અને મનવંત્રો જેઓ એક પછી એક હારમાં ધીમી રીતે ફીચા ચલાવે છે તે બાબે ખુલાસાવાર જોઈ શકાયે છીએ. તે મહાન ચક્રાવા દરમ્યાન જે પેદા કરનારી શક્તી કામે વળગે છે તે અદુરમજદ છે, જે અનહદતામાંથી હમેશ રહેતો હોય એવું કહેવાય છે. “એવું તે શું છે કે જે હમેશાં હતું”? અને જણાવ્યામાં આવ્યા પ્રમાણે તેનો જવાબ “The Book of Dzyan” માં મળે છે, કે “મુળમાં રહેલું બીજ.” ઝવારને તે મુળનું મુળ છે, અદુરમજદ તે બીજ છે, અને મુળ વસ્તુમાંથી ગતી નીકળવાની શક્તી તે મહા પ્રાણ છે.

હવે આપણે ઉપલો હદવગરનો વખત અથવા હદ વગરનો આત્મા અથવા ધ-સ્વરને એક જોળ કુંડાળાના ચીનહ તરીકે લઈએ: જે કુંડાળાને શરૂઆતથી નથી તેમજ અંતથી નથી. અને અદુરમજદ તે બીજ, જેમાંથી આખી શ્રેષ્ઠી જે ખુદલી માલમ પડતી નથી તેને કુંડાળામાંના નુકતાં તરીકે જણાવવા દો. ગુપ્ત સીદ્ધાંત પ્રમાણે આપણાં પ્રગટ રૂપ ધારણ કરવાની શરૂઆતમાં, જે પ્રગટ રૂપ પછી તે મોટું અથવા નાનું એટલે પછી એક સરખી અથવા માણસનું હોય તે છતાં, તેની અંદર નુકતું પેદા થાય છે; જેમાંથી સંધળી શક્તી એ તરફ પસરે છે. એક વખત તે બની રહેવા પછી જે ચીજ સાર તે સજ્જગર થયું હતું તે જ્યાં સુધી પુરી થતી નથી ત્યાં સુધી તે આગળને આગળ વધે છે. ચીજોની આ હોલત ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે એક મધ્ય બીંદુના નુકતાં સાથના વર્તુળથી કરી ચીનહ રૂપે થાય છે. આ ચીનહ વળી ખજોળ વીધ્યામાં સુર્યના ચીનહ તરીકે લેખાય છે. આએ પ્રમાણે સંધળી ચીજોના મુળ તરીકે એક અનહદ વખત હોય છે, જે જ્યારે દેખાવરૂપ ધારણ કરે છે ત્યારે પહેલાં અંદીક આતશ બને

છે. ટુંકામાં કહીએ તો સધળી ચીજોનું મુળ આતશ છે; અને આપણા સુર્ય મંડલમાં આતશનું કામ તે મધ્ય બિંદુનો સુર્ય છે. વળી મધ્યમાં રહેતા મીનોષ સુર્યની મતલબ, ઇશ્વર કે અદુરમજની યાદ આપે છે. અને થીયોસોફીકલ શાસ્ત્રમાં મધ્યનો સુર્ય કરી જે નામ નજરે પડે છે તે આ સુર્ય માટેજ છે. તે તેટલા માટે એક મીનોષ ખ્યાલ આપે છે, અને ખગોળ વીદ્યામાં જણાવવામાં આવતા ખાકી સુર્ય કે જેને માટે ખાસ કરી બોલવામાં આવ્યું હોય તે સીવાય તેને પેલા મીનોષ સુર્ય સાથે કશું લાગતુવળગતું નથી. ચાર અથવા સાત સુર્યો જે સીક્રેટ દોકત્રીનમાં કહેલા છે અને જેઓ હસ્તી ઓતો બુદ્ધાં બુદ્ધાં બુવનોના મધ્યમાં રહેતા ગોળાઓ તરીકે લખાય છે, તેમાં મધ્યમાંના સુર્ય તો તે ચાર સુર્યોની અંદર સંકળી ઉભા છે, અને કુદરતની મીનોષ બાબતને લગતો છે. અહીં આ જણાવેલા સુર્યો ધ્યાન ચોંટાણો કે વળી માનવચરનોના અમેસસાપદો, ખ્રીસ્તી ઓના વડા ફરેસ્તાઓ તેમજ ચાહુડી ઓના 'સિરીરોથો' (મુખ્ય દેવતાઓ), કે જેઓ બાથે મડમ બલાવાતસ્કીના તે મહાન ગ્રંથમાં ઘણું લખવામાં આવ્યું છે, તેઓ સાથે એકજ છે. અદુરમજદ બાથે આપણે આગે ચીન્હ શા માટે નકકી કીધું છે, તેનું ઉપયોગી પણ એટલા ઉપરથી માલમ પડશે. આ પણ વળી જોયું છે કે અદુરમજદની પછાડી અને પેલી મેર અનહદ વખત તે અરવાનેઅકરને છે.

અનહદતાના કુંડળામાંથી બહાર પડી, તે કે જે વીશે કાંઈપણ આદમ જન તની સમજણમાં ઉતરવું બની શકે તેવું નથી, તે 'એમન-સોફ' (જે વેદાંતીઓનો પ્રથલમા, મદજ્ઞયસ્નનોતો અરવાને અકરને અથવા કાંઈ બીજા પુસ્તકમાં ન જણાયલાં માટેના કેબાલાનો બીજો (અર્થ) છે, તે 'એક'—એકોદ 'એકાં—અહુ' થાય છે—તે (નર જાતી) (અથવા તો નાન યતર જાતી) ઘણા માનો એક રૂપમાં પ્રગટી કરણથી બદલા ઇ જાય છે—તે ખ્યાની બુધ્ધો અથવા ઇલોહીમો અથવા ફરીથી કહીએ તો અમે સાસપદો થાય છે. તેનું ત્રીજું

પગલું આગળ ભરતાં માંસ અથવા મણસ જાતમાં વધવું થાય છે.

દરેક પ્રજામાં વર્તુલતે ન જણાયલી—હદ વગરની જગ્યા, અને તે સુન્યકારક હાલત, તે પારખી ન શકાય તેવા ઇશ્વરનો ધ્યાનમાં ન ઉતરે તેવો અજ્ઞો છે; તે હંમેશાં ગીમાંનું અનહદ વખતનું ચીન્હ બતાવે છે. અરવાને અકરને વળી ન જણાયલા વખતની બે માલુમ હદ છે, જેમાંથી તેજસ્વી રોશની—તે આખા સૃષ્ટીનો સુર્ય, હોરમજદ બહાર પડે છે. (જુઓ સીક્રેટ દોકત્રાન પુસ્તક ૧ લું). અરવાને અકરને ના વીચાર વીષ જરથોસ્તીઓમાં એક મત ભેદ ચાલે છે, એટલા માટે એ બાબતપર કાંઈ બોલવું કીક થઈ પડશે.

જોયું જણાય છે કે મરાનમાં પણ અરવાને અકરને ના વીચાર બાથે સાધારણ લોકોને ખબર ન હતી, અને જે લોકો તે અનહદ વખત તેમજ જે વખત બાથે આપણને માહિતી છે તે વચ્ચે તફાવત સમજતા હતા તેઓને અરવાનીઓ કરી કહેતા હતા. વખત કે જેને આપણે નો હાલના ભનાની સાથના સંબંધ ને લીધે અને આપણા જુત, વૃત્તમાન અને ભવીષ્યના વીચારો મારફતે જેમ સમજણમાં લઈએ છીએ તેમ, તેમાંનો જે ભાગ અવસ્તાની અંદર અરવાને દરેગો ખદાત કરી જણાય છે તે, અન હદ વખત ધ્યાને અરવાને અકરને થી તદ્દન જુદો છે. 'ગુપ્ત સીધ્યાંત' માં જણાવવા પ્રમાણે જેમ આપણે હમેશગીના વખતમાંથી પસાર થઈએ છીએ ત્યારે આપણા ભાનની હાલતો એક પછી એક આવવા થી કરી ઉભી થતી માત્ર એક બ્રાંતી છે, પણ જે જગ્યાએ બ્રાંતીની ઉત્પત્તિ કરવા માટે કાંઈ પણ ભાન હોતું નથી ત્યાં તેની હાજરી ન જણાતાં તે સુસ્ત થયેલો હોય છે. જે હમેશગીના વખતને ભવીષ્ય, અને જે વખતના ભાગને આપણે જુત કહીએ છીએ તેમાં ભાગ પાડનાર ગણત્રીની લીટી, તે ચાલતો વખત છે. જગતની કાંઈપણ ચીજની અંદર ખરેખર વખત અથવા ટકાઉપણું જેવું કશું છેજ નહીં, કારણકે કાંઈપણ ચીજ ફરફાર થયા વગર રહેતી નથી—તે એક સેકંડના મહા

પદમમાં ભાગ જટલીથી તેની તેજ હાલત રહેતી નથી. અને વર્તમાન કાળ બતાવનારા વખતના ભાગને લગતી આપણને જે લાગણી થાય છે તે લાગણી જડ પદાર્થો કે જોડોને આપણી ઇંદ્રીઓ માનસીક ભુવનો પસાર કરી આવેલા તરીકે ઓળખાવી આપે છે, અને જે હાલતને આપણે ભવીષ્ય કરી કહીએ છીએ તે, અને જે સમરણ શક્તીના ભુવનપર આવી અડે છે તેને આપણે ભુતકાળ કરી કહે છે તે, ચીજોના પળવારના ચમકારા અથવા ચમકારાઓની હારોના ફકત પડછાયામાંથી આવે છે. એવીજ રીતે આપણે આંખની કીકા ઉપર ધાભાં પડવાથી તેમજ ચાલુ રહેતી અસરથી તુરતાતુરત વીજળીના ચમકારા થવાની બાબદમાં વખતની લાગણીનો અનુભવ મેળવ્યે છીએ, તે ખરેખર માણસ અથવા ચીજો કે જેને આપણે એકસ વખતે જોઈએ છીએ તેઓ માત્રમાં સમાઈ જતો નથી. પણ તેનાં જડરૂપ ધારણ કરવા સાથે તેના દૂનીઆમાંથી પાછા અંદીક થઈ જવાની સધળી જુદી જુદી અને બદલાતી હાલતોના સામટા જુમલાનો તે બનેલો છે. આએ સામટા જુમલાઓ ભવીષ્યની હમેશગીમાંથી ભુત કાળની હમેશગી માટે હસ્તી ધરાવવાને માટે આસ્તે આસ્તે જડ પદાર્થમાંથી પસાર થઈ ગય છે.

“એક ધાતુનો સળીઓ કે જેને દર્યામાં નાખવામાં આવ્યો હોય છે, તે સળીઓ હવામાંથી છુટો થતાંજ હસ્તીમાં આવ્યો હતો અને જોયો તે પાણીમાં પડ્યો કે તુરતજ તેની હસ્તી બંધ પડી હતી એમ કાંઈ કહી શકેજ નહી. અને વળી તે સળીઓ માત્ર ઉભા પાસાંવાળો બનેલો હતો, જે એકસ વખતે કાંઈ ગણીતને લગતા કાટખુણા ને તે જુદો પાડે છે તે સાથે તે બરોબર રીતે બંધ બેસતો હતો, અને તેજ વખતે તે વળી વાતાવરણ ઇચ્છાને હવાને મળી જતો હતો એવું કાંઈ કહી શકેજ નહી. એજ પ્રમાણે વળી માણસો અને વસ્તુઓ બાંધે છે, જેઓ ‘યવાના’માંથી થયા છે, તે હાલતમાં એટલે ભવીષ્યમાંથી ભુત-વૃત માનમાં એટલે જાણે કે એક હમેશગીમાંથી બીજી હમેશગીમાં જવાના રસ્તા ઉપર વખત અને વીરતાંર (જડ પદાર્થ)

માંથી તેઓનું આખું સ્વરૂપ પસાર થતું હોય તેમ તેઓ આપણી ઇંદ્રીઓને એક પાસાં રૂપે જરા ભેર સપર્શ કરે છે. અને આ બે હમેશગીઓ મળીને તે વખતનું માપ બને છે કે જેની અંદરજ માત્ર કાંઈથી ચીજ ખરેખરી હસ્તી ભોગવે છે, એમ તેને જોવાને આપણી જ્ઞાન ઇંદ્રીઓ શક્તીવાન હોતે તો જોઈ શકે”-(S. D. I. P. 68-69). એવી રીતે આપણી ગુપ્ત શીલસુશી પ્રમાણે હૃદવાળા અને હૃદ વગરના વખત વીધેના વીચારો એકઠા કર્યે છીએ.

ઉપલા મીનોઈ વીચારોને, મધ્યમાના એક ખીંદુ સાથના અને તેમજ આસપાસ એક કુડાળાંથી હૃદ બંધાયેલાં એકમેકની અંદર વીંટળાયેલા ત્રીકોણો થી કરી ચીનહ રૂપ આપી શકાશે.

આવી રીતે બનેલું ચીનહ અનહદ વખત, અથવા ઝરવાને અકરને, અહુરમ જદ અને અમેશા રૂપોનો એકી વખતે ખ્યાલ આપે છે: પહેલું કુડાળું પહેલું, વચમાંનું તુકતું બીજું, અને એકમેકમાં વીંટળાયેલા ત્રીકોણોના છ ખુણા ત્રીજું ચીનહ બતાવે છે. મીનોઈ ખ્યાલોમાના સર્વેથીજુલંદ ખ્યાલોના આ ચીનહને માટે તે મીનોની પંકતી હલકા કરવા જેવો વીચાર મનમાં લાવવો ન જોઈએ. કારણકે કારલા હલના બોલોમાં બોલીએ તો “જે માણસ એક ચીનહ તરફ બારીક ખ્યાલ કરે છે તેને શુ વધારે ઝાંખી અથવા વધારે ખુદલી ઇશ્વરતા બાંધેલી બસારત થતી નથી? તે ચીનહમાંથી તો સધળું એક ઇશ્વરી ખ્યાલની માફક ઝગઝગાટ કરી રહે છે.” એટલું માત્ર બસ નથી; આ ગણીતના આકારોમાં બોદા ભુમીતી રૂપ ધારણ કરે છે કરી ગ્રીક શાલસુકોએ પોતાના એલાઓને આપેલાં શીક્ષણ માં સચાઈ છે એમ અસલી ગ્રીક શીલ સુશીના અભ્યાસીઓ જોઈ શકશે. તે એક ગુપ્ત વચન બાંધે જોઈ ખરેખર આંખો ધરાવે છે તેઓને આએ ખાકી ભુવનપર તેની સાંખેતી મળશે. ગતીમાન શક્તી કે જે સધળી ચીજોના ચઇતન્ય જીવ સમા ન છે તે આ ચીનહથી કરી જાણાવવા સાડ ગુપ્ત જ્ઞાનીઓ તે ચીનહને વાપરે છે. આએ તે ગુપ્ત શક્તી છે, જે એક મનવંત્ર ના ગતીમાન વખતમાં ઉત્પન્ન કરનારી રેશની બહાર પાડે છે, તેમજ લખોબંધ

સુર્યેનિ હસ્તીમાં લાવે છે. તેના ઉંડાણમાં જે કાંઈ ભેદ ભર્યો સમાયલા છે તેઓને આપણે આપણાં અલ્પ બુદ્ધી વાળાં મ ગજેથી ઉકળવું એ અતીવ્ય અશક્ય છે. તેની ખુદીમાં હમેશનો મનન કરતો ઇશ્વર (અહુરમઝદ) રહેલો છે; અને તેની રોશની-જે સાત પડવાળાં કીરણો (અમે શાર્પંતો) વાળી છે તે જેમ નજરે પડતા સુર્યની રોશની આપણા શરીરપર નાખે છે તેમતે આપણા આત્માને રોશની આપે છે. વીસ્તારના બે કીનાર મહાસાગરમાં મધ્યમાનો મીનોઈ અને ગુપ્ત સુર્ય પ્રકાશે છે. આખી સૃષ્ટી તેનું શરીર છે, તેમજ તે પોતે રવાન અને આ મા (૩૫) છે, અને આ નમુનેદાર ઘાટ ઉપરથી સધળી ચીજો ખની રહી છે.”-(જુઓ આઈસીસ અનવેલડ.)

“આકાશમાનું” તે ન જોવામાં આવતું અને બેમાલુમ નુકતું કે જેની તરફ સધળી સુર્યો ગુરુ ત્વાક્રણ કરે છે તે ખતાવવાને આ બોલ ફરીથી વપડાયો છે. આખી પ્રગટ જગત નીરંતર ગતીમાં મુકાયલી છે એવું ખતાવવા સાચું ગુપ્ત વીદ્યા અને હાલની ખાકી વીદ્યા એક મત છે, અને ખજોળ શાસ્ત્રાઓને આકાશ ગંગામાં એક એવું ખીંદુ મળે છે કે જેની તરફ આપણી ખાકી સુષ્ટીના રાક્ષી સુર્યો ખેંચાતા રહે છે. આએ ઉપરથી સાફ જણાય છે કે તે મીનોઈ સુર્યને અહુરમઝદ તરીકે લેવામાં આપણે કાંઈ તેની પવીત્રાઈ ઓછી કરતા નથી. આએ મધ્યમાના સુર્યો પોતપોતાના સુર્ય મંડળોને પ્રગટ કરાવવાના મુળ કારણો જેવા છે. દરેક સુર્ય મંડળનો સુર્ય કે જે પોતપોતાના આખાં સુર્ય મંડળમાં વસે છે, દમ લે છે, અને હઘયાતી ભોગવે છે, તે સુર્ય પોતાના મંડળને ચઢતન્ય

વીજળી પુરી પાડનાર ભંડાર જેવા છે; તે સુર્ય આપણી નાની સસ્ટીનો ભંડાર છે કે જે ચઢતન્ય પ્રવાહી પોતાની મેળે પેદા કરીને જેટલું તે આપી દે છે તેટલું તે હમેશાં પાછું મેળવે છે.” (Five years of Theosophy). આ એ જ્યાન જેટલું ખી આપણે ધારી શક્યે તેટલું આપણા સુર્ય મંડળના અંતરના ભાગતું એક ધણું ચોકકસ જ્યાન છે. એવી રીતે તે મહાન હઘયાતી કે જેની સાથે આપણે આટલો ઘાટો સંબંધ ધરાવીએ છીએ તેના મધ્ય ખીંદુને આએ વચન લાગુ કરી શકાય; તે આપણું મધ્ય ખીંદુ તે આપણી પૃથ્વી છે. કારણ કે દરેક ગ્રહ જે છે તે એક મીનોઈ હસ્તીના શરીર જેવા છે. તેનું અંતઃકરણ તેની હઘયાતીના તે મધ્ય ખીંદુનો સુર્ય છે. કારણ કે જડવાડ અંતઃકરણ (દીલગુરડો) અને ખરેખરા અંતઃકરણ મારફતે ખાકી શક્તીઓ અને મીનોઈ શક્તીઓ હસ્તી ભોગવે છે, જેઓના એકમેકના સંબંધથી તેને નર રૂપ ધારણ કરાવે છે.

ઉપલાઉપરથી આપણા પારસી ભાઈએ જોઈ શકશે કે અહુર મઝદના ચીત્રની અંદર કેવા સર્વેથી ઉમદા અને મહોત્વ વીચારોનો સમાવેશ થયેલો છે, અને તે સર્વ શક્તીવાન સાહેબના ચીન્હ તરીકે ખાકી સુર્યને કેવી રીતે લઈ શકાય. તે ખાકી સુર્ય કે જે અંદીહ અહુરમઝદનું દેખાતું ચીન્હ રૂપ છે તેની આરાધના કરવાને પોતાના ધર્મ પાળનારાઓને અષો જરથુસ્તે શા માટે આગ્રહ કીધો છે, અને અવસ્તાની પવીત્ર કેતાબોમાં આતશને આટલો મોટો મરતબો અને માન આપવામાં આવ્યું છે તેનું કારણ ખી શું છે ?

N. F. B. in the Theosophic Gleaner July 1897.

ભાગ ૨ એ.

પહેલા ભાગમાં આપણે ધર્મ પુસ્તકે અને ધર્મી પુરુષોના વિચારો જાણ્યા છે, હવે આપણે કવીઓ અને શીલસુદ્ધાને તરફ નજર દોડાવી શું:—

સુરજનું તડકું.

જંગલ ખીચાખાન, તેમજ ખેતરો અને ખીણોમાં દરેક દેકાણે સુરજના તડકાની હાજરી જોવાને હું ચાહું છું; શહેરની ગીચ વસ્તી છોડી બહાર નહીં જતાં એકજ જગ્યાએ બંદીવાન જેવી હાલત ભોગવતાં લોકોની આવનવનવનની જગ્યાઓએ તેની હાજરી જોવાને હું ચાહું છું.

જ્યારે ગરીબની ઝૂપડીના બારણાવાટે અંદર ધારૂંપી કીરણો ફેંકીને લાલ રંગની લાજીઓની ફરસબદી ઉપર નાની બારીનો પડછાયો તે ફેંકે છે, ત્યારે તેને હું ચાહું છું.

લાંબા ઉગતા કલોવર નામના ઘાસની જગ્યા કે જ્યાં છોકરાંઓ સેનેરી લીલા રંગની કસારીઓને પસાર થતી જોવા સાડે ભોંય ઉપર પડે છે, તે જગ્યાએ તેની હાજરીથી કરી હું તેને ચાહું છું.

જ્યારે મોટા મોટા મોઝાઓ પીગળેલા કાચની માફક કીનારાપર કૂકાકૂક કરતા આવે છે, ત્યારે પવનની લેહકાથી ભર પુર દર્યા ઉપર તેમજ સડ અને હલેસાં પર નજર કરવા સાડે તેને હું ચાહું છું.

પહાડોના મથાળા કે જ્યાં પીગળ્યા વગરનું બરફ પડી રહે છે, અને નીચે આવેલો અર્ધો અર્ધ વીસ્તાર રોશનીની અંદર ગરક થઈ જાય છે, તે જગ્યાએ તેની હાજરી જોવાને હું ચાહું છું.

અરે હા! હું સુરજની રોશનીને ચાહું છું! આગે પૃથ્વીપર તે માયા અથવા ખુશ આનંદીરૂપમાં માણસના ચહેરાપર પ્રગટી નીકળે છે.

ગમે તો જમીનપર કે પછી દર્યાવર, તેમજ ખીલોર જેવી સાફ હવામાંથી અથવા ઢગલાબંધ પડેલા વાદળાંઓમાં થઈને, તે મહેરબાની પાંદરતો સુર્ય દરેક દેકાણે ઝળકાટથી પ્રકાશે છે.

—Mary Howith.

ઓશીયનનું સુર્યનું લજન.

અરે તુ! કે જેના કીરણો સમુદરની

આસપાસ વીટલાઈ જઈ ગોઠવાય છે તે આસમાન પાદશાહનો તેમજ દીવસનો જન્મ આપનાર આપ છે.

તારો સેતારાઓની આસપાસ ફરતો તેજસ્વી ગોળો બહેસ્તના પવીત્ર આતશ અને અખુટ રોશની સાથે હમેશાં બળ તો રહેવા માટે અને હમેશાં ચળકાટ આપવા સાડે નીરમાણ થયેલો છે. પુરવણી કરનારો એવો તે કયો ઝરો છે, કે જે માણસ જાતની ખાકી આંખોમાંથી છુપાયેલો છે, એ બાંધે સુર્ય તું મને જણાવ! તારા ચહેરામાં કેવી દમામદાર ખીબસુરતી પ્રગટી નીકળે છે!

જમાનાના દોરથી નીરાળા, એ હમેશ ગીના જીવાન! જ્યારે ભયાનક અંધાકાર તારી સતારે તાબે થાય છે, અને આમદાદની ભાગળોમાંથી તારૂં નુર પ્રગટીનીકળે છે, ત્યારે તેથી કરી ખાકી છાંદ્રીઓને માલમ પડતા સેતારાઓ ઓચીંતા નાસભાગમાં પડે છે, તેમજ સઘળા ઝાંઘો પોતાના માથાં રાત્રી (અંધારા)માં છુપાવી દે છે; આકાશની રાણી (ચંદ્ર), પશ્ચીમ તરફના દર્યામાં નાલેશીથી દુબી મરવાને તે હવામાન મેદાન છોડી જાય છે. તું કે જે બુલંદ આસમાનપર અમર્ગ અને એકલોજ છે! તેના સેનેરી તખતને તેજસ્વી અનેલાં વાદળાંઓ દીપાવે છે! તારા ચહેરાના આબની સામે નજર કરવાની કોણને મગદુર છે? તારી ઝડપી ચાલમાં તારી બરોબરી કોણથી થઈ શકાય એમ છે?

પાહાડી ઓકના ઝાડો તેઓના પાંદડાં ઓનીજ માફક સડી જાય છે. પાહાડો પોતેખી સદીઓના ગુજરવા સાથે ધસાઈ જાય છે. હદ વગરનો મહાસાગર એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ ગબરતો રહે છે, કોઈ કોઈવાર તેનું કદ નાનું થઈ જાય છે, અને પોતાની પાછળ રેતીના વેરાન ઢગળા છોડી જાય છે રૂપેરી રંગનો ચંદ્ર જે રાતની ઝળકાટમંદ મસાલસમાન છે, તે આકાશ મા ગેબ થઈ જઈને પોતાનું નુર ગુમાવી દે છે; પણ ખુરશેદ તું તો હમેશ જોવાને તેજોજ રહેશે! તારી વેળાન સુધી પુગનારી રોશની કમી! થઈ જવા વગર ચાલુજ રહેશે

જ્યારે તોફાનો પોતાના લાવ લશકર સહીત આકાશ ઉપરથી ધુરકા ધુરકા કરી રહે છે, અને દીવસને અધિકારમાં ફેરવી નાખે છે. અને પછડાતાં આકાશને ભરચક કરી મુકે છે; જ્યારે આકાશનો ઉપર ઉપસી રહેલો વીસ્તણું ભાગ ભયંકર વીજળીના ચમકારાઓથી ચમકી રહે છે અને સઘળું આકાશ ઝળઝળતું અને આખી સરપટી સળગેલી હોય એવો દેખાવ થઈ રહે છે; જ્યારે મોટા અવાજ કરતી અને લાંબો વખત સુધી ચાલુ રહેતી ઉંડાણ મોહોડાંની ફાળવાળી ગર્જનાના કડાકાપર કડાકા થાય છે; અને મોતીરૂપી દાણાદાર ઝાંટાઓ ખેવડાં ભેરથી પૃથ્વીને અને છેડેથી ચીરી નાખે છે; ત્યારે ખુલ્લાં થતાં વાદળાંઓમાંથી તારો આકાર બહાર પડે છે, અને તે પછી કુદરતનો ચહેરો તેણીનો હમેશ મુજબનો રમણુય દેખાવ ધારણ કરે છે; તારો ખુબ સુરત ગોળો ચાલી ગયલા દહાડાને પાછો લાવે છે, અને આકાશમાંથી નજર ફેંકીને તોફાનને હસી કાઢે છે! —John Logan.

એક અંધારી રાત પછી સુરજનો દેખાવ.

શું તું જાણતો નથી કે જ્યાં કુદરતની તપાસ રાખનારી આંખ (સુર્ય) આપણા ગોળા પછવાડે છુપાઈ જઈને આ પણા પગ નીચેની દુનીયાને પ્રકાશ આપે છે, ત્યારે ચોરો તથા છુટારાઓ બે માલુમ રીતે બહાર આવે છે, અને ખુનો અને ખુના મરકીભર્યા બળાતકારોની અહીંયા જુએશ ઉભી કરે છે? પણ જ્યારે આ પૃથ્વીરૂપી ગોળાની તળીએથી તે (પુરશેદ) પુર્વ દીશાએ ઉઘે ઉગેલાં પાંદળ ઝાડોના મથાળાંપર રોશની ફેંકે છે, તેમજ દરેક પાપી સ્થાનની અંદરની બાજુ સુધી પોતાની રોશની ના તીરો આરપાર ભોકે છે, ત્યારે ખુનીઓ, શીતુરીઓ, અને ધીકકારવાળા પાપીઓ તેઓની પીઠ ઉપરથી રાતનો અંધારાપી ઝમો ઉચકાઈ જવાથી ખુલ્લા અને ઉંધાડા પડી પોતાની મેજેજ ધુજવા માંડે છે! —W. Shakespear.

સુર્યનું ભજન.

ઉ-તેજન આપનાર મુળ રોશની! સઘળા ખાકી જીવોમાં તું સર્વથી પહેલી અને શ્રેષ્ઠ છે! મીનોના ઝગઝગતાં તુર! કુદરતના ચક્રચક્રીત ઝલા! તું કે જેની પદવીને લાયકની ખુબસુરતી વગર સઘળી ચીજો બીનજરૂરના અધિકારમાં લપે ટાઇ ગયલી હતે! અને તું એ પુરશેદ! તું કે જે આસપાસની દુનીયાઓનો જીવ! જેની અંદર બનાવનાર (તુ તુર) સૌથી સરસ રીતે આખ મારે છે, તેથી હું તારૂં ભજન ગાવું છું! —Thomson's Summer.

સાંભળો, એ સુર્ય બાપ! તું કે જે દુનીયાની પ્રકાશતી આંખ અને શેહન શાહ છે, તું દીવસનું મોટું મુળ છે, તારા બનાવનારની તું અહીં આ નીચે (ખાકી દુન્યામાં) સર્વથી આખેલુખ જાપ રણુ કરે છે; તું હમેશા પ્રાણજીવન તત્વના મહાસાગરને છુટથી એક દુન્યાથી બીજી દુન્યામાં આસપાસ રેડે છે, અને દરેક કીરણની મદદથી કરી કુદરત ઉપર પોતાની કીરતીનો જાપ પાડે છે! —Thomson.

તે સર્વ શક્તીવાનના એ સર્વથી પહેલા દીવાન! અને તું (આ દુન્યાનો પ્રગટ રૂપ ધારણ કરેલો) ખાકી બોદા, અને તે અનદીક બોદાનો પ્રતી નીધી છે! જેણે તુંને આજે પડછાયા સારૂં પસંદ કીધો છે. —Byron.

એ! સુર્ય માણસ જાત તારી આ રાધના કરવા સારૂં તારી નજદીક છુટણુ મડીએ પડે, અને ભય અને ખ્યારની લાગણીઓ સાથની મીશ્રણ બંદગીઓ કરે તેથી હું જરાબી અજ્ઞયબ થતો નથી. કારણ કે તું તો એક ફરેરતા સમાન છો! અને તારા કીર્તીવંત માર્ગમાં આગળ જતાં જતાં ઉઘેની બાજુ એથી ખુબસુરતી, અને જીંદગી તેમજ આનંદના વર્ષાદ તારા માયાળુ કીરણો મારફતે વરસાવે છે! —Southey.

તાર, તા. ૨૪-૨-૧૯૧૩.

સુરજ એક દરદ સફા કરનાર શકતી તરીકે.

હયુપસ (વસુરી) અને ખીખા બહારની ચામડીને લગતાં દરદો જેઓ ખેડતરી આના જંતુઓને લીધે જન્મ પામે છે, તેઓની સારવાર કરવામાં સુરજની રોશનીની મદદ લેવાની (કાપ નહોતવાળા) પ્રોફેસર રીનસેનની રીત કરતાં છેલ્લાં વરસોની કાંઈ પણ ખીજ વધદક વીદ્યાની શોધોએ એવડા મોટા પ્રમાણમાં લોકોના મન દરી લીધા નથી. અને એ બાબતનો શોખ માત્ર વધદક મંડળમાંજ અટક્યો નથી. “રોશનીથી સાબુ કરવાની રીત” કરી જે શોધને નામ આપવામાં આવ્યું છે, તેના નીચે આએ પ્રમાણેના છે, કે સુરજની વીજળીક રોશનીના રસાયણીક ક્રીયા ઉત્પન્ન કરનારાં કારણો ચામડી ઉપર સોજો ઉત્પન્ન કરવાને શકતીવાન છે; કે તેઓ ચામડીમાં કાંઈ અસર કરી શકે એમ છે; કે તેઓ ચામડી ઉપરના અથવા તે ચામડીના ઉપલાં પડમાના બારીક છવજંતુઓનો નાશ કરી શકે એમ છે. વસુરી તે ઉપરાંત, દરોજ અને ચામડીને સડો લગાડનારાં એવાંજ દરદોના કેસોની ઉપલી રીતથી સારવાર કરવામાં આવી છે, અને કેનસર (નાસુર) ની જાતના દરદોથી જેરી જંતુઓ થી ઉત્પન્ન થાય છે, એવાં અનુમાન પ્રારથી તે જાતના દરદોની એક જાતમાં એ ધલાજ અજમાવી જેવામાં આવ્યો છે અને તેમાં ફાયદો થયલો માલમ પડ્યો છે. -The Tit Bits August 25th 1900.

બરલીન નજદીક આલુ નામની જગ્યાએ બાંધેલાં સુરજના તડકાના અંગોળો (Baths) થી સઉથી છેલ્લી શોધ પ્રમાણે દરદો સાબ કરવાની રીત-સુરજની રોશનીને ચામડીપર અસર કરવાના કામમાં વાપડવાની રીતનો રોજ સફા કરનાર ઉપાય એ કાંઈ વધદક વીદ્યામાં નવો વીચાર દાખલ કરવામાં આવ્યો નથી; પણ દરદોને મારી હાડવાની મતલબ થી દરદોની સંખ્યાના વધારા કરતાં વ

ધારે જલદીથી ઉપાયોની સંખ્યા વધતી ચાલી છે, તેમાં આએ જમાનાથી માત્ર કે પેન્સ લઈ સુરજના તડકાનું નહાન નહ વાડવાની રીત એક નવી નવાઈ જેવી લાગે છે. એવી જાતનું એક ખાતું હાલ માં આલુ જે બરલીનનું એક પર છે ત્યાં ઉઘાડવામાં આવ્યું છે, અને તે ખાતાનો લાભ અચારથી મોટા પ્રમાણ માં લેવાવા લાગ્યો છે. તેની કારોબાર મંડળી પ્રજાને જણાવવાની સંભાળ લે છે તેમ અલખતાં મરદો અને ઝોરતો માટે તદન જુદાંજ હમામખાનાઓ છે; અને મરદોને લગતાં હમામખાના નાં ભાગમાં મગદલ, દબલપાસ અને કસરતને લગતાં ખીખા હથીઆરો રાખવામાં આવ્યાં છે, જે સાથે સુરજના તડકામાં નહાનારાઓ જ્યાં રે તે સુરજનું તડકું અંગ ઉપર લેતા પડે લાં નહોય ત્યારે ખાતાનું અંગ કસે છે. જે તે વખતે વરસાદ વરસે છે તો તે ઝો વરસાદનું નહાન લે છે, અને જે વરસાદ અને તડકા અને પડતાં નથી તો તેઓ જેને હવાનું નહાન કહે છે, તે હવા દીલ પર લઈ સંતોશ કરે છે. વળી તે પરાંમાં વીદ્યાલુનરમાં રોકાયલા લોકોએથી રહ્યાંજો કીધાં છે. અને એમ કહેવામાં આવે છે કે કેટલાંક લખાણો કરી જુજ રાન કરનારા અને અંધકારોથી તયાં દરરોજ કામ કરે છે. બરલીનના કેટલાક દાકટરોથી જ્ઞાનવંતુઓના દરદોમાં આ એ નહાન લેવાની ભલામણ કરતા જણાય છે, અને અને તે નવો ધલાજ એક ફાસીન જેવો થઈ પડવાનો સંભવ રહે છે. -The Graphic 4-8-1900.

રોશનીનો કારોબાર.

મોઝીઝ (સુસા પેગમ્પર) રોશનીને દુનીયાની ઉત્પત્તીની અંદર પહેલી બનાવેલી વસુતુ તરીકે જાહેર કરે છે. તે આખેની સચાઈ પર પુરતું ધ્યાન કદી ખી આપવામાં આવતું નથીજ. પણ જે કાંઈ વધુ નોંધ કરવા જોગ તેમજ માનસીક અકલની રીતે જોતાં તદન ઉલટું જ છે, તે એ છે કે તેની ઉત્પત્તી સુરજની પેદાયશનીથી આગમચની છે. તે

હીઅરોના મોટા પેગમબરના મત પ્રમાણે ખોદા તાલાએ રોશનીને પહેલે દીવસે ઉપન કરી છે, જ્યારે સુરજને છેક એથે દી વશે બનાવ્યો છે. સુરજના પ્રદર્શમાંથી રોશની બહાર પડે છે, એવું બે અકકલી મત સર આધારેક ન્યુટન એચરી બંધ છે, પણ તેથી ઉલટું રોશની પોતાના ખરાં સ્વરૂપમાં તો તે પ્રદર્શ બીલકુલ અને સંપૂર્ણ રીતે સ્વતંત્ર જોઈ છે; એટલે તેનો આધાર સુરજ પર છેજ નહીં. પુરાતન જમાનાના કોઈપણ શીલસુકે આવી તર્ક બાબે જરાએ ઇસા રો કીધો નથી. જે આપણા જમાનાની સાધારણ પહે પ્રકી જઈ સોખાઈ કરવાની રીતે બોલીએ તો, તીક્ષણ બુદ્ધીના એક માણસે જે કાંઈ બુદ્ધી રીતે કદાપી એકરાર કીધો હોય તેમાં મોઝીઝની આ એ બાબદ સર્વથી અસલી એટલે મુળ અથવા શરૂઆતની છે. એટલે તેનો પહેલો જાહેર કરનાર બુદ્ધ મોઝીઝ શીવાય બીજો કોઈજ નથી; એ બીના ખરી જતાં ન્યુટન જેવો ગણીત શાસ્ત્રી અને શીલસુક તેથી કરી મહાન થાય છે.

મો. દી. હ્યુદ રોશની વીશે બોલતાં જણાવે છે, કે સધળી મુળ વસ્તુઓ જે નું અધારણ રોશનીથી થયું છે, તે સધળામાંની કોઈપણ વસ્તુ જે આપણે આંખે દુનીયામાં જોઈએ છીએ, તે દરેક વસ્તુ ઉપર રોશનીના ચોક્કસ પ્રમાણ ના સમાગમ વગર કાંઈપણ કીયા થઈ શકેજ નહીં. એટલે કે મુળ વસ્તુઓ એની મદદ વગર એકલી એક બીજા ઉપર રસાયણીક કીયા ચલાવી શકતે નહીં. એ કારણથી ભુસ્તર વીદ્યામાં જે સધળા ચમત્કારો જણાયલા છે, તેઓની શરૂઆત આવી રીતે રોશનીના જોગણ ના વખતથી થઈ છે.—(Satire's Letters N. 79, 1831)

તે વળી આગળ ચાલતાં કહે છે, કે “રોશની પહેલાં માતીના જથ્થામાં દાખલ થઈ હતી; તેમજ તે સુરજ જેવા કોઈ અજકાટમંદ ગોળામાંથી બહાર પડી નથી.”

જ્યારે મુસા પેગમબરે ૪૦૦૦ વરસો પર સાદી બાશમાં બહાર મુકેલી ખરી

હકીકત જે સધળી જાતના સાધારણ લોક લાગણી અને વહેમોથી તદ્દન ઉલટી બાબુએ મુકાએલી આપણે જોઈ છે, ત્યારે તે કાનુનને હાલની વીદ્યા પ્રમાણે ટેકા આપનાર કહેવાતું મત અહીં આ આપણી પાસે હાજર છે. યાવા આદમ થી ઉતરી આવેલી દંતકથાઓ જે આગલા વડીલોની છાંદગી ટેકવી રાખનાર અને તેઓની માતાના દુધ સાથે મળી જઈ રોગરોગ નસેનસ અને બેજામાં ફરે છે, તે અગમ બુધી અને અચંપો પમાડનારી દંતકથાઓ નું સધળું નકર અનુમાન મિત્રવાતું કામ આપણે આ બહુબોલા જમાનામાં બુલી ગયા છીએ. ત્યારપછી આપણે એ સધળાનો ચોલતેરની લટણે સારાંશ મેચીએ તો આપણે એવા અનુમાન પર આવીએ કે, તે સધળા ભરવાડો કે જેઓ આપણા પુર્વજો છે, તેઓ એક સ્પષ્ટી રચના બાબે તકરાર કરવાને સર બંધલા કરતાં સેજ ફળના સમુસા કેમ બનાવવા તે બાબેની તકરારમાં વધારે ફાવી નીકળે એમ છે. પણ મુસા પેગમબર એક ગેબી ધડાકો એવો કરે છે કે જેથી કરી તમારો દેવસમાન પુનતો ન્યુટન તમ્મર ખાઈ આ લોટયા મારે છે. પણ વળી તે ઉપરાંત મોઝીઝ એ વીધે એટલો તો ટુંકો, એટલો બોહોળી રીતનો અને એવો તો સંપૂર્ણ બોહોસો કરે છે, કે લોન બ્રાઇન્સ જેવો એક મુતી પુનઃકળી પોતાના ‘દીસબલીમેટ’ નામના પ્રખ્યાત વીધવમાં એ બોલાસા બાબે પોતાનો માનની લાગણીનો ઉભરો બહાર કાઢે છે. તે મોઝીઝના લખાણને પહેલી જગ્યા કરી આપી ને પછી હોમરના લખાણમાંથી ઉતારા કરે છે.

ખોદાતાલાએ કહ્યું કે ‘રોશની થાઓ,’ અને રોશની થઈ. (Gen. I. ૩). અહીં આ એક વેરાણ જંગલમાં વસનારો માણસ છે, જેણે ઇજીપ્શીયન લોકોના સધળાં જ્ઞાનને ધીકકારી કાઢ્યું હતું, અને જેનું શીક્ષણ હાલેથી રોયલ સોસાયટી ઉપરાંત જેમાં વળી ન્યુટન સુધાના જ્ઞાનનેથી એક બાબુએ મુકીદે તેવું છે.—C. A. W. in the Theosophist Sept. 1900.

રોશની અને દરદ.

જ્યારે ઉત્તર હિંદુસ્તાનના દેશી સર કારી નોકરે “રોશનીથી દરદો સફા કરવાની વીદ્યા” નામનું ચોપાન્યું બહાર પાડ્યું, ત્યારે આશરે એક અથવા બે વર્ષની વાત ઉપર આએ કાલમેમાં તેની જરા જેટલી ટકોર કરવાને અમેને લાલચ થઇ હતી. ઉપર જણાવેલા લખનારે જે કાનુનો આગળ બહાર પાડ્યા હતા તે પુરતા તાસુખી ભર્યા હોવાથી, જરા જેટલી ટકોરને લાયક ન હતા. તે નાના રસાલામાં રંગોઅને દરદોના સંબંધો બાબે ખેંચકલી કુથલા જેવું થયું એ હતું. જે હમે ખરેખરી યાદદારત તાજ કરીએ તો તેમાં કેટલાક દરદો માટે બહુ પાણીઓનો અને બીજાઓ માટે લાલ પાણીઓનો ઉપયોગ કરવાને બલામણુ કરવામાં આવી હતી; તેમાં લાલ ને બહુ દાણાઓ માટે લંબાણુથી (પટ પટારા રૂપી) વીવેચન કીધેલું હતું, જે ની મદદથી મારા ધારવા મુજબ કંઠિત મેતીનુ દીલ છતી શકાતે; વળી તે વીચયની આખરે દરદની જાત પ્રમાણે રાતી કે બહુ બતીઓની રોશનીની અંદર બે સવાથી ફાયદો થવા બાબેનાં ડકાંસભર્યા કઢંગા લખાણુ દાખલ કીધેલાં હતાં. જ્યાં તલક તે શોખીન દાકટર રોશની અને દરદ વચ્ચેના અંદીઠ જોડાણ ઉપર વીવેચન ચલાવતો હતો ત્યાં તલક તેના ટીકકાઓમાં સચાઇનુ તત્વ સમાયલું હતું, એમ કબુલ કરી તેનો હવે બદલો વાળી આપવાનો વખત આવી લાગ્યો છે. જે દરદી એક લાલ દીવાની રોશની અંગ ઉપર લઇ પોતાને તાજગી આપવાની વેતરણુ કરે છે તે તેમ છતાં પોતાને સાજુ થવાના રસ્તાથી થણે લાખે દુર મુકાયલું જુએ છે. પણ છેલ્લામાં છેલ્લી શોધે બતાવી આપ્યું છે કે દરદોના જોર અને રોશનીના ચોક્કસ કીરણોની વચ્ચે એક જાતનો ઘાડો સંબંધ છે. રોશનીની અસર શીતળાના કેસોમાં ઘણી નુકશાન કરનારી છે, એવી ખરી હકીકત વધુક મંડળને લાંબા વખતથી જાણીતી છે. તેમ છતાં શીતળાના દરદી ઉપર રોશનીથી થતી પ્રાણહા

તક અસરોની ખાસ ખાશીયત બાબે છેલ્લાં માત્ર થોડાંજ વરસો થયાં ચોક્કસ અનુમાન ખેંચવામાં આવ્યું છે. ડાકટર શીનસેન નામના એક દેનીશ વીદવાને સંભાળભરી શોધોથી એવો ભર્મ ખુલ્લો કર્યો છે, કે રોશનીના બહુ, વાયોલેટ અને અલત્રા વાયોલેટ જાતના રસા યજ્ઞી કીરણોથી કરી માત્ર શીતળાનાં રોગોમાં અગન અથવા બળતરા ઉઠે છે, અને ચામડીપર સોજો આવીને પણ અધાય છે. જે આ રસાયણીક કીરણોને દુર કરવામાં આવે તો રોશનીની માંઠી અસર થતી અટકે છે. જેઓને દુર કરવાની રીત સહેલી છે. જે કાંઈ કરવાની જરૂર છે તે માત્ર એટલીજ કે દરદીના ઓરડામાં દાખલ થતી રોશની કાંઈ લાલ ચીજમાંથી પસાર થાય તેટલા સારા આડા અંતરે અને પરદાઓ લાલ રંગના જોઈએ. અને તો દીવાળને પણ લાલ રંગની ઝાલરોથી સંગરવી જોઈએ; મોટા ફાણસો અને નાની બતીઓ વડીકનેખી રાતા રંગના પરદાઓથી ઢાંકી લેવા જોઈએ; એ રંગ કાંઈપણ અસર કરતો નથી, અને કંકત રસાયણીક કીરણોને આવતા અંધ કરી દે છે. શા કારણથી શીતળાના રોગોમાં રોશની અસર નાશકારક નીવડે છે તેનું ખરૂં કારણ શોધવા વગર આગળા વખતના વીધવાનોએ રોશનીની થતી નાશકારક અસર કબુલ રાખી ત્યાંજ ગાંડું અટકાવ્યું છે; એથી જે પરીણામ આવ્યું છે તે એટલુંજ કે અધારા ઓરડામાં દરદીને રાખવાનો અખતરો નીષ્ફળ નીવડ્યો છે. તેઓની નીષ્ફળતાનું કારણ એ છે કે દરદીની આસપાસની જગ્યાએથી રોશની ખેંચી લેવાથી દરદીના મગજ ઉપર દબાણુ થાય છે, અને એવી રીતે તેઓની મતલબ ઉધી વળે છે. દરદીને કાંઈપણ રીતે દુઃખ આપ્યા વગર ડાકટર શીનસેનની સારવારથી ધારેલી મતલબ પાર પડે છે, એમ તે દાવો કરે છે. જેવાં દરદીને શીતળાના ચીન્હો જણાવા માંડે છે કે પુરતજ તેને લાલ ઓરડામાં લઇ જવાનું જરૂરનું ધારવામાં આવે છે. સત્તા ધીકારીઓ એવો દાવો કરે છે કે જ્યાં

શીનસેનની રીત અજમાવી જોવામાં આવી છે, ત્યાં દરદીઓમાંનો કોઈપણ દરદી મરણ પામ્યો નથી, અથવા શીતળાનો હુમલો વટીકાથી જોરમાં થયો નથી. ઇંગ્લેન્ડ દેશ જે જુનું તે સુનું કરીને દવાની બાબતમાં હજુરખી નવા સુધારાઓ દાખલ કરતું નથી, તે શીવાય યુરોપના દરેક મુલકમાં એના અખતરાઓ અજમાવી જોવામાં આવે છે. શીનસેનની રીતના ફાયદાઓ એટલા તો છે કે તે સસતી પડે છે, તે મજ દરદી માટેના કોઈપણ જાતના ઓરડામાં તે વાપરી શકાય છે: તે ઉપરાંત કોઈપણ અજ્ઞાન માણસ સરીખોળી તેને અમલમાં મુકી શકે છે. જે ઘણીજ ખતને સંભાળ લઈ એ રીત પ્રમાણે સારવાર કરવામાં આવે તો શીતળાની સાધારણ રીતની સારવારમાં એક ઘણીજ કીમતી મદદ કરનારો આ ઇલાજ ગણાશે. યુરોપના મુલકોમાં શીતળાના દરદી ઉપર રસાયણિક કીરણોની જે અસરો થાય છે, તે મુલકો કરતાં હિંદુસ્થાન જેવા ગરમીના મુલકમાં કકડતાં અને આર પાર પસરી જતાં સુર્યના કીરણોની અસરો સો ઘણી વધારે થાય છે. માટે એ દેશના વૈદક શાસ્ત્રીઓએ આ બાબત ઉપર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ, એમ માલમ પડે છે—The Times of India 21-8-1900.

(સાંજવર્તમાન ૧-૩-૧૯૧૩ શનીવાર.)

શરીરની ચામડી ઉપર રોશનીથી થતી અસર.

ચામડીના સ્વરૂપ ઉપર સુર્યના તડકાંની જે અસર થાય છે, તે બાબે બોલીએ તો તેમાં કદાચજ સરાગાત કીધેલી ગણાશે. વીજળીક રોશની જે સઘળી હસ્તકૃત રીતે તૈયાર કીધેલી રોશનીઓમાં ઘણીખરી સુર્યની રોશનીને મળતી ઉતરે છે, તે વતી જે છેલ્લામાં છેલ્લા અખતરાઓ કરવામાં આવ્યા છે, તે ઉપરથી રોશની ઉધર લાવ કરવામાં કેવો ઉપ્યોગી ભાગ બજાવે છે તે જણાઈ આવે છે. એ તો લાંબો વખત થયાં જણાયલું છે, કે રોપાઓને રોશનીનો લાભ જરા

ખી આપવામાં આવતો નથી, તો તેઓ જલદીથી કરમાઈ જાય છે.

થોડાક વખતની વાત ઉપર રોશનીની ફાયદાકારક અસર બાબેની સાબેતી એ સાફ માલમ પડી આવી હતી. એક લાપણ પુરું થતાં એવું માલમ પડી આવ્યું હતું, કે કેટલાંક પુલોની કળીઓ જે ભાષણકરતાની ટેબલ ઉપર પડી રહી હતી, તે કળીઓ વીજળીક રોશનીની અસરથી તદ્દન ખીલી ગઈ હતી, જ્યારે ખીજી કળીઓ જેઓને અંધારામાં રાખવામાં આવી હતી, તેઓમાં કાંઈપણ વધારો થયેલો માલમ પડ્યો ન હતો. વળી પ્રાણીઓની આવી અસરોની હેઠળ મુકાતાં સારી રીતે જણાયલાં છે. અને જેઓ અંધારી ઓરડીઓમાં કે ગલીગુચીઓમાં અનેવળી જમીન નીચેના કારખાનાઓમાં પોતાના દહાડાઓ ગુન્નરે છે, તેઓના ચહેરા ઉપર જે શીકાસ જોવામાં આવે છે, તેમાંનો ઘણો ખરો રોશની પુરતી નહીં મેળવવાને લીધે હોય છે. બાલકો જેઓને ઘણી ખરાબ રીતની એટલે આંખી રોશની પડતા ઓરડાઓમાં ઉચ્છેરવામાં આવ્યાં હોય છે, તેઓ અને કુદરતી ખુબસૂરતી જોવાનો શોખ ધરાવનારા જે લોકોને નાના કદની બારીઓ પસંદ છે, તે ઉપરાંત જેઓ વળી રંગીન કાચ તે બારીમાં જડીને અંદર આવતી રોશનીને વધારે આંખી કરી નાખે છે, તેઓ સઘળા તેઓના શીકા ચહેરાને નબળી પડી ગયેલી તંદુસ્તીમાં તેનો નહીં માપ થઈ શકે એવો દંડ ભરે છે. કેટલીક ચામડીઓ સુરજના સીધાં કીરણો ખમવા માટે ઘણી નાજુક હોય છે. રંગ વગરના ડાઘો કે ધાબાંઓ જે ચામડી ઉપર જણાય છે, તે સુરજની માનીતી રોશનીને આગ ઉપર લીધાથી કરી રંગનું અ સાધારણ પ્રમાણ ઉત્પન્ન થવાથી કરી ઉત્પન્ન થાય છે, અને તેમાંના કેટલાંક જેટલી ઝડપથી દેખાવ દે છે તેટલીજ ઝડપથી નાજુક થઈ જાય છે. સુરજના કીરણોમાંના ગરમી આપનાર કીરણો એક આતશ અથવા રાઈનું પલાસ્તર અસર કરે તેવીજ રીતે અસર કરે છે, તેથી સાધારણ રીતનારંગના ધાબાં અથવા

તડકાને લીધે પડેલા કાળાશ જણાય છે. શરીરના જે છીદ્રોમાં રંગ રહે છે, તે છીદ્રોને રોશનીની ગેરહાજરીથી પુખ્તી મળે છે, તેથી તેઓ સંક્રાંતિ થાય છે, અને તેથી તેઓમાનો રંગ એવી રીતે એ માલમ થઈ જાય છે કે શીકાશ ઉત્પન્ન થાય છે; જેથી કરી વધારે ઉપરની ચામડી શીકકા રંગ પકડે છે; તે વળી ચામડી જ્યારે તે ઉપર સુરજની રોશની પડે છે ત્યારે આગળની માફક ઘેરા રંગની થાય છે. - Family Doctor

સુરજનો તડકો અને રહેઠાણ.

સઘળી જાતના ક્ષય (બી) રોગોમાં તાજી હવાના મીશ્રણ સાથની સુરજની રોશનીની કીમત આમે છેલ્લાં થોડા વરસો થયાં એટલું બધું તો મોલાયું ને લખાયું છે, કે જેથી કરી કુદરતના એક સર્વથી મોટા અને સર્વથી જળવાન ઇલાજીમાના એકના તંદુરસ્તી આપનારા ગુણોના ખરેખરા વીચાર તરફ આપણે જલદીથી જાગૃત થતા જઈએ છીએ. રોશની એ કાંઈ એવી ચીજ છે કે જે કાંઈપણ રીતે ખરીદી શકાતી, અથવા વેચી શકાતી, સાતાના પેટામાં અપાતી અથવા તો અદલાબદલી થઈ શકાતી નથી; પણ ખરું જોતાં તો તે સર્વને સારૂ મફત છે. જ્યારે એમજ છે, ત્યારે તેનો જેટલાંપણ લેવાય એટલી હદે ઉપયોગ કાંઈ ન કરીએ? ઘરોના ઓરડાઓની બારીઓને, પરદા, આડા અંતરો અને અંધારીઓથી બંધાર કરી લેવામાં આવે છે. આ સઘળું ઘરનો અંદરનો સીંગાર જળવી રાખવા માટે હોય છે; તેમજ તેથી આપણને ઉપર ઉપરથી ખુશાળીની લાગણી પેદા થાય છે, એવી રીતના અંદરના ભાગોમાં આપણે આપણી જીંદગીનો સારો જોવા વખત ગુજરીએ છીએ. ઘણા ખરા દાખલાઓમાં ઓરડાઓની અંદર ઘણી નાની બારીઓ વાટે સુરજની રોશની દાખલ થાય છે. તે બારીઓ ઝાલર ઝુલરથી એવી રીતે તો ગંઢાઈ ગઈ હોય છે, કે તેઓના માહેલા ભાગના સીંગારથી કરી તેઓની (સુખ શાંતી આપેતી) ખરેખરી કીમત ધડી જાય છે. કોઈ કોઈ તેના પરદાઓ એટલા તો નીચા લટકાવવામાં આવે છે કે

જેથી કરી ઓરડામાં હમેશ માત્ર અંધા રૂજ અથવા ઉદારી વાસો કરી રહે છે, તેમજ તે ઝેરી જંતુઓના વસવાત, ઉધર ભાવ અને ઉત્પત્તિને સેહલાઈ કરી આપે છે. ઘરના સર્વથી તંદુરસ્તી આપનારા અને વસવાત કરવા લાયક ભાગને બહારના આદમીઓની મુલાકાત સારૂ અને સારે અવસરે વાપરવા સારૂ અલગ રાખવામાં આવે છે; જ્યારે મનને જરાપણ રૂચે ન હોય એવા ભાગમાં દરરોજ વસવાટ કરવામાં આવે છે.

જો એક મોહોલ્લામાંનું ઘર મધ્ય રે પાની બરોબર એકજ લીટીમાં ઉભું કીધેલું હોય તો તેના ઉપર સુરજના તડકાનો ચોક્કસ ભાગ સહવાર અને સાંજે તેના આગલા અને પાછલા ભાગોને ગરમી આપવા સાથે તેની અંદર તે સુરજના તડકાની રજા પડે છે જો મધ્ય રે પાની સીધી લીટીમાં પુર્વ અને પશ્ચીમ બાજુએ લખાતા મોહોલ્લામાં એક ઘર ઉભું કરવામાં આવેલું હોય છે, તો તે મોહોલ્લાની ઉતર બાજુએથી તે ઘરના આગલા ભાગમાં સુરજનો તડકો મધ્યાન વખતે પડશે; જ્યારે તેનો પાછલો ભાગ સારા વરસ સુધી કાંઈપણ તડકાના ઉજ્જસ વગર ખાલી રહેશે. જો ઘરનું મોહોલ્લું મોહોલ્લાની દક્ષીણ બાજુએ કીધું હોય તો તે ઘરના પાછલા ભાગમાં હમેશાં ઉજ્જળું પડશે જ્યારે તેના આગલો ભાગ છાયડાથી હમેશાં ઢંકાયેલા રહેશે. ઘરો બાંધવાના હુન્નરમાં વધારે ચળકતું ભવીષ્ય આવતું જતું માલમ પડે છે. સુરજની રોશનીના દરેક કીરણોને ઉપયોગમાં લેવા સારૂ વીસમી સદીમાં ઘર બાંધવાની કળામાં મોટા ફેરફાર થઈ જશે; તે ઘરો સહવાર, મધ્યાન, બપોર તેમજ આથમતા સુરજના કીરણોથી તડખોર થઈ જશે. આકાશમાંથી પડતાં રોશનીના કીરણોને પરદા, અંતરો, તથા ઝાલર-ઝુલર અટકાવીને ઉજ્જશ પડતો બંધ પાડે છે, તે સઘળી નડતળોને હવે પછીથી રૂપસદ લેવી પડશે; અને તેઓ સાથે સાથે વળી ઝેરી બીઆંઓનો ઉપદ્રવ વધારતી ધુળથી ભરાયેલી જમીન જે હમણાં આંખે જાતના પરદા અને

ઝાલરોથી ઢંકાયલી છે તેઓનોખી તેવો જ હાલ થશે. ઝોરડાની ખારીઓ મોટા ઘેરાવાવાળી બનાવવામાં આવશે, જેથી રોશનીની ધુજરીઓ તે ઝોરડાઓને દરેક ખુણે ખંટોળે ફરી વળશે, અને વખત એવો આવશે કે જ્યારે પાણી અને અશયી કરી એક ધરને ઘોષ સફા કરવાનું તંદુરસ્તીને સુખશાંતીના નીયમોને તદ્દન અનુસરતું છે, એમ સારી રીતે સમજવામાં આવશે. આપણી ખાબુમાં લાંબી ખીલડીઓ બાંધીને સુરજનું તડકું આવતું બંધ કરી લેવાને આપણા પાડોસીઓને રખ આપવામાં આવશે નહીં. કારણ કે જે કે આપણા એકના એક વેરો નાખનારાઓ જમીનની ધરટેટના ખાનગી હક બાબે વાંધો ઉઠાવશે તો પણ તેઓ સુરજના તડકાનો તેમજ હવાના ખાનગી હક બાબેનો કશોય વાંધો ઉઠાવે એ બનવા જોગ નથી.

સુરજની રોશની એ કદરતને! જેરી ખીઆ નાશ કરનારો ઇલાજ છે; તે એક ખરેખર બળવાન ઇલાજ છે; અને આ એ જંતુઓ જમીનની લગોલગ બાંધેલા અંધારા અને માણસોની વધુ આવન જવન વાળા ઝોરડાઓમાં મુખ્ય કરી રહેતાં હોવાથી એનો ખુદલું માત્ર મ પડી આવે છે, કે તેઓને સુરજની રોશનીની રેળ છેળ કરી છુટાડી મુકવાં જોઈએ. અને આ મહાબળીઆ દોશતો જોઓ આટલી સહેલાઈથી મળી શકે અને જેઓ આપણને મદદ કરવાને તત્પર રહે, તેઓનો લાભ મેળવવા સારૂ આપણે રાજી હોઈએ, તો શીલ્પ સાસ્ત્રની લગોલગ સુખ શાંતીના નીયમો લાગુ પાડવાનું કેટલું અતીવ્ય જરૂરનું છે તે આ ઉપરથી માલમ પડશે. આખા દીવસમાં સુરજના સીધા કોરણો આપણા ધરમાંથી પસાર થતાં ન હોય તો આપણે ધણાખરા આગલના અને આડકતરાં કોરણો મેળવી સંતોષ પામીશું. પણ આવી રીતન કોરણોની આવકની હદ છેજ નહીં. જે ધરનું મોહકું ઉતર તરફ આવેલું છે તે ધરનો આગલો ભાગ હમેશાં ચાલુ વપગ શના ઝોરડાઓ સારૂ રોકવો, જ્યારે જે ભાગ મોહલ્લાની દક્ષીણ ખાબુએ

હોય તે ભાગોમાંના ઝોરડાઓ રંગ રાગ અને રમતગમતનો ઉયોગ સારૂ રોકવો. જે ધરનું મુખપુર્વ અથવા પશ્ચીમ તરફ હોય તો ઝોરડાઓને પાછલા ભાગોમાં સરેરાસ, વહેંચી નાખવા. એક અંધારા ઝોરડામાં સારી રીતે તંદુરસ્તીનો વધારો થવો સંભવીત નથી; અને જેમ એક ધાસનું તણખું એક પેટીની તળે વધીને ઉધરવા પામે એમ જેની રીતે આપણે આશા રાખી શકીએ નહીં, તેજ પ્રમાણે નાના બચ્ચાંઓ અથવા વૃદ્ધ વયના આદમીઓનો તેમાં ઉધર ભવ થવાની આશા રાખી શકાશે નહીં—The Family Doctor.

તે (સુરજ) આખા વનસ્પતી માત્ર ને અને વનસ્પતી મારફતે આખા પ્રાણી માત્રને ઉછેરે છે. ખીણોમાં ઉગતાં કમળાકો, ખેતરોમાં ઉગતી લીલોતરી અને હજારો ટેકરીઓ ઉપર ચરતાં ઢોરો તેની બનાવતને આભારી છે. તે સ્નાયુ એના ઘાટ ધડે છે, (શરીરમાં) લોહીને ચલાવે છે; બેખાંતું બંધારણ કરે છે; સીંદના પગોની અંદર ચપળતા મુકી આપે છે; ચીંતાને છલાંગ મરાવે છે; ગરદ પક્ષીને હવામાં ઉંચે ઉડાવે છે; સાંપને પેટે ચલાવે છે. તે જંગલનું બાંધકામ કરે છે; તે તેને કાપી નાખે છે. જે શકતીથી કરી ઝાડો ઉત્પન્ન થાય તેમજ જેથી ઝાડે કાપવા માટે કોહાડી વાપરવાનું જોર ઉત્પન્ન થાય છે, તે શકતી મુજે તો એ કળ છે. આપણી ખાણો માંથી સુર્ય વડે કાચી ધાતુ ખોદી કાઢવામાં આવે છે, તે વડે લોખંડને ગોળ આકાર આપવામાં આવે છે, તેથીજ લોખંડના જાડાં પત્રોને મેખ મરાય છે; તેથી કરી પાણી ઉકળે છે; તેનાથી આ ગગાડી ખેંચી લઈ જવામાં આવે છે. તે માત્ર રૂજ ઉગાડતો નથી, પણ તે તેના રેસા કાઢી કપડું વણી આપે છે. સુર્યની મદદ વગર કોઈથી હથોડો ઉચકાઈ ફેરવાઈ કે ફેંકી શકાતો નથી. તેની શકતીને ખાલી જગ્યા (આકાશ)માં છુટથી રેડવામાં આવે છે. પણ આપણી દુનીયાં તો તેની શકતી માટે થોભવાનું અથવા ઉતારાનું મકાણું છે, જ્યાં તે શકતી બ

ધણમાં આવે છે:-સુર્ય આપણી આગળ
ગરમીના રૂપમાં આવે છે, અને તે ગરમીના
રૂપમાં તે આપણને પાછો છોડી
જાય છે, અને તેના દાખલ થવા અને
પાછા જવાની વચ્ચેના દરમિયાનમાં આપ
ણી દુનિયામાં અસંખ્યાબંધ જાતની શ
કતીઓ દેખાવ આપે છે.—Profes-
sor Tyndall.

સુર્યની આરાધના.

અરે સુર્ય! માનવી જાત તારી આ
ગળ તારી બંદગી કરવાની મતલબથી શુ
ટણ મડીએ પડે અને પોતાની અભ્ય
ખી અને પયારના મીશ્રણના ઉભરાવાળી
બંદગી રજુ કરે તે કામથી મને કાંઈ
અચંખા જેવું લાગશે નહીં. કારણ તું
એક ખોદા સરખો છે, અને તારા કીર્તી
વંત માર્ગ ઉપર આગળ ચાલતાં ચાલ
તા ફાયદો કરનારાં કારણો, ખુબસુરતી,
તેમજ જીવંત અને ખુશાલીનો વરસાદ
વરસાવે છે.—Southey.

સુર્યનું મનોરંજક વર્ણન.

સુરજ, જેવીરીતે વરરાજા પોતાના સુવા
ના ઓરડામાંથી બહાર આવે છે, તેની બરો
બર છે; અને તે એક જોરાવર માણસ તરીકે
દીવસની સરત દોડવાને માટે ખુશી બ
તાવે છે. તે આકાશને એક છોડેથી બહાર
ર નીકળીને તેના ચકરાવો બીજે છોડે
પુરો કરી આપે છે, અને તે
થી કરી તેની ગરમીની અસરથી કાંઈપણ
જમવા પામતું નથી.—David

સુર્યએ ખોદાની જાણુરા રંગની આ
કાશ રૂપી ઢાલ ઉપરનું કુલ અથવા કંગર
છે—Bailey

સુર્ય ગ્રહણ.

સુર્ય ઝાંખા ગ્રહણની અંદર પોતાના
કારણો ખોદી ખેસીને નાશકારક તેજ
વગરની રોશની અર્ધ દુનિયા ઉપર ફેંકે
છે, અને રખે તેમાં કાંઈ ફેરફાર થઈ
જાય એવી બીહીક ધરાવનારા શહેનશા
હોના મનમાં શુચવાડો પેદા કરે છે.
—Milton.

સાંજના વખતનો સુર્ય.

જ્યારે બપોર પછી સુર્ય નમવા માં
ડે છે, અને તેની ઓછી થતી ગરમી

ઉપરાંત તેનું ચકચકીત તેજબી ઓછું
થાય છે, ત્યારે જાણે તે જતાં જતાં ન
રમાશ પકડતો અને બાકી રહેલા દહાડા
થી ખુશી થતો જણાય છે.—Dryden.

સુર્યની કીર્તીઓ.

જ્યારે એક બળવાન રાક્ષી સીંહરાજ,
તેમજ એક ખુશ ખુશાલ વરરાજાની
માફક દીવસરૂપી દાખલ થવાના દરવાજા
ઓમાંથી તે સુરજ નાચતો કુદતો બહાર
પડે છે, ત્યારે તે દવરૂપી ઝુલકાંઓને ખ
ખેરી નાખીને તુમાખદાર પહાડો ઉપર
પોતાના કારણોની ફેંકાફેંક કરે છે, અને
પુર્વ તરફના પાણીના ઝરાઓને ગરમ
કરે છે! તેના તેજ ઘેડાઓ જેઓને
યાજ ઉપરથી બાંધી લીધેલા હોય છે,
અને જેઓ આકાશીક મેદાનો ઉપરથી
તેના રથ જેરબેર દોડાવતા લઈ જાય છે,
તે તેજ ઘેડાઓ અને રથનો દેખાવ
એક અળકાટમંદ પ્રવાહ અને દીવસરૂપી
અજવાળાની રેલછેલ જેવો થઈ રહે છે.

—Broome.

સુર્યનું ઉપયોગીપણું.

તે કીર્તીવંત સુર્ય-જે આપણા સુર્ય
મંડળનું મધ્ય બીંદુ અને જીવ-જે તે
મંડળને રોશની આપનાર દીવો-તેને ગર
મી આપનાર આતશ-તેને દોરવનાર અને
કાણુમાં રાખનાર લોહચુંબક છે;-તે રંગ
નો પુવારો છે-જે તેનો બધુ રંગ આશ
માનને, તેનો લીલો રંગ ખેતરોને, તેના
વરસાદની કમાનમાં જણાતા રંગો સઘ
ળી જાતના મનપસંદ ફુલોને તેમજ
પ્યારની નીશાનીવાળી ગુલાબી રોશની
જીવાન માણસ અને સુંદરીના આરસ
પહાણના જેવા દીપતા ગાલોને બહે
છે. Sir David Brewster.

આવકારમંદ સુર્ય.

સહવારના જ્યારે તું તારા શામ્ય
નાની બાહરે દોકડું કરી, તેના ગુલાબી
અને લાલ રંગના પરદારૂપી વાદળાંઓ
ખસેડી નાખી તેમજ દરેક બાજુએ
જીવંત તેમજ રોશની પાંદરે છે, ત્યારે
ઓ સુર્ય! તું સર્વથી અળકાટમંદ લાગે
છે!—Barton.

ઉગતા સુર્ય કરતાં આહમતા સુર્ય તરફ ધ્રુવી વધારે ખુશાલીભરી આંખોથી નજર કરવામાં આવે છે. તે વખતે ગદીય માણસો પોતાનો ભાર રૂપી ઓળો નીચે મુકી દે છે; જે માણસો તરફ સુર્ય કાંધપણુ પૈસાદાર આદમી તરફ દીલસોજી બતાવ્યા કરતાં વધારે દીલસોજી બતાવે છે. કાંધળી તારે! અથવા ચંદ્ર સુર્ય ઉગવા બાંધેની આગમચથી ખબર આપતો નથી; અને શુ આહમ તો સુર્ય એક આશકની માફક પોતાનું પ્રતીબીંબ ચાંદમાં મુકી જતો નથી? જ્યારે તે આહમે છે ત્યારે મા રૂ પ્રીત તેની તરફ દોડે છે, અને નહીં કે તે તલુ થાય છે ત્યારે! જ્યારે તે આહમે ત્યારે તે લગલગ આપણા તરફ સંપુર્ણ માયા બતાવે છે, અને સાંજના સર્વથી પહેલા ઉગતા તારા તરફ વધારે નરમાશપણુ બતાવે છે. જે તારા તલુ થતાં તે સુર્યને પહેલવાની રીતથી નાશ કરી નાંખે છે. તે (સુર્ય) મરણ પામે છે, અને જમીનની નીચે એવી નેમથી જાય છે, કે તે આપણને તે આશીરવાદ પામેલાં કરે. અને જ્યારે હું મરણ પામીશ ત્યારે તે સુર્ય મારા અસ્ત પામવા (મરણ) પછી અર્ધા કલાક જેટલો અસુરેથી અસ્ત પામે તો સાર! આએ દુનીયાને સુર્યની સાથે સાથે છેલ્લી સલામ કરવાને હું ઇચ્છીશ; પણ તે સુર્ય મારા કરતાં થોડો વખત વધારે વાર તે દુનીયાપર પોતાની છેલ્લી નજર ફેંકે એવી મારી ઇચ્છા છે!—Richter.

સુર્ય એક વજીર અથવા કારોબારી તરીકે.

ઓ સુર્ય! તું સર્વ શક્તીમાન ખોદાનો આ દુનીયામાં સર્વથી પહેલો વ્યવસ્થા કરનાર છે! તું આ ખાકી દુનીયાનો ખોદા છે! અને તે અદીક ખોદાનો પ્રતીનીધી જેવા છે, જેણે પોતાની છાયા તરીકે તુંને પસંદ કીધો છે! તું વડો સેતારો છે! તું સંખ્યાબંધ સેતારોઓના મધ્યબીંદુ સમાન છે! તું ફેંકે જે અમારી દુનીયાને નીલી શકતી બનાવે છે, અને જેઓ તારા કીર

ણમાં રહીને ફરહર કરે છે, તેઓના મન અને દીલને નરમ બનાવે છે!

અરે રૂપોના મુરબ્બી! અને જેઓ નજદીક અથવા દુર છે તેઓ ઉપર હકુ મત ચલાવનાર! જે શહેનશાહો છે તેઓમાં તું વસે છે, તેઓનો તેમજ અમારી અંદર રહેલો આત્મા તારૂ કાંધ રંગરૂપ ધરાવે છે, તેમજ અમારા બહારના સ્વરૂપમાંથી તેમજ છે;—તું તલુથા! પ્રકાશ મંદ થઇને કીરતીની અંદર નમતો થા! —Byron.

સુર્યની હાજત.

જો કે સુર્ય કાંધ વખત આપણને દઝાડે છે, અને આપણુ માથુ દુઃખવાની ફરયાદ ને જનમ આપે છે તે છતાં બી તેની ગરમીની આપણને જરૂર છે, એમ કબુલ કરવાને આપણે ના પાડી શકી નહીં.—Phelip-de Monay.

સુર્યની શક્તી.

હવે તે બળવાન સુર્ય બુલંદ આશ માન સુધી ઝળકાટ આપતો આપતો, તે અતી ઉંચાઈએ ચઢી ગયલાં વાદળોંઓને, તેમજ સહવારના પહોરમાં નજરે પડતાં ધુમસ જે ખડકે ખડકે રંગથી સજ થયેલા પટાઓના આકારોમાં ટેકડીઓની આસપાસ ઉડ્યા કરે છે, તેઓને બાફ રૂપી હવાના આકારમાં પીગળાવી નાંખે છે; આસપાસ ખોડોળા પ્રમાણમાં પંથ રાયલી પૃથ્વી જ્યાં સુધી જે જગ્યાએથી હળતા આકાશને મળી જતી જણાય છે, ત્યાં સુધી ખોડોળા પ્રમાણમાં ખુલ્લો થઇને ખુદરતનો ચહેરો (સુર્ય) પ્રકાશે છે.—Thomson.

સુર્યની ચેહેરો પાડવાની શક્તી.

દુનીયાની જે સઘળી દમામદાર ચીજો થી હમારી આંખોને ખુશાણી લાગે છે, તે માત્ર તારા રસાળા સમાન છે. તું તે ઓને ઘણા કીમતી રંગો(નો પોશાકો) થી સજ કરે છે; જતાં જતાં તું તારી હુ નરમંદીવાળી પીછીથી પુરૂષીના નજ

રે પડતા દેખાવને ચીતારી જાય છે.
-Cowley.

આઠમતો અથવા ઉગતો સુર્ય.

જ્યાંસુધી તર્ક શક્તિથી કરી આ-
ઠમતા અથવા ઉગતા સુર્યના કામને
તેજદાર બનાવવામાં આવશે નહી,
જ્યાંસુધી કવેશ્વરની કલમથી કરી પુ
ર્વ અને પશ્ચીમ દીશાઓને રોશનીથી
ભરપૂર કરવામાં આવશે નહી, ત્યાં સુધી
સુર્યના નમવા તથા તલુ થવા માટેનું
કામ પોતે તો કાંઈ નજી નવી બાબત જેવું
જણાય છે. પણ જે આત્મા આપણમાં
પ્રકાશે છે તે પોતેજ બહોળા અને નહી
નાશ પામે એવી હાથપાતી છે; અને આપ
ણે તેની ખાસ્યત વીણેની શામેતી જોઈ
એ છીએ, તેમજ જાણીએ છીએ.
(પણ) તેના ઉપર ખાકી તર્ક શક્તિનું
ઠાંકણ ઠાંકતા નથી; અને ત્યાર પછી તેને
અકલરૂપી કપડાંઓથી સીંગાર કરીને
પછી પણ વખતમાં ગુમ થતા ઓળા
ઓ જેઓ માત્ર આપણા પોતાનાજ
ઉત્પન્ન કાઠિલા ખાલી દેખાવો છે,
તે તરફ આપણું દીલ દોડાડવા
સાર આપણે માતી માંથી પેદા
થયલાં પ્રાણીઓને એટલે ખાકના
બચ્ચાંઓને જેવી આદત પડી છે,
તેવી રીતે ખાલી ભપકા અને ખુબસુર
તીઓ તરફ ભક્તીભાવ ન દેખાડતાં,
જ્યારે આપણે તેને સર્વથી વધારે દરેજ
પણાથી તેમજ સર્વથી વધારે ગંભીરતાથી
અને અધીરાઈથી નીરાળી નજરથી
જોઈએ છીએ, ત્યારે ખરાં તત્વનો સર્વથી
વધારે ખ્યાલ આવે છે.-Professor
Wilson.

સુર્યનો ખુલ્લું દરજ્જો.

તેના ચહેરા ઉપર નજર કરવાથી
ફરેસ્તાઓ વટીકને જોર મળે છે, તો જો
કે તેમ થવાનો શો અર્થ થાય છે તેનો
ખુલાશો કાઢપણ કરી શકતું નથી. દુની
યાનો તે આબદાર ચહેરો (સુર્ય), સૃષ્ટી
હસ્તીમાં આવી તે વખત જટલોજ જળ
કાટમંદ છે.-Goethe.

સુર્યનો ઝળકાટ.

સોનેરી સુર્ય પોતાના ઝળકાટની અ
દર (બાગે) બહેસ્તની મીસાળે છે. તે દુ
રથી પોતાની રોશની ફેંકે છે. તેઓ (સે
તારાઓ) જેમ જેમ સેતારાઓને લગતા
નાચમાં, સઘળાઓને ઉતેજન આપતી તે
ની બતી તરફ ફરતા ફરે છે, જેથી કરી
દહાડાઓ, મહીનાઓ અને વર્ષોની સંખ્યા
યાની ગણતરી થઈ શકે છે, તેમ તેમ તે
ઓ પોતાની જુદી જુદી ચલણે જલદી
જલરી ફર્યા કરે છે; અથવા તો તે
(સુર્ય)નું લોહચુંબકીક કીરણ જે સૃષ્ટી
ને ઘણી ધીમી રીતે ગરમી આપે છે તે
ની અસર કરી તેઓ ગતીમાં મુકાય છે;
અને જો કે એ માણસ રીતે તોપણ ઘ
ણા ઉંડાણ સુધી તેની અસર માહિલા
ભાગોમાં નરમ રીતે પણ જોરથી પેવસ
થઈ જાય છે.-Milton.

સુર્યની જીવણ શક્તી આપનાર ગરમી.

સુર્ય પોતાનો જુસ્સો ખોયો છે; તેનો
નીચે ઉતરતો ગોળો હવે જીવણ શક્તી
આપનારી ઉજ્જ્વળતા અને પ્રાણ સંજીવન
રાખનાર ઝળકાટ શીવાય ખાકી કાંઈ
પણ બહાર પાડતો નથી; જે વાદળાંઓ
આકાશના ખુબસુરત ઝલાઓ જેવાં છે,
તે વાદળાંઓને જુદી જુદી ભતના કીરણોથી
કરી તે પ્રકાશીત કરે છે.-Thompson.

સુર્યને આવકાર.

રોશની અને દહાડાની બતીના ઓ
ખાવીંદ! તું ભલે પધાર! લીલા ભાજ
પાલાને ઉચ્છેરનાર, તું ભલે પધાર!
કુલોને વધારનાર તું ભલે પધાર!

દરેક મુળીયાં તથા રેપાને મજબુતી
આપનાર તું ભલે પધાર! સઘળી ભતની
ફળફળાદી અને અનાજની સગવડ બ
ક્ષનાર તું ભલે પધાર! ખાયરની ઝાડી
ઉપર પક્ષીઓના રહેઠાણને છુપાવી નાખ
નાર તું ભલે પધાર! વર્ષના ખાવીંદ
તથા હકુમત ચલાવનાર! ભલે પધાર!
એકતોને હાથે હજોથી કરીજમીન ખે
ડાવી તેઓનું ભણું ચાહનાર તું ભલે
પધાર!

જંગલો ઝાડો અને ડાંખળીઓને સમારનાર તું બલે પધાર !

દરેક ચીજ જે કાંઈ આસપાસ પંથરાઈ ગઈ છે તેની જીંદગી તરીકે તું બલે પધાર—Gravin Douglass.

સુર્યનું કીરણ.

અરે હુનાળાના દીવસના સુર્યના કીરણ ! તું કે જે જંગલ-ખીઆખાનમાં દીલા સો દેનાર, તેમજ દર્યાની અંદરનાને ખુશાલી આપનાર છે, તે કામ બળલાવવામાં તારા જેવું ખીજું શું છે ? ખાકી માનવીને તારા જેવી કાંઈ ચીજ બક્ષવામાં આવી છે—તે સઘળી ચીજોને ખેડેશત (આકાશ)ના રંગોથી કરી ખુબસુરત બનાવનારો ધત્યાર અથવા શ્રધ્ધા છે.—Mrs. Haemans.

સુર્યની રોશની.

સુર્યની રોશનીએ છુપાયલા પડછાયાને શોધી કાઢીને એક આયકા સમેત લીલાં પાદડાંઓને સોનેરી રોશની વટી પીછી લગાડી રંગી નાખ્યા.—Massey.

સુર્યના તલુ થવાનો મહીમા.

પેલી મેર પુર્વ બાજુએથી દીવસ ઉપર બળવાન રાજ્ય ચલાવનાર (સુર્ય) ખુશી થતો થતો આવે છે. આસ્તે આસ્તે છુટ્ટ પડી જતું વાદળ, પ્રકાશીત થતું બલુ આસમાન, અને સોનેરી પ્રવાહીથી દીપ્ત ક મારી રહેલી પહાડની સર્વથી ઉચી ટોચ, તેના જલદીથી પધારવાની ખુશ વધામણી આપે છે.

જુઓ હવે સઘળું ખુલ્લું માલુમ પડી આવે છે. તે સુર્ય, ઝાકળથી ઝળકતી થયલી જમીન અને વાદળાંથી રંગીન બનેલી હવામાંથી આડોતીડો પસાર થઈ ને, ખોડોળા વીસ્તાર ઉપર પુર દમામથી પોતાની નજર ફેંકે છે; અને તે ઝળકાટથી ભરપુર બની રહેલો દીવસ જે કાલચોલ થઈને ખડકો, ટેકડીઓ, તેમજ બુરજો અને ધીમે ધીમે વહેતા ઝરાઓ ઉપર અસર કરે છે, તેવા લાંબે વરથી ખુલ્લુંદીથી પ્રકાશતા દીવસની તે (સુર્ય) બક્ષેશ ઉતારે છે. ઓ તું રોશની કે જે સર્વથી પહેલાં દીલાસો આપનારી છે ! તું સર્વ ખાકી હસ્તીઓમાં સર્વથી

પહેલા પેદા થયલી અને સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે. મીનોઈ તુર ! કુદરતના ઝળકાટમંદ જલા ! જેનાથી સઘળી ચીજોને પરસંગો પાત સીંગારથી સજ કરવામાં આવતે નહી તે તે સઘળાં ખીન જરૂરના અંધારમાં વીંટળાએલાં રહેતે ! અને ઓ સુર્ય ! તું કે જે આસપાસની દુનીયા ઓના જીવ સમાન છે, તેમાં તારો બનાવનાર સર્વથી સરસ રીતે જોવાય એમ દીપી નીકળે છે ! —Thomson

સુર્યોનું વર્ણન.

સુર્યોએ એક રોશની રૂપી ઝાડના સુરજ મુખીના આકારના પુલો છે.—Richter.

નમતા સુર્યનો સુંદર દેખાવ.

પશચીમ તરફનું આકાશ કે જેની અંદર સુર્ય નારાયણે પોતાનો કીરણો રૂપી ખશ ફેંક્યો છે; જેથી કરી તે આજે દુનીયાને ચીતારે છે; અને જ્યારે હું મારા ચીત્રોના પ્રદર્શનમાં જરા જેટલું ડાકયું કે જુ, તો પહાડોપર તેમજ બીન્નાસવાળી જમીનથી બીંબ ચલી સફેત માતી ઉપર તેનું બનાવેલું ‘એનેમલ’નું કામ હજુ તાજુ જણાય છે. પુલો જે સોપ-કલરસથી તદન ચીકાર ભરેલાં છે, તેઓને તેમજ બારીક રંગોથી ચીતરાએલાં ‘ફરગેટ-મી-નોટર’સ પુલોને ખુલ્લી હવામાં સુકવવા મુકેલાં છે. તે આકાશીક ચીતારાએ કીરણો રૂપી પ્રવાહોની મદદથી કરીને તેની પોતાની આંખને ચીતારી છે; અને તેણે એક બારીક કોતરકામ રંગનારની માફક, ખાલી લીસોટા અને બેલમ બેલાની જત્રા કર્યા વગરના રંગોથી વાદળાંઓને ચીતાર્યા છે. અને એવી રીતે તે પૃથ્વીની કીનારીપર ઉભો રહે છે.—Richter

સુર્ય અસ્ત પામવાના વખતની મનોહરતા.

જ્યારે સુરજ અસ્ત પામતી વેલા દુર આવેલા બુરજમાંથી ઘંટ વાગવાનો ઉડો સાદ સંભળાતો હતો, અથવા તો આખેર થતા દહાડાનું ભજન ધીમે ધીમે બહાર પડતું હતું, અને ગુલાખી રંગ પકડેલી હવામાંથી કાંઈખી

જીવન પસાર થતો નહતો, અને તે છતાં જંગલના પાંદડાઓમાં લજ્જનનો ગંગાણુત ચાલી રહ્યો હતો; ત્યારે એટલી તો દીલપસંદ અને ધીમી રીતે પોતાની સર્વથી બળવાન શક્તીના રૂપમાં જે ધડીની અસર મને પુરેપુરી વખતો વખત માલુમ પડી, તે કલાક, તે વખત તે આ બોલવા, તે જગ્યા, આસીરવાદ પામેલાં થાઓ ! (એવી મારી દુવા છે).—Byron
સુર્ય અસ્ત પામવાના વખત નો મહીમાં.

માથા ઉપરના આકાશમાના મધ્યખીંદુમાં થી તેના નીલમી રંગનો ચંદરવો પંથરાય છે; પણ પશ્ચીમમાં વાદળાંઓના સુંદર ગોટે ગોટા જણાય છે, અને જેમ જેમ પવન તે ઉપર ફીંચા ચલાવે છે તેમ તેમ તેઓ પહોડો, કીલ્લા સાથની ટેકડીઓ અને ટેકડાઓ, તેમજ જાયાથી ઢંકાયેલી ખીણો અને ગુફાઓ, અને બહાર નીકળી આવેલા ખડકોના આકારો ધારણ કરે છે. અને કેટલાંક વાદળાંઓ જેઓ ધણે લાંબે દુર જણાય છે, તેઓ રૂપેરી રંગની ઘંડીઓ થઈને પોતાનો સુર્યની રોશની પામેલો માર્ગ કાપતાં માલુમ પડે છે; તો વળી કેટલાક સોનેરી રંગની ઘડી વાળીને આમતેમ તરતાં ફરે છે. અને વળી કેટલાંક બીજાંઓને તો ગુલાબી રંગની બળતાં રૂપી ધારો હોય છે. (વળી) પરવાળાં રૂપી દરિયામાં ગોઠવાયેલાં નાનાં ટાપુઓ ખુબસુરતીથી ભરપુર જણાય છે. વળી જીયુનો દેવીના માનીતાં પક્ષી (મોર) ના અતીથ્ય ભપકા ભર્યા પીછાંઓમાં જે રંગો ચળકાટ આપે છે, અથવા કાંચળી વાળા અથવા વગર કર ચળી વળતા સાંપમાં જે રંગો ખીરાજે છે, તેવી રીતના રંગોથી આકાશ મઠી લેવાયું છે.

તે ચળકાટ ભર્યા આકાશ ઉપર આગળ કદીખી રોજે અવલ સુધીના વખતમાં એવા રંગોનો છટકાવ થયોજ નહતો ! પૃથ્વીપરની દરેક સુંદર ચીજોના ભાત ભાતના રંગો, તેમજ વળી આકાશની પોતાની આંખની કીકી (સુર્ય) ના રંગો એ સઘળાં આજે રજ

યામણી સાંજે પશ્ચીમ દીશાએ જોવામાં આવે છે.

તે લીલા તેમજ મોજાથી ભરપુર દેખાવની દ્રષ્ટીમર્યાદાની પછવાડે, તે છ બજાર (!) વર્ષોના મુસાફર (સુર્ય) એકવાર ફરીથી છુટી જાય છે.

એ બીઆબાનની ઉંડી અસર કરતી લાગણી આપણામાં પસરી રહે છે, (એ દલે રાત પડી અંધાર થાય છે);—અંકળાંની શાંતીભરી સન્તા શરૂ થઈ છે. ચળકતી આમદાદથી કરી જગતના જીવો કામે વળગે છે, અને જીલમગાર (!) સુર્ય પોતાના અતી બળવાન ક્રોરણોથી પૃથ્વીને અપાટમાં લઈને તેના લાંબો અંધ લાંબો તવળતા જીવો પર રહેમ દીલ્લી બતાવતો નથી ! પણ મીઠાસ ભરી સાંજ સુષ્ટીને તાજગી બક્ષવા સાર પોતાની નરમ પવનની લેહકીઓ સાથે લાવે છે; અને તે તર્પા તારા મંડળોએ એ ઝરા પી લીધા છે, તેથી કરી તેણી પોતાના દવનો પુર છુટથી છુટકાવ કરે છે, અને વળી તેણી પોતાની સાથે ચુપ કીડી લેતી આવે છે, એવી મતલબથી કે તેણીના માનીતા તળવળતા જીવોને રાહત મળે. ગોલાખી રંગના નીરદયપણે ચળકતા ક્રોરણોની ધારો નાખુદ થાય છે, પણ ટેકડીઓ ઉપર નારંગીઆ રંગની રોશની ભટકતી માલુમ પડે છે; જે સઘળી ચીજોને સફા કરી નાખીમે નીચે આવતા નીલા રંગની સાથે એક સરખી મળી જવાથી નરમ રૂપ ધારણ કરે છે; કારણ કે તેણીના આ માનીતા આસમાની રંગ સી વાય બાકીના સઘળા રંગોને અંકળાંની રોશની આકાશમાંથી હડસેલી મુકે છે. હમણાખી પુર્વ દીશાએથી નરમ રીતના ક્રોરણો ફેંકતા ચંદ્ર ઉપરાંત શ્રીકકા રંગની રોશની પાડતાં સેતારાઓ દેખાવ દે છે, અને આ કુદરતની આવી રીતની અન્યથાઓનો આજે પ્રભાણે કાંઈ છોડોજ આવતો નથી !—Carriage-

સસુદર ઉપર સુર્ય અસ્ત પામવાનો દેખાવ.

હવે રોશનીનો ચેરાગ સસુદરા ઉંમ

ભુમાં જુડી ગયો છે, અને રાતનો વાદળરૂપી પરડો પછવાડે તાણી ગયો છે.—Pope.

પહાડોમાંથી માલુમ પડતો સુર્યઅસ્ત પામવાનો દેખાવ.

પહેલાં ત્યાં (પશ્ચીમમાં) ગુલાબી રંગની રોશનીનો પ્રવાહ દાખલ થાય છે, અને ત્યાર પછી એક માણેકના ચમકાટ અથવા નીલમના અગાડની માફક એક ઘેરા રંગની ગુલાબી રોશની દેખાવ દે છે, અને ત્યાર પછી પહાડની આતશી ટોચોના ગોળ આકારોના બુદ્ધા દ્રષ્ટી મર્યાદા ઉપર તાંકી લેવાય છે. એક મોટી આતશાખાજ થવાની હોય એવો દેખાવ થઈ રહે છે, પણ એવીની રીતે તે રોશની ઝાંખી પડી જાય છે, અને ઝાંખા શીકકા સફેદ રંગના ઢગલે ઢગલા તમારા માથા ઉપર ચઢતા માલ પડે છે. તમે આગળ જે પહાડો જોયા હતા તે તેજ પહાડો છે એમ તમે કદાચ માની શકો. પણ વીજળી જેવી અડપે પાછો ચમકારો પડે છે. તેઓની ટોચાની આસપાસ જે અગાડમંદ પ્રવાહ એકવાર ફરીને ગળડતો જણાય છે, તે છેલ્લુ અને ગંભીર વીસ્તારનું બળતું છે. જાણે કે જીંદગી માટે એક લડત ચાલતી હોય, જાણે કે આકાશીક રૂપો સામે અધારા ના દષ્ટતયો લડાઈ કરતા હોય, એવું ત મોને માલુમ પડશે. લડાઈ હવે પુરી થઈ છે; અધારાની જીત થઈ છે. આખુલંદ પહાડની તુરબતો (ઘેરો) એક પછી એક નાશ પામતી ચાલી છે; અને ઘેર સ્થાનને રંગના ખેંચાણ વગરના શીકકાકર્ય ઢગલા, જે જોવાથી તમોને કમકમાટ ઉપજે અને જેઓ મરણ પામેલા વીશેની તમારી યાદ તાજી કરે છે. તેઓ તમારા માથા ઉપરના આકાશમાં હીલચાલ અને ઘોઘાટ કર્યા વગર ઉપર ચઢે છે, જ્યારે સંપૂર્ણ અધાર તમારી અને તે દેખાવોની વચ્ચે પુરાઈને તમારી મનની લાગણીઓને શાંત પાડે છે. માથે આવેલી તારાઓ ઝુમખા ઓ સાથે મધોમધ શાંત અને સોવામણી રાત્રી પડે છે. સારીરાત દરમ્યાન અશ ઓના અવાજના મીઠાશ ભર્યા પડ્યાઓ થી શાંત ટેકડીઓ માજી રહે છે.—Dr. Wylie.

સુર્ય તેની ભલાઈ.

ધણીખરી વાર સવારનું જોહોર ફાટ તાં ઉતર તરફનો પવન નીકળી આવી પોનાનો જુસ્સો ખાલી કરી નાખે છે, તેમજ ગગડાટ કરતાં કરતાં નજદીક આવતાં તોફાનની આગાહી આપે છે; તે ભયાનક રીતે ઝૂંકતો પવન જેથી કરી વાદળાંઓ ચઢી આવી એકઠાં થાય છે, તે જોહોળી દ્રષ્ટી મર્યાદાને બીહીક ખેંચી કરે એવી રીતની ઉદાશીથી ઢાંકી નાખે છે. તે થાકથી કંટાળેલો સુકાની કે જે ના દીલમાં ધાસ્તીએ વાસો કરવાથી તે ની પુર હોશીયારીમાં કામ કરતી અશમ કે જે તોફાન થવાની ધાસ્તી રાખે છે, તેને તે દરીઆની સપાટી ઉપર લાંબે સુધી દોડાવે છે, જ્યારે જુઓ ! દીવસનું નુર સુર્ય એવીની કીરણ સાથે આકાશમાં ફાટી રહે છે; તે વરાળોને પીગળાવી નાખે છે; આકાશીક મેદાનોને સળગાવી દે છે. અને ઉજળતા મોજના દરીઆઓના તોફાનોને શાંત કરે છે.—

Lucien Bonaparte's *Charlemagne* translated.

સુર્યની ઉત્પત્તિ.

જોદાએ કહ્યું રોશની થાઓ ! ની સ્તીનો પરદો ફાડી હસ્તીમાં દેખાવ દષ્ટ ને તે સોનેરી કીરણ સજીવન થયું; અને તેજ વખતે કુદરતના ખુશી બતાવતાં ખેતરોમાંથી પસાર થઈ જ્યાં સુધી તેનું અજીત તેજ ઘેરા બહુ ચુંબજની અંદર શાંતીથી ઠરીઠામ થઈ પ્રકાસ્યું ત્યાં સુધી તે સર્વથી અગાડમંદ નુર વધારે ને વધારે તેજસ્વી બનતું જણાયું.—

George Townsend.

સુર્ય એ જોદાની ઢાલનું ફુલ છે.

સુર્ય તરફ જુઓ ! તે જોદાની નીલા રંગના આસમાનરૂપી ઢાલ ઉપરનું ફુલ છે. ઓ, તું કે જે એક ધધર છે તે શું તે (સુર્ય)ની ઉપર નજર રાખે છે ? “હા, ખરેખર હું તે અંદીક જગ્યા કે જ્યાં મેં તેને બનાવ્યો હતો, ત્યાંથી મેં તેને

પ્રગટ રૂપ ધારણ કરાવ્યું, અને તેને અંધારા ઉપર સાહેબી ભોગવાવીને ઉગ્મળાંની ઝળકાટમંદ પદ્મીની જગ્યા આપી; તેનું તખ્ત સુનાના દોકથી બાંધી ઉંચી કાઢેલી જગ્યાએ બનાવી આપ્યું; તેના ઓરડાઓ સોનાના ભારવટીઆઓ ઉપર ઉભા કરી આપ્યા; તેના ચહેરાની આસપાસ એક આતશી પરદો મેં વીટાળી લીધો અને તેને મારીજ માફક રાજ્યકારોઆર ચલાવવાને ફરમાવ્યું. જનલે કે એક માલામાં પક્ષી ઇંડાં ઉપર સેવણ ખેંદેલું હોયની તેમ આજે દુન્યાં કે જે હમેશાં જીવેને હસ્તીમાં લાવતી ખેંદેલી છે, તેના વખતની શરૂઆત થઈ.

—Bailey.

સુર્ય દુનયાની ચળકતી આંખ તરીકે:

અહીંઆં આવ, સુર્ય આપ! તું કે જે દુન્યાંની ચળકતી આંખ અને (તેનો) શેહેનશાહ છે.—

Peter Molter

સુર્ય—તેની રોશનીરૂપી રેલછેલ.

હવે રાતનું જોર કમી થવા માંડે છે, અને નીચી ડ્રાઈ મર્યાદામાં સવારને રંગીન બનાવતી સુર્યની પહેલ વહેલી દીપકતી રજાનો અમયમકાટ થઈ રહ્યો છે. હવે આમદાદનું ઝમકણું નાખુદ થઈ જવા સાથે સાથે સુર્ય નારાયણ તલુ થાય છે; અને હજારો જાતના રંગોથી કરી સોનેરી આસમાનને ચીતારે છે! તેના તપી જતા કીરણની મદદથી કરી તે ભીની વરાળોને પી જાય છે, અને આકાશમાંથી દીવસની ચળકતી રેલાછેલનો વર્ષાદ વરસાવે છે.—Lucien Bonaparte's Charlemagne translated.

સુર્ય—તેની રોશની અને ગરમી.

સુર્ય તલુ થયો અને સૂડીની રોશની અને ગરમી અને ખુશાલી (સાથની બેટો) સહીત મુલાકાત કીધી; જ્યારે સહવારના સેતારાઓએ તેની શરૂઆત કરતી આમદાદનું કીર્તન ગાયું અને તેની હાજરી આગળથી રાત્રીએ મોહ ફેર

વી પાછાં પગલાં લીધાં, ત્યારે તે જેટલો જીવાન અને બળવાન જણાતો હતો, તેવીજ હાકલો તે હાલ આકાશના ગુંબજ ઉપર ચઢવાને શક્તીવાન માલમ પડ્યો. જ્યારે એક વર-કન્યાના ચહેરા ઉપર વરરાજા નજર કરે અને જે રીતનો લાલાશ જણાય તેવી રીતનો લાલાશ તે વીસ્તરણ આકાશ તે સુર્યની વરકન્યા તરીકે મેળવ્યો; અને તે લાલાશને તે સુર્યની આંખ હેઠળની હસ્તી ધરતી ઉપર પંથરાવી નાખ્યો.—Pollock.

સુર્ય રોશનીના ખાવીંદ તરીકે

હવાની રોણક અને રોશનીના ખાવીંદ, ઓ સુર્ય! તું મોટા મોજેજાઓ કરનારો છે, તું સધળા આકાશોનો નીહાલનાર છે. તેમજ અગરેબ અને મગરેબ જેના ધરના દરવાજા સમાન છે. રોશની કે જેની તરફ જોદાએ પોતાનો પહેલ વહેલો પ્યાર કીધો, તે રોશનીને પોતાની અંદર વીંટાળી લઇને તે ઉપરથી જે (સુર્ય)ને ઉત્પન્ન કર્યો; પણ તેને તો સૂડી રચના ન થયેલી એવાં અંધારારૂપી જ માનાની છાયામાં ઉછેરવામાં આવ્યો હતો; જેની આગલ વખતના સર્વ કલાકો હાજરી આપે છે; જેની દુનયાની આસપાસની મુસાફરીથી કરી, એક હમેશની જીત તે મેળવે છે! જેને માટેજ આખી પૃથ્વી અર્પણ થયેલી છે. હા ખરેખર, ઓ સુર્ય, તું કે જે મોહતને મારી હલાવનાર, જીંદગી ઉત્પન્ન કરનાર! દુન્યાનો રખેવાલ, અને આકાશને નીચમીત કાયદે ચલાવનાર છે, જેની સોનેરી સારંગીનું ગાયણ તે રોશની છે; તે તારે માટેની છે. ઇશ્વર એક જોડાને દમામદાર બગીચો છે, જે મીનોઇ રોશનીના પાણીથી છીપાય છે; જ્યાં મીનોઇ દરાખના વેલા તેમજ મીનોઇ સંપુર્ણતાએ પુગેલા તેજસ્વી ટોળાંઓ, ઓ રાત્રીને હણનાર! અસંખ્યાબંધ દીવસો, તેમજ તારી અમર્ગ જીંદગીના વરસોની માફક, એકસરખી રીતે ઉધરે છે. તારૂં રહ મુજ તત્વોને ખેંચી જાય છે; અને સધળાં સ્વરૂપો અને કુદરતી મોજેજાઓ તારી હમેશ મલતી રહેતી

રોશનીમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે. તું તેજ સ્વી સ્વરૂપવાળો બેદભ્રમ છે; તું અકલ લગુમ કરી નાખનાર છે; તું મનને લલચાવનાર, અને જુસ્સાને દબાવી નાખનાર છે; તેમજ તું રોશનીમાંથી જન્મ પામેલો છે; રોશની ઉત્પન્ન કરનાર છે; તારી સઘળી જીવંતી રોશનીના તત્વોની બનેલી છે. તારી સુલાખીત આ તરી રોશનીઓ ! અરે, તેઓના સેતારા સમાન મુખો છે, જેઓ મીનોષ છુપા બેદોમાં તારી સાથે સાથે હકુમત ચલાવે છે, અને અતીશય અધારાં વાળી જગ્યાએ રોશનીનો વરસાદ વરસાવે છે. રૂતુઓ તો તારી સુવાર્તાઓ સમાન છે; અને રાશી ચક્રમંડળ ગોળ કુડાંજાના અનુક્રમે તેમજ એક સેતારા રૂપ આકારમાં રાજ્યો, રાસીઓ (તે હરકયુલીસના બાર શ્રમે અથવા હકુતેખાનો), જ હવેરાતો, મેજેજઓ, પહેલવાનો. અને અમીરઉમરાવોની મારફતે આખી સૃષ્ટી તું તારા પ્યારની ધધાણી તરીકે જોડાણ કરે છે; તું પોતે તો એક અનહદ કાયદો, ધશ્વરનું ચીન્હ અને સૃષ્ટી રચનાની મોહોર બાપ જેવો છે. જમાનાઓ તારેથી ઉત્પન્ન થયેલાની ઓલાદના છે; અને ઓ, પ્રહમંડળોના બાપ ! વરસોરૂપી વખતો જેઓ હમેશાં બદલાયા કરતી સાંકળની કળીઓ સમાન છે, તે નાથી હમેને તું બાંધી લેઈ હદમાં મુકે છે. તું કેજે સોનેસી 'સીલ' રાખનાર છે, તેને નીલા રંગનો સાંપ (આશમાની ગેરદેશનું ફરતું ચક્ર) તથા કાંઈપણ થોંધાટ વગર આસ્તે આસ્તે ફસરીયાં મારતો વખત જે પોતાના દુન્યારૂપી ઇડાં ઓ તારી રોશનીના દરીઆવમાં મુકે છે, તેઓ અપણુ થયેલાં છે, અને તેઓને તું તારી જીવંતી કરીને ગેબી અકકલ આપે છે. તું દુન્યાને અન્યબીમાં ગરકાવ કરનાર ઇશ્વરી 'સકુન' (Oracle) છે. જેની માત્ર રોશનીજ સૌથી તીક્ષ્ણ માં તીક્ષ્ણ જોનારની આંખને આંધળી કરી નાખે છે. ઓ મોહોતને ચમકાવનાર ! જેનું જીવંતીરૂપી કીરણ ગોળ ફરતી સૃષ્ટીમાંથી તુ પાછું ખેંચી લે છે; સૃષ્ટીની જીવંતીના જોડયા મુખી આશીરવાદો જે આત્મા અને શરીરના ચીન્હો

જેવાં છે, તેઓ ફાયદો કરનારી મુળ વસ્તુ અને ખુશાલી માટે તુંને અપણુ કરવા માં આવે છે, એવી મતલબથી કે તે ખોદા કે જેનું તું ચીન્હ છે, તેનામાં એ બંને ચીજો છે, એવું સઘળા જાણે છે !

સૃષ્ટીમાં માલમ પડતાં સઘળાં ચીન્હો, તેમજ સઘળાં રૂતુઓ, તારી નોંધ પોથીઓ સમાન છે; અને તારો સર્વથી જીવંત મીનોષ દરજ્જો એ સાહસીક કા મોનો ખ્યાલ આપનારા છે.—Baily.

સુર્ય રોશની ઉપર શહેનશાહ જેવી હકુમત ધરાવનાર તરીકે

ઓ રાત્રીની વ્યવસ્થા કરનાર શોભા યમાન મંત્રી (ચંદ્ર) ! તારા રૂપેરી કીરણો અડપથી ખેંચી લે ? કારણકે પેલી મેર પુર્વ તરફ આવેલા પાણીના ઝરાને આમદાદના ઝઝકળાંએ કીરમજી રોશની થી કરી અગઝગતો કરી મેળયો છે, તે તું જો !

ઓ પરોઢયાના પુત્ર ! આકાશીક (મીનોષ) આતશ ! સર્વથી નીરમળ કીરણ વાળાં ખેડેશતને લગતાં કીમતી ગોહર ! અરે, રાત્રીના પાછળ પડી ગયેલા ભાગને ચાલી જવાને હોકમ ફરમાવ ! અને સોનેરી રંગથી સજ થયેલા દીવસની (હમે સાથે) ભેટ કરાવ ! તે શરૂઆતના કલાકો ખીલકુલ અવાજ નહીં કરે એવા પરો અથવા પાંખો ઉપર સ્વાર થઈ અને સેહલાઈથી રસ્તો કરી આપતી વાતાવરણમાંથી અડપથી પસાર થઈ જાય છે, અને બરીઆમદાદના મંડપ તરફ તેણીને જાંજુરા રંગના દબદબાવાળા પોશાકમાં સજ કરવા સાડ પોતાના પગલાં આગળ કરે છે. જુઓ તાઈથોનના ખીજાણામાંથી જે જગ્યાએ તેણી ઉભી થાય છે, તે જગ્યાએ તેણીના ઉઘડતાં આંખના પોપચાંઓમાંથી ખુશીનો પસારો થઈ રહે છે; તેણીના ગાલો ખુશ ગોલાખી રંગના હસવાથી કરી હદથી જ્યાદા ભરાઈ જાય છે; તેણીના જુલ ફાંચો સહેજ ગરમ આંકળોથી ટીપકાઈ જાય છે.

જુઓ આનંદી સવાર પોતાના દરવાજાઓ ખુલ્લા કરે છે, અને કુદરત

તે દેખાવને વધાવી લે છે; અને હવે આખથી જોવાઈ ન શકે એવો અગમ્ય ટવાળો રોશની ઉપર શહેનશાહ જેવી કુકુમત ચલાવનાર ખોદાવી'દ (સુર્ય) ની સવારી આવી લાગે છે.—Thomas Pearson

સહવારનો સુર્ય.

સુંદર અને ચળકતી આમદાદ બાઈએ પુર્વ તરફથી પોતાનો સુખડો બતાવવો શરૂ કર્યો, અને તેણીનું રૂપેરી રંગનું અંકળ ભાજપાલા અને ડુલો ઉપર નાખ્યું.—Lidgate

સુર્ય નરમ તોપણ ગંભીરતા વાળો.

સુર્ય જોકે નરમ દીલે તોપણ પુરતી ગંભીરતાથી સફેદ વાદળાંઓની રૂપેરી સ્તંભોથી સમુદ્રની ચળકતી સપાટી ઉપર પોતાના કીરણો ફેંકે છે, અને જોકે તેણે દુન્યાં ઉપર નામદારી મેળવેલી છે, તોપણ તે પોતાની આસપાસ જાહેજ લાલીલરેણું બેહેસતને લગતું સુખ પાંદરીને રાજ્ય કરે છે. તેના કીરણો એટલાં તો હૃદ વીનાનો પરોપકાર ખોડાળા વીસ્તાર ઉપર ફેલાવે છે, કે તેને ખ્રીસતી નહીં એવા લોકો એક ખોદા તરીકે માન આપે છે, એમાં નવાઈ જોવું કશું નથી. *—W. Churchey

સુર્ય તેનું પાડવામાં આવેલું નામ

'આવર' સુર્યને પૃથ્વીની આંખ તરીકે બોલાવે છે; પી. મેસીનજર તેને આકાશની આંખ કહે છે; વળી જોન કર્ક તેને દીવસની સોનેરી આંખનું નામ આપે છે; ફ્રાન્સીસ ક્વોરલસ તેને આકાશની નુરાની આંખ કરી બોલાવે છે; રોબર્ટ મીન તેને દહાડાની આંખ કહે છે; વીલીઅમ હેમીલટન તેને સૂષ્કની

* આ કહેવું પારસીઓને લાગુ પડી શકાશે નહીં. તેને અહુરમજ્દ આંખ, કે શરીરની ઉપમાં અપાયલી હશે પણ અહુરમજ્દ અથવા ખોદા તરીકે કોઈ જ એકે અપરોધિત નથી—તરણુમે કરનાર

પ્રકાશીત રોશની પાડનારી આંખ કરી નામ આપે છે.”

સુર્ય તેનો કુદરત તરફથી થતો

આદર સતકાર.

તે સારંગ વગાડનાર લાર્ક પક્ષી પોતાનો સર્વથી મધુરમાં મધુર શુર બેંચે છે; એવી મતલબથી કે બરીઆમદાદના એહેરા પર ચઢતી પહેલી લાલીનો આદર સતકાર થાય.—Poole's Parnassus

સુર્ય દાહાડાનો અધીકારી

દીવસનો નામાંગીત અધીકારી તરીકે જેનું બજન પુર્વમાં પહેલું થાય છે, તે પોતાના કીરણોનો પ્રકાશ બતાવવો શરૂ કરે છે; ત્યારપછી ડુલની કળીઓ તેઓના (ohary) પાંદડાંઓ ખુલ્લાં કરે છે; અંકળથી તડખેર થઈ ગયેલાં દરેક ગલગોટા પોતે બેમાલુમ રીતે પોતાની મેળે જોંકા બાંધને પંથરાઈ જાય છે; દરેક વાયોલેટ ડુલ પોતાનું વજનદાર માથું ઉંચે ઉંચકી ધરે છે.—Poole

સુર્ય તેનો બાદશાહી દોર

સુર્ય ઉગે છે, અને આકાશની વધારે નાની નાની આંખોના પોપચાંઓને બંધ કરી નાખે છે.—Poole's Parnassus.

સુર્ય તેની જીવણ શકતી

રૂપેરી આપટાંઓથી સુંદર આમદાદે સુગંધીદાર ગોલાઓને બીજવવાનું શરૂ કર્યું હતું; અને લીલી (કમળડુલો), કાઉસ્લીપ્સ અને મીઠાં મારગરેત જેવાં ખીલતાં રૂપેરી રંગના સઘળાં ડુલોને અંકળથી ભરી નાખ્યાં; અને લયાનક રાત્રીએ તેના પાંદડાંઓને ચીમટાવી નાખ્યાં હતાં; પણ તેણે (સુર્ય) તો તેઓના પાંદડાંઓને તાજગી આપી તથા આબદાર બનાવી ફેલાતાં કર્યાં.—Lidgate

સુર્ય તેનું તલું થલું.

જ્યારે સુર્ય નારાયણ પોતાના અળ કાટમંદ કીરણો બતાવવાનું શરૂ કર્યું, ત્યારે આમદાદ બાઈએ પોતાના દવથી કરીને ભાજપાલા અને ડુલખાદીને સોથી વધુ ખુશ મીઠજળથી કરી બીજવી તડખેર કર્યાં; અને દરેક આડી કે જે સુ

પંના તડકાં સામે ઝળકાટ કરી રહી હ તી, તે ઝાડી ઉપર તેણીના સુંદર મોતી જેવાં રૂપેરી ઝાંકળના ટીપાંઓને લટકા વ્યાં; અને સવારમાં જ્યારે ક્રીરમજી રંગના વાદળો જણાય છે, ત્યારે દરેક ખીણ, ટેકડી અને ખુશનુમાં લીલાં ખેત રો ઉપર તે દવના ટીપાંઓએ ધણા નીરમળ અને પારદર્શક રૂપે દેખાવ દી ધો; અને જ્યાં સુધી સુર્યના ઝળકાટ આપતાં ક્રીરજોનો તાપ પોતાના આત શી પ્રવાહોથી કરી તેઓનું ભીન્નાશ સુ કવી નાખે છે, ત્યાં સુધી તેઓનો દેખા વ ખુલ્લા તડકામાં સર્વથી સુંદર રીત નો થઇ પડે છે.—Lidgate

જુઓ! શા માટે તારા પુર્વ આજુ ના ક્રીરજો તલુ થાય છે, અને રાતના અંધારાને વીખેરી નાખે છે; (અને) તારો વધારે નરમ ઝગઝગાટ આકાશમાં થી પંથરાઇ જઇને સઘળાં દવથી તડ બોર થઇ ગયલાં મેદાનો અને બોહોળા સમુદ્રની ઝળકતી સપાટી ઉપર પુર્વ તરફથી તારી સવારની રોશનીમાં (શા માટે) ધૂટી નીકળે છે? પણ જ્યારે તારી ભબુકદાર તેજસ્વી રોશની કમી થાય છે અને તારા પોહોલાં પટાદાર ક્રીરજોનો જથ્થો ગરમી આપનાર તેજ સાથે પ્રકાશ છે, ત્યારે તારૂં ક્રીરમજી ક્રીરજુ ઓછું પ્રકાશીત પણ તેટલા સાડ કાંઇ ઓછું જ ઊજલાલીભયું હોતું નથી, તે પશ્ચીમ તરફના સમુદ્રમાં જુડી જાય છે, તે પહેલાં પેલી મેરના સફેદ ગોટાવાળા વાદળાંની કોરોને સોનેરી ચટાપટાદાર ઝાલ રોથી સંગારે છે, અને જાણે કે જે કોરો આપણને જોઇતી હતી તે પશ્ચીમ દીશાના માર્ગ નીચે પ્રકાશ આપતી હોય એવો દેખાવ થઇ રહે છે.—

W. Churchey.

રોશનીને આવકાર.

પરોઢયામાં ઉઠેલું લાકું અંધારી ધરતી છોડી ઉંચે હવામાં ચડે છે, અને રોશનીનો આદર સત્કાર કરવા સાડ તેણીનાં ભજણો ગાય છે.—Poole

જુઓ, બામદાદ બાઇ પોતાના ક્રીર મજી રંગથી ગાલની લાલી ચઢાવે છે, અને પેલીમેરની પોતાનો દરજ્જો ઉંચો

થયો જોવાનો હાંફરો રાખતી ટેકડીના મથાળા ઉપર ચકચકીત ક્રીરજોથી શોને રી દોળ ચઢાવે છે! મોતી જેવાં દવના ટીપાં ગુલાબની કળીના ગાલ ઉપર લટકે છે, અને તે તુરતા તુરત બાફ રૂપે ઉડી જશેજ એવું તે કળી જાણે છે. કારણ કે દલગીરી પોતેજ જીવના કચકચાવાથી આંસુ રૂપે બહાર પડે છે.—Lewis Sharp

સુર્ય-તેની સર્વોપરી સત્તા.

તું કે જે હદથી જ્યાંદા કીર્તિવંત દરજ્જો પામેલો છે, અને તારૂં એકલું રાજ્ય જે રોશની છે, તેની મારફતે આ દુનીયાનો તું બોદા જેવો જણાય છે! જે રોશનીના દેખાવથી કરી સઘળા સેતારાઓ, તેઓના ગલી જઇ નાના થઇ ગયલાં માથાંઓ છુપાવી દે છે!—Milton

સુર્ય-દહાડાનું મુળ.

દહાડાના રાક્ષી મુળ! તું તારા પેદા કરનારનું અહીંઆ ખાકી દુનીયામાં માલુમ પડતું સર્વ આભેદુળ સ્વરૂપ છે! તું હમેશાં એક દુનીયાથી બીજી દુનીયા સુધી આસપાસ બોહોળા વીસ્તારમાં પ્રાણ સંજીવન પ્રવાહ રેડે છે; તેમજ કુદરતની ઉપર તેની ખુબી બાબેનું વર્ણન લખવા તું દરેક રોશનીનું ક્રીરજુ કામે લગાડે છે. આસપાસ ફેલાયલી દુનીયાઓના આત્મા! જાણે કે એક સાંકળવતી કદાબી છુટી શકેજ નહીં એવી રીતે બાંધેલું તારૂં સુર્ય મંડળ આજુ ને અ.જુ ચકરાવે લે છે; જે કામ તારી છુપી બળવાન આકર્ષિક શક્તીને આભારી છે. તેમ ધે સર્વથી દુર આવેલો હરશચલ ગ્રહ કે જે પોતાના ચકરાવો સુર્યની આસપાસ પુરો કરવાને ૮૦ વરસ લે છે; તેમજ મરક્યુરી (બુધ સેતારો) કે જે ઝળકાટમંદ સુર્ય આગળની રોશનીમાં ગુમ થઇ જવાથી કરી તેની સપાટી વીધે શલસુદ્ધાની આંખો વટીક મુદલ ધ્યાન લાવી શકતી નથી, તે ગ્રહો આવેલા છે.—Thomson.

સુર્ય-જીવાનીનું ચીનહ.

ઓ! ખાકી ગોળા! તું ઓચંચો પમાડવા સાથ તલુ થાય છે; અને તું ભરજ

વાનીનું એક ચીન્હ, તથા નીશાણ છે; ફેરફાર વધવટ, વૃદ્ધ અને નાકઉવતી જેઓ બીજી સઘળી મુળવસ્તુઓ ઉપર અસર ઉપજાવે છે, પણ તારી ઉપર તેની કશીબી નુકશાણ કારક અસર પુગી વળતી નથી. અરે મીનોઇમાંથી અવતરે લાં બાળક! તું જ્યારે તારો સર્વથી કરડો એકરો બતાવે છે, ત્યારે તેમાં તારી મીનો માતાના ગુણોનો ઓળો પ્રકાશિતો જણાય છે! જ્યારે સુષ્ટી રચના આગમજ આકાર જેવું કથું હતું નહી, તે વખતે તે મીનો માતાએ તે ખાલી જગ્યામાના તોફાની જઠરા ઉપર જોયું અને (તેણીને) હું આપ્યું—ત્યાર પછી તુંને જન્મ આપી ચાલુ કરવામાં આવ્યો; અને તું પગડી વગરના વેરાનમાંથી તારો રસ્તો કાપે છે!—Wiffen.

સુર્યનું કીરણ.

ઓ તું કીરણ! શહેનશાહ સુર્યનાં મ હૃદયમાં રઝળવા કરનાર નથી! તું ખુશાલી આપનાર છે, તું સર્વને કીમતી થઈ પડે છે! તું જમીન યા દર્યાવ અંતેમાં વસનારાઓને આશા આપનાર છે. સુર્યના કીરણ! દુનીયાની પાસે તારા જેવો બીજો ખેમુલ ખગ્ગનો કયો છે? તું પાણીનાં મોજાઓ ઉપર ચાલે છે, અને મહાસાગર હસતો દીસે છે—તેની અંદર આવેલા અસંખ્ય ટાપુઓ ઉપર તે તારી ઝળકાટ મંદ હાજરી આપી છે. તે વાહાણો તેમજ પડ ઉપર પડવાળા શીણ ઉપર પ્રકાશ પાડ્યો છે, અને દુર ગયલા ખલાસીને ઘરમાંથી સંદેશ મળવા હોય એવી રીતે તેના દીલ ને તું રીજવે છે! જંગલના જાયાવાળા બી આખાં ઉંડાણોમાં તેઓના લીલોતરીથી બની રહેલાં મેહરાખેની આરપાર તું તારી રોશનીની ધારોનો મારો પુર છુટથી ફેંકે છે. અને જે હવાના જોરથી અવાજ કરતાં પાંદડાંઓએ તારો ઉગ્ગશ મેળવ્યો છે, તેઓ આગીઆ કીડાઓની માફક નીચે આવેલા ખાખોચીઆમાં રોશનીનો ચમકાટ પાડે છે.

હું પહાડો ઉપર જોઉં છું તો, ત્યાં વરાળ એકઠી થયલી જણાઈ; જે વરાળ

તેની કાળી હારથી કરી-તેઓ (પહાડો) ની ઉંચાઈએને ઢાંકી નાખતી હતી. તું તેની હારોને ટુકડે ટુકડા કરી નાખે છે; અને તે વરાળ તેજદાર બળતાનું એક તાજ અને એકઝલાનું સ્વરૂપ બની રહી!

મેં ખેડૂતના ગરીબ ઝુપડાં તરફ ન જર કીધી, તો તે જગ્યાએ કાંઈ ઉશી જેવું વીંટળાએલું નજરે પડ્યું;—પણ જેવું તાર એક કીરણ તેની જળાવારી ખારીપર પડ્યું, કે તે ઝુપડું તેજસ્વી બનદુધની અસરથી કરી ખુબસુરતથી ખીરાજી રહ્યું!

અને તું તારી નજર કમીના મા કમીની ઘોર કે જ્યાં એક ઝૂલ પવનના સપાટાઓથી હીલતું હોય તે ઉપરથી બી ફેરવતું નથી; તું નીદ્રાવશની આસાએસથી આવતા સ્વપ્નાઓની માફક તેની ઉદ્દાશીને વીખેરી નાખે છે; તું તેની ઘાસવાળા છાતી ઉપર પ્યારથી ઉંઘે છે.—Hemans.

સાંજ વર્તમાન સોમવાર તા. ૩૧-૩-૧૩

સુર્યનું કીરણ-તેનું કામ.

જીવાન વયમાજ, આગમચથી બુદ્ધિ આપવા બાપે ખ્યાલ કરીને એક છોકર વાંદી ગવઇયો વીચારોના મારાથી નખળો પડી ગયલો, પોતાના બદલા માટે રાત્રી અને સેતારાઓના દીલ જીતી લેવાની ખાઉ શ રાખતો ખેડેલો હતો. ગવૈયાઓ તેઓ ના મધુર ગાયણની અંદર જે નીલમના મુગટો અને સદા રહેતા જોખન બાપે જણાવે છે, તેમાંથી સુર્યનું કીરણ છુટ પડીને તે ગવૈયાપર રોશની નાખી જોવા લાગ્યું; તે વખતે તેને ન માલુમ પડે એવી રીતનો ઝાંખો દમ ખેંચવા લાગ્યું. “પૃથ્વીથી સુર્ય સુધી સઘળું આખ (તુર) મને શા માટે આપવામાં આવ્યું છે? શું હું બહેસત માટે લાયક નથી? હું એક વખત ઇશ્વરમાંથી બહાર પડ્યું હતું, અને જોકે દુન્યાઓ, જમાનાઓ, તેમજ રસતાખેજો દેખાવ દષ્ટ પસાર થઈ ગયા છે, તોપણ મારૂં રોશની તરીકેનું સ્વરૂપ છેલ્લે સુધી જેવું ને તેવું જ ટકી રહ્યું છે! જે કાંઈબી ચીજને ઇશ્વરે પોતાની મરજી મુજબની

વલાણુ એક વખત આપી છે, તે દરેક ચીજ પવીત્ર છે; તેથી દુન્યા તરફ હ જુરખી પ્યાર બતાવવાનો છે. આ જડપી ચાલે ચાલતી, આ ચળકાટ આપતી, પણ નીચાણુનો રસ્તો પકડતી, તેમજ નહીં ખમી શકાય એવી રીતે દઝાડતી—તેમજ જરા જેટલા વખતખી જોઈ ન શકાય એવી રીતની હસ્તીવાળી ચીજ તે શું છે? માઈ છેવટ શું છે? ધુળમાં રોળી, પાણીમાં જુડી અથવા એક ખેવકુકમાં ખેવકુક માણસની અકકલથી મારી કામ ત જુળવી મરણ પામવાને હું રાજ થાવું નહીં! માઈ લોહી રેડાવીને મારી જીંદગી ખતમ કરીશ નહીં! અથવા આતશથી ખળી ભસમ થઈને મારો છેડો લાવીશ નહીં! તેમજ ખરા પ્યાર વગરની તેઓની નીચ ઇચ્છા તરફ જવા સાઈ રોશની આપી માર્ગ દેખાડીશ નહીં! એમ કદીખી બનશે નહીં. મને કવેશરનો લખવા શરૂ કીધેલા કાગળ કે જ્યાં આગળ તે પોતાની રૂપાળીના ભવા ઉપર થી સઘળા જમાનાને ચુંબન કરે છે, તે કાગળ ઉપર મારી જીંદગી ખતમ કરવા દો! તેની જોડણી તેની ઉમરને અનુસરીને તે સારી રીતે કરતો જણાય છે. જ્યારે એક સહવારે તે હદ તુટી ત્યાંથી જીંદગી સુધી જોકે તે મને જોતી આંખે આંધળા આગળ દોરતી લઈ જઈ ત્યાં છોડી જાય, તોપણ એટલું છતાંખી આંખે જે માર્ગે હું ચાલુ છું તે માર્ગે હું છોડી શકતું નથી. તે મને સોંપવામાં આવેલો ઉપદેશ છે; તે મારેજ હું અહીં આ આવયું છું, અને તે મારેજ હું જીવીશ અને મરણ પામીશ, અને મારી આખેરીની સજ સાઈ હેઠળ જઈશ! સચા ઇથી તેમજ ચળકાટ સાથે જડપથી રસ્તો લેવાનું એ મારા તકદીરમાં છે. ખોદા પો તે પોતાનો ખોદા છે. તકદીર અને ફેજ એકજ છે. ઇશ્વરમાંથી બહાર પડતી જીંદગી માફક સુર્યમાંથી સીધી રીતે બહાર પડી હું મારો માર્ગ લેઉં છું. જે જીંદગી એક વખત કોઈ આકાશીક ગોળા સાથે તો ખીજ વખત એકાદ માતીના ઢેફાને આવી અથડે છે પણ તેમ છતાંખી તો સ્પ્ટીની વાતાવરણ હમારા માર્ગમાં આડા અંતર જેવી છે, અને દીવસના

ગાલ ઉપરના ગોલાખોને ઢાંકી નાખે છે; જાણે કે કોઈ જુદો દોસ્ત હમારી પડતીના વખતમાં હમારો હાથ વીશ્વાસ સાથે ધરતો હોય તેમ જણાય છે. પણ જે ખરેખર તો હમારી હારને વધારે જડપી બનાવે છે, અને હમોને ખાકના હવાલામાં સોંપી દે છે. ફળદર્પ લીલી ધરતી ઉપરના સુર્ય ના કીરણો ક્યાં ગયાં છે? તે માટે ધુળ અને અંધારામાં તેની તપાસ ચલાવો! હમારું મોહત આવવાથી હમારો જન્મ પાછો મોકળો થાય છે!” તે ખોલ્યું અને ધરતી તરફ જોયું, અને ખીજ વધુ પણ ગઈ નહીં એટલામાં તો એક દરાખથી ઢકાયલાં ઝુપડાંના દરવાજા ઉપર પ્રકાશ્યું!—Baily.

સુર્યનું તલુ થવું—તેનો મહીમા.

મારી ચશ્મોએ કીર્તીમંદ કુદરતના ખોડોળા વીસ્તાર ઉપર આસપાસ નજર ફેંકી—અને મારી આનંદમય પામેલી દ્રષ્ટીએ બામદાદના કીરણોની જગરૂત થયેલી નજરની અંદર મોજ મારીને પહોંચે અને ઝરાઓ અને જંગલોને ઉંધ ના રાજ્યમાંથી આસ્તે આસ્તે ખુદલા થતા પરદા ઉપર પાડેલા ખેંચેસ્તના દેખાવો જેવા જોયા. ત્યાં સુર્યનારાયણે પોતાનો સોનેરી રથ પુર દમામથી હંકાર્યો અને ત્યાં ધુરકવાના જેવા અવાજ કરતો મહાસાગર જેર જેર ગર્જના કરતો હતો. જે વખતે નીચાણમાં જેરજેર જતાં જતાં તેઓના એકસરખા તેઓ અવાજ બહાર કાઢતા હતા—તે વખતે દરેક જગ્યાએ પ્યારનો શીરેસ્તો ચાર ગંભીરતાથી વીચરમાં રોકાયેલો હતો, અને તે વખતે કવચીતજ જોવામાં આવે એવી ખુબસુરતી તેમજ તાજ લીલોતરી હસ્તાં જણાતાં હતાં! ત્યાં ધુમસથી ઢંકાયેલા પાહાડોની આસપાસ હવા લટકેલી હતી; જ્યારે એક ગંભીર અને શાંત અસર ખીણો તેમજ ટેકડીઓ ઉપરથી મધમધાટ બહાર કહાડતી જણાતી હતી. લીલોતરી તેમજ કળીવાળાં ફુલો ઉપર અસખ્યાઅધ દવના ટીપાંઓ હીરાના હારોની માફક લટકેલા હતાં—અને નરમ છોળો સહવારની પહેલી સલામથી

ધુન્તી હતી; અને ઝણઝણાટભર્યો અવાજ કાઢી અને ખુશાલીના ઉભરાઓનો અડબડાટ કરતી હતી. જે ધુમસથી જમીનની સપાટી ભરાઈ ગઈ હતી. તે ધુમસ આસ્તે આસ્તે અને ગુપ્તગુપ્ત રીતે રોશનીની અંદર પીગળી જવા લાગ્યું!—સઘળી જગ્યાએ એકી વખતે હાજરી આપતી આકાશીક આંખ (સુર્ય) તેથીજ પ્રકાશીત થઈ અને જાણે કે એક અચ્યુતેની આસુદગીભરી ઉઘમાંથી ઉડ્યા પછી જેવું સુંદર દેખાવવાળું લાગે છે, તેવા તે દહાડો મને સુંદર જણાતો માલમ પડે છે.—તે કે જેના પહેલા દુકમથી કરી જરી ખામદાદ ઝઝકાળાનાં પરદામાંથી ફાટી નીકળે છે, તેની દરેક કીર જુમાં નેડે ઘેરી અને ઝાંખી તોપણ દેખાય એવી હાજરી મેં જોઈ. જ્યાં સુધી આકાશની આસપાસ એક આસમાની ઝભો વીટળાઈ ગયો અને તે આ તરી તખ્ત કે જે ઉપર કદાચને કોઈ અમશાસપદ બીરાજે છે અને આપણી આકાશી દુનીયાની દહેશત ઉપજાવે એવી આ રીકમાં બારીક નોંધ રાખે છે, તે તખ્ત તરફ કોઈથી જોઈ શકવાને લીમત કરતું નથી, ત્યાં સુધી આપણી પૃથ્વીની ઉંચેને ઉંચે તે મધ્યમાં રહેતો રાક્ષી ગોળો ચઢતો ગયો; કારણ કે તે રાક્ષા આંખ જે આપણને જુએ છે, તે કદીથી ઉંઘાતી નથી! જ્યાં જ્યાંથી કોઈ લઈ જાતી જેવું છે, ત્યાં ત્યાં દરેક હેઠાણે તેનો કારોબાર ચલાવનારા ફરેસ્તાઓ છે. આપણી નીચે અને ઉપર, આપણી આસપાસ અને આપણી અંદર ત્યાં દરેક હેઠાણે તેણે પોતાના મુનીમે (ઇજદો) રાખેલા છે!—Byron.

માઉન્ટ એતના ઉપરનો સુર્ય દયનો દેખાવ.

જેવી રીતે આસ્તે આસ્તે રાતને પરદો ઉંચકાઈ જઈને માઉન્ટ એતના જેવી ઉંચી જગ્યાએથી, બોહોળા વીસ્તારપર જમીનનો દેખાવ નજરે પડે છે, તે બાબેનો ખ્યાલ કોઈથી મનમાં લાવવાનો ટોંગ કરી શકેજ નહીં—તે બાબેનો ખ્યાલ કરવાને કોઈથી જાતનો આગળો અનુભવ

આપણને તક્યાર રાખી શકતો નથી. કેપટન સ્મીથ નામનો મોટો સરવેયર સારી સત્તાથી એવું જણાવે છે, કે તે જગ્યાએથી નજરનો વ્યાસ ૧૫૦ માઇલ જેટલે તફાવતે પુગીવળે છે; અથવા તો બીજા શબ્દોમાં બોલીએ તો એકી નજરે જોતાં ૩૦૦ માઇલ જેટલી વીસ્તારવાળી જમીન નજરે પડે છે. તે રાક્ષી જાતના દેખાવના ચોકકસ ભાગો ઉપર બીજા ભાગો કરતાં અતી વધારે આગમજથી બાંજે દહાડો ઉંચે છે, એ બાબેનો ખ્યાલ ઘણો સેહલાઈથી આવશે. ખરેખર સર્વથી ઉંચાને સઘળાની અગાડી પુર્વ બાજુએ આવેલા ભાગો ઉપર સરવથી પહેલું અજવાળું પડે છે. પણ તે બાજુએ સઘળી ચીજોની જાણવાળી બાજુએ જોનાર તરફ ફરેલી હોવાથી કરી તે દેખાવોમાં ઘણા અગમજ જેવા ફેરફારો થતા જણાય છે, અને તેથી કરી જે ઉંચી જગ્યાઓ પરથી તરફ આવેલી હોય, તેમાં આપણે કદીથી આશા ન રાખેલી એવી રીતની ખુદલો પીગતો આગમજથી દેખાવાની પહેલ થતી જણાય છે. જેમ જેમ ખેતરો અને શહેરો તેમજ જમીનની અંદર ધરી આવેલા કીનારાના ભાગો અને પાંદડાંના રંગો પોતાની મેળે દેખાવ દેવા માંડે છે, તેમ તેમ સુર્ય નારાયણ કેથે નજદીકમાંજ હશે એવો વીચાર લાવવા સાર આપણને લાગણી થાય છે; પણ આ વખતે વીત્યા બાદ લાંબો ગાળા પડ્યા પછીજ સાધારણ રીતે તે ખરેખરો દેખાવ આપે છે. એવી રીતનું તેના ફારજોનું ચઢીયાતું તેજ છે. ઘણી ઉંચાઈ સુધી હવા હોવાથી કદાચને આવી અસરમાં વધારો થતો હોય છે.—Basil Hall.

સુર્ય અસ્ત પામવાનો વખત.

જેમ જેમ સાંજની પ્રકાશમાન અને સુંદર ધરી પસાર થતી જાય છે, તેમ તેમ હુનાળાની શુરઆતના બહારમાં તે મોહસમને લગતા સુંદર રચના વાળા સર્વથી નાજુક રંગોના ધુલો ઉપર ઓળા પાડે છે.

તે વાદળાથી ઘેરાયા વગરનો સુર્ય જે તે દુનીયા ઉપર પ્રકાશે છે, તેને તે સુર્ય કેવી રીતે છોડી જાય છે?

જાણે કે તે એમ કહેતો હોયની કે જો કે કાળો રાત્રી રાજ્ય લગામ હાથમાં લઈ થોડોક વખત રાજ્ય ચલાવશે, તો પણ જલદીથી પુર્વ તરફના પહાડો ઉપરથી યુલાબી રોશનીના કીરણોનો પ્રકાશ થશે, અને દીવસનો લાલ ઝુંડો ખુલશે થઈને એક સુખી દુનીયાને પ્રકાશીત કરશે!

દર્યાવની ઉંચાઈએથી—દર્યાવની આર પારથી—તે પોતાના યુલાબી કીરણોનો ખો હોજો વરસાદ વરસાવે છે. અરે તું શા મળા લીલાં રંગના ‘એલદર’ ઝાડ! તારો ફેલાવો કર—અરે તમો મોજ વગરના આસમાની રંગના ઝરાઓ! હમારી નજદીક થી વહેતા પસાર થઈ જાઓ!—અરે નાના પહાડો! તમારા ગાયણો ચાલું કરો—એ હીંગામપર ખુબ સુરતીનું રાજ્ય ચાલે છે, અને તે હીંગામ લાગણીઓના પહલાં સમાન છે?

આના જેવા હીંગામો જીંદગીના ચક્રાવો લેતા કલાકોમાં ઘણા થોડા હોય છે—તે વખતે જાણે કે દલગીરી ખામે ખ્યાલ વરીક કરવો એ ગુનાહ ભયું લાગતું હોયની; જો કે તેના દરશન ધણાંજ ટુંક મુદતના હશે, તો પણ તેના સ્વર્ગ જેવા સુખ માટે તમારું દીલ અર્પણું કરો! આ ભેલમ ભેલા થયા વગરની ખુશાલીમાં એકાગ્રદ થયલા ચી-તને કોઈની જાતની ખાકી વીપ્તીઓથી અથવા હાદેશાઓથી મીથ્ર બનાવી ના નાંખો!—Moir.

સુર્યનું અસ્ત પામવું તેનો મહીમા.

વાહરે સુર્યનો અસ્ત પામવાનો દેખાવ! વાદળાંથી ભરાઈ ગયલા તેજમાં વધ્યા જતા અને ચમકારા કરતા હગલે હગલા નું પુછવુંજ શું! તેમજ ખુશી ઉપજાવે એટલી હદના નાનામાં નાની છોજો વાળા પાણી ઉપરના પડછાયામાં આકાશ અને ભાત ભાતના રંગો જોયો પોતાની ખુબસુરતી ફેંકતા હતા તેઓના

હગલે હગલાનો શો પાર! અને ત્યાંથી તેઓ એક સર્વ શક્તીમાન ઇશ્વરના તખ્તની આસપાસ જેવી રીતની દમામ દાર રોશની ફરી વળે છે તેવી રીતની રોશનીના એક દમામમાં એકથાં મળ્યાં! પણ સુર્ય પેલા દરીઆવની પછ વાડે છુપાઈ જાય તે આગમ્ય એક ગર્જના કરતી આક્રમક છુપી રીતે ખીલીક આપતી આગળ વધવા લાગી, અને જ્યાં સુધી સર્વ જગ્યાએ એકસરખી તરોતજગી ખીલી નીકળી ત્યાં સુધી મગન થતા વરસાદનો મોટો સુસવાટ કરતો અવાજ સંભળાતો હતો. ખેતરો હલ મલી રહ્યા; અને સુર્ય નારાયણ સમુદ્રના એક ઇન્દ તરીકેના દરજ્જા સાથે અળકાટમંદ મોજાઓ ઉપરથી વીદાય થયા. તે મોજાઓમાંથી એક મેઘ ધનુષ્યનો આકાર પ્રગટી નીકળ્યો; જે પછી તે દુર આવેલી ટેકડી ઉપર આકાશમાં ગેબ થઈ ગયો. દરીઆઈ કુકટ તેની શીણ જેવી (સફેદ) પાંખોને ફફડાવતું હતું, અને એક પવનનો સપાટો તો તે વખતે જન્મેલી કાઈ એક પરીની માફક ઝાડો અને પુલો ઉપર મજબૂત ભોગવવા લાગ્યો!—Robert Mont-gomery.

સુર્ય તેનું બળ.

જવાળા મુખીઓનું ફાટવું અને ભરતી ઝોતનું થવું ગણતરીમાં ન લેતાંખી જીવદાર તેમજ જડ જીવજી શક્તીને લગતાં તથા ખાકી શરીરને લગતી શક્તીનું દરેક સ્વરૂપ સુર્યથી ઉત્પન્ન થાય છે. તેની ગરમીથી કરી દરીઓ પોતાનું પ્રવાહી રૂપ અને વાતાવરણ પોતાની વાયુરૂપી હાલત જાળવી રાખે છે; અને સઘળાં તોફાનો જે બંનેને યાકુળ વ્યાકુળ કરે છે તે સુર્યની યાંત્રીક શક્તીને લીધે પુકે છે. તે નદીઓ તેમજ ખીણમાનાં બધાંતા બરફોને પહાડો ઉપર ચઢાવી દે છે, અને એવી રીતે પાણીના ધોધો તેમજ પહાડો ઉપરથી ગગડી પડતાં બરફના મોટા ઓસલાંઓ સુર્યમાંથી મેળવેલી શક્તીને લીધે ધસારા બંધ ટુટી પડે છે. ગગડાટ તેજજ વીજળીના ચમકારા એ સઘળું તેના રવાને કીધેલાં

કઉવતનું મહત્વપાણું દેખાડે છે. દરેક આતશ જે બળતો રહે છે, અને દરેક બળતું જે પ્રકાશ આપે છે, તે અસલ સુર્યમાં રહેલી રોશની તેમજ ગરમીના સ્વરૂપો છે:-Professor Tyndall

સુર્ય અસ્ત પામવાનો મહીમા.

કવીઓ, અને મુસાફરો ઇટલી, સ્વીત્ઝર્લેન્ડ અને ગ્રીસ દેશોની અંદર સુર્ય અસ્ત પામવાના દેખાવોનું ઓળખાણથી વર્ણન કરે છે. મેં પોતે તો ઉપર જણાવેલા દરેક દેશોમાં સુર્યના અસ્ત પામવાના જે દેખાવો જોયા છે, તે કરતાં આજે જેની રીતે તેના ચુમથમ જવાના એટલે અસ્ત પામવાના વખતે તેનો ઝળકાટ જણાયો છે, તેનાથી અરધો જેટલોખી મેં કદાખી જોયો નથી. આ લપકા ભર્યા દેખાવના પુર હાક આપે વાચનારના મનમાં માત્ર અરધો જેટલોખી ખ્યાલ લાવી શકતો હોય, તો ખેશકતે મારી સાથે સાથે એવું વીચારવાને એક મત થતે, કે જો એ દેખાવ લાંબો વખત નજરે પડે એવો હતો તો ઇજીપ્શીયન પીરમીડોની મુલાકાત લેવાની મુસાફરી કરવા કરતાં તે દેખાવ જોવા માટેની મુસાફરી વધુ કીમતી થઈ પડતે.

જેવો સુર્યનો ચાટલો લીખીઅનના મેદાનમાંથી ચુમ થઈ ગયો કે તુરંતજ સૂટી મર્યાદાની બાજુએ પશ્ચીમના આખા આકાશે એવો તો દેખાવ ધારણ કીધો કે જેનું વર્ણન કરવાને લાયક ખોલન જડવાથી હું તેને 'સોનેરી' રંગનું નામ આપીશ. પણ તે રંગ ખરેખર તો નારંગીઓ, કીરમજી વરાળના રંગ જેવો તેમજ રાતા રંગના બેળવાળો હતો. એથી જરા આગળ ચાલતાં આ લાલુકદાર રંગો એક વસંત રૂતુના બહારમાં કે વખતે સુકાયેલા પાદડાંની માફકના એક અજાયબ જાતના લીલા રંગમાં પીગળી જતાં માલમ પડતા હતા; એથી આગળ જતાં ઘેરા જાંબુરા રંગનો એક પ્રકાશ જે અંધારાની કીનારીની લગોલગ આવેલા આકાશના મુળ પાયા સમાન બની રહ્યો

હતો, તેના એક પ્રકાશ તરફ આંખને લઈ જઈએ તો માલમ પડતું હતું કે "ઓરા ઓરીએ લીસ" માફકની પીળી રોશનીનું એક આરકુ લાંબાતું હતું. આએ જાતનાં રંગોના આરકાંઓ વચ્ચેથી જાણે કે એક ભટ્ટીમાંથી બળતાં ઉપર ચઢે તેવી રીતે એકમેકથી તદ્દન ખુદલે ખુદલી રીતે છુટી પડી જતા; તેમજ એક અણીદાર આકારમાં ખતમ થતાં ગોલાખી રંગની રોશનીના ઓહોળાં વીસ્તાર પર ફેલાતાં પીરામીડના આકારોમાં પ્રકાશનાં કીરણો ઉપર ચઢતાં હતાં, અને આ લોહીના જેવી ઘેરા રંગની રોશનીના ચમકારા તેમજ જે જાતના રંગોના પડોમાંથી તેઓ પસાર થતાં હતાં, તેઓ વચ્ચેનો તફાવત એટલો તો અજાયબ જેવો હતો, કે તે ઉપરથી એવું અનુમાન ખાતરીથી થતું હતું કે રોશની અને પડોયાનું કાંઈ ખીણ મીથણ આના કરતાં એક વધારે ઓચળા ભરેલી અથવા તેજદાર અસર કરનારો ખ્યાલ કદીખી ઉત્પન્ન કરી શકેજ નહીં!-St John.

સુર્ય, સેતારા, ચંદર વીજેરે કુદરતની પેદા કીધેલી અજાયબીઓ.

જ્યાં સુધી મારી જાણ પડ્યા વગર અંધારી રાત થઈ ગઈ ત્યાં સુધી ગઈ કાલે સુર્ય અસ્ત પામવાની વખતે હું ખુદલાં ખેતરોમાં ફરતો હતો. આકાશના પશ્ચીમ ભાગોમાં જે સઘળા ઉમદા અને ભાત ભાતના રંગો દેખાતા હતા, તે જોઈને પહેલાં હું મન વેરવા લાગ્યો. જે પ્રમાણમાં તેઓ ઝાંખા મારી જઈ અંદીક થઈ જવા લાગ્યા તે પ્રમાણમાં જ્યાં સુધી આખું આકાશ અગઝગાટ કરી રહ્યું ત્યાં સુધી કેટલાક તારાઓ અને ગ્રહો એક એક પછી દેખાવા લાગ્યા. તે વાર્ષિક રૂતુના હીંગામને લીધે તેમજ જ્યેષ્ઠ (આકાશ) માંથી તે સઘળાં ઝળકાટ મંદ નુરો પસાર થતાં હતા, તેના કીરણોના પ્રતાપને લીધે તે ઇથરનો બહુરંગ અતીષય ઉમદા બની રહી, આનંદ ઉપજવનારો થઈ રહ્યો હતો, આકાશ ગંગા તેના સર્વથી ખુબ

સુરત સફેદ રંગમા સજ થયલી માલમ પડી હતી. તે દેખાવને સંપુર્ણ હાલ તમાં મુકવા માટે પુનમનો ચંદ્ર આસ પાસ ફેળાયલાં વાંદળાંઓથી ઉભી થતી ગંભીરતા કે જે વીરોની નોંધ મીલતને કીધી છે, તેની અંદર આખરે ઉઘો; અને આંખની નજદીક કુદરતનું એક નવુંજ ચીત્ર ખુલ્લું ક્યું કે જે ચીત્ર સુર્યનારાયણે આપણી આગળ અગાઉ રજુ ક્યું હતું, તે કરતાં વધારે ખારીક આખ પાડતું, તેમજ વધારે નરમ રોશ નીઓમાં પથરાઈ ગયલું હતું. જ્યારે ચંદ્રમાં તેણીના પુર તેજ સાથે આગળ ચાલતી, તેમજ નક્ષત્રોમાંથી પોતાનો માર્ગ આગળ કરતી હતી, એ ક્રીયા હું તપાસતો હતો, ત્યારે મારા મનમાં એક વીચાર ઉપન્ન થયો; જે વીચાર ગંભીર તેમજ વીચારવંત આશીયતના માણસોને ઘણીખરી વાર ચુંચવાવી નાખી તેઓની શાંતી હુરી લે છે એમ હું માનું છું. દેવીડ લો પાણુ એવાજ વીચારમાં પડ્યો હતો. જ્યારે હું આકાશને તેમજ ચંદ્રમા તથા સેતારાઓ જેઓને તેં નીરમાન કીધેલા છે તેઓને તારા હાથની અનાવટ તરીકે લેખું છું, ત્યારે ખાકી માણસ જેને વીધે તું કાળજી ધરાવે છે, અને તેની તરફ માણસ બનતાં બચાં તરીકે લેખી તું મોહોબત રાખે છે તે તારી આગળ શું ખીસાટ ધરાવે છે? એવીજ રીતે જ્યારે હું તે તારાઓ અથવાં તો વધારે શીલ સુરી ભરી રીતે બોલતાં સુર્યોના અખુટ ઝુમખા જે મારા માથા ઉપર પ્રકાશતા હતા તે સાથે પેલા અસંખ્યાબંધ ગ્રહો અથવા દુનીયાઓની હારો જે પોતે પોતાના સુર્યો સાથે પ્રકાશ આપતી હતી, તે બાબેનો વીચાર કરવા લાગ્યો, જ્યારે હજુરખી મારા વીચારને બોલોળું રૂપ આપીને આના ઉપર આવેલા સુર્યો અને દુન્યાઓનું ખીજું આકાશીક સ્વર્ગ જે આપણે શોધી કહાડ્યું, તે બાબે ખ્યાલ કીધો; અને નુરોથી ભરપુર એક વધારે ચટતું આકાશ જે એટલા તો લાંબે તફાવતે આવેલું છે કે ત્યાંના ગોળાઓ, ઉપર કહેલી દુનીયાના રહેવાસીઓને જેવી રીતના કદના આપણને સેતારાઓ માલમ પડે છે,

તેવી રીતના કદના જણાતા હોય-ટુંકામાં જ્યારે આ એ વીચારની પછવાડે ને પછવાડે મનન કર્યા કરતો હતો, ત્યારે ખોદાની અખુટ અનાવરોની વચ્ચે જે નહીં જેવો ભાગ હું બળવાનું છું, તે બાબે ખ્યાલ કરવાનું અટકાવી શક્યો નહીં.

જ્યારે સુર્ય સુપ્રીનો ભાગ કે જેને તે રોશન કરે છે, તેમજ ગ્રહોની બનેલી સઘળી સંખ્યાબંધ દુનીયાઓ કે જેઓ તેની આસપાસ ગરદેશ કરે છે, તેઓ સાથે નાશ પામીને, તેની હસ્તી નાશુદ થાય તોપણ દર્યા કીનારા પર પડેલી રેતીના ઢગલામાંથી એક દાણો ઝુમ થવા કરતા વધારે ખેટ ગયલી જણાશે નહીં. તેઓ જે જગ્યા રોકે છે તે આખા અહમાનંદ સાથે સર આવતાં એટલી તો હૃદયી જગ્યાદા ઓછી છે કે તેથી કરી સુપ્રીમાં કાંઈ નહીં જેવો ખાડો પડેલો જણાશે. કુદરતનો આખો વીસ્તાર નજરે બોનારને તે નહીં જેવો લાગશે; અને તે કારણથી તે સુપ્રીને એક નાકેથી બીજે નાકે સુધી પસાર થઈ જશે; જેમ આપણમાં અથવા તો હાલમાં આપણા કરતાં વધારે ચટતા દરજ્જાના પ્રાણીઓમાં હવે પછી એવી ઇંદરીઓ ખીલશે, એ બનવા જોગ લાગે છે. ઘણાક સેતારાઓ જેઓને આપણે ખુલ્લી આંખે દેખી શકતા નથી, તેઓને દુરખીનના કાઓની મદદ વડે જોઈએ છીએ. અને જેમ જેમ આપણે વધારે પાવરની દુરખીનો વાપરીએ છીએ, તેમ તેમ હજીબી વધારે શોધા આપણને માલમ પડે છે. ઉંચી તર્ક શોધક બુધીવાળો માણસ આ કલપનાને એટલી બધી તો આગળ વધારે છે કે તેના ધારવા પ્રમાણે કેટલાક સેતારાઓ એવા હશે કે જેની રોશની તેઓને પહેલ વહેલા અનાવવામાં આવ્યા ત્યારથી તે અત્યાર સુધીમાં આપણને આવી મળી નથી! સુપ્રીની ચોકકસ હદો નક્કી કીધેલી છે. તે બાબે તો કાંઈ શકજ નથી; પણ કે જ્યારે હદ વીના નો પરમાર્થ હૃદયે ધરાવતી અખુટ શક્તી (ઇશ્વર) તું તે કામ છે, અને તે શક્તીને પોતાની ક્રીયા ચલાવવાને માટે અપાર વીનાની જગ્યા છે, ત્યારે આપણી

તર્ક શક્તી તેને ચેકસ હદોમાં કેવી રીતે મુકી શકે ?—The Spectator.

જંગલોમાં સુરજનું ઉગવું અને અસ્ત પામવું.

પહોર ફાટતાં ત્યાં રમણ્ય રીતનું અંધ કાર ફેલાયલું જણાય છે. જ્યારે તે ઝળકાટ મંદનુરના માત્ર ઓળાથી કરી પુર્વ બાજુ તુરતજ ઝળકાટ કરવાનું શરૂ કરે છે, ત્યારે એક ખુશનુમાં આગળ વધારે બતાવતી રોશની જે મોહ તેમજ મગ્ન હ પમાડનારી છે, તે વસ્તુ ઓના એકરા ઉપર ફેંકાઈ જાય છે. એક કારણ જેટલું માત્રથી મનોહર આંખોને મદદ કરવાને શક્તીવાન છે; જાણે કે એ દેખાવ ગુપ્ત રહેલા હોય તેમ તે એવી તો નાબુક સાબિતાથી કાંઈ હમ્મરો કલ્પીત આકારોની ઉત્પન્ની કરે છે, અને જેમ જેમ તે રોશની આસ્તે આસ્તે છુપાતી ચાલે છે, તેમ તેમ ખરેખરી ચીજોથી કરી તે બાંહેના ખોટા ખ્યાલો સુધરતા જવાથી ગમત પમાડે છે. જે કાંઈ સાંજની ઝળઝલીત રોશનીના ગુંચવાડમાં એક ઉપસાતી જમીન જેવો કડકો કે જે જુદી જુદી જગ્યાએથી ભાગી ગયેલા લાગતો હતો, તે હવે લાકડાંના રાક્ષી હગલામાં બદલાઈ જવા સાથે એક જંગલના વીસ્તાર જેવો થઈ પડે છે.

જ્યારે સુર્ય નારાયણ દ્રષ્ટીમર્યાદાની ઉપર દેખાવ દેવો શરૂ કરે છે, ત્યારે વળી એક બીજો ફેરફાર થાય છે. જે કાંઈ નજેવું માત્ર લાગતું હતું તે ઉપર હવે રોશની પડવાથી હદ બહારની અસર પોતાની અંદર દાખલ કરવાની શરૂઆત કરે છે. આએ અસર એ બનાવ ઉપર આધાર રાખે છે—વળગણ કરતી રોશનીઓ જેઓ દરેક ચીજના મથાળાંઓને આવી અડે છે તેઓ, તેમજ ઉગતો સુર્ય સાધારણ રીતે જે ધુમાધારમાં વીંટળા એલો હોય છે.

જ્યારે તે સુર્ય પોતાના નીર્મળ તે જથી ચીજોના મથાળાવાળા ભાગો ઉપર પોતાની રતાશવાળી રોશની પંથરાવી નાખતો ઉગે છે, ત્યારે તેની અસર ઘણી

ખરીવાર ખુશીની લાગણી પેદા કરે છે, જે દેખાવ નીચેના વધારે ઘેરા ઓળાઓ સાથે સરખાવતાં તદ્દન ઉલટોળ છે; તેમ છતાંબી તે જ્યારે એક ધુમસવાળા આકાશમાં વાદળાંવાળી હારો સાથે ઉગે છે, ત્યારે જે અસર ઉત્પન્ન થાય છે, તે અસર તે વખત પછીજ માત્ર ઘણું ઉમદા રૂપ ધારણ કરે છે. આ ખુશનુમાં જોડાણ થવાને લીધે તળાવો અને પહોડોની વચ્ચે ઘણી ખરી વાર સર્વથી અગ્નયજ્ઞ જેવી રીતના દેખાવો બની રહે છે, અને તોપણ જંગલમાં તે દેખાવ લગભગ તેટલોજ મહાભારત જેવો લાગે છે. એક આડીવાળી ટેકરીની લગભગ ઉપર દેખાતા સુર્યના ચાટલાને કેટલી બધી ખુશી ભરી અસરથી કરી આપણે જોઈએ છીએ; અથવા તો શેક્સ પીયરના બોલોમાં કહીએ તો, 'તે સુર્ય તે ધુમાધાર પહોડના મથાળાં ઉપર લગભગ ઉભો રહે છે, અને ઉપર ચઢતી વરાળમાંથી તેના આડકતરો ભાગ લેતાં ફીરણો નીકેંકાંકેંક કરે છે.' જ્યારે આડો ખડખડી ઉભી ટેકરીના મધ્ય ભાગ ઉપર લટકે છે, ત્યારે તેઓના મથાળાને વળગતી તેમજ અહીં તહીં થોડી બીજી મુખ્ય ઉપર આવેલી ચીજોને અડગતી રોશની એ માલુમ રીતે પોતાનો લાલચ ભર્યા રંગ આસપાસના વાદળાંઓની સાથે આમેજ કરે જે, જથી જાણે કે તેઓના ઉપલા ભાગો ઉપર આગ લાગી હોય, જ્યારે તેઓની નીચલા ભાગની કારો જુદી જુદી જાતના નહીં સમજણ પડે એવા એક અંધારા રૂપી જગ્યામાં એ માલુમ થઈ જતી હોય છે; જેમાં આડો અને જમીન અને રોશની અને ગુંચવાડો એ સર્વ સાથે મળી ગયેલા હોય એવો દેખાવ થઈ રહે છે. જ્યારે આપણી આંખોથી તે ઝળકાટ ભર્યા દાખલો નજરે નજર મેળવવાને પુરતા દ્રશ્યીયવાન હોઈએ છીએ, કારણ કે તે દેખાવ માત્ર હમેશાં અદ્રશ્ય થઈ જતો હોય છે, ત્યારે કુદરતના સર્વથી ઉમદા દેખાવોમાં તેનો સંગ્રહ કરવા લાયક છે, એવો ખ્યાલ આપણને આવે છે. ખાલી ધુમાધાર દેખાવથી કરી ચીજોની અંદર જે ગુંચવાડો ઉત્પન્ન થાય છે,

તે ઘણી ખરી વાર ખેયાણુ કારક હોય છે, એવો અમેને અનુભવ મળીઓ છે. પણ તે દેખાવનો મહત્વ તો જે ચળકતી રોશનીઓ તેની સાથે આમેજ થયલી છે, તેઓની ઉપર આધાર રાખે છે.

સાધારણ રીતે જમીનનો દેખાવ ચી તારનારા સહવાર અને સાંજના વખત આખેનો ફરક બતાવવાનું ડહાપણુ વાપરવામાં ધણુંજ થોડું ખ્યાન આપે છે. જોકે બંને રોશની અને પડછાયાની બાબતમાં ચીત્રોના લક્ષણોમાંના ધણા, એક મેકથી જુદાં હોય છે, તોપણ તેઓમાં બતાવવામાં આવેલો સુર્ય ઉગતો છે કે આઠમતો છે, તે પારખવામાં આપણે વારંવાર ગોઠું ખાધએ છીએ. ખરેખર સાંજની આતશી રોશનીઓ વધારે સહેલાઈથી જણાઈ આવે છે. પણ સવારના પડછાયાઓ કરતાં સાંજના પડછાયા વધારે અપારદર્શક છે, તે આખેની વાત નો કદાચ હમેશાં પુરતો ફરક રાખવામાં આવતો નથી. વાતાવરણમાં તરતાં અસંખ્યાબંધ કીરણો, જેઓ દરેક બાજુ એ વગર સ્થિર થવે ચાલુ રીતે પ્રતીધાત કરે છે, અને જેઓ સુરજ અસ્ત પામવા પછીથીબી ક્રીયા કરતી ચાલુ રાખે છે, તેઓથી કરીને આએ દેખાવોને ચમકાવે લાજણાય છે; જ્યારે સહવારના તો આગલે દહાડેના કીરણો સમી ગયા પછી સુર્યની તુરતની રોશની શીવાય બીજી કશી જાતની રોશની વાળી ચીજમાંથી કાંઈ પણ વસ્તુને કાંઈપણ રોશની મળતી નથી. એ ટકનો ગમે તેવોબી અંત આ વશે, તોબીહું ધારૂ છું કે તેની સચ્ચાઈ આખે પુરેપુરી ખાતરી કરવામાં આવી છે. સુર્ય ઉગતાંજે મનોરંજક દેખાવ નજરે પડે છે, તે સાથે સરખાવતાં બપોર પડતાં સુરજ માથે આવતાં જે અચોક્કસ ખુબ સુરતી દેખાવ દે છે, તે ઘણીજ થોડી છે. હુનાળાના દીવસોમાં જ્યારે બપોરનો સુરત મધ્યાન પડતા માથે આવે છે, અને તેના સીધાં અથવા ઉભા કીરણો ફેંકે છે, ત્યારે તે ઠેકાણે કાંઈપણ જાયો રહ્યા વગરનો ઉગ્ગસ પડે છે; આવી રીતની રોશનીની રજાળને સમતોલ રાખવા સારું કાંઈપણ પડજાયો

હોતો નથી; તેની સામે થવા માટે કાંઈ પણ વીરૂધ્ધતાની હાજરી જણાતી નથી. એટલા માટે જ્યારે સુરજ માથે આવે છે, ત્યારે જે દેખાવ થઈ રહે છે તે દેખાવ કાંઈ પણ ડહાપણુવાળો ચીતારો પોતાના ચીત્રમાં રજુ કરતો નથી. તેમ જતાં જંગલના મધ્ય ભાગમાંના દેખાવો આખે હું બોલું છું, જેની હાલતમાં કાંઈ પણ જાતના સહવાર સાંજના અજવાળાં કરતાં વધારે સારી રીતે આ સંપૂર્ણ તેજથી કરી વધારો થાય છે; કારણ કે તે અજવાળાને સમતોલ પછે રાખવા સારું કુદરતી રીતનો એક દેખાવ થઈ રહે છે. તે વખતે એકની અંદર એક વીંટળા એલાં ઝાડોથી કરી હદથી જ્યાદા રોશની કદાચજ દાખલ થવા પામે છે. તેથી કરી તેની અસર વખતો વખત સારી થતી જણાય છે. એક જંગલમાં કાંઈ અચાનક રીતે થયેલા બાકોરાં વાટે સુરજની તેજ રોશની પડીને ન જણાયે એવી માટીના જથ્થાનાં બંધાયેલાં ઘાસ સાથનાં ઢેકાં ઉપર આશરો લઇને તેમજ પછવાડેના ઝાડોના ઉંડા પડછાયાથી મજબુતી પકડીને એક ઘણો સુંદર દેખાવ ધારણુ કરે છે. સુખ્યવે કરીને જો કાંઈ ગંજનવર ઝાડ સુખડાવાળી જમીન પર અતી ઘેરા પડછાયામાં ઉભુ કહીને અહીં તહીં પાડેલા રોશનીના લીસોટાથી દીપાયમાન કરીને હવાની અંદર આસપાસ પોતાની કાળી ઝાળીઓ ફેંકે છે, તેથી કરી એ દેખાવમાં વધારો થાય છે. ખુદલાં મેદાનવાળાં પ્રદેશોમાં બપોરના અથવા માથે આવતા સુરજ સાથે સૌથી અચાનક રીતનો સંજોગ મળી જાય છે, તે વાદળોવાળી રૂતનો છે; જે સહેજસાજ રોશની પાડે છે. જ્યારે આસપાસના નજરે પડતા દેખાવના બીજા ભાગો અંધારા હોય છે, જ્યારે ઉંડાણુ સુધી પોહોંચી વળતી છુટી છવાઈ રોશનીઓના ઓળાથી કરી દુરતું જંગલ પંથરાઈ રહે છે, ત્યારે લાલકારક રીતે આએ અસર મેળવવા સારું ઝાડોના ઝુમખાઓ ખાસ કરી લાયકાત ધરાવે છે. રોશની અને અંધારાની એકમેકથી જ્યાદા વીરૂધ્ધતા જેવી રીતે સુંદર લાગે છે, તેને લીધે તેઓ ખેયાણુકારણુ થઈ પડે છે.

આવી રીતે ઝગઝગી રહેલું દુરથી દેખાતું જંગલ તેના મુખડપરના ભાગ માં તે દેખાવને અતીવ્ય ખેંચાણુ કર નારો કરવાની બાબતમાં અશક્ય માલમ પડે છે.

જેમ જેમ સુર્ય નીચે ઉતરતો જાય છે તેમ તેમ તેની રોશનીની અસર વધારે મજબુતી પકડતી જાય છે. ઉગતા અને આઠમતા સુર્યામાંથી વધારે રમણુય દેખાવ કાણુ રજુ કરે છે તે બાબે શક રહી જાય છે. રોશનીની લભુક અને અંધાર વચ્ચેના તફાવત ઉ પર બંનેની તે મોટી ખુબસુરતી નો આધાર રહે છે. પણ આ તફાવતો જુદી જુદી જાતના સંજોગોથી જુદી જુદી રીતે ઉત્પન્ન થાય છે.

ઉગતો સુર્ય કે જે હુમસમાંથી ખુલ્લો થઈ જાય છે, તેનાથી કરી સર્વથી ઉત્તમ માં ઉત્તમ અસરો ઉત્પન્ન થાય છે. -જ્યા રે આઠમતો સુર્ય તો તેના છુટાં પડતા કીરણોની લગોલગ જે અંધાર થવા માં કે છે તે ઉપર આધાર રાખે છે.

પુર્વ બાજુએ આવી રહેલા ઉડા પડ છાયાથી કરી આઠમતા સુર્યના કીરણોને એટલી બધી તેજથી ભરપુર અસર થાય છે, કે જોકે તેઓ બપોરના માથે આવતા સુર્યના કીરણોની ખુબસુરતી જેવાં તો નથીજ, તે છતાંબી તેઓ વીરધતાની અસરને લીધે વધારે ચઢ્યાતાં લાગે છે. એક ચળકાટ વ્યાપી રહેલાં અંધારાની હેઠળ એક દુરના જંગલનો દેખાવ ખાસ કરી ખેંચાણુકારક થઈ પડે છે. અને તે એવડા ચમકાટથી કરી ચમકે છે. તે હુનાળાના પાતરાંઓ વાળી લીલોતરી તેમજ રૂતુઓને બરના જાત જાત જાતનાં રંગો, એ સઘળાં સર્વથી ચકચકીટ રંગોથી કરી ઉજાશ પામેલાં જણાય છે.

એક આઠમતા સુર્યની અસરોને પકડમાં લેવા માટે જંગલના માહેલા ભાગો ઘણા સારી રીતે રચાયેલા જણાતા નથી. આપણે જોઈ ગયા છીએ કે મધ્યાનના સુર્યના કીરણો મથાળે આવેલા બાકારાં વાટે અંદર દાખલ થઈ શકે છે, અને એક રમણુય દેખાવ રજુ કરે

છે. પણ જંગલોની બાજુઓ તો એટલી તો સરસ રીતે સંભાળથી રચાયેલ જણાય છે, જેથી કરી સુર્યના આડાં કીરણો તેમાં દાખલ થઈ શકતાં નથી. કાંઈ કાંઈ વખતે પશ્ચીમ બાજુએ આવેલાં એક બાકારાં વાટે એક ઘણી સુંદર રોશની તેમાં દાખલ થાય છે. તે જંગલનું અંધકાર કે જે તે રોશનીની આસપાસ વીંટળાયે છે, તેની અંદર લખાયેલી ધાર મારફતે ફેલાઈ જાય છે. કાંઈ કાંઈવાર વળી જો કે કદાચ જંગલોના ઉંડાણ ભાગોમાં તો નહી, તોપણ તેના અંદરના ભાગોમાં અહીં તંહી પાદડાંઓને વળગતી લભુકદાર રોશનીઓ માલુમ પડે છે, જે અંધારણમાં જો કે એટલી બધી વીખરાઈ ગયેલી હોય છે, કે કાંઈ પણ અસર ઉપજવી શકે નહી, તોપણ તેઓને ડહાપણથી મીશ્ર કરવામાં આવે તો એક કેનવાસ પર દીપી નીકળે.

કેટલીક વાર આપણે એક જંગલના દેખાવમાં પાંદડાંઓ વચ્ચેના એક બારીક સુરાખમાંથી સુર્યનાં કીરણ મારફતે એક તારાની માફક ચળકતી રોશનીના ઝળકાતો પણ જોઈએ છીએ. કેટલાક ચીતારાઓ તેમાં મુખ્ય કરી 'રેન્સ' તેઓના જમીનને લગતા દેખાવોમાં આ ચળકતું ઢાંચું દાખલ કરવાને શોખ ધરાવે છે. પણ ચીતાર કામમાં તો તે ઢાંચું કાંઈપણ અસર ન ઉપજાવે એવી નજીવી ચીજો માનું એક છે, અને વળી આએ રોશની તો ઝળકાટ ચીતારી શકાય એ બનવા જોગ નથી. જ્યારે કવેસરના હાથથીતો તે એક ખુશી ઉપજાવે એવો ચીતાર પાડી શકાય એ બનવા જોગ લાગે છે. એક પાપી અંતકરણમાં સમ્યાપનો જુસ્સો દાખલ થવા બાબે ખોલતાં સેકપીય રે સુંદર રીતે એ બાબતની શરૂઆત કરી છે; તે તેને એક સુર્ય સાથે સરખાવે છે; જે પુર્વ બાજુએ આવેલાં પાછન ઝાડોના મગફર (ઉંચા) મથાળાંઓપર ઉજાસ પાડીને પોતાની રોશનીને દરેક પાપી (અંધારાં) બાકારાં વાટે ફેંકે છે. આએ સંજોગો માનો એકજ છે જે મનની આગળ કવેસરજ રજુ કરી શકે છે. પણ તે બાબેનો ખરેખરો ખ્યાલ ખાકી આંખો નજદીક ચીતારાની પીછી લાવી

શક્તી નથી.—The Forest Scenery by Rev. W. GILPIN.

સુર્ય આપણી જીવંતીનું સુખ.

જે કાંઈએ પ્રોફેસર તીનડલનો “ગર મી એ એક ગતીનું રૂપ છે” કરી વીષય ધ્યાનથી વાંચ્યો હશે તેઓ સમજી શકશે કે કાંઈની રીતે મોટા વીધ્યાના પુનર્જીવો સર્વેથી સરસ કવેસરોમાં ખપવાનો દાવો કરે છે કેમ, તેમજ શહે નશાહ અકબરે સુર્યને આપણી જીવંતીના મુળ તરીકે ખરેખર સમજીને અથવા તો તેને કુદરતમાના સર્વેથી વધુ દમામદાર આકાર તરીકે જોઈને જરથોસ્તી ધર્મ તરફ પોતાની દીક્ષાઓ બતાવવા માંડી હતી કે કેમ તે જણાવવું અશક્ય છે; અને તે જતાંબી એ કેટલું સચ્ચાઈથી ભરપુર છે કે સુર્ય આપણા ખરેખરો નીલાવનારો છે, કારણ કે ઝાડપાનોને માટે ‘કારબોનદાઈઓક સાઈડ’ નામનું મીથ્ર તત્વ ફક્ત સુરજના તડકાંથીજ માત્ર છુટું થઈ શકે એમ છે; કે વળી તે આપણને માટે ભાતભાતના રંગો ચઢાવી આપનાર છે; કારણ કે તેના પ્રકાશીત કીરણો વગર છાલ છોલતાં નીકળી ગયા ઉજડ વેરાણુ જેવો ભયાનક દેખાવ ધારણુ કરશે. અને કે તે વળી આપણા ગ્રહને લગતો સુખશાંતી ખાતા તાનો વડો અમલદાર. જેવો છે; કારણ કે તેના વગર માછકોખ (સુક્ષ્મીક જંતુઓ)ની ઓલાદ મનુષ્ય જીવોને માટે અતી ઘણી નુકસાનકારક થઈ પડે:—Narain Rai Varma, in the Times of India May 27th 1896.

સુર્ય—આસમાનની ઝળકાટ વાળી બતી તરીકે.

સુર્ય તે આસમાનનો ઝળકતો દીવે જેમ જેમ વધારે તે વધારે ઉંચે જાય છે તેમ તેમ વધારે જલદીથી તેની સરત રમાઈને અસ્ત પામવાની જગ્યા ન જોઈક વધારે આગળને આગ તે આવતો જાય છે:—Davidson and Alcock's Quotations.

સુર્ય—એ દુનીયાને દીલાસો આપનાર છે.

દુનીયાને રાહત આપનાર તરફ જુઓ! તેણે દહાડાનું જહેમત ભર્યું કામ થાકી ગયલાં પગલાં સાથે પશ્ચીમ તરફ પુરું કરીધું છે. ધુન્વંડો કાંધારમાં જઈ ભરાયાં છે; પક્ષીઓએ માખામાં જઈ વાસો કરી વા છે; અને ઠંડા કાળાં વાદળોં જે આ સમાનની રોશની ને આવતી અટકાવે છે, તેઓ આપણને છુટાં થવા માટે ઓલાવે છે, અને આપણને રાતની છેલ્લી સલામ કરે છે.—Davidson & Alcock's Quotations.

સુર્યને ચાહનારા.

જે કાંઈ સઘળી ચીજો સુર્ય તરફ પ્યાર બતાવે છે, તે તો આપણા ધરોની બહાર હોય છે. સહવારના જનમવાથી આકાશ હલમલી રહે છે. વરસાદના ટીપાંઓથી કરી ધાસ ચળકાતમંદ થાય છે; પોચી બીની ધાસવાળી જમીન ના મેદાનો ઉપર સસલી ખુશીમાં આવી જઈ સરતમાં ઉતરે છે; અને તેણીના પગો વતી જમીનને તેણી દોહો વીને તેનું ધુવાર ઉપર ઉડારે છે; જે સુર્યની રોશનીથી ચળકતું થઈને જ્યાંબી તેણી દોડતી ફરે છે ત્યાં ત્યાં તે તેણીની સાથેના રસ્તા ઉપર દોડતું ફરે છે:—Davidson and Alcock's Quotations.

સુર્ય અસ્ત પામતી વખતનો દેખાવ.

સાંજ પડવાનો વખત થયો છે. શાંત આકાશમાં એટલાન્ટીક મોજાઓ ભલુ કદાર દેખાવનું આખ પાડે છે. વાદળોં વગરના મથાલેના આકાશમાં સોનેરી રંગનો એક પટો ઓહોલી રીતે તે અર્ધ ગોલાઈની આસપાસ ફરી વળે છે; ઉપરના ભાગમાં તે તેજદાર સ્વચ્છ હવા ખુલ્લી થઈ ને નજર આગળ સ્પષ્ટ રીતે દેખાવ દે છે; જે કીરમજી રોશનીના એક પ્રવાહમાંથી થઈને સાંજના પહેલો ઉગતો તારો વધારે નરમાશ તેજ સાથે તે પ્રવાહમાંની પોતાની સુરતને ભેટવા નીચે ઉતરે છે.—Davidson and Alcock's Quotations.

સુર્યોદય.

જડપી પગલાં સાથે ભુરી રાત્રીએ ચાલતી પકડી છે; જીવાન દહાડો આસ્તે આસ્તે અંદર દાખલ થવા માંડે છે, અને ચરાણવાળી જગ્યાએને ઘોઘોળી રીતે ખુલ્લી મુકે છે; તે ટપકતો ખડક તેમ જ તે પહાડનું ધુમસથી ઘેરાયલું મથાણું નજરની ઉપર ઉપસી આવે છે, અને બામદાદ પડવા સાથે સાથે ચળકાટ આપે છે. ઝઝકળાંને લીધે ધુમસથી ભર પુર પ્રવાહો બહુ રંગથી પ્રકાસે છે; અને જરીદાર ઘાસવાળાં ખેતરોમાંથી બીહી કણુ સસલી કદંગી રીતની કુદાકુદ કરે છે; બીજી ગમ જંગલની ઝાડીથી કરી જંગલી સાબર થોકર ખાઈ પડે છે, અને વહેલા ઉઠી જતા રાહદારી તરફ વારંવાર ફરીને અભયબીની નજરથી જોય છે. ઢોંગ વગરના ખરેખરી ખુશાલીના સ્વભાવીક નાદને વાજીત્ર જગૃત કરે છે, અને જંગલોની આસપાસ ખીઓખીય રીતે ભજનો ઉભાં થાય છે. મરઘાના વાસવાથી નીંદમાંથી જાગૃત થઈ તૈયાર થયેલા ભરવાડ પોતાનું લીલોતરીવાળું ઝુપકું કે જ્યાં તે સુખ ચેનથી રહે છે, તે છોડી ભય છે, અને ચીકાર ભરેલા કાંધા રમાંથી સહવારની લીલોતરીની ચાશની કરાવવા સાફ પોતાના ટોળાંને સીલ સીલા બંધ હંકારી ભય છે.—Thomson

મોરીયામાં નજરે પડતો સુર્ય

અસ્ત પામવાનો દેખાવ.

તે અસ્ત પામતો સુર્ય તેની શરત રમાઈ રહે તે આગમ્ય મોરીઆની ટેકડીઓની બાબુઓમાં ઘણીજ મનોરંજક રીતે આસ્તે આસ્તે જોય થઈ જતો માલુમ પડે છે, તે વખતે તેનો દેખાવ જોવી રીતે ઉતર તરફના મુલકોમાં જોવા માં આવે છે તેવી રીતે આખને આજીનાએ એવો ઝળકાટવાળો તો તે નથી, પણ તે જીવતી જાગતી રોશનીના વાયુ રૂપી એક બળતાં એવો છે. તે શાંત ઉંડા સમુદ્રના ઉપર પીળાં કીરણો ફેંકે છે; લીલા રંગના મોજાઓ જેઓ તેના તપવાથી ધુજી ભય છે, તે

એને ચળકાટ આપે છે. અસલી પુરાણા વખતના ઇજીપ્તના ખડક ઉપર અને ઇંદ્રાના ટાપુ ઉપર તે દેવતા પોતાનો છુટાં પડતી વખતનો હશતો ચેહેરો ખુશી સાથે બતાવતો જાય છે. જો કે તેના યજ્ઞ કુંડો હવે વધારે વાર જણાઈ ને મીનોઈ ખયાલ આપતાં નથી તોપણ પોતાના મુલકોમાં રજાળયા કરતાં તે પોતાનો પ્રકાશ તેઓ ઉપર પાડવાને ચઢાય છે. ઓ! અજીત સેલે મીસ! પહાડના પડછાયાઓ ઝડપથી નીચે જઈને તારા ઝળકાટમંદ વોહના દરીયાવને માન આપે છે. જ્યાં સુધી સુર્યનારાયણ પોતાની દેલરીયન ટેકડીની પજાડી આસાએશ માટે જોય થઈ જાય છે, ત્યાં સુધી તે જમીન અને દરીયાવમાના અધારા ઓળાઓથી વીંટળાઈ જાય છે; તે વખતે તેની મીઠાશભરી નજરમાં વધારે ઘેરા જાંબુરા રંગના લાંબા છેટાં સુધી પહોંચી વળતા પહાડોના નીલા રંગના આરકાંઓ નજરે પડે છે; અને સર્વથી નાબુક રંગો તેઓના મથાલાં ઉપર ઘસડાઈ જઈ ને તેનો રંગીલો રસ્તો બતાવે છે, તેમજ આકાશી રંગોનો અંગીકાર કરે છે.—BYRON.

સુર્યોદય.

જુઓ અહીં આ નરમ સ્વભાવનું લાકડું પક્ષી આસાએશથી થાકી જઈને પોતાના મકાનમાંથી નીકળી ઉંચે આકાશમાં ચઢે છે, અને સહવારને જાગૃત કરે છે; જે સહવારની રૂપેરી છાતીમાંથી સુર્ય નારાયણ પોતાના પાદશા હીંદમામ સાથે ઉઠે છે; જે વખતે તે દુનીયાંની ઉપર આટલો બધો ઝળકાટ ફેંકે છે તે વખતે સીદરના ઝાડોના મથાળાં તેમ જ ટેકડીઓ તેજદાર સોનાની માફક નજરે પડે છે.—Shakespeare (in) Venus and Adonis.

જાંદગીનો છેલ્લો આધાર

સુર્ય ઉપર.

જે કાંઈ સઘળી શક્તી આપણે ધરાવીએ છીએ, તેના છેવટના ખાકી મુળ કારણ તરીકે સુર્યને ગણવાને

આપણને અત્યાર અગાડી કારણ મળ્યું છે, અને હવે આપણે તેને આપણા બંધારણ અથવા આકાશોનુ બી મુળ તરીકે પીછાણી શું. રસાયણીક આકરશણ વાળી જોરાવર શક્તીઓને જેવી રીતે ઉધોગમાં લઇને અમલમાં મેલવા માટે તેમજ જુદી જુદી શક્તીઓનું એક બીજા સામેનું સમતોલપણ જાળવી રાખવાથી વનસ્પતી માત્રમાં કાંઈ એવી રીતની ઉત્પત્તિ થાય છે, કે જે કારણથી કરી આ પૃથ્વી શારીરીક રચનાઓને માત્ર શક્તી મળે એટલું જ નહીં, પણ વળી તે ઓના બંધારણમાં નાજુકાઈ આવે છે; તે મતલબ પાર પાડવા સાર તેના અતી ઘણી ઉજ્જ્વળતા ધરાવનારાં કારણોની શક્તિની જરૂર છે. આ એક કામ પાર ઉતારવા સાર થોડી ઉજ્જ્વળતા ધરાવનારી ગરમીની અસર તદ્દન લાઇલાજ થઇ પડે; તે ગરમી કે જે હવા માનાં મોજ કે જોઓની ગતિ સંપૂર્ણ રીતની જડ પી હોતી નથી તેઓની, તેમજ અનુઓ ના મીશ્રણના સમુદાયોના બંધારણને હીલવી છુટાં પાડી નાખવા માટે સંપૂર્ણ રીતે ટુકા મોજોઓની બનેલી છે. એ ઉપરથી એવું માલમ પડે છે કે પ્રાણીઓ એક અથવા બીજી રીતે સૂર્યની સખાવત ઉપર આધાર રાખે નારા 'પેનશનરો' છે; અને જે દાખલા ઓમાં અપવાદ જેવું પહેલાં માલમ પડે છે, તેઓની બાબતમાં જો સંપૂર્ણ રીતનો અભ્યાસ કરવામાં આવે તો માત્ર તેઓ તેજ ધારણને ટેકા આપતાં માલમ પડશે.

આએ પ્રમાણે ડાકટર કારપેન્ટર અને પ્રોફેસર વીવીલ થોમસનની છેલ્લી શોધો ઉપરથી સમુદરના ઉંડાણમાંના ઉડાણ લાગો કે જ્યાં સૂર્યનું કોષબી કીરણ જઇનશકે એ બાબતની આપણને ખાતરી હોય ત્યાં ઘણાજ બારીક જીવતાં પ્રાણીઓ હસ્તી ધરાવે છે, એમ આપણી જાણમાં આવ્યું છે. ત્યારે હવે આ એ પ્રાણીઓ જેઓ શક્તી ધરાવે છે તેમજ બારીક રજકણવાળા છે, જે શક્તી વગર તેઓ જીવી શકે નહીં, તે

શક્તી તેઓ ક્યાંથી મેળવે છે? બીજા બોલોમાં બોલીએ તો તેઓનો કેવી રીતે ગુજરો થાય છે?

હવે તેજ કુદરતી વીદ્યા જાણનારા ઓ કે જોઓએ આએ પ્રાણીઓની હસ્તી બાબતની શોધ કીધી હતી તેઓએ આએ ભેદ ભરમનો એક લાયક પડતો ખુલાસો આપણી આગળ રજુ કીધો છે; તે એ છે કે આખા મહા સાગરમાં ભાજીપાલા જેવી વસ્તુ ઘણાજ નાના એટલે બારીક તોપણ પારખી શકાય એવા પ્રમાણમાં હોય છે, કે જેથી તેઓ કહે છે તેમ એક જાતનો પતળો સુપ બની રહે છે. જે આએ પ્રમાણે આએ બારીક જીવોનો ખોરાક થઇ પડે છે એ તદ્દન બનવા જોગ છે એવું તેઓ ધારે છે.—Unknown.

સૂર્ય દીવસપરનો મવકકળ ફરેસ્તા.

સૂર્ય—તે ધરાણીઓના તેને માન આપવા પ્રમાણે દીવસપરનો મવકકલ કરે લો દેવતા અથવા ફરેસ્તો છે.

શું કોઈ એવો કવેસર છે કે જેની બુધ્ધી જેબ આપે છે, અને જેના દરેક વીચારમાં ફરેસ્તા તરફથી આગાહી મુકવામાં આવે છે? જ્યારે કીનાનો આતશ સહેજ પળમાં ઉશકેરાઈ જતા રેષા ઓ જોઈ વળે છે, ત્યારે તે ખફગી દેખાડે છે, તે દડાબાજી રમે છે, તે બાવરો બને છે, તે બળાપાએ ઝળી જાય છે; તેના યુદ્ધારા મારતા સાંપો ઝેર થી કરી પુલી જાય છે; તે દોજબની શેતાની યત ફેંજને બોલાવે છે; મતલબ્યા દેવો તેના માથાની ઝોકની ધશારતને તાબે થાય છે; અને સઘળા અંધકારો તેનાપર ગુજરો ચલાવે છે (?) કીતીથી કરી બદગોષ અને ધીકકારના દુરગુણોનું જોર પકડવું થાય છે; આ એ પ્રમાણે રોશનીને લીધે પડછાયો જનમ લે છે.

એક ધરાણી (જરથોસ્તી) જ્યારે તે દીવસ ઉપર મવકકલ કરેલા ફરેસ્તા (ખિરશેદ)ની નજદીકલકતી ભર્યા અંતઃકરણ સાથે ગુડાણમડીએ પડેલો હતો, ત્યારે તેની લકતીની આએ પ્રમાણે શરૂઆત થઈ હતી.

“ઓ તું રોશનીને ઉત્પન્ન કરનાર આ પ, તું સધળું જોનાર સુર્ય ! જે ફલવં ત કીરણોનો સમુદાય છે, જેના કીરણો તે કીરતારની જુદી જુદી બક્ષેસોની વહેંચણી કરનારાં છે, તે (તું) હમારી આરાધના તેમજ હમારી રોજની બંદગી કબુલ રાખ ! હમારા ખેતરો ઉપર તારૂં હસવું કર ! અને આ ચાલુ વરસને આ શીરવાદ ભરેલું બનાવ ! ”

એક વાદળી કે જે તે ધરાણીની આ ભારી ભાશાથી કરી તેની મશકેરી કરવા લાગી, તેણે તે દીવસને એક અંધારધાર કરી મુક્યો. મગરૂરી અને અદેખાધના આવેશમાં અતીષય ધ્રુવી જમને તેણે એક જોશભર અવાજ વાદળાંમાંથી થયુંથણાટ કરતો બહાર કાઢ્યો.

“તારો દેખામણો ખોદા તો નબળો છે, જેને હું મારી મરજી પડે ત્યારે પ્રકાશ તો બંધ કરી શકું છું. શું મને માનતા તથા ધ્રુવની પ્રસંશા અપાય નહીં ? જેની આરાધના કરવી સગવાર હોય તેની આરાધના થવી જોઈએ.”

તે ધરાણીને ભકતીભાવ સાથની લાગણી ઉભરી આવ્યાથી કરી તે ગરૂરીથી બદગોષ્ઠ કરનારની ઝાટકણી કાઢી નાખી:-

“તે તેજ ખોદા હતો કે જેને મારી બંદગી સાંભળવાનો હક હતો ; જેણે તુંને જન્મ આપીને અહીં ઉંચે લઈ જઈ મુકી હતી. જ્યારે તેના કીરણો ઉપર પરદો પડે છે, ત્યારે તો તું શી ચીજનું બનેલું છે, તે વધારે ખુલી રીતે માલમ પડા આવે છે. એક માત્ર પવનની આમતેમ હીલતી લેહકી, જ રાસરખો એક પવનનો અપાટો, તારાં ઘી ચોઘીય સાથે મળેલા લશકરને વીખેરી નાંખે છે.”

તેજ વખતે પવન ધ્રુકવો શરૂ થયો. તે ધ્રુમસ રૂપી વાદળી આમ તેમ ડોળા ખાવા લાગી, અને તે પવનની જરા સરખી હીલચાલથી હવામાં વીખરા જઈ ગેબ થઈ ગઈ. તે કીર્તી મંદ સુર્ય (ત્યાર પછી) દીવસને નીમળ રૂપ ધારણ કરાવે છે. આ પ્રમાણે અદેખાઈ દુદી જાએ છે, આ પ્રમાણે લાય

કાત પ્રગટરૂપ ધારણ કરી રહે છે.-
John Gay.

**ધ્રુવપરીયન સુર્ય દેવતા રાના
ભજનો અથવા ધ્રુવપરીયન
મંદિરો (Hierophants) એ
ભણેલી ખોરશેદ નીચાએશ.**

[નીચે જણાવેલા રથોકાપરથી જણાય છે કે જેમ ધ્રુવપરીયનો ખાકી હુજર મંદીમાં સંપૂર્ણતાએ પુગા હતા તેટલા જ પ્રમાણમાં તેઓનો મંદિરોની મીનોષ બાબદોમાં સંપૂર્ણતાની ટોચે ચઢ્યા હતા. પીથેગોરાસના ઉસ્તાદો એઓજ હતા. એટલા માટે જે કાંઈ આરાધના રૂપે તેઓએ સુર્યની વખાણ ગાઈ છે તે જોતાં માલમ પડે છે, કે તેમાં ખાકી સુર્યનું જ વર્ણન કીધું નથી પણ તે મહાન આતમીક સુર્યની આરાધણા અથવા બુદ્ધિ આતમા જ્ઞાન ઠસાવી દીધું છે, એમ ચુસ્ત જ્ઞાનનો શુરૂઆતનો અભ્યાસીની પુરત જોઈ લેશે.]

નમસ્કાર તુંને ઓ તું કે જે ઉગે છે ત્યારે રા તરીકે જાહેર થાય છે, અને જ્યારે તું આદ્ય છે ત્યારે તેમુ તરીકે ઓળખાય છે ! તું ઉગે છે, તું પ્રકાશે છે, તું પ્રકાશે છે, તું કે જે ફરે સ્તાઓનો તાજ પહેરેલો રાજા છે ! તું આકાશનો ધણી છે, તું પૃથ્વીનો ધણી છે બુદ્ધિ જગ્યાએ રહેનારા અને છેક નીચે ઉડાણોમાં રહેનારાઓને પેદા કરનાર તું જ છે. વખતની શુરૂઆતમાં હસ્તીમાં આવનાર ધ્રુવર તે તું જ છે. તારેથી દુનીયા પેદા થઈ હતી, તુંએ માણસ જાતનો ઘાટ ધકડ્યો છે. આકાશી કે પછી પાણીવાળી છેડા વગરની ઉડાણો તેંજ પેદા કીધી. તેંજ હુપી (નાઇલ) ને બનાવી છે, તેંજ અપમાપ ઉડાણો વાળી પાણીની જગ્યાએ પેદા કીધી, અને તેની અંદર જે કાંઈ સધળું છે તેને તુંએ જીવ બક્ષ્યો. તુંએ પહોડોને સાથે વણીલી ધા છે. તુંએ માણસોને અને ખેતરના પ્રાણીઓને હસ્તીમાં આણુતા કર્યા છે.

તે આકાશ અને જમીન પેદા કર્યા છે. તું જેને માઆત દેવી સવાર અને સાંજ આલીંગણ કરે છે તેની બંદગી કરવાનું લાયક છે. આકાશની આસપાસ તું મુશ્કારી કરે છે, તેથી ખુશીભર્યા દીલ સાથે તીક્તીસ સરોવર સંતોષી બને છે.

નાક નામનો સર્પ દષ્ટ્ય પ્રાજ્ય પામી ઉઠળ પડ્યો છે, અને તેના બંને હાથો કપાઈ ગયા છે. સેક્ટેટ હાડીને સારો પવન નડે છે. તેના દેવળમાં ખીરાજેલાનું હૃદય તેથી કરી હર ખાય છે. તું આકાશનો તાજ પહેરેલો રાજકુવર છે અને તું દરેક અથવા સધળા ગુણો વારસામાં ધરાવે છે, એવો તું આકાશમાથી બહાર પડે છે.

રા દેવતા તેને કહે છે કે જે જેનો ખોલાએલો અથવા મુખમાંથી નીકળેલો શબ્દ કૃણીભુત થાય છે. એ તું મીનોષ જીવાન, તું હમેશગીનો વારસ, તું પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થયેલો, તું એ પોતાની મેળે જન્મ લીધેલો છે. એ તું એકજ છે, તું અસંખ્યા બંધ આકારોને સ્વરૂપો ધારણ કરાવનાર બળીઓ છે; તું દુનીયાનો રાજા, આન તુનો (ઉલીઓ પોલીસનો) સરદાર છે. તું હમેશગીનો ખાવીંદ છે, અને જલે દાન સુધી રાજ્ય કરતા છે. દેવતાના મંડળો તારા ઊગવાથી અને તારા આકાશની આસપાસ હંકારવાથી ખુશાલી જાહેર કરે છે. અરે તું કે જે સેક્ટેટ હાડીમાં ઉંચી પડવી એ ખીરાજેલો છે.

(From the Papyrus of Hunefer Sheet I).

ઓતું સુર્યના ચાટલા ! એ તું કીરણોના માલિક જે દીવસે દીવસે આકાશ ઉપર ઉગે છે તે બલે પધાર ! એ હૈર-ખુટી તું કે જે પોતાની મેળે પેદા થયેલો એપરા ધશ્વર છે તેને નમન હોજો !

જ્યારે તું આકાશ ઉપર ચઢે છે અને તારી રાશનીના કીરણો ઉતર અને પુર્વ દીસાઓએ આવેલા મુલકોપર ફેંકે

છે, તે વખતે તું સુંદર લાગે છે ! અરે ખરેખર તે વખતે તું સુંદર છેજ ! અને જ્યારે તુંને સધળા દેવતાઓ આકાશના રાજા તરીકે નીહાળે છે ત્યારે તેઓ ખુશાલી જાહેર કરે છે !

નેપ્તુન-ઉંનત દેવીએ તારા મસ્તક ઉપર વાસો કીધેલો છે, અનેતારા બવા ઉપર તેણીના દક્ષીણ અને ઉતર દીશાઓ બતાવનારા પાછળા ભાગના પાસાં હાથ છે. તેણી તારી આગળ પોતાની જગ્યા લે છે. તારા દુશ્મનોને બરોબર કચડી નાખવા સાર તારી હાડીની નાળ અથવા મુખડાના ભાગ ઉપર ચાટ દેવતા એ રહેલાણ કીધું છે. જેઓ તુઆટમાં છે તેઓ તુને ભેટવાને માટે બહાર પડે છે, અને તારા સુંદર સ્વરૂપના દર્શન કરવાને જ્યારે તેઓ તારી નજદીક આવે છે ત્યારે તેઓ તારી આગળ નમ્રતાથી પોતાના સર નમાવે છે. અને તારો ચાટલો હું દરરોજ નીહાળુ એવી નમ્રવત રાખીને હું તારી નજદીક આવ્યો છું. મને (ધોરમાં) બંધ કરતો ના ! મને પાછો વાળતો ના ! જ્યારે હું તારી ખુબસુરતીઓના દર્શન કરું ત્યારે મારા શરીરના અવ્યવો નવા બને એવી હું ઉમેદ ચાહું છું ! તે એવી રીતે કે જે મ તારા માનીતાઓના થયલાં છે તેમ ! કારણે જેઓએ ખાકી દુનીયાની પોતાની બંદગી દરમ્યાન તારી ભક્તી કરી છે તે ભક્તી કરનારાઓમાનો હું એક છું. હમેશગીની દુનીયામાં મને દાખલ કરવાની પરવાનગી આપ-હમેશના હમેશ સુધી તકી રહેનારી દુનીયાખી દાખલ કરવાની મને છુટ આપ. કારણ કે જીઓ મારા ખાવીંદ ! આ જગ્યા તમે એ મારે માટે નીરમાણ કીધેલી લાગે છે. નમન તુને (ઓ સુર્ય આપ !) અરે તું કે જે આકાશમાં રા દેવતાના સ્વરૂપે ઉગે છે; તું નહી બદલી શકાય અથવા જેમાં જરાખી ફેરફાર કરી ન શકાય એવા (કુદરતના) કાયદા ઉપર સ્થળ કરે છે. તું આકાશ ઉપરથી પસાર થઈ જાય છે, અને દરેક ચહેરો તુંને અને તારા આ માર્ગને સંભાળથી નીહાળે છે; કારણ કે તેઓની નજર આગળથી તું છુપાયેલો રહેલો છે.

આમદાદે અને સુય અસ્ત પામવા ના વખતે તુંએ તારો દેખાવ આપેલો તો છેજ. સૈકતેત હોડી કે જેમાં તું શેઠનશાહ ખીરાજે છે, તે રોશની સાથે તું નુર બહાર પાડે છે; તારા કીરણો સધળાના એકરાઓ ઉપર પડે છે; તારા લાલ અને પીળા કીરણોની સંખ્યા કદીખી જણાઈ શકવાની નથી, તેમજ ચળકતા કીરણોની સંખ્યા કેટલી તેખી કહેવાઈ શકાશે નહીં. જે કાંઈ તારામાં છું પાયલું છે તેતું માપ લેવાય તે પહેલાં તારા દેવતાઓના મુલકો અને પુનત દેશો મારે જોવા જોઈશે. જ્યારે તું ઉપર તું જાહેર થાય છે તે વખતે તું એકલો અને તું ખુદ પોતેજ તું તારી મેળે પ્રગટ રૂપ ધારણ કરે છે. તું જેમ આગળ વધારો કરે છે તેમ હુંખી આગળ વધારો કરતો રહેવું એવી મને હોશ છે. જે પ્રમાણે તું એક કદીખી આગળ વધતો અટકતો નથી તેજ પ્રમાણે હું એવીજ રીતે આગળ વધતો કદીખી અટકું નહીં; એક નાની જેવી પળમાં તું આકાશોની ઘોઢાળી જ ગયાઓ લાખેલસક પગલે વટાવી જાય છે, જે વીસ્તાર માણસોને વટાવતાં કાંઈ લાખો બંધ લખો વર્ણો જોઈએ; આ કામ તું કરીને પછી આસાએશ લેવા માટે હેઠળ જાય છે. તું રાત્રીના કલાકોની આખેર લાવે છે, અને તું તેઓની ગણતરી રાખે છે. તું તારી પોતાની મુકરર કાંઈકી મોઢોસમે તેની આખેર લાવે છે, અને દુનીયાપર રોશની ફરી વળે છે. જ્યારે તું તારા આકાશ ઉપર ચઢે છે ત્યારે રા દેવતા તરીકે તું તાર હાથતું કામ લખને બેસે છે.

તારી ખુબસુરતીઓની રોખંદાર લઢણ સાથે તે તાર તાજ લટકાવેલું છે; જેમ જેમ તું આગળ વધારો કરે છે તેમ તેમ તું તારા અવ્યવોને વાંક આપે છે. અને જ્યારે ઉંચે આકાશમાં ચઢે છે ત્યારે સુવાવડની વેદનાઓ વગર તું તેઓને રાના સ્વરૂપમાં બહાર પાડે છે. એકેસ્તકે જે હમેશગીતુ છે તેમાં દાખલ થવાની મને રમ આપ. અને જે પાહાડ ઉપર તારા માંતીતાઓ વસે છે ત્યાંજ વસવાની મને છુટ આપ. નીચેની

(પાતાળ) દુનીયામાં વસ્તા પવીત્ર અને સંપુર્ણ તથા નુરમંદ જીવો સાથે હમકાર થવાને માટે તું મારી મુરાદે પહોંચ; ને સાંજે જ્યારે તું પ્રકાશે છે અને તું તારી માતાનું આગળ જાય છે ત્યારે હું તારી ખુબ સુરતીઓ જોવાને બહાર પડું છું. પશ્ચીમમાં તું તારી જગ્યા લે છે, અને તે વખતે મારા બંને હાથો તારી આરાધના કરવા સાર ઉંચે ધરવામાં આવે છે, જ્યારે તું એક જવતાં પ્રાણી માફક ગોઠવાઈ ને બેસે છે. જુઓ, તું તો હમેશગીતો બનાવનાર છે, અને જ્યારે તું પશ્ચીમના આકાશમાં અસ્તપામવા આવે છે, ત્યારે તારી આરાધના ચાલુ થાય છે. મેં તુંને જરાખી ડગમગ થવા વગર માર અંતઃકરણ અર્પણ કર્યું છે; [કારણ કે] અરે! તું તો સધળા દેવતાઓ કરતા વધારે બળીયો છે. અરે! તું કે જે સોનાની માફક ચળકાટ પાડતો ઉગે છે અને તારા જન્મ પામવાના દીવસે દુનીયાને રોશની વટી તડખેર કરી મુકે છે, તેને માટે એક વખાણતું લજન હું લલકાર છું. તારી મા તુંને જન્મ આપે છે, અને તું તારા ચાટલાના ઉગવા સાથે રોશનીનો છટકાવ કરી મુકે છે. અરે તું મહાન રોશની! જે આકાશમાં પ્રકાશે છે; તું નાઇલ નદીની અંદરના રેલના પાણીઓની મદદે કરીને અનાજ ઉગાડીને ખોરાક તૈયાર કરી તે વટી માણસ જાતની ઓલાદોને વધારીને પુષ્ટ કરે છે, અને એવી રીતે તું સધળા મુલકોમાં, સધળા શેહરોમાં, અને સધળા દેવળોમાં ખુશાલી પેદા કરનાર કારણ થઈ પડે છે. તું તારા આંજ નાખનારા ભપકા ભર્યા દેખાવોથી કરી ઝળકાટમંદ બને છે, અને તું મીનોષ ખોરાકો પુરા પાડીને માણસ જાતને બેવડા બળા આપનાવે છે. અરે તું ફતેહો ધરાવનારા અરે તું મહાન બળીઆ! તું સધળા શક્તીઓની શક્તી છે, તું તાર તખ્ત હુષ્ટ રાખસોની સામે ટક્કર જીલતું કરે છે. સૈકતેત ઘોટમાં પુર હમામ સાથે બેસીને તું ઝળકાટ આપે છે, અને એટલે ઘોટમાં તો તું હદથી જ્યાદા બળવા

ન છે, માટે તું બી પવીત્ર માથવાનીની અંદગી કે જે હેઠળની દુન્યામાં ભણાયાથી જે અસર ઉપજવે છે તેની મદદ વડે મને ઝળકાટમંદ અથવા કીર્તીમંદ બનાવ, અને મને એવી રૂડી બુધ્ધી બક્ષ કે જેથી કરી આ નીચલી દુનીયામાં કાંઈ બી પા પ રહીત બનુ. મારી કસુરો તારે વીસરી જવી અથવા બાબુએ નાખવાની હું તને વીનંતી કરું છું. તારા નમ્ર સેવકો કે જેઓ ઝળકાટમંદ નુર ધરાવનારા સાહેબો સાથે રહે છે, તેઓમાનો એક હું બનું એવી મારા ઉપર મેરબાની કર! તા-ત્યેસેરેત મા રહેતા આત્માઓ સાથે હું સામેળ થાઉં! અને સેખત-આરૂમાં આબાદી ભર્યા અને સુખી નસીબ સાથે હું મુસાફરી કર એવું ઇચ્છું છું (from the Papyrus of Ani, sheet 20 f.)

અરે તું ઝળકાટમંદ નુર હું તું નમન કરું છું. તું કે જેને સધળા ગુણોની પહેરામણી થયલી છે. ઓ તું તેમ-હેર-ખુટી જ્યારે તું આકાશની સીમા પર ઉગે છે ત્યારે સધળા લોકોના મુખમાંથી ખુશાલીનો અવાજ બહાર પડે છે. ઓ તું ખુબસુરત જીવ તું તારી માતા હાથેરમાં એક ચાટલાના આકારમાં સ્વરૂપ બદલયા કરે છે. એટલા માટે તારા ઉગવાથી દરેક જગ્યાએ દરેક આદમી હમેશાં ખુશાલીના ઉભરા કાઢે છે. તારી સલામી કબુલ રાખતા રાખતા ઉતર અને પશ્ચીમના મુલકો તારી આગળ આવે છે, અને આકાશની સીમાપર તારા ઉગવા સાથે જ્ય જ્યકાર પોકારે છે. તું બંને મુલકોને તારી શી રોજ રંગની રોશનીથી રોશન કરે છે અરે રા તું કે જે હેર-ખુટી છે, જે ધૃત્વરી મનુષ્ય બાળક છે, તેમજ વળી જે હમેશગીનુ વારસ, પોતાની મેળે ઉત્પન્ન થયેલું અને પોતાની મેળેજ જન્મેલું છે; જે પૃથ્વીનો રાજા, તુઆટનો સરદાર, અને આકરતના મુલકોનો સુબો છે; તું પાણીની અંદરથી બહાર પડે છે, તું કે જે નુ દેવતામાંથી ઉત્પન્ન થયેલો છે જે નુ દેવતા તુંને ઉચ્છેરે છે, અને તારા અવ્યવૈનું નીચ

મીતપણુ રચે છે. અરે તું કે જે જાંદગીનો ખોદા છે, પ્યારનો ખાવીંદ છે, તારા ઉગવાથીજ કરીને સધળા માણસો જાંદગી તકાવી રાખે છે; દેવતાઓમાં તું તાજ પહેરેલો રાજા સમાન છે. તુટ દેવી તુંને સલામી આપે છે અને માઆત દેવી તો તુંને હમેશા આલીંગણ કરતી રહે છે. તારા સરધસમાં નીકળેલા તારે માટે ખુશીના આવેશમાં લલકારે છે; અને જ્યારે તેઓની ભેટ તારી સાથે થાય છે ત્યારે તેઓ પોતાના માથા જમીનને લગાડી તુંને નમન કરે છે, (કારણકે) તું આકાશનો ખાવીંદ, પૃથ્વીનો ધણી, સચાઈ અને ખરાપણનો રાજા છે! તું હમેશગીનો ખાવીંદ હમેશના હમેસ સુધી તકનારી હાલતનો સરદાર, તું સધળા દેવતાઓનો શહેનશાહ, તું જાંદગીનો ધૃત્વર, તું હમેશગીનો રચનાર, તું બહેશતનો બનાવનાર છે, જેમાં તું મજબુતાઈથી ફરીફામ થયેલો છે.

દેવતાઓ તું મંડળ તારા ઉગવાથી ખુશાળી બહેર કરે છે, તારા કીરણો બેઠને પૃથ્વી માતા આનંદમાં આવી બંધ છે. જે લોકો લાંબા વખતના ઉંઘના મોહોતમાં સુતા હોય છે તેઓ દરરોજ આનંદના ઉભરા બહાર કાઢતાં તારા દર્શન કરવા બહાર પડે છે.

તું આકાશ અને પૃથ્વી પર દરરોજ મુલાકાતે આવે છે, અને હર વખતે તારી માતા તુટથી (ઉચ્છેરાઈ) મજબુત બનતો રહે છે. તુ આકાશની ઉંચાઈઓ પરથી પસાર થઈ જાય છે, તે વખતે તારૂં હૃદય ખુશાલીથી કરી ધબકતુ રહે છે; અને તીસ્તીસનું સરોવર તેથી સંતોષી બનેલું અથવા ધરાયલું જણાય છે. સર્પ-દંત્ય [હવે] ઉઘો પડ્યો છે; અને તેના હાથો કપાઈ ગયા છે; છરીવટી તેના સંધાઓ કાપીને છુટા કરવામાં આવ્યા છે. રા દેવતાનો ઉંધર ભાવ તેની સુંદર માતા માઆતને આભારી છે. સેકતેત હોડી ખેંચાતી ખેંચાતી આગળ વધે છે અને તે બંદરમાં આવી પુગે છે. દક્ષીણ અને ઉતર, પશ્ચિમ અને પુર્વ દીશાઓ તારી વખાણુ ગાવાને ફરતી રહે છે; ઓ તું પૃથ્વીની મુળ વસ્તુ છે જે

પોતે પોતાની મેળે કરતી કરાવતી થઈ છે. આઈસીસ અને નેપથાઈસીસ દેવીઓ તુંને સહાય કરે છે: તારા ખોદ માં ચઢવા અથવા સ્વારી કરવા સાથે તેઓ તારે સાઈ ખુશાલીના ગીતમાં તાણે છે; તેઓ પોતાના હાથોવડી તારો બંધાવ કરે છે. પુર્વમાંના આત્માઓ તારી પુઠે પુઠે જાય છે; પશ્ચીમના આત્માઓ તારી વખાણુ ગાય છે. તું સધળા દેવતાઓ ઉપર રાજ્ય કરનાર સરદાર છે. અને તારા દેવળના બીતરમાં તારી અંતઃકરણની ખુશાલી છે; કારણ કે નાક નામના સર્પ દષ્ટ્યને આતશમાં બાળી લસ્ટ કરવા માટે સોંપી દેવામાં આવ્યો છે, અને એથી તારૂં દષ્ટ્યુ દમેશ માટે ખુશાળ થશે.”—(From the Papyrus of Nekst, Sheet 21.)

“આ ઉપરના સ્લોકોમાંના શીક્ષણ કરતાં બીજાં વધારે બેધાત્મક શીક્ષણોથી બીસ ખાતેની ૧૯ મી અને ૨૦ મી વંસાવલીની બાદશાહી ધોરેની દીવાળો પર લખેલી રૂઢ દેવતાની ૭૫ વખાણોમાં મળી આવે છે. આ લખાણોમાં ઘણાજ વખાણુવાળેગ ગુણુત્તમક શબ્દો અને ગુણોની મોટી સંખ્યાની ટીપ અપાઈ છે, જેના અર્થ વીશેનો કાંઈક ખ્યાલ લાવવા સાઈ નીચેનો તરજુમો વીગતપુરી પાડશે.

(૧) * આ [સુધ દેવતા] રા જે માન પામેલો સૈએમ છે તેને તમાજ હોજો. જે રા તુઆટ (પાતાળ)ના છુપા ગોળાઓનો ખાસ દે છે, જે સ્વરૂપો જાહેર મા લાવનાર છે, તું છુપી જગ્યાઓએ આ રામ કરે છે. અને તું તારી પેદાએશને તામુ દેવતા (જે સર્વમય ધધર સમાન છે) તેના સ્વરૂપમાં બનાવે છે.

(૨).....તું પેદા કરનારી શક્તી છે; જે પોતાની પાંખો બોહોળી રીતે પાંડે છે; જે તુઆતમાં વીસા મા લે છે; જે પેદા થયલી ચીજોનો બનાવનાર છે જે ચીજો તેના મીનોષ અવ્યવોમાંથી બહાર પડે છે.

(૩) તું તા-થેનન છે જે પોતાના દેવતાઓનો પેદા કરનાર છે. તું તે પોતે છે

* ઉપજુજ વાક્ય દરેક સ્લોકોની શ આતમા વપરાયું છે.

કે જે પોતામાં જે છે તેનો બચાવ કરે છે. અને તારા ગોળાના ગવરનર તરીકે તારી પેદાએશનો બનાવનાર છે.

(૪) તું પૃથવીપર નજર ફેંકે છે, અને આમીનટીને ચળકાવે છે. તું તે છે કે જેના સ્વરૂપો પોતાની બનાવટના છે, અને તું તારા મોટા ચાટલાની અંદર તારી પોતાની બનાવટો કરે છે.

(૫) તું શબ્દ બહુમ છે, જે પોતાની ઉચી જગ્યાએ ખીરાજે છે. તું તેજ છે કે જે પોતાના છુપા આત્માઓનો બચાવ કરે છે. અને જેઓ તારામાં સ્વરૂપ ધારણ કરે છે.

(૬) તું બળવાન છે, અને હીમતવાન એહરાનો છે, પોતાનું શરીર સાથે યુદ્ધનાર તું તે પોતેજ છે, જ્યારે તું તારા છુપા ગોલામાં વાસો કરવા જાય છે ત્યારે દેવતાઓને એકત્ર કરનાર તુંજ છે.

(૭) તું તારી આંખને તારી આગળ બોલાવે છે, અને તું તારા માથા સાથે વાતચીત કરે છે: અને પોતાની જગ્યાઓએ રહેલા આત્માઓને શ્વાસીશ્વાસ મુકનાર તુંજ છે, અને તેઓ તે પકડી લઈને તેનામાં સ્વરૂપો ધારણ કરે છે.

(૮) તું તારા દુશ્મનોને હણનાર છે. તું મુએલાઓનો નાશ કરવા સાઈ હોકમ કાહા દનારો છે.

(૯) તું પોતાના ગોળામાં રોશની મોકલનાર છે. તું વળી તારા ગોળામાં અંધાર કરનારો છે, અને તેની અંદર રહેનારાઓ ઉપર ઢાંકણું ઢાંકનારો છે.

(૧૦) તું આકાશમાં રહેલા ગોળાઓને રોશની આપનારો છે; જે પોતાના ગોળામાં દાખલ થનારો તે તું પોતેજ છે.

(૧૧) તું આમીનટ ના ગોળાઓને ટેકા વનારો છે. અરેખર તેમુ દેવતાનું શરીર તે તુંજ છે.

(૧૨) તું આનપુ દેવતાનો છુપો ટેકા વનાર છે; તું એપેરા દેવતાનું શરીર છે.

(૧૩) તું તે છે કે જેની જીંદગીનો વખત-તેણી કે જેના સ્વરૂપો છુપાયલા છે તે કરતાં વધારે મોટો છે; તું શુદ્ધ દેવતાનું અરેખર શરીર છે.

(૧૪) તું રા દેવતાના અવ્યવોનો રાહબર જેવો છે. તું અરેખર તેફનર દેવતાના શરીરો છે.

(૧૫) તું રાને લગતી સઘળી ચીજોને તેઓની મોહોસમ વખતે ભરપુર બનાવ નાર છે; અને તું ખરેખર સૈબ છે.

(૧૬) તું તે બળવાન શખસ છે કે જે પોતાની અંદરની ચીજોની ગણતરી રાખે છે. તું ખરેખર તુતના શરીરો ધરાવે છે.

(૧૭) તું તે ધણી છે કે જે આગળને આગળ ચાલનાર છે. તું પોતે તો આઘસીસ દેવી છે.

(૧૮) તું તે છે કે જેનું મસ્તક ખીજ સઘળી ચીજો જે તેની આગળ છે તે કરતા વધારે ચળકે છે; તું ખરેખર નેફ થાઇસના શરીરો ધરાવે છે.

(૧૯) તું અવ્યવેમાં સાથે ગુંથાઇ એક થયેલો છે, જે સઘળું ખીજ એકઠું કરી સાથે મેળવે છે. તું ખરેખર હોરસ દેવતાના શરીરો છે.

(૨૦) તું તે ચળકતો દેવતા છે કે જે એહેસ્તના (આકાશના) પાણીઓ ઉપર રોશની મોકલી આપે છે. તું ખરેખર તુ દેવતાના શરીરો છે.

(૨૧) તું તું દેવતાનો કીનો લેનાર છે, જે દેવતા તેનામાં કાંઈ છે તેમાંથી બહાર પડે છે. તું ખરેખર રેમી દેવતાના શરીરો છે.

(૨૨) તું એ પાછલા પાસાઓ બતાવે છે જે પોતે (પોતાના મસ્તકોપર) એ પીછા રાખે છે તે છે. તું ખરેખર હુ આ આઘતા દેવતાના શરીરો છે.

(૨૩) તું તારા છુપા ગોળાની અંદર જનારો અને પાછો બહાર આવનારો અને તું બહાર જનારો અને પાછો અંદર આવનારો છે. અને તું ખરેખર આઘ્યા તુના શરીરો છે.

(૨૪) તું તે આત્માં છે કે જે પોતાના નીમેજા વખતે છોડી જનરો છે. તું ખરેખર નેથટના શરીરો છે.

(૨૫) તું ઉમો રહેનારો છે, તું એક આત્મા સ્વરૂપનો છે, જે છોકરાઓનું વેર લેનારો છે. તું ખરેખર નેતુતી દેવતાના શરીરો છે.

(૨૬) તું તારું માથું ઉંચું કરીને તારાં બવા જુસ્સાદાર કરે છે, તું મેંટો છે, જે પેદાએશમાં સરવેથી બળવાન છે.

(૨૭) તું શું દેવતાની રોશની છે, જે રોશની આકરતના મસ્તક ઉપર જણાય છે. તું ખરેખર આમિનટના શરીરો છે.

(૨૮) તું તે આત્મા છે કે જે જોઈ શકે છે; તું આમિનટનો ગવરનર છે. તું ખરેખર એવડાં મંડળ અથવા ગોળાના શરીરો છે.

(૨૯) તું તેરવાન છે કે જે વીલાપ કરે છે, અને તે દેવતા છે કે જે ચીચીઆરી પાડે છે; ખરેખર તું આઆકુબીના શરીરો છે.

(૩૦) તું તારો હાથ ફેરવીને તારી આ ખતો વખાણુ ગાનારો છે, અને તું ખરેખર છુપાયલા અવ્યવેવાળા દેવતાના શરીરો છે.

(૩૧) એવડી છુપી જગ્યામાં આરસ્તે થયેલો આત્માં તે તુંજ છે; ખરેખર તું એનતી-આમિનટી છે.

(૩૨) તું ખરેખર પવીત્ર ધરમાં તરેહ વાર જાતની પેદાએશવાળો છે, ખરેખર તું એપરર દેવતાના શરીરો છે.

(૩૩) તું તારા દુશ્મનેને મજબુત જાણેશમાં નાખનારો છે, અને ખરેખર તું માટીના શરીરો છે.

(૩૪) છુપી જગ્યાઓમાં તું રોશની પ્રગટ કરનારો છે. અને ઉત્પત્તીના દેવતાના તું શરીરો છે.

(૩૫) તું શરીરોને ચળાયમાન કરનારો છે, સ્વાસને (દમને) અંદર લેવા લેવા માટે તું ગળાઓ બનાવનારો છે, તું ખરેખર તેઆ તી દેવતાના શરીરો છે.

(૩૬) તું તુઆટમાં શરીરોને એકઠા કરનારો છે, અને તેઓ છાંદગીના સ્વરૂપે ધારણુ કરે છે, તું ખરાબ બદબો વાળી રસીનો નાશ કરે છે, અને તું ખરેખર સરજ દેવતાના શરીરો છે.

(૩૭) તું છુપાયલા ચહેરાનો સૈશમ નેથટ છે, તું શાહીના શરીરો છે.

(૩૮) તું બળનો ધણી છે. તું તુઆટને આવીગણુ કરે છે અને ખરેખર તું શીખન બાના શરીરો છે.

(૩૯) તું તારામાં જે કાંઈ છે તેનું શરીર છુપાવનારો છે, તું ખરેખર આમિન-આટના શરીરો છે.

(૪૦) તારા રસાલાના કરતાં તું વધારે મજબુત હૃદય ધરાવનારો છે, તું નાશના ધરમાં આતશ મોકલનારો છે. તું ખરેખર રેખી નામના આતશી દેવતાના શરીરો છે.

(૪૧) તું નાશ આગળ મોકલનારો છે અને તું તુઆટમાની તારી પેદાએ શોને જીવદાર ચીજો તરીકે હસ્તીમાં લાવનારો છે. તું ખરેખર તુઆટીના શરીરો છે.

(૪૨) તું બુઆ-તેપ, છે; અને પોતાની આંખનો ગવરનર જોવો છે; તારી છુપાયલી જગ્યાઓમાં રોશની આગળ આપનારો છે.

(૪૩) તું તેમત-હાતુ અને આમ ટાને ઠરીઠામ કરનારો છે. ખરેખર તું તેમત-હાતુ છે.

(૪૪) તું ચુપ્ત ચીજોનો પેદા કરનાર છે; શરીરો ઉત્પન્ન કરનારો છે. તું ખરેખર શેશીતા દેવતાના શરીરો છે.

(૪૫) તુ છુપાયલા ગોળાઓમાં વસતાઓને તેમજ તુઆટમાવસનારાઓને જે જોઈએ તે પુરું પાડનારો છે.

(૪૬) ઓ ઉઆશઆ! જ્યારે તું તારા શરીરમાં દાખલ થાય છે. અને તારા અવ્યવે જ્યારે તારા શરીરને જુએ છે ત્યારે તેઓ ખુશાલી જાહેર કરે છે અને ખરેખર તું હાઇના શરીરો છે.

(૪૭) તું ઉતઆટ, પાઈનો વરૂંધ એ લો છે; તું તારો પ્રકાશ પુરેપુરો પાડે છે, અને તું ખરેખર તો ચેનતીના શરીરો છે.

(૪૮)-તું તુઆતમા જવા માટેનો સીધો રસ્તો લે છે; અને ચુપ્ત જગ્યા તરફ જવા ના માર્ગો મોકલા કરે છે; અને ખરેખર તું તો માઆત-ઉઆત છે.

(૪૯)-તું તે આતમા છે કે જે આગળ ને આગળ જાય છે, અને તું તારા જડપી પગલા ભરે છે, અને ખરેખર તું તો આખ્યાના શરીરો છે.

(૫૦) તું તારા તારાઓ મોકલીને જે ગોળાઓના સ્વરૂપો ઢંકાયલા અથવા છુપાયલા છે તે ગોળાઓમાં અધારૂં કરી રોશની પંથરાવે છે. અને તું

“હિચાઆ” દેવતા ખરેખર છે.

(૫૧)-તું ગોળાઓનો બનાવનાર છે; તારી પોતાની પેદા કરનારી શક્તિ થી શરીરોને હૃદયાતીમાં લાવે છે. તુ આરા એ હસ્તી નહીં ભોગવતી તે મજ હસ્તી ભોગવતી અને ચીજો પેદા કરી છે; તેમજ મુએલાને, અને દેવતાઓને અને પરીઓને બનાવનારો તું છે. જે શરીર મેલી-ખાટી હસ્તીમાં આવે છે તેનો બનાવનાર ખરેખર તું જ છે.

(૫૨) તું એવડો છુપાયલો અને અદ્રશ્ય દેવતા છે; અને જ્યાં તું લઈ જાય ત્યાં આત્માઓ જાય છે; ખરેખર તું આમીનીના શરીરો છે.

(૫૩) તુ આમેન્ટનો ઉમેન-આન છે. તારા ઉપરના બાળના ચુકાની રોશની તે તું છે. તું ખરેખર ઉમેન દેવતાના શરીરો છે.

(૫૪) જે સ્વરૂપો તુઆટ (પાતાળ) માં થઈને આસપાસ જાય છે તેમાનુ જુનુ સ્વરૂપ તે તું છે; જેસ્વરૂપને પોત પોતાના ગોળા અથવા કુડાળાના આત્માઓ ભજનો અથવા કીર્તનો અર્પણ કરે છે.

(૫૫) જ્યારે તારો સંબંધ બુઅસુરત “આમિનત” સાથે થાય છે; ત્યારે તુઆટમા વસ્તા ફરેસ્તાઓ તારા દર્શન કરી ખુશાલી જાહેર કરે છે.

(૫૬) દેવતાઓનું વેર વાળનારી તું તે મોટી ખીલાડી છે, અને ઓચરાયલા સબુનોનુ તોલ કરનાર તું છે. તું વળી બાદશાહી સરદારો અથવા કસોટી કરનારાઓનું પ્રમુખપદ લે છે, અને પવીત્ર ગોળાનો ગવરનર તે તું જ છે.

(૫૭) જ્યારે તું તારી આંખ ખરેખર રીતે ગોઠવે છે, અને તે તરફનાં પોપચા સાથે જોઈ તે ગો કરે છે, ત્યારે મીનો-ઇમાં મરણ પામેલાં શરીરો આંખમાંથી આસુઓની ધારપાડે છે.

(૫૮) તું ઉન્યા બુવનપરનો આત્મા છે, અને તારા શરીરો છુપાયલા છે, તુ રોશનીને આગળ મોકલી ને તારી છુપાયલી ચીજો (અથવા જગ્યાઓ) પર નજર ફેંકે છે.

(૫૯) તું ઉચ્ચ પદવીનો આત્મા છે; તું તારા દુશ્મનોને ઠાર કરી નાખે છે; તું બદમાશોની ઉપર આતશી (ગોળાઓ) ફેંકે છે.

(૬૦) તું આઉ આઇ ઉ છે, જે પવીત્રાઇની અંદર પોતાને છુપાવે છે; દેવતાઓના આત્મા (રવાનો) ઓ ઉપર તેં સાહેબી મેળવી છે.

(૬૧) તું સર્વથી કદીમ, મહાન, તુઆટ નો ગવરનર, અને પેદા કરનાર છે.

(૬૨) તું મુસાફરી કરનારામાં મહાન બળીઓ છે; માતાના પ્રતાપથી કરી તું તારા સરખા પગલાં ભરીઓ બચ છે, તું શરીરનું બહુ કરનાર આતમાં છે, તું તો સૈનક-હુરા છે (એ-લે રોશની નો ચહેરો છે), તું ખરેખર સૈનક-હુરા ના શરીરો છે.

(૬૩) તું તારા શરીરનો બચાવ કરનાર અથવા તેનું વેર વાળનારો છે; અને તું છુપાયલા અમા, [અને] આમ-ઠા તરીકે દેવતાઓની વચ્ચે રહીને તેઓનું સમતોલપણ જાળવી રાખનારો છે.

(૬૪) તું તારા દુશ્મનોની સંકડામ જોનો ધણી છે; તું એક છે, તું આ પીશનો સરદાર છે.

(૬૫) તું ભડીઓ સાથે બળતા મોકલી આપનારો છે; અને જેઓનો નાશ કરવાનો છે, તેઓના માથા તું કાપી નાખે છે.

(૬૬) તું ઉત્પત્તીનો ફરેસ્તો છે; તું તારી ઓલાદનો નાશ કરનારો છે; તું એક છે; તારી ક્વશીની મદદથી કરી તું એક “દુનીયા”ઓને ફરીકામ કરનારો છે.

(૬૭) જે દેવતાઓ પોતાની ધન્યો ઉઠળ કલાકોની પાસબાણી કરે છે તે દેવતાઓને મુકરર કરનાર તું છે; જે દેવતાઓ અદૃશ્ય અને ગુપ્ત છે; અને રામોસી અથવા પોહોરેગીર દેવતાઓના શરીરો તે તુંજ છે.

(૬૮) એહેસ્તના દેવતા અને તુઆટ (પાતલ)ના દરવાજા સમાન એવડો દેવતા તેહેન્ડ તે તુંજ છે; અને આત્મીક શરીરો સાથેનો એસ્ત દેવતા તેખી તુંજ છે. અને ખરેખર તું એસ્તના

શરીરો છે.

(૬૯) તું આપીસ છે; અને તારા મીનોષ સદગુણોની ખરેખરી પેદા કરનારી શક્તી તે તું છે; અને તુઆટના આપી દેવતાના શરીરો તે તુંજ છે.

(૭૦) તું દુનીયાને નવી (તરોતાબગી ભરી) બનવનારો છે અને તેની અંદર જે કાંઈ છે તે માટે રસ્તો મોકલો કરી આપનારો છે. જે આત્મા પોતાના અવ્યવોના નામો પાડે છે તે આત્મા તે તુંજ છે, અને ખરેખર તું રમા-તાના શરીરો છે.

(૭૧) તું નેહી દેવતા છે. જે દેવતા તારા દુશ્મનોને આળીને નાશ કરી નાખે છે; તું આતશી દેવતા સૈનચેતી છે; જે દેવતા જંજીરોનો નાશ કરે છે; અને ખરેખર તું નેહી દેવતાના શરીરો છે.

(૭૨) તું ગતીનો દેવતા છે; તું રોશનીનો દેવતા છે, કે જે દેવતા મુસાફરી કરનારો છે; તારી રોશની પછી અંધારાને હસ્તીમાં લાવનાર તુંજ છે; ખરેખર તું શેમટીના શરીરો છે.

(૭૩) તારા ક્રીની-સ્થંભવાળા ધરમાં રહેનારા આત્માઓનો તું ખાવીંદ છે; જે જે દેવતાઓ પોતપોતાના તાલુકાઓમાં સર્વોપરી સન્તાવાળા છે તે દેવતાઓનો મુખી તે તુંજ છે; અને તું ખરેખર નીમ-આઇ આ દેવતા જે (આત્માઓનો ખાવીંદ છે) તે તુંજ છે.

(૭૪)-તું પોતે એવડો સ્પીન્ક્સ (Spinx) દેવતા છે; એવડો ક્રીની-સ્થંભ (Obelisk) દેવતા છે; જે મહાન ધશ્વર પોતાની બંને આંખો ઉપર ઉચ્ચકનાર છે તે તુંજ છે, અને ખરેખર તું હુમતા નામ ધરાવનાર દશ સ્પીન્ક્સ દેવતા તે તું છે.

(૭૫)-તું રોશનીનો દેવતા છે અને જે ચીજો ગુપ્ત રહેલી છે તેઓને ખુલ્લી કરી કહી આપનાર તું છે. પોતે પોતાના ગોળાઓ ઉપરના દેવતાઓ સાથે વાત ચીત કરનાર આત્મા તે તુંજ છે; અને તું ખરેખર નીમ-સેન્કા (રોશનીના ખાવીંદ) ના શરીરો છે:-

The Gods of the Egyptians or the Studies in Egyptian Mythology, by

E. A. Wallis Budge, M. A. e'tc
Vol. I. p.p. 335 to 348.

આ વીષય પુરે કરવા આગમજ આ
જકાલ દુનીયાની બત્રીશીએ ચટેલા બલ
ગેરીયન સુર્યની આરાધના કરનારનું સુ
ર્યનું ભજન મુળ અંગ્રેજી ખબારતમાં
તારી રૂબસદ લખ્યું:-

Sôurva, Sôurva, a Lord of the
Season,

Happy New year mayst thou send,
Health and fortune on this house-

hold,
Success and blessings till next year.

With good crops and full ears,
With gold and silk, and grapes
and fruit ;

With barrels full of wine, and
stomachs full,

Your and your house be blessed
by the God,

His blessing on you all,

Amen ! Amen ! Amen !

Song of Bulgarian Sun Worship
pers—Theosophist, Vol. I. p. 3-.

એક સુચના.

પ્રીય વાંચનાર આ વીષય ઓપાન્યા
ના આકારમાં કોઈ સખી ગ્રહસ્થાની ઉ
દાર મદદથી બહાર પડશે એમ સંભવી
ત છે. ફક્ત તેની છપામણીનો ખર્ચ આ

પીને મુક્ત વહેંચવામાં આવશે. દલગીરી
માત્ર એટલીજ છે કે ૧૦૦૦) નકલો તેની
તપ્યાર થશે તેથી છુટથી વહેંચવાનું બન
શેનહી. ફક્ત નીતીમંદ પ્રજા ઉભી થાય
અને તેને તંદુરસ્ત વાંચણ મળે એટલી
આ અદના સેવકની ઓજરખાહી ભરી
ખાહેશ છે. તેને માટે તે કાંઈ પણ અર
ધીની આશા વગર તારી નજદીક વખ
તો વખત દેખાવ દે છે અને ભવીર્યમાં
આ કલમને મુક્ત અર્પણ કરવાનો ઠેડા
વ તો કીધો છે પણ ફતેહ આપનાર તે
સાહેબ છે. આ નાચીબનીપર તે રહેમ કર
શે તો હવે પછીનું લખાણ આતશ ખેડે
રામમાં જમ બંદગી કરતાં મળતા નીતી
રૂપી યોધો એવે નામનો રેશાલો સંજની
કાલમોમાં આવશે. તેની ૨૫૦૦૦ હજાર
નકલ મુક્ત વહેંચવાની સેવક આજુ રાખે
છે, તે એકજ સરતે કે તેની ફક્ત છપામ
ણીનું બીલ કોઈ સખી ગ્રહસ્થો ચુકવી આપે
તો. કારણકે માજદયરની જરથોસ્તી દીને
પાયો આતશખેડેરામ સાહેબ છે. તેવણ
સાહેબની જેટલી કીર્તીને વાખવાખી ગા
ઇએ એટલી ઓછી છે. અને તેવણ સા
હેબના વખાણને વચી પછસા પેદા કર
વા એ એવણ સાહેબનો મીનોષ દરજ્જો
હવેકો પાડવા જેવું છે. કોઈ છે માયનો
પુત કે આ અતી પુન્યનું કામ ઉપાડી
લે ? હાલ તેજ વીરલો નર કહેવાશે જે
જ્ઞાનનું દાન શુ છે તેની પુરેપુરી કીમ
ત સમજતો હોય! આમીન !

આ ખેડેશના રેસાલા ઉપરાંત તેના કર્તા પાસે નીચલાં લખાણો તૈયાર છે જે માટે તેને દીનદાર સખીવજીદ જરથોસ્તીઓના આચારી આશરાની જરૂર છે.

(૧) આતશબેહેરામ સાહેબ નજદીક જીભા રહી બંદગી કરતાં મળણું નીતિનું શિક્ષણ.

(૨) આતશબેહેરામ સાહેબના અંદરના લખવાના હોલમાં વિજળીક રોશની દાખલ કરવી કે નહીં તે બાબે જુદા જુદા દસ્તુર દાવરોએ જણાવેલાં મતોનો સંગ્રહ ઉપરાંત કર્તા તરફનો તે દાખલ કરવા વિરૂધ સાયનટીકીક ખુલાસો.

(૩) અશે જરથુસ્ત્રનાં ફરમાનો અને દીનદાર જરથોસ્તીઓથી પળાતા કદીમ માનવંત રેવાળે હાલની વિધ્યાની નજરે !

(૪) જેમ કેટલાક સાહેબો કહે છે તેમ ધર્મ અને સાયન્સ કાંઈ જુદાં નથી પણ એ બન્નેને ધાડી દોસ્તી છે, એ બતાવવા અશે સુધરેલો એટલે અષા તે કોણ તેનું ખોલાસાવાર વર્ણન.

(૫) માસીક માંદગીની દુરીની ખુબી.

(૬) આમદાદની બંદગી સર્વથી ઉત્તમ કાંય ?

આ વિષયો જે કોઈ સખી જરથોસ્તીઓ સખાવતનો હાથ લાંબાવે તો ધણી મધ્યમ કીમતે બહાર પાડવાની મરજી છે. એ માટે મન માનતી મદદની જરૂર છે.

દીનશાહ દાદાભાઈ દોરડી,

દોરડી સીટ-નવસારી.

અરથી સદી ઉપરનું બણીતું અને પ્રજા વીસવાનું બણીતું
જ્યાંથી મોકરો તેમજ બચ્ચાંઓ ખાસે પધું
મંગાવવા અડચણ જેવું નથી.

રતનજી જેહાંગીર

પોતાનાં માનવંત ઘરાકોની ખીદમતમાં
હર હમેશ હાજર રહે છે.

શેઆદી રામસનીનો ખુશ હીંગામ તથા
સરઅવસર માટે

અસલ જરમન સીલવરનાં ઘટમદાર
મનપસંદ વાસણો તૈયાર મલશે.

એ ઉપરાંત ભેટ આપવા લાયક તરેહવાર ચીનાઈ ક્રેન્સી રૂપાંકામ
ટીસેટ, ટે, ફલાવર વાઝો, ફલાવર બોલ, ગાલાબખાસ,
ખીંગાની, માછલી, નારીઅર વગેરે વગેરે, હરેક ચીજો
બજાર કરતાં સરસ અને અત્યંત કીફાયત.

ચોખો માલ—કીફાયત ભાવ.

ફકત એકવાર જોઈ તપાશી ખાત્રી કરશોજી.

ચોખાં રૂપાના તચ કરેલાં ઘટમદાર વાસણો ખુમચા,
કલશીઆ, ફલાવર વાઝો, કપ, સોસર વગેરે વગેરે હર હમેશ
મનપસંદ કીફાયતથી તૈયાર મળશે.

નવી સીઝનની ચીનાઈ ઉંચી ખુશખોદાર ચાહ,
ચહ ઉતર ભાવની—ભેટ આપવા લાયક—ફકત
વાપરી ખાત્રી કરો.

રતનજી જેહાંગીર, બજારગેટ, કોટ, મુંબઈ.